

zborník

NEHMOTNÉ STATKY INTERDISCIPLINÁRNE

Daňko, Vyčislík, Ťažká (zost.)

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

zborník

Nehmotné statky interdisciplinárne

zborník príspevkov z konferencie Nehmotné statky interdisciplinárne
konanej 24. júna 2024 v Bratislave

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

2024

Nehmotné statky interdisciplinárne / Martin Daňko, Alojz Vyčislík, Veronika Ťažká (zost.). Bratislava : Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024. 156 s. ISBN 978-80-7160-735-9.

© Autori

Zostavovatelia: Martin Daňko, Alojz Vyčislík, Veronika Ťažká
Návrh obálky: Jozef Andraško

Všetky príspevky prešli dvojitým anonymným recenzným konaním.

1. vydanie

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

2024

ISBN (e-verzia)

978-80-7160-735-9

Publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons 4.0, Attribution-NonCommercial-NoDerivatives. Dielo je možné opakovaním používať za predpokladu uvedenie mena autorov a len na nekomerčné účely, pričom nie je možné z diela ani jeho jednotlivých častí vyhotoviť odvodené dielo formou spracovania alebo iných zmien.

Obsah

Mediácia v oblasti práv duševného vlastníctva	4
	Beata Swanová
Praktické aspekty výkonu exekúcie na nehmotné statky.....	11
	Viktória Jančárová
Výber jurisdikcie: aké sú možnosti majiteľa ochranej známky EÚ a paralelnej národnej ochranej známky pri výbere súdu?	20
	Silvia Kratochvílová
Dedenie nehmotných statkov	39
	Dávid Maukš
Ochrana nehmotných statkov skrz trestný čin poškodzovania cudzích práv	50
	Marek Adamkovič
Dôsledky počítačového pirátstva na porušovanie autorských práv	60
	Gabriel Moskvíč
Bezpečnostné riziká umelej inteligencie ako nástroja hybridného pôsobenia... ..	82
	Adam Kubelka, Alojz Vyčislík
Osobná sloboda ako nehmotný statok a proporcionalita medzi jej ochranou a obmedzním	92
	Roland Hochmann, Lenka Miklóssyová
Licenčné zmluvy ako nástroj komercializácie priemyselného vlastníctva	104
	Jana Zigo, Daniel Zigo
Počítačová hra ako predmet ochrany práva	115
	Štefan Horony
Možnosti využitia umelej inteligencie pri zabezpečovaní verejného poriadku a o ochrane mäkkých cieľov.....	123
	Alojz Vyčislík, Adam Kubelka
Problematika kyberšikany a využitie umelej inteligencie v boji proti nej.....	141
	Lenka Miklóssyová, Martin Daňko

MEDIÁCIA V OBLASTI PRÁV DUŠEVNEHO VLASTNÍCTVA

MEDIATION IN THE FIELD OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS

Beata Swanová¹

Abstrakt: Mediácia v oblasti práv duševného vlastníctva nie je v slovenskom právnom poriadku novým právnym inštitútom, nakoľko samotný zákon o mediácii v rámci legislatívnej definície mediácie umožňoval riešenie sporov aj v tejto oblasti mediáciou od r. 2004, kedy nadobudol účinnosť. Mediácia je výslovne súčasťou autorského zákona od r. 2019. V posledných rokoch sa posilňuje využitie mediácie aj cestou propagácie mediácie Úradom priemyselného vlastníctva a vytváraním špecializovaných mediačných centier pri najvýznamnejších organizáciách pôsobiacich v európskom resp. medzinárodnom priestore – Úrade Európskej únie pre duševné vlastníctvo a Svetovej organizácie duševného vlastníctva. Predmetom môjho príspevku je zmapovanie výhod mediácie a využitie mediácie v riešení sporov v kontexte nehmotných statkov so zameraním na práva duševného vlastníctva.

Kľúčové slová: duševné vlastníctvo, mediácia

Abstract: Mediation in the area of intellectual property rights is not a new legal institution in the Slovak legal system, as the Mediation Act itself has enabled the resolution of disputes in this area through mediation since 2004, when it entered into force. Since 2019, mediation has been an explicit part of the Copyright Act. In recent years, the use of mediation has also been strengthened by the promotion of mediation by the Industrial Property Office and the creation of specialised mediation centres at the main organisations operating at the European or international level - the European Union Intellectual Property Office and the World Intellectual Property Organisation. The purpose of my contribution is to present the benefits of mediation and the use of mediation in the resolution of disputes relating to intangible assets, with a focus on intellectual property rights.

Key words: intellectual property rights, mediation

---

¹ Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Katedra Občianskeho práva

Úvod

Alternatívne riešenie sporov (ďalej len „ADR“) v oblasti duševného vlastníctva je súčasťou trendu využívania iných ako súdnych foriem riešenia sporov. Najvýznamnejšími formami ADR v oblasti práv duševného vlastníctva sú rozhodcovské resp. arbitrážne konanie a mediácia. Mediácia predstavuje vo všeobecnosti jednu z foriem riešenia sporov a konfliktov (ďalej len „sporov“), táto metóda pomáha účastníkom sporu nájsť vzájomne prijateľné riešenie za pomoci nestranného mediátora ako tretej osoby, ktorá napomáha vzájomnej komunikácii účastníkov sporu – sporových strán.

Spoločným prvkom metód ADR je skutočnosť, že na riešení sporu touto formou sa strany musia vopred nejakou formou dohodnúť. Z tohto dôvodu sa obvykle alternatívne spôsoby riešenia sporov označujú ako konsenzuálne a účasť na nich sa považuje za dobrovoľnú na rozdiel od súdneho riešenia sporov. V rámci rozhodcovského konania sa aspekt dobrovoľnej účasti niekedy stráca, pretože dohoda o riešení sporu formou arbitráže je často založená rozhodcovskou doložkou v čase, kedy spor ešte neexistoval. Nie je teda tak jednoznačne možné konštatovať, že obe strany dobrovoľne pristúpili k riešeniu sporu formou arbitráže, pretože iba plnia záväznú rozhodcovskú doložku, ktorá napríklad v rámci slovenského právneho poriadku vylučuje riešenie tohto sporu súdom. Obdobná (ale nie totožná) situácia nastáva, ak bola uzavretá mediačná doložka ako súčasť zmluvy a strany by teda mali skúsiť po vzniku sporu zo takéhoto zmluvného vzťahu vyriešiť tento spor mediáciou, aj keď v čase vzniku sporu už možno o to nemajú záujem². Bez ohľadu na to sa dá konštatovať, že pri rôznych formách ADR ide o riešenie sporu založené na konsenzuálnej snahe vyriešiť spor inak ako súdnym konaním.

Niektoré metódy ADR obsahujú prvok autoritatívneho rozhodovania (napríklad arbitráž a záväzné expertné stanovisko), kde sa strany podriaďujú rozhodnutiu tretej osoby alebo osôb, na ktorých sa dohodli spôsobom, s ktorým vopred súhlasili. Mediácia patrí medzi metódy ADR, ktoré neobsahujú tento prvok a teda ide čisto o konsenzuálnu formu urovnania sporov, kde mediátor nemá autoritu spor v žiadnom prípade rozhodnúť.

Mediácia na Slovensku je súčasťou právneho poriadku od roku 2004, kedy bola aj legislatívne ukotvená zákonom č. 420/2004 Z.z. o mediácii³.

---

² Príklad mediačnej klauzuly odporúčenej WIPO „Akýkoľvek spor, kontroverzia alebo nárok vyplývajúci z tejto zmluvy a akýchkoľvek následných dodatkov k tejto zmluve, z nej alebo s nimi súvisiaci, vrátane, bez obmedzenia, jej vzniku, platnosti, záväznosti, výkladu, plnenia, porušenia alebo ukončenia, ako aj mimozmluvné nároky, sa predložia na mediáciu v súlade s pravidlami sprostredkovania WIPO. Miestom mediácie je [uviesť miesto]. Jazyk, ktorý sa má použiť pri mediácii, je [uviesť jazyk].“ Zdroj <https://www.wipo.int/amc/en/clauses/mediation/>

³ Zákona č. 420/2004 Z.z. o mediácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Charakteristika a princípy mediácie

Pre mediáciu je charakteristické, ako už bolo uvedené vyššie, že osoba mediátora nemá kompetenciu spor rozhodnúť a nesmie nútiť strany, aby prijali ním navrhované riešenie ani poskytovať právne rady. Mediátor nemá ani kompetenciu uvádzať svoje návrhy riešenia sporu (najmä v prevládajúcom tzv. facilitatívnom modeli mediácie) až na odôvodnené výnimky. Týmto sa mediácia odlišuje od konciliácie (tzv. zmierovania) v kontexte civilných sporov, kde pri zmierovacom procese sa od osoby konciliátora očakáva, že bude aktívny aj pri hľadaní riešení a môže stranám navrhovať svoje riešenia, ktoré sporové strany potom ďalej diskutujú.

Mediácia sa napriek jej neformálnemu charakteru vyznačuje určitou štruktúrovanosťou procesu, kedy mediátor pribeh mediácie riadi a určuje procesnú stránku mediácie. Úvod mediácie obvykle zahŕňa vysvetlenie procesu mediácie, ozrejenie postavenia mediátora a uzatvorenia kontraktu medzi všetkými zúčastnenými o podmienkach, ako bude mediácia prebiehať. Následne strany prednesú všetky dôležité okolnosti prípadu a spolu s mediátorom hľadajú riešenie. V závislosti od toho, či sa podarilo alebo nepodarilo dosiahnuť dohodu, sa mediácia ukončuje spísaním dohody alebo potvrdením skutočnosti, že mediácia skončila neúspešne. Ak k dohode účastníci dospeli, je spísaná dohoda vo forme, ktorá je predpísaná v rámci rozhodného právneho poriadku, ktorý determinuje podstatné náležitosti výslednej mediačnej dohody a tiež v závislosti od konkrétneho prípadu. V prípade komplikovaných sporov obvykle záverečná dohoda je konzultovaná aj s právnymi zástupcami, ktorí sa podieľajú na finalizácii dohody. Nevyhnutným predpokladom efektívne vedeného procesu mediácie je dohodnutie pravidiel komunikácie, zabezpečenie dôverného prostredia formou dohody o rozsahu mlčanlivosti o skutočnostiach, ktoré sa počas mediácie zverejnia. Mediátor musí byť nestranný a nezaujatý, v rámci slovenského právneho poriadku porušenie tejto nestrannosti a nezávislosti môže mať za následok vyvodenie zodpovednosti za porušenie zákona, nakoľko zákon o mediácii priamo upravuje, kedy mediátor nesmie viesť v konkrétnom spore mediáciu. Jedným z princíпов mediácie je aktívna účasť sporiacich sa strán, ktoré sú zodpovedné za výsledok celého procesu. V rámci slovenského právneho poriadku mediáciu podľa zákona o mediácii môže vykonávať výlučne mediátor registrovaný v registri Ministerstva spravodlivosti Slovenskej Republiky. Základným princípom mediácie je dobrovoľná účasť, nakoľko nikoho nemožno nútiť, aby sa dohodol.

Spory z práv, týkajúce sa duševného vlastníctva

Právo duševného vlastníctva je druh nehmotného statku, ktorý zahŕňa práva spojené s tvorivou a duševnou činnosťou. Nehmotný statok ako širší pojem je charakterizovaný tým, že má duševný obsah a môže byť predmetom spoločenských

vzťahov bez toho, aby bolo nevyhnutné jeho stelesnenie v hmotnej podobe, hoci obvykle existuje aj určitý materiálny substrát, ktorý umožňuje sprostredkovanie zmyslového podnetu alebo jeho zachytenie a podobne. Predmetom sporu z právneho vzťahu, týkajúcom sa nehmotného statku, je obvykle porušenie práva viažuceho sa k nehmotnému statku alebo niekedy aj konkurencia dvoch nárokov na ochranu, ktoré sú vo vzájomnej kolízii.

Z hľadiska členenia nehmotných statkov sú zrejmé dve hlavné oblasti právnych sporov:

- Spory vo veciach ochrany osobnosti, názvu a dobrej povesti právnickej osoby
- Spory z práv duševného vlastníctva (autorské práva a priemyselné práva a obdobné práva)

Porušovaním práv duševného vlastníctva sa rozumie protiprávne konanie jednotlivcov alebo firiem, ktoré spočíva v používaní ochranných známk, autorských diel a využívaní patentovaných vynálezov alebo dizajnov bez súhlasu držiteľa resp. nositeľa práv (autora, organizácie kolektívnej správy, majiteľa ochrannej známky, patentu alebo dizajnu). Nelegálne je už ohrozovanie práv duševného vlastníctva, teda také konanie, ktoré priamo smeruje k porušovaniu práv. Na rozdiel od práv z ochrannej známky, patentu alebo dizajnu (tzv. práva priemyselného vlastníctva), autorské práva môžu byť porušované aj v prípadoch, keď porušovateľ nekoná v obchodnom styku.⁴

Mediácia podľa zákona o mediácii je aplikovateľná vo všeobecnosti na všetky spory z právnych vzťahov v oblasti civilného práva, kde je možné zahrnúť aj práva k nehmotným statkom. Odkaz na mediáciu nájdeme aj v osobitných zákonoch - napr. v autorskom zákone v § 176 ods.2 zák. č. 185/2015 Z.z. autorský zákon v kontexte riešenia sporov.⁵

Podpora mediácie v činnosti Úradu priemyselného vlastníctva SR

Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ďalej len UPV SR⁶) je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť priemyselného vlastníctva. Túto úlohu plní na základe zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov. Vykonáva štátnu správu v oblasti ochrany patentov, úžitkových vzorov, topografií polovodičových výrobkov, dizajnov, ochranných známk, označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení.

---

⁴zdroj:https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/dokumenty_na_stiahnutie/informacne_brozury_letaky/vymozitelnost_web.pdf

⁵ V zmysle § 176 ods.2) *Organizácia kolektívnej správy môže využiť na riešenie sporov s inou organizáciou kolektívnej správy, nositeľom práv, používateľom alebo právnickou osobou združujúcou používateľov postupy podľa osobitných predpisov.*^{26c)} *Organizácia kolektívnej správy iniciuje na riešenie sporov s právnickou osobou združujúcou používateľov mediáciu podľa osobitného predpisu.*^{30a)} Autorský zákon v poznámke odkazuje na zákon o mediácii.

Vedie ústredný fond patentovej a známkovej dokumentácie, sprístupňuje ho verejnosti a pôsobí ako špecializované stredisko patentových informácií v Slovenskej republike (iné strediská zriadené úradom). Je gestorm medzinárodných zmlúv na ochranu priemyselného vlastníctva, ktorými je Slovenská republika viazaná. Podporuje rozvoj technickej tvorivosti a ochranu jej výsledkov, vzdelávanie a popularizáciu v oblasti duševného vlastníctva.⁶

Mediáciu UPV SR podporuje rozširovaním informácií o mediácii (napríklad zverejnená Brožúra Alternatívne riešenie sporov v oblasti duševného vlastníctva, ktorá je zverejnená na stránke UPV SR⁷), UPV SR organizuje v tejto oblasti aj konferencie a iné vzdelávacie aktivity.

Aktívne využíva postupy ADR aj v prípade námietkových konaní proti zápisu označenia ako ochrannej známky.⁸ Námietky posúdi úrad, ale môžete si zvoliť aj iné riešenie – WIN-WIN TRACK.⁹

Orgány riešiace spory z duševného vlastníctva v rámci EUIPO a WIPO

Pre zvýšenie profesionálneho realizovania metód ADR sa zriadila organizácia WIPO Arbitrážne a mediačné centrum WIPO a organizácia EUIPO Mediačné centrum EUIPO, ktoré ponúkajú služby alternatívneho riešenia sporov v prípadoch sporov z tých práv z oblasti duševného vlastníctva, ktoré sú oprávnené riešiť v rámci svojej činnosti.¹⁰

Arbitrážne a mediačné centrum WIPO (založené v r. 1994¹¹) je zamerané na problematiku medzinárodných sporov, pričom ide o spory z duševného vlastníctva

---

⁶ Zdroj: <https://www.indprop.gov.sk/o-urade/o-urade/posobnost-a-kompetencie>

⁷ Zdroj: https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/2023/Dokumenty%20a%20formul%C3%A1re/ADR-brochure-SK.pdf

⁸ Námietkové konanie proti zápisu označenia ako ochrannej známky do registra je sporovým konaním, ktoré umožňuje vymedzenému okruhu tretích osôb brániť zápisu neskoršieho označenia do registra ochranných znáмок. Zdroj <https://www.indprop.gov.sk/vseobecne-dokumenty/win-win-track>

⁹ <https://www.indprop.gov.sk/vseobecne-dokumenty/win-win-track>

¹⁰ Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) je agentúrou Európskej únie (EÚ) zodpovednou za správu ochranných znáмок EÚ (EUTM), registrovaných dizajnov Spoločenstva (RCD), zemepisných označení (GI) pre remeselné a priemyselné výrobky a za európsku a medzinárodnú spoluprácu v oblasti duševného vlastníctva, ako aj za Európske stredisko pre sledovanie porušovania práv duševného vlastníctva. Zdroj <https://www.euipo.europa.eu/sk/about-us/the-office>
Svetová organizácia duševného vlastníctva (WIPO) je agentúrou OSN, ktorá slúži svetovým inovátorom a tvorcom a zabezpečuje, aby sa ich nápady bezpečne dostali na trh a zlepšili život na celom svete. ... poskytujeme služby, ktoré umožňujú tvorcom, inovátorom a podnikateľom chrániť a propagovať svoje duševné vlastníctvo (DV) v zahraničí, a pôsobíme ako fórum na riešenie špičkových otázok týkajúcich sa DV. Naše údaje a informácie o duševnom vlastníctve sú vodítkom pre rozhodovacie orgány na celom svete. Zdroj <https://www.wipo.int/about-wipo/en/>

¹¹ Zdroj <https://www.wipo.int/export/sites/www/amc/en/docs/nouvellesmarch2007.pdf>

a technológií.¹² Ponúka mediáciu, rozhodcovské konanie, zrýchlené rozhodcovské konanie, znalecké stanoviská (determination) a riešenie sporov týkajúcich sa doménových mien, navrhnutého organizáciou WIPO.

Mediačné centrum úradu EUIPO je primárne zamerané na spory v rámci Európskej únie ktoré boli uplatnené pred EUIPO. Zaoberá sa spormi týkajúcimi sa ochranných známok EÚ, zapísaných dizajnov a zemepisných označení remeselných a priemyselných výrobkov. Poskytuje mediáciu a iné nástroje ADR osobitne pre spory týkajúce sa duševného vlastníctva prebiehajúce pred úradom EUIPO. Mediácia môže prebiehať v špecializovaných zasadacích miestnostiach na mediáciu v sídle úradu EUIPO v Alicante a v kontaktnej kancelárii úradu EUIPO v Bruseli.

Ponúka rôzne metódy ADR prostredníctvom mediátorov a „prípadoých menežérov“ ktorí pomáhajú stranám dosiahnuť efektívne a priateľské riešenia prispôsobené ich obchodným záujmom. Služby ADR sú pre strany bezplatné a sú dostupné výlučne online. Mediácie sa môžu viesť v piatich jazykoch úradu a v čoraz väčšom počte ďalších jazykov EÚ, keďže zoznam viacjazyčných mediátorov sa rozširuje.¹³ Všetky služby, ktoré ponúka mediačné centrum, sa riadia rovnakými základnými zásadami: neutralita a nestrannosť mediátorov, zmierovateľov, expertov a manažérov prípadu, dôvernoscť procesu a dobrovoľná účasť strán.

Záver

Mediácia je jednou z foriem ADR, ktorá sa dá úspešne využiť aj v sporoch z práv duševného vlastníctva. Je vhodná tak na riešenie vnútroštátnych sporov ako aj sporov s cehraničnými prvkami.

Jej výhody sú konštatované vo všeobecnosti nasledovne:

- Dobrovoľnosť
  - Dôvernoscť
  - O výsledku rozhodujú strany, pričom pokiaľ sa podarí obnoviť komunikáciu sa v mediácii sa nájdu oblasti, ktoré umožňujú vzájomnú kooperáciu strán
  - Flexibilita, možnosť efektívne vyriešiť aj komplikované spory, ktoré napríklad je potrebné riešiť aj s inými subjektami, ako pôvodní „aktéri“ sporu ale ktoré majú významný prínos pre nájdenie riešenia sporu
  - Nižšie náklady v prípade rýchleho dosiahnutia dohody
- Nevýhody mediácie korešpondujú s nižšou mierou formálnosti.
- Výsledná dohoda obvykle nie je priamo vykonateľná¹⁴

---

¹² <https://www.wipo.int/amc/en/>

¹³ <https://www.euiipo.europa.eu/sk/mediation-centre/overview-and-services>

¹⁴ V tejto oblasti je prijatý Singapurský dohovor z r. 2018, ktorý má za cieľ zjednotiť možnosť zabezpečenia vykonateľnosti mediačných dohôd. Európska únia ani Slovenská republika zatiaľ neatrí

- Mlčanlivosť znemožňuje informovať o probléme, mediácia môže byť zneužitá iba na získanie informácií alebo predĺženie času
- Náklady môžu byť vyššie v prípade dlhotrvajúcej mediácie, najmä ak je mediácia neúspešná a je potrebné aj tak súdne riešenie

V kontexte medzinárodných sporov v oblasti duševného vlastníctva okrem týchto štandardne uvádzaných výhod je potrebné zvažovať aj skutočnosť, že tieto spory bývajú často komplexné, vnútroštátne právne úpravy nie sú kompatibilné a najmä v prípadoch sporov z rôznych štátov, ktoré nie sú viazané ani medzinárodnými dohovormi, nie je možné dosiahnuť vykonateľnosť prípadných súdnych a ani arbitrážnych rozhodnutí. Limitom mediácie je ale vždy to, že na riešenie sa vyžaduje motivácia pokúsiť sa o riešenie cestou podpory komunikácie, v priateľskom duchu, pretože mediácia nemôže byť nariadená proti vôli strán. V prípade, ak sa strany však pre mediáciu rozhodnú, úspešná mediácia môže priniesť okrem vyriešenia predmetu sporu aj obnovenie komunikácie a možnosť prípadnej ďalšej spolupráce, ktorá v prípade autoritatívneho vyriešenia sporu obvykle nenastane.

Zoznam použitej literatúry

1. https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/dokumenty_na_stiahnutie/informacne_brozury_letaky/vymozitelnost_web.pdf
2. https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/2023/Dokumenty%20a%20formul%C3%A1re/ADR-brochure-SK.pdf
3. <https://www.indprop.gov.sk/vseobecne-dokumenty/win-win-track>
4. <https://www.euipo.europa.eu/sk/about-us/the-office>
5. <https://www.wipo.int/about-wipo/en/>
6. <https://www.wipo.int/export/sites/www/amc/en/docs/nouvellesmarch2007.pdf>
7. <https://www.singaporeconvention.org/convention/about>

Kontaktné údaje

JUDr. Beata Swanová

swanova1@uniba.sk

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

---

medzi signatárske štáty Zdroj <https://www.singaporeconvention.org/convention/about> [citované 2024-10-05]

PRAKTICKÉ ASPEKTY VÝKONU EXEKÚCIE NA NEHMOTNÉ STATKY

PRACTICAL ASPECTS OF THE ENFORCEMENT OF EXECUTION ON INTANGIBLE ASSETS

Viktória Jančárová¹

Abstrakt: Predmetom predkladaného príspevku je analýza problematiky výkonu exekúcie v kontexte nehmotných statkov. Príspevok zároveň obsahuje analýzu definovania nehmotných statkov a skutočnosti, akým spôsobom sa s nimi zaobchádza v exekučnom konaní. Obsahom príspevku je aj komparácia príkladov z praxe týkajúca sa rôznych typov nehmotných statkov a ich exekvovateľnosti. Cieľom príspevku je oboznámenie s kľúčovými aspektmi vedenia exekúcie na nepeňažné plnenie v kontexte nehmotných statkov, pričom príspevok prináša pohľad na zvolenú problematiku v súlade s aktuálnou právnou úpravou v tejto oblasti, a snaží sa o zhrnutie najpodstatnejších častí nielen pre laickú verejnosť, ale i odboru znalého čitateľa.

Kľúčové slová: nehmotné statky, exekúcia, exekučná exekvovateľnosť, ochranná známka, ochrana osobnosti.

Abstract: The subject of the present paper is the analysis of the issue of execution in the context of intangible goods. The paper also contains an analysis of the definition of intangibles and how they are treated in enforcement proceedings. The content of the paper also includes a comparison of examples from practice concerning different types of intangibles and their enforceability. The aim of the paper is to provide an introduction to the key aspects of conducting an execution for non-monetary performance in the context of intangible assets, while the paper provides an insight into the chosen issue in accordance with the current legislation in this area, and seeks to summarise the most relevant parts not only for the lay public, but also for the industry-savvy reader.

Key words: intangibles, enforcement, enforceability, trademark, personality protection.

---

¹ Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta.

Úvod

Nehmotné statky predstavujú aktíva, ktoré nemajú fyzickú formu, ale napriek tomu prinášajú určitú hodnotu pre svojho vlastníka.

Nehmotné statky môžu mať množstvo podôb:

- *jednotlivé stránky osobnosti človeka a ich hmotne zachytené prejavy,*
- *názov právnickej osoby a jej dobrá povesť,*
- *autorské diela, umelecké výkony,*
- *zvukové, obrazové, zvukovo-obrazové záznamy,*
- *ochranné známky, označenia pôvodu výrobkov a zemepisné označenia výrobkov a obchodné mená,*
- *zlepšovacie návrhy, know-how, logá, doménové mená,*
- *ostatné nehmotné statky,*
- *a pod.²*

Vedenie exekúcie je možné tak na peňažné, ako aj na nepeňažné plnenie. V praxi sa stretávame s rôznorodými typmi výkonu exekúcie na peňažné plnenie, najčastejšie pôjde o exekúciu zrážkami zo mzdy, prípadne prikázaním pohľadávky z účtu v banke, predajom hnutelných vecí/nehnutelností a pod. Pokiaľ ide o exekúciu na nepeňažné plnenie, najčastejšie ide o prípady výkonu exekúcie vypratáním a vykázáním nehnuteľností. Oproti vymáhaniu exekúcie na peňažné plnenie majú exekúcie, v ktorých sa má vymôcť nepeňažná povinnosť určité špecifiká. Zjednodušene, pri exekúcii znejúcej na peňažné plnenie súdny exekútor vyhladá speňažiteľnú vec alebo právo v majetkovej podstate povinného a oprávneného uspokojí na ich hodnote. Pri nepeňažnej exekúcii je však potrebné, aby sám povinný niečo vykonal alebo strpel.³ Dôležitou skutočnosťou je aj spôsob vykonania exekúcie, ktorý nevolí súdny exekútor, ale musí jednoznačne vyplývať z výroku exekučného titulu, nakoľko by bol inak materiálne nevykonateľný.⁴

Účelom základného, ako i nasledujúceho exekučného konania (v prípade nesplnenia uloženej povinnosti v základnom konaní) je v konkrétnom prípade zabrániť porušeniu práva oprávneného zo strany konkrétneho subjektu (v základnom konaní žalovaným, v exekučnom konaní povinným), voči ktorému si môže oprávnený

---

² Bližšie pozri: VOJČÍK, P. *Ochrana duševného vlastníctva v SR*. [online]. In: Ja-sr. [cit. 10.10.2024]. Dostupné na: <https://ja-sr.sk/files/Ochrana_dusevneho_vlastnictva_v_SR.pdf>.

³ MINISTERSTVO SPRAVODLIVOSTI SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Exekúcie*. [online]. In: Justice-gov. [cit. 10.10.2024]. Dostupné na: <<https://www.justice.gov.sk/sluzby/exekutori/najcastejsie-otazky/#nepenazne-exekucie>>.

⁴ UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH. *Exekúcia na nepeňažné plnenia*. [online]. In: Upjs. [cit. 10.10.2024]. Dostupné na: <https://www.upjs.sk/public/media/4329/9_prednaska.pdf>.

uplatniť právo na súdnu a inú právnu ochranu.⁵ Cieľom tohto príspevku je preto oboznámiť sa s kľúčovými aspektami vedenia exekúcie na nepeňažné plnenie v kontexte nehmotných statkov, a to napriek tomu, že ide o pomerne ojedinelé prípady. Zameriame sa tak na 3 konkrétne prípady, a to v súvislosti s ochrannou známkou, logom a ochranou osobnosti. Nakoľko však ide prípady z aplikačnej praxe pre zachovanie ochrany osobných údajov budú údaje v rámci príspevku anonymizované, prípadne nahradené abstraktnými názvami.

Prvý prípad – ochrana osobnosti

V prvom nami zvolenom prípade išlo o exekúciu začatú v roku 2018. Na mieste povinného išlo o právnickú osobu (pre účely príspevku označená ako X, s. r. o.) a na mieste oprávneného fyzická osoba (pre účely príspevku Y). Exekúcia sa začala na vymożenie nepeňažnej povinnosti – uvedenie kamerového systému v administratívnej budove mimo prevádzky, a to do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. V súvislosti s ochranou osobnosti je nutné poukázať, že „z pohľadu predpisov o ochrane osobných údajov a GDPR kamerový systém prináša viacero povinností, ktoré sú prevádzkovatelia kamerových systémov povinní dodržiavať. Okrem celého radu povinností je potrebné si ešte pred samotnou inštaláciou kamerového systému uvedomiť, že nie vždy je z pohľadu predpisov o ochrane osobných údajov možné monitorovanie kamerovým systémom vykonávať tak, ako si to prevádzkovateľ predstavuje. Vždy je potrebné hodnotiť najmä nevyhnutnosť takéhoto spracúvania osobných údajov vo vzťahu k sledovanému účelu.“⁶

Nepeňažná povinnosť v tomto konkrétnom prípade spočívala tiež v zdržaní sa vyhotovovania a archivovania obrazových a zvukových záznamov prostredníctvom kamerového systému v konkrétnej administratívnej budove, a to až do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. V predmetnom prípade išlo o podanie zdržovacej žaloby (*actio negatoria*), ktorá prichádza do úvahy aj „pri ochrane osobnosti (zdržanie sa zásahov do práva žalobcu na ochranu osobnosti), čiže pri činnostiach, ktorých bol žalovaný povinný sa zdržať aj pred vydaním exekučného titulu (a dôvodom pre vydanie exekučného titulu bolo práve porušovanie tejto povinnosti).“⁷ Povinnosť bola v danom prípade uložená neodkladným opatrením. Účelom podania návrhu na vykonanie exekúcie zo strany Oprávneného Y bolo dosiahnutie ochrany osobnosti osôb v administratívnej budove, ktoré kamerový systém snímал. V prípade

---

⁵ MOLNÁR, P. In: ŠTEVČEK, M. et al. *Exekučný poriadok. Komentár*. 3. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 791.

⁶ MILOŠOVIČ, V. *Kamerový systém a GDPR: zákonnosť spracúvania*. [online]. In: Securion. [cit. 10.10.2024]. Dostupné na:

<<https://www.securion.sk/kamerovy-system-gdpr-zakonnost-spracuvania/>>.

⁷ MOLNÁR, P. *Nepeňažná exekúcia*. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 107.

neodkladného opatrenia môže „súd neodkladným opatrením poskytnúť ochranu z dôvodu obavy z ohrozenia exekúcie aj v prípade, ak je nárok, ktorého uspokojenie má byť predmetom ohrozenej exekúcie, ešte iba v štádiu prebiehajúceho konania vo veci samej. V odôvodnených prípadoch nemusí byť takáto pohľadávka ani riadne uplatnená žalobou (čo sa ale nášho prípadu netýka, nakoľko žaloba podaná bola).“⁸

Povinný v priebehu exekučného konania podal návrh na zastavenie exekúcie, nakoľko v zmysle Exekučného poriadku⁹ môže povinný podať do 15 dní od doručenia Upovedomenia o začatí exekúcie návrh na zastavenie exekúcie, ktorý ma odkladný účinok. Samozrejme, povinný môže počas celého exekučného konania podať návrh na zastavenie exekúcie, ale už bez odkladného účinku. V čase podania návrhu na zastavenie exekúcie prebiehalo súdne konanie pred Okresným súdom v Bratislave o návrhu na neodkladné opatrenie, ktoré nebolo právoplatne ukončené. Podstatnou skutočnosťou v prípade boli tvrdenia povinného uvedené v návrhu na zastavenie. Spoločnosť X, s. r. o. v návrhu na zastavenie poukázala na to, že napriek tomu, že súdne konanie medzi ňou a Oprávneným nebolo pred okresným súdom skončené, je si vedomá právoplatnosti a vykonateľnosti neodkladného opatrenia, ktoré v plnej miere rešpektuje. Spoločnosť X, s. r. o. tiež uviedla, že danými informáciami disponoval aj Oprávnený, a to ešte pred začatím exekučného konania. To znamená, že Spoločnosť, s. r. o. po tom, ako neodkladné opatrenie disponovalo vlastnosťou právoplatnosti, a teda aj vykonateľnosti, Spoločnosť X, s. r. o. kamerový systém dobrovoľne uviedla mimo prevádzky. Spoločnosť X, s. r. o. o uvedenie systému mimo prevádzky požiadala e-mailom zodpovednú osobu za spoločnosť, ktorá kamerový systém nainštalovala. Zodpovedná osoba na uvedený e-mail reagovala v časovom horizonte jednej hodiny, preto Spoločnosť X, s. r. o. vedela preukázať, na základe e-mailovej komunikácie, potvrdenie uvedenia kamerového systému mimo prevádzky. V rámci exekučného konania postup súdneho exekútora spočíva v zmysle ustanovenia § 61k ods. 5 EP v tom, že „ak povinný navrhne zastavenie exekúcie, exekútor bezodkladne vyzve oprávneného na vyjadrenie sa k návrhu v lehote nie kratšej ako desať dní. Ak oprávnený so zastavením exekúcie súhlasí, exekútor vydá upovedomenie o zastavení exekúcie, ktoré doručí účastníkom konania a súdu; inak do piatich pracovných dní po uplynutí lehoty na vyjadrenie sa oprávneného exekútor predloží návrh na zastavenie exekúcie spolu so svojím vyjadrením a prípadným vyjadrením oprávneného súdu.“

To znamená, že po doručení návrhu na zastavenie exekúcie súdny exekútor pristúpi k jeho doručeniu oprávnenému so žiadosťou o vyjadrenie. V ojedinelých prípadoch oprávnený vyjadrí súhlas s návrhom na zastavenie, vtedy sa exekúcia zastaví. Ak

---

⁸ Uznesenie Krajského súdu Banská Bystrica zo dňa 04. júla 2018, sp. zn. 15Co 136/2018.

⁹ Zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“ alebo „EP“).

oprávnený nesúhlasí návrh na zastavenie sa postupuje na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. K uvedenému súdny exekútor pripojí aj vlastné stanovisko.

Súdny exekútor aj v tomto prípade pristúpil k zaslaniu návrhu na zastavenie exekúcie oprávnenému na vyjadrenie. K návrhu na zastavenie exekúcie právny zástupca Oprávneného Y podal vyjadrenie, že v návrhu na zastavenie exekúcie povinný Spoločnosť X, s. r. o. nesprávne uviedol začiatok exekučného konania, a teda, že podanie návrhu na vykonanie exekúcie zo strany oprávneného Y bolo oprávnené a uložená povinnosť do podania návrhu na vykonanie exekúcie splnená nebola. Právny zástupca taktiež uviedol, že zo strany Oprávneného Y došlo k podaniu návrhu na vykonanie exekúcie dávno predtým, ako sa mal dozvedieť o tom, že došlo k splneniu vymáhanej povinnosti. Ako dôkaz predložil tiež e-mailovú komunikáciu, kde sa v podstate „doťahovali“ viacerí konatelia Spoločnosti X, s. r. o. s osobami, ktoré mali na starosť kamerový systém v predmetnej budove.

Summa summarum z dôvodu, že napriek všetkým okolnostiam došlo k splneniu vymáhanej povinnosti zo strany Spoločnosti X, s. r. o., súd exekúciu v roku 2019 zastavil a pokračovalo len vo vymožení vynaložených trov oprávneného a trov súdneho exekútora, nakoľko súd uznal splnenie povinnosti povinným. Paradoxná v rámci celého tohto prípadu však bola skutočnosť, že Oprávnený Y bol jedným z viacerých konateľov a spoločníkom Spoločnosti X, s. r. o. Znamená to, že sa koniec koncov domáhal odstránenia kamerového systému voči vlastnej spoločnosti súdnou cestou, ktorý bol pôvodne aj s jeho súhlasom nainštalovaný na ochranu majetku Spoločnosti X, s. r. o.

Druhý prípad – logo (transparent)

Druhý prípad, so začiatkom exekučného konania vedeným od roku 2017, sa týkal exekúcie na vymoženie nepeňažnej povinnosti – odstránenie transparentu s nápisom: „XXXX XXXXX kat a likvidátor dôchodcov“, z betónovej konštrukcie lodžie prislúchajúcej k bytovej jednotke na bytovom dome. Iniciátorom exekúcie bol Domov sociálnych služieb voči povinnej A. B.

Na tomto mieste si dovoľím poukázať na skutočnosť, že v danom prípade ide o exekúciu, ktorá sa začala pred veľkou novelou Exekučného poriadku. To znamená, že obrana povinného, ako sme uviedli vyššie, spočívajúca v možnosti podania návrhu na zastavenie exekúcie je v tomto kontexte pozmenená sohľadom na predchádzajúcu právnu úpravu.

V zmysle § 50 ods. 1 EP (účinný do 31. 03. 2017): *„Povinný môže vznieť u exekútora povereného vykonaním exekúcie do 14 dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie námietky proti exekúcii, ak po vzniku exekučného titulu nastali okolnosti, ktoré spôsobili zánik vymáhaného nároku alebo bránia jeho vymáhateľnosti, alebo ak sú tu iné dôvody, pre ktoré je exekúcia neprípustná. To isté platí, ak sa namieta, že oprávnený alebo*

povinný nie sú právnymi nástupcami osoby uvedenej v exekučnom titule. Námietky musia byť odôvodnené a na dodatočne uvedené dôvody sa neprihliadne. Ak po podaní námietok exekútor upustil od vykonania exekúcie (§ 46), o námietkach netreba rozhodnúť."

§ 50 ods. 2 EP (účinný do 31. 03. 2017) ustanovuje toto: „*Námietky proti exekúcii je exekútor povinný doručiť súdu najneskôr do piatich dní od ich doručenia účastníkom. O námietkach proti exekúcii rozhodne súd najneskôr do 60 dní od ich doručenia.*”

Preto v tomto prípade Povinná A. B. podala v zákonnej 14 dňovej lehote od doručenia Upovedomenia o začatí exekúcie námietky (*de lege lata* návrh na zastavenie). Povinná A. B. svoje námietky odôvodnila tým, že vykonateľnosť súdneho rozhodnutia (exekučného titulu) nie je v Upovedomení o začatí exekúcie identifikovaná a získaniu exekučného titulu bráni suspenzívny účinok prípustného riadneho opravného prostriedku podaného v zákonnej lehote Povinnou A. B. Povinná okrem týchto dôvodov poukázala i na subjektívne dôvody, a to svoj vyšší vek, zdravotný stav, fyzické schopnosti a pod. Taktiež namietla výšku trov exekúcie oprávneného, ako i trov súdneho exekútora. Povinná totiž mala za to, že suspenzívny, resp. aj devolutívny účinok podaného riadneho opravného prostriedku spôsobuje „neprávoplatnosť“ rozhodnutia. Uvedené tvrdenie však zo strany Povinnej A. B. bolo bezpredmetné, nakoľko exekučným titulom v danom prípade bolo opäť neodkladné opatrenie, ktorého zmysel spočíva v nadobudnutí jeho vykonateľnosti doručením, t. j. podaním riadneho opravného prostriedku dochádza síce k odkladu právoplatnosti rozhodnutia, nie však vykonateľnosti. Poslednými argumentami uvedenými v námietkach spočívali v nemožnosti splnenia uloženej povinnosti zo strany Povinnej s ohľadom na riziko poškodenia jej zdravia a majetku.

Súd námietky Povinnej A. B. zo zákonných hľadísk neprípustnosti exekúcie preskúmal, a dospel k záveru, že sú právne irelevantné, a to u viacerých dôvodov:

Ad 1) *Exekučným titulom bolo neodkladné opatrenie, ktoré nadobudlo vlastnosť vykonateľnosti doručením, a teda bolo spôsobilým exekučným titulom, nakoľko vykonateľnosť neodkladného opatrenia nebráni suspenzívny účinok podaného riadneho opravného prostriedku. Súd tiež poukázal, že ak by podanie riadneho opravného prostriedku malo suspenzívny účinok aj na vykonateľnosť neodkladného opatrenia, stratila by sa samotná podstata inštitútu neodkladného opatrenia, ktorou je bezodkladne upraviť pomery medzi stranami sporu. Preto je zrejmé, že neodkladné opatrenie je vykonateľné, t. j. spôsobilým exekučným titulom v exekučnom konaní.*

Ad 2) *Subjektívne dôvody spočívajúce vo vyššom veku, zdravotnom stave, fyzických schopnostiach atď., sú nedôvodné a právne irelevantné. Súd ustálil, že vzhľadom na to, že exekučný titul ukladá inú povinnosť než zaplataenie peňažnej sumy, aj spôsob vykonania exekúcie sa spravuje povahou uloženej povinnosti – v danom prípade uskutočnením prác a výkonov (pozn. v aktuálnej právnej úprave ide o negatívne a iné povinnosti). Nakoľko išlo o povinnosť odstránenia transparentu s nápisom: „XXXX*

XXXXX kat a likvidátor dôchodcov", túto povinnosť mohla povinná splniť buď osobne alebo ak to nie je možné (vzhľadom na skutočnosti, ktoré Povinná A. B. namieta), tak Povinná A. B. mohla zabezpečiť splnenie povinnosti uloženej exekučným titulom prostredníctvom tretej osoby na náklady Povinnej.

Na základe uvedených skutočností dospel súd k záveru, že námietky Povinnej A. B. v celom rozsahu ako nedôvodné zamietol. Predmetná exekúcia bola následne o rok neskôr ukončená, nakoľko došlo k splneniu vymáhanej povinnosti zo strany Povinnej A. B., a to v rozsahu nepeňažnej povinnosti – odstránenie transparentu s nápisom: „XXXX XXXXX kat a likvidátor dôchodcov“, ako i peňažnej povinnosti – trovy exekúcie oprávneného a trovy súdneho exekútora.

Tretí prípad – ochranná známka

Tretí prípad je najstarší z nami zvolených prípadov, nakoľko sa jeho začiatok datuje od roku 2014. V rámci tohto prípadu si dovoľujem upozorniť, že ide stále o prebiehajúce exekučné konanie, preto nie je možné zverejniť názov ochrannej známky, o ktorú ide. V kontexte prípadu je nevyhnutné podotknúť, že z hľadiska subjektívnych práv duševného vlastníctva rozlišujeme medzi právami absolútnymi a relatívnymi, pričom v prípade práva ochrany majiteľov ochranných známok ide o absolútne právo, nakoľko voči ostatným subjektom pôsobí *erga omnes*.¹⁰ V tomto prípade sa začala exekúcia na vymożenie nepeňažného plnenia – povinnosti Povinného E-P, a. s. zdržať sa rozširovania a zverejňovania informácií existujúcim klientom Oprávneného N-P, s. r. o. ako aj tretím osobám, a to v akejkoľvek forme, podobe a súvislostiach, ktorými by informoval, či vyzýval alebo inštruoval tieto subjekty o možnostiach používania ochranných známok "XXXXX" registrovaných Svetovou organizáciou duševného vlastníctva, ako aj ochranných známok registrovaných Úradom pre harmonizáciu vnútorného trhu spôsobom, ktorý by uvádzal, že na legálny predaj tovarov s vyobrazením označenia "XXXXX" na území Slovenskej republiky je potrebné uzavrieť s Povinným E-P, a. s. licenčnú zmluvu.

Išlo o celosvetovo registrovanú obrazovú ochrannú známku. V prípade obrazových ochranných známok ide o také ochranné známky, ktoré používajú neštandardné znaky, grafické prvky, štylizáciu, rozloženie alebo farbu. Môžu pozostávať výlučne z obrazových prvkov alebo i z kombinácie slovných a obrazových prvkov.¹¹ Vlastníkom tejto ochrannej známky je v našom prípade nezisková európska organizácia, ktorá ju ďalej licencuje výrobcovi a distribútorovi v rôznych krajinách. Tak ako aj

---

¹⁰ LAZAR, J. *Občianske právo hmotné, 2. zväzok. Druhé, doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava: IURIS LIBRI, 2018, s. 450.

¹¹ EUROPEAN UNION INTELLECTUAL PROPERTY OFFICE. *Trade marks*. [online]. In: EUIPO. [cit. 10.10.2024]. Dostupné na:

<<https://www.euipo.europa.eu/sk/trade-marks/before-applying/types-of-trade-marks>>.

v predchádzajúcich prípadoch, aj v tomto podal Povinný námietky voči predmetnej exekúcii. Opäť poukazujeme na fakt, že sa pohybujeme v predchádzajúcej právnej úprave, t. j. pred 01. 04. 2017, a preto ide o námietky a nie návrh na zastavenie exekúcie.

Povinný E-P, a. s. v rámci námietok uviedol, že neexistuje a ani neexistovala žiadna okolnosť, ktorá by nasvedčovala porušeniu exekučného titulu a skutočnosti, že Povinný podáva informácie o ochranných známkach v súlade s platnými zápsmi ochranných známk. Z uvedeného dôvodu sa preto nedopustil žiadneho konania, ktoré je zakazované exekučným titulom. V čase podaniu návrhu na vykonanie exekúcie teda nemohol existovať a ani neexistoval žiadny úkon Povinného, ktorým by exekučný titul porušil.

Oprávnený je organizáciou, ktorá zabezpečuje plnenie povinnosti zo strany výrobcov, pričom im oprávnenia vyplývajú zo zákonnej úpravy. Z internetovej stránky Povinného vyplýva, že Povinný zameriava svoju činnosť na viaceré oblasti, jednou z ktorých je aj poskytovanie práva na používanie ochrannej známky "XXXXX" na území Slovenskej republiky. Okrem toho majú na stránke uvedenú informáciu, že sú exkluzívnym partnerom neziskovej európskej organizácie, ktorá ochrannú známku licencuje výrobcom a distribútorom v rôznych krajinách, pričom zmluva medzi Povinným E-P, a. s. a neziskovou organizáciou je uzatvorená na dobu neurčitú.

Exekučné konanie ďalej pokračovalo tak, že v roku 2016 došlo k zamietnutiu námietkam Povinného na zastavenie exekúcie. Voči námietkam podal Oprávnený vyjadrenie, v ktorom uviedol, že Povinný mylne v námietkach uvádza, že exekučný titul nie je možné vykonať, a to z dôvodu, že exekučným titulom je predbežné opatrenie a nie rozhodnutie vo veci samej. Povinný sa snažil v podstate navodiť dojem, že každý podnikateľ, ktorý na Slovensko dovezie produkt, na ktorý výrobca umiestni vyobrazenie označenia „XXXXX“, musí mať s povinným uzatvorenú licenčnú zmluvu a uhrádzať mu za toto vyobrazenie licenčné poplatky. V tomto konaní však do dnešného dňa nedošlo k zaslaniu doložky právoplatnosti zo strany súdu, a to ani po opakovaných urgenciách zo strany súdneho exekútora. Preto ide stále o živú exekúciu a spoločnosť Povinného naďalej funguje a poskytuje služby, ktorých sa mala v rámci exekučného titulu zdržať.

Záver

Výkon exekúcie na nehmotné statky predstavuje pomerne ojedinelú problematiku, ktorej je však nutné venovať pozornosť a neopomínať ju. Tento príspevok sa zameriava na praktické aspekty výkonu exekúcie na nehmotné statky v kontexte praktických príkladov a zdôrazňuje ich špecifické charakteristiky, ktoré odlišujú tento typ výkonu exekúcie od výkonu exekúcie na hmotné statky. Na rozdiel od hmotných statkov, ktoré môžu byť zo strany súdneho exekútora „zabavené a predané“, je výkon

exekúcie na nehmotné statky zložitejši, nakoľko je zložitejšie dosiahnuť splnenie nepeňažnej povinnosti, o to viac ak ide o nehmotné statky popísané aj v nami zvolených prípadoch, ako splnenie peňažnej povinnosti napr. prikázaním peňažných prostriedkov z účtu v banke a pod. Záverom možno konštatovať, že výkon exekúcie na nehmotné statky je dynamická, a neustále sa vyvíjajúca oblasť práva a pre zabezpečenie účinného vymáhania pohľadávok na nehmotných statkoch je nutné naďalej sledovať vývoj právnej úpravy v tejto oblasti.

Zoznam použitých zdrojov

1. EUROPEAN UNION INTELLECTUAL PROPERTY OFFICE. *Trade marks*. [online]. In: EUIPO. [cit. 10.10.2024]. Dostupné na: <<https://www.euipo.europa.eu/sk/trade-marks/before-applying/types-of-trade-marks>>.
2. LAZAR, J. *Občianske právo hmotné, 2. zväzok. Druhé, doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava: IURIS LIBRI, 2018, 680 s.
3. MILOŠOVIČ, V. *Kamerový systém a GDPR: zákonnosť spracúvania*. [online]. In: Securion. [cit. 10.10.2024]. Dostupné na: <<https://www.securion.sk/kamerovy-system-gdpr-zakonnost-spracuvania/>>.
4. MINISTERSTVO SPRAVODLIVOSTI SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Exekúcie*. [online]. In: Justice.gov. [cit. 10.10.2024]. Dostupné na: <<https://www.justice.gov.sk/sluzby/exekutori/najcastejsie-otazky/#nepenazne-exekucie>>.
5. MOLNÁR, P. *Nepeňažná exekúcia*. Bratislava: C. H. Beck, 2016, 176 s.
6. MOLNÁR, P. In: ŠTEVČEK, M. et al. *Exekučný poriadok. Komentár. 3. vydanie*. Praha: C. H. Beck, 2018, 1072 s.
7. UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH. *Exekúcia na nepeňažné plnenia*. [online]. In: Upjs. [cit. 10.10.2024]. Dostupné na: <https://www.upjs.sk/public/media/4329/9_prednaska.pdf>.
8. Uznesenie Krajského súdu Banská Bystrica zo dňa 04. júla 2018, sp. zn. 15Co 136/2018.
9. VOJČÍK, P. *Ochrana duševného vlastníctva v SR*. [online]. In: Ja-sr. [cit. 10.10.2024]. Dostupné na: <https://ja-sr.sk/files/Ochrana_dusevneho_vlastnictva_v_SR.pdf>.
10. Zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov.

Kontaktné údaje

Mgr. Viktória Jančárová

viktoria.jancarova@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

VÝBER JURISDIKCIE: AKÉ SÚ MOŽNOSTI MAJITEĽA OCHRANNEJ ZNÁMKY EÚ A PARALELNEJ NÁRODNEJ OCHRANNEJ ZNÁMKY PRI VÝBERE SÚDU?

CHOICE OF JURISDICTION: WHAT ARE THE OPTIONS FOR THE PROPRIETOR OF AN EU TRADE MARK AND A PARALLEL NATIONAL TRADE MARK WHEN CHOOSING A COURT?

Silvia Kratochvilová¹

Abstrakt: Príspevok sa zaoberá analýzou rozhodnutí SDEÚ, ktoré interpretujú príslušné ustanovenia Nariadenia Brusel I bis a Nariadenia o EUTM upravujúce jednak všeobecnú právomoc, ako aj osobitnú právomoc, a to s prihliadnutím na možnosti výberu jurisdikcie v prípade sporov z ochranných známk v prostredí internetu. Poukázané je najmä na špecifiká pri interpretácii jednotlivých ustanovení a odlišnosti, ktoré môžu mať negatívny dopad na práva majiteľa ochrannej známky EÚ, prípadne majiteľa národnej ochrannej známky. Zároveň jeho cieľom je pokúsiť sa odpovedať na otázku, či na základe súčasnej právnej úpravy má majiteľ ochrannej známky EÚ a paralelnej národnej ochrannej známky rovnaké možnosti pri výbere súdu rozhodujúcom o spore z porušenia práv k ochrannej známke online. Vzhľadom na zásadné odlišnosti pri interpretácii uvedených ustanovení, ako aj rôznorodosť skutkových okolností pripadajúcich do úvahy pri online porušovaní práv, za účelom ponechania si čo možno najširšej škály jurisdikcií, v ktorých je možné iniciovať súdne konania bude pre majiteľov ochranných známk pravdepodobne stále výhodné mať popri ochrannej známke EÚ registrované aj paralelné národné ochranné známky.

Kľúčové slová: výber jurisdikcie, ochranná známka EÚ, všeobecná právomoc, osobitná právomoc

Abstract: The paper deals with the analysis of CJEU decisions that interpret the relevant provisions of the Brussels I bis Regulation and the EUTM Regulation governing both general jurisdiction and special jurisdiction, taking into account the possibilities of choosing jurisdiction in the case of trademark disputes in the Internet environment. In particular, attention is drawn to the specifics in the

---

¹ Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Ústav práva informačných technológií a práva duševného vlastníctva

interpretation of individual provisions and differences that may have a negative impact on the rights of the owner of an EU trade mark or the owner of a national trademark. At the same time, its aim is to try to answer the question whether, under the current legislation, the proprietor of an EU trade mark and a parallel national trade mark has equal opportunities when choosing a court ruling on a trade mark infringement dispute online. Given the fundamental differences in the interpretation of those provisions, as well as the variety of facts that can be considered for online infringements, in order to retain the widest possible range of jurisdictions in which legal proceedings can be initiated, it is likely that trade mark proprietors will still be advantageous to have parallel national trade marks registered in addition to the EU trade mark.

Key words: choice of jurisdiction, EU trade mark, general jurisdiction, special jurisdiction

Úvod

Príspevok sa zaoberá najmä právomocou súdov pri žalobách týkajúcich sa porušenia práv z ochranných známk v prostredí internetu. Jeho predmetom bude najmä analýza právnej úpravy týkajúca sa určovania právomoci v sporoch z národných ochranných známk s cudzím prvok a v sporoch ohľadom ochrannej známky EÚ, tomu zodpovedajúca judikatúra SDEÚ, pričom do úvahy budú zobrať jednak špecifiká internetu, ako aj teritoriálna povaha práva k ochrannej známke.

Na úvod je potrebné uviesť, že národná ochranná známka registrovaná v niektorom z členských štátov EÚ sa spravuje právom štátu, v ktorom bola registrovaná, z čoho môžu vyplývať aj určité odlišnosti týkajúce sa jednotlivých práv majiteľoch národných ochranných známk.² Pri určovaní medzinárodnej právomoci sa v priestore Európskej únie v prvom rade vychádza z pravidiel stanovených v Nariadení Brusel I bis³. Ochranná známka EÚ sa naproti tomu spravuje Nariadením o EUTM⁴, ktoré jednotne stanovuje, čo je ochranná známka EÚ, proces jej registrácie, ako aj právomoc a konanie o žalobách týkajúcich sa ochranných známk EÚ.

Príspevok sa bližšie zameriava na zodpovedanie otázky, či majitelia ochrannej známky EÚ a majitelia národných ochranných známk majú pri výbere právomoci

---

² Národné právne poriadky členských štátov EÚ sú v oblasti ochranných známk harmonizované vďaka smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2436 zo 16. decembra 2015 o aproximácii právnych predpisov členských štátov v oblasti ochranných známk

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej aj len „**Nariadenie Brusel I bis**“)

⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1001 zo 14. júna 2017 o ochrannej známke Európskej únie (ďalej aj len „**Nariadenie o EUTM**“)

rovnaké práva a možnosti výberu, a to najmä vo vzťahu k tzv. osobitnej právomoci určenej na základe kritéria *delicti commissi*. Príspevok ďalej analyzuje vzťah voľby právomoci k rozsahu náhrady škody a z toho vyplývajúce prípadne preferenčné postavenie či už národnej ochrannej známky alebo ochrannej známky EÚ.

SDEÚ v otázke určovania právomoci podľa Nariadenia Brusel I bis, ako aj Nariadenia o EUTM vydal niekoľko zásadných rozhodnutí (ktoré sa častokrát môžu javiť nejednoznačne a dokonca v niektorých otázkach vyznievajú protichodne), pričom v posledných rokoch pribudlo väčšie množstvo rozhodnutí týkajúcich sa prejudiciálnych otázok práve v súvislosti s Nariadením o EUTM a určovaním medzinárodnej právomoci (posledné z nich bolo v roku 2023). Komparatívnou metódou tak budú na základe vyššie uvedeného analyzované podmienky pre výber medzinárodnej právomoci pri národnej ochrannej známke a ochrannej známke EÚ.

Všeobecná právomoc

Určovanie právomoci v sporoch z ochranných známk v prostredí internetu má svoje špecifiká, a ako uviedol SDEÚ v jednom zo svojich posledných rozhodnutí vo veci *AMS Neve*⁵, na žalobu pre porušenie práv sa v rozsahu, v akom sa týka národných ochranných známk, vzťahujú pravidlá súdnej právomoci stanovené v Nariadení Brusel I bis a v rozsahu, v akom sa týka ochrannej známky EÚ, pravidlá súdnej právomoci stanovené v Nariadení o EUTM. Vyplýva to z ustanovenia čl. 122 ods. 2 písm. a) Nariadenia o EUTM, pričom generálny advokát Jääskinen vo svojich návrhoch⁶ vo veci *Coty*⁷ uviedol, že „... pravidlá právomoci stanovené nariadením o ochrannej známke Spoločenstva predstavujú určitým spôsobom *lex specialis* oproti pravidlám stanoveným v nariadení Brusel I.“ Uvedené bolo následne prevzaté do viacerých nasledujúcich rozhodnutí SDEÚ.⁸

Vo všeobecnosti v online sporoch z národných ochranných známk s cudzím prvkom v priestore Európskej únie platí, že pri určovaní právomoci sa v prvom rade uplatnia všeobecné pravidla podľa čl. 4 Nariadenia Brusel I bis, podľa ktorých sa osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu. Výnimky (ktoré je potrebné vykladať reštriktívne) z tohto pravidla sú striktné uvedené v Nariadení Brusel I bis, pričom špeciálne v prípade online porušenia práva k národným ochranným známkam vystupuje do

---

⁵ Rozsudok SDEÚ vo veci C-172/18 - *AMS Neve* z 5. septembra 2019, bod 36

⁶ Návrhy generálneho advokáta Niilo Jääskinena prednesené 21. novembra 2013 vo veci C-360/12 *Coty Germany*

⁷ Rozsudok SDEÚ vo veci C-360/12 - *Coty Germany* z 5. júna 2014

⁸ Napr. C-360/12 - *Coty Germany*, rozsudok SDEÚ vo veci C-617/15 - *Hummel Holding* z 18. mája 2017

popredia určenie súdu na základe tzv. kritéria *delicti commissi*, ktoré je upravené v čl. 7 ods. 2 Nariadenia Brusel I bis⁹.

V prípade ochrannej známky EÚ sa vo vzťahu k všeobecnej právomoci uplatnia pravidlá podľa čl. 125 ods. 1 až 3 Nariadenia o EUTM, podľa ktorých sa konanie uskutoční v prvom rade na súde členského štátu, v ktorom má odporca bydlisko, alebo pokiaľ nemá bydlisko v žiadnom členskom štáte, potom v tom, v ktorom má podnik. Ak nemá bydlisko ani podnik v žiadnom členskom štáte, takéto konania sa uskutočnia na súdoch členského štátu, v ktorom má bydlisko žalobca, alebo ak nemá bydlisko v žiadnom členskom štáte, potom v tom, v ktorom má podnik. Ak nemá takéto bydlisko ani takýto podnik odporca ani žalobca, takéto konania sa uskutočnia na súdoch toho členského štátu, v ktorom má svoje sídlo úrad.¹⁰

Na záver časti týkajúcej sa všeobecnej právomoci je zaujímavé poukázať aj na určenie právomoci podľa čl. 7 ods. 5 Nariadenia Brusel I bis, a to v sporoch týkajúcich sa činnosti organizačnej zložky. Hoci Nariadenie Brusel I bis aj Nariadenie o EUTM používajú identické pojmy, konkrétne bydlisko (v angličtine: *domicile*) a podnik (v angličtine: *establishment*)¹¹, vo svetle rozhodnutia SDEÚ vo veci *Hummel Holding*¹² sa zdá, že pojem *establishment* je potrebné interpretovať rozdielne¹³.

Kým Nariadenie Brusel I bis rozumie pod pojmom *establishment*, najmä organizačné zložky a obchodné zastúpenia¹⁴ a teda osoby bez právnej subjektivity¹⁵, podľa rozhodnutia SDEÚ vo veci *Hummel Holding* si pojem podnik (*establishment*) v čl. 125 ods. 1 Nariadenia o EUTM¹⁶ vyžaduje extenzívny výklad¹⁷, čo vedie k záveru, že sú požadované hmotné znaky, ktoré ľahko umožňujú uznať existenciu takéhoto

---

⁹ Rozsudok SDEÚ vo veci *Coty Germany*, bod 44: „V kapitole II oddiele 2 nariadenia č. 44/2201 je upravený určitý počet prípadov osobitnej právomoci, medzi ktorými sa nachádza založenie právomoci podľa článku 5 bodu 3 tohto nariadenia, pričom ide iba o výnimku zo základnej zásady uvedenej v článku 2 ods. 1 nariadenia, ktorá priznáva právomoc súdnym orgánom členského štátu, v ktorom má žalovaný bydlisko ...“

¹⁰ LOPEZ-TARRUELLA, A. International Jurisdiction in EU Trademark Infringements on the Internet – Is It Possible to Complicate Things even Further? [Internet]. Rochester, NY; 2021 [cited 2024 Jun 17]. dostupné online: <https://papers.ssrn.com/abstract=3993862>, s. 3

¹¹ pojem *establishment* je v slovenskej jazykovej verzii Nariadenia Brusel I bis preložený ako pobočka

¹² Rozsudok SDEÚ vo veci *Hummel Holding*

¹³ Rozsudok SDEÚ vo veci *Hummel Holding*, b. 25 „... nemožno zastávať názor, že uvedený pojem musí mať nevyhnutne ten istý rozsah, v akom je používaný v rámci jedného alebo druhého z týchto dvoch nariadení.“

¹⁴ Čl. 7 ods. 5 Nariadenia Brusel I bis

¹⁵ Pozri aj LOPEZ-TARRUELLA, A. International Jurisdiction in EU Trademark Infringements on the Internet – Is It Possible to Complicate Things even Further? [Internet]. Rochester, NY; 2021 [cited 2024 Jun 17]. dostupné online: <https://papers.ssrn.com/abstract=3993862>, s. 10

¹⁶ V čase rozhodnutia vo veci *Hummel Holding* išlo o čl. 97 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 207/2009

¹⁷ Rozsudok vo veci *Hummel Holding*, b. 34

podniku¹⁸. Interpretácia pojmu *establishment* podľa Nariadenia o EUTM tak vedie k inému záveru, ako je tomu v prípade Nariadenia Brusel I bis, pričom SDEÚ uzavrel, že je „... irelevantné, či podnik na území členského štátu spoločnosti, ktorej sídlo je mimo Únie, má alebo nemá právnu subjektivitu ... [t]retie osoby tak musia mať možnosť spoľahnúť sa na dojem vyvolaný podnikom konajúcim ako expozitúra materskej spoločnosti ...“¹⁹ Zároveň je podľa rozhodnutia taktiež irelevantné, či je spoločnosť so sídlom v členskom štáte, na ktorom sa podáva žaloba dcérskou alebo poddcérskou spoločnosťou, pokiaľ spĺňa podmienky podľa bodu 37 daného rozsudku, a to bez ohľadu na to, či sa táto dcérska spoločnosťou (t.j. v zmysle Nariadenia o EUTM *establishment*) zúčastnila na údajnom porušení alebo nie, keďže takáto podmienka nevyplýva z čl. 125 ods. 1 Nariadenia o EUTM a nebola by súladná s požiadavkou extenzívneho výkladu pojmu²⁰. Uvedený extenzívny výklad môže viesť k viacerým nežiadúcim situáciám, počnúc založením všeobecnej právomoci bez limitácie rozsahu podľa čl. 126 ods. 2 Nariadenia o EUTM na ktoromkoľvek súde, kde má žalobca so sídlom mimo EÚ svoje dcérske spoločnosti, až konaním žalobcu známeho ako *forum shopping*.²¹

Záverom je možné zhrnúť, že v prípade Nariadenia Brusel I bis je možné založiť právomoc podľa umiestnenia *establishmentu* iba v sporoch týkajúcich sa údajnej (protiprávnej) činnosti tohto *establishmentu*. Naproti tomu, na základe rozsudku vo veci *Hummel Holding* je možné založiť právomoc súdu voči žalovanému (ktorý nemá bydlisko/sídlo na území Európskej únie) podľa umiestnenia jeho *establishmentu* a to aj v prípade, ak sa tento *establishment* nezúčastnil na údajnom porušení práv majiteľa ochrannej známky EÚ žalovaným.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že v prípade všeobecnej právomoci má majiteľ ochrannej známky EÚ značne širšie možnosti pri určení súdu, na ktorom iniciuje

---

¹⁸ Rozsudok vo veci *Hummel Holding*, podľa b. 37 „... takáto existencia tak vyžaduje skutočnú a stabilnú formu prezentácie, z ktorej sa vykonáva obchodná činnosť a ktorá sa prejavuje prítomnosťou zamestnancov a vecného vybavenia. Tento podnik musí okrem toho dlhodobo vystupovať navonok ako expozitúra materskej spoločnosti ...“

¹⁹ Rozsudok SDEÚ vo veci *Hummel Holding*, b. 38

²⁰ Pozri aj LOPEZ-TARRUELLA, A. International Jurisdiction in EU Trademark Infringements on the Internet – Is It Possible to Complicate Things even Further? [Internet]. Rochester, NY; 2021 [cited 2024 Jun 17]. dostupné online: <https://papers.ssrn.com/abstract=3993862>, s. 11. Uvedený záver SDEÚ nekorešponduje s čl. 7 ods. 5 Nariadenia Brusel I bis, podľa ktorého osobitnú právomoc súdu podľa umiestnenia organizačnej zložky, obchodného zastúpenia alebo inej pobočky je možné založiť v sporoch týkajúcich sa činnosti tejto organizačnej zložky, obchodného zastúpenia alebo inej pobočky. Naproti tomu, v prípade Nariadenia o EUTM, je možné právomoc súdu podľa sídla dcérskej spoločnosti založiť bez ohľadu na to, či sa podieľala na údajnej protiprávnej činnosti žalovaného.

²¹ Pozri aj LOPEZ-TARRUELLA, A. International Jurisdiction in EU Trademark Infringements on the Internet – Is It Possible to Complicate Things even Further? [Internet]. Rochester, NY; 2021 [cited 2024 Jun 17]. dostupné online: <https://papers.ssrn.com/abstract=3993862>, s. 11

konanie, čomu zodpovedá aj cieľ Nariadenia o EUTM. Nariadenie o EUTM má totiž komplexne upravovať ochrannú známku EÚ a zabezpečiť existenciu súdu v Európskej únii pre všetky spory vo veci porušenia ochrannej známky EÚ, a tým zabezpečiť účinnú ochranu ochranných známk Európskej únie na celom jej území.²² V prípade všeobecnej právomoci má zvolený súd právomoc rozhodnúť o porušení práv (a teda aj o náhrade škody), ktoré hrozí alebo ku ktorému došlo území na ktoréhokoľvek členského štátu (ide o tzv. paneurópske žaloby).²³

Osobitná právomoc – *forum delicti commissi*

Popri všeobecnej právomoci má majiteľ ochrannej známky na výber taktiež osobitnú právomoc založenú na kritériu *delicti commissi*. Osobitná právomoc - *forum delicti commissi* je k dispozícii tak majiteľovi národnej ochrannej známky (čl. 7 ods. 2 Nariadenia Brusel I bis), ako aj majiteľovi ochrannej známky EÚ (čl. 125 ods. 5 Nariadenia o EUTM).

V prvom rade je v súvislosti s osobitnou právomocou potrebné zdôrazniť, že hoci je v oboch prípadoch založená na kritériu *delicti commissi*, znenie príslušných ustanovení v Nariadení o EUTM a Nariadení Brusel I bis je odlišné. Kým Nariadenie Brusel I bis v čl. 7 ods. 2 upravuje kritériu osobitnej právomoci nasledovne „*vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti na súdoch podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok*“, Nariadenie o EUTM uvádza v čl. 125 ods. 5, že konania²⁴ „*sa môžu uskutočniť aj pred súdmi toho členského štátu, na ktorého území došlo k porušeniu alebo hrozí, že k nemu dôjde, alebo na ktorého území došlo ku skutkom ...*“.

Hoci ide v obidvoch prípadoch o kritérium *delicti commissi*, okrem rozdielneho znenia jednotlivých ustanovení, je aj výklad týchto ustanovení poskytnutý SDEÚ vo viacerých aspektoch rozdielny. SDEÚ pravidelne odôvodňuje rozdielnu (niekedy aj protichodnú) judikatúru vo veci určovania právomoci pri národnej ochrannej známke a ochrannej známke EÚ tým, že ustanovenia Nariadenia o EUTM o medzinárodnej právomoci sú k Nariadeniu Brusel I bis povahou *lex specialis*, ako aj rozdielnymi cieľmi týchto predpisov²⁵.

Okrem toho, že SDEÚ prvýkrát argumentoval vzťahom *lex specialis* vo veci *Coty Germany*, z tohto vzájomného vzťahu vyvodil, že výklad čl. 125 ods. 5 Nariadenia o

---

²² Rozsudok SDEÚ vo veci *Hummel Holding*, bod 31

²³ LOPEZ-TARRUELLA, A. International Jurisdiction in EU Trademark Infringements on the Internet – Is It Possible to Complicate Things even Further? [Internet]. Rochester, NY; 2021 [cited 2024 Jun 17]. dostupné online: <https://papers.ssrn.com/abstract=3993862>, s. 5

²⁴ konania o žalobách a návrhoch uvedených v článku 124, okrem žalôb na určenie, že nedochádza k porušovaniu práv z ochrannej známky EÚ

²⁵ Pozri napr. rozsudok SDEÚ vo veci *Hummel Holding*, b. 27 a 28

EUTM²⁶ musí byť autonómny vo vzťahu k Nariadeniu Brusel I bis²⁷. Ako si SEDÚ predstavuje autonómnosť výkladu uviedol v nasledujúcom rozhodnutí vo veci *AMS Neve*, v ktorom uviedol, že hoci výklady musia byť autonómne, musia „*vykazovať istú konzistentnosť*“²⁸, aby sa v čo najväčšej miere redukovali prípady prekážky začatej veci vyplývajúce z podania žalôb v rôznych členských štátoch, ktoré sa týkajú tých istých účastníkov konania a toho istého územia, ktoré sa zakladali jednak na ochrannej známke Európskej únie a jednak na paralelných národných ochranných známkach.

Pri určovaní cieľov uvedených predpisov vychádza SDEÚ najmä z recitálov príslušných nariadení. Podľa recitálu 16 Nariadenia Brusel I bis, nariadenie v oblasti týkajúcej sa osobitnej právomoci má za cieľ poskytnúť žalobcovi aj alternatívne kritériá právomoci (popri všeobecnej právomoci) založené na úzkej väzbe medzi súdom a žalobou alebo na účely uľahčenia efektívneho (riadneho) výkonu súdnictva, pričom úzka väzba by mala zaručiť právnu istotu pre žalovaného, že nebude žalovaný na súde členského štátu, ktorý nemohol rozumne predvídať (potreba ľahkej predvídateľnosti noriem právomoci je zdôraznená aj v recitáli 15). Na druhej strane, podľa recitálu 31 až 33 Nariadenia o EUTM, ustanovenia týkajúce sa určovania právomoci majú zaistiť ochranu ochranných znáмок EÚ a zabrániť protirečiacim rozhodnutiam súdov, ako aj zabezpečiť, aby nedošlo k narušeniu jednotného charakteru ochranných znáмок EÚ. V nasledujúcich častiach budú priblížené jednotlivé rozdiely pri interpretácii *forum delicti commissi* poskytnutej SDEÚ, prípadne načrtnuté dopady týchto interpretácií na majiteľa ochrannej známky.

Dualita väzby

Pri analýze príslušného ustanovenia Nariadenia Brusel I bis je potrebné v prvom rade vychádzať z už historických rozhodnutí SDEÚ, najmä vo veci *Mines de Potasse d'Alsace*, *Shevill*²⁹, *eDate Advertising*³⁰, *Wintersteiger*³¹ a *Pinckney*, podľa ktorých je potrebné formuláciu v čl. 7 ods. 2 „*miesto, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody*“ interpretovať tak, že sa týka „... *tak miesta, kde vznikla*

---

²⁶ Resp. vtedajšieho článku 93 ods. 5 nariadenia č. 40/94

²⁷ Pozri body 31 až 33 rozsudku SDEÚ vo veci *Coty Germany* – autonómny výklad bol poskytnutý v súvislosti s určením, či v prípade Nariadenia o EUTM existuje taktiež dualita väzieb prijatá judikatúrou SDEÚ vo vzťahu k čl. 5 ods. 3 nariadenia č. 44/2001 (teraz čl. 7 ods. 2 Nariadenia Brusel I bis)

²⁸ Rozsudok SDEÚ vo veci *AMS Neve*, bod 58

²⁹ Rozsudok SDEÚ vo veci C-68/93 - *Shevill a i./Presse Alliance* zo 7. marca 1995

³⁰ Rozsudok SDEÚ vo veci C-509/09 a C-161/10 - *eDate Advertising GmbH* z 25. októbra 2011

³¹ Rozsudok SDEÚ vo veci C-523/10 - *Wintersteiger* z 19. apríla 2012

škoda, ako aj miesta, kde prípadne došlo k udalosti, ktorá viedla k tejto škode ..."³². Naproti tomu, podľa SDEÚ³³ z dôvodu už zmieneného autonómneho výkladu, vyššie uvedená dualita väzieb podľa Nariadenia Brusel I bis³⁴ nemôže automaticky platiť pre výklad formulácie v čl. 125 ods. 5 Nariadenia o EUTM, ale je potrebné v súlade s ustálenou judikatúrou SDEÚ zohľadniť nielen znenie uvedeného ustanovenia, ale aj jeho kontext a ciele³⁵. Berúc do úvahy uvedené a vychádzajúc z návrhov generálneho advokáta³⁶ v tejto veci, ktorý konštatoval zníženú relevantnosť vzájomnej harmonizácie týchto predpisov, SDEÚ uzavrel, že právomoc založená na kritériu *delicti commissi* podľa Nariadenia o EUTM je iba v prospech súdov pre ochranné známky EÚ členského štátu, na ktorého území sa žalovaný dopustil údajného protiprávneho aktu, a teda SDEÚ nejudikoval dualitu väzieb aj v prípade čl. 125 ods. 5 Nariadenia o EUTM³⁷.

Miesto vzniku škody

V spomínanom rozhodnutí vo veci *Wintersteiger* (ktoré je esenciálne pre určenie jurisdikcie v prípade porušovania národnej ochrannej známky prostredníctvom online komunikácie³⁸) v súvislosti s väzbou na miesto vzniku škody SDEÚ pripomenul, že ide o miesto, kde skutočnosť, ktorá môže viesť k mimozmluvnej

---

³² Pozri napr. bod 19 rozsudku vo veci *Wintersteiger*, bod 20 rozsudku vo veci *Shevill*, bod 24 rozsudku vo veci *Mines de Potasse d'Alsace*

³³ Rozsudok SDEÚ vo veci *Coty Germany*, bod 32

³⁴ "... teda miesta príčinnej udalosti a miesta, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody, prijatá judikatúrou Súdneho dvora týkajúcou sa článku 5 bodu 3 nariadenia č. 44/2001 ...", bod 32 rozsudku vo veci *Coty Germany*

³⁵ Rozsudok SDEÚ vo veci *Coty Germany*, bod 33

³⁶ Pozri najmä body 25, 28 - 31 návrhov generálneho advokáta Niilo Jääskinena prednesené 21. novembra 2013 vo veci C-360/12 - *Coty Germany*

³⁷ Pozoruhodná je analýza uvedená v bode 31 návrhov generálneho advokáta Niilo Jääskinena prednesené 21. novembra 2013 vo veci C-360/12 - *Coty Germany*, podľa ktorej je pojem „miesto, kde došlo k porušeniu“ použitý v Nariadení o EUTM užší ako pojem „miesto, kde došlo ku skutočnosti zakladajúcej nárok na náhradu škody“ použitý v Nariadení Brusel I bis. Ďalej sa zdá, že výrazy použité v príslušnom článku Nariadenia o EUTM predpokladajú aktívne konanie, čo dáva väčší zmysel, ak sa uplatňuje na miesto, kde došlo ku skutočnosti zakladajúcej nárok na náhradu škody, než na miesto vzniku škody, kým rozširujúci výklad príslušného článku Nariadenia Brusel I bis sa zdá možný vďaka neutrálnejšej terminológii použitej v tomto článku. Nakoniec zdôraznil, že rozsah právomoci zverenej jedným alebo druhým z týchto ustanovení sa líši vo viacerých aspektoch, čo tým väčšmi znižuje relevantnosť ich vzájomnej harmonizácie.

³⁸ SZCZEPANOWSKA-KOZŁOWSKA, K. More flexibility for EU trade mark owners in choice of jurisdiction. ERA Forum 22, 119–135 (2021). dostupné online: <https://doi.org/10.1007/s12027-021-00650-0>, s. 129, LUNDSTEDT, L. AMS Neve and Others (C-172/18): Looking for a Greater 'Degree of Consistency' Between the Special Jurisdiction Rule for EU Trade Marks and National Trade Marks, GRUR International, Volume 69, Issue 4, April 2020, Pages 355–364, dostupné online: <https://doi.org/10.1093/grurint/ikaa032>, s.356

zodpovednosti, spôsobila škodu³⁹. Berúc do úvahy teritoriálny charakter národnej ochrannej známky, jej ochrana sa v zásade obmedzuje na územie členského štátu zápisu, takže jej majiteľ sa spravidla nemôže dovoliavať ochrany mimo územia daného štátu⁴⁰. S odkazom na ciele sledované Nariadením Brusel I bis SDEÚ judikoval, že miesto vzniku škody je v štáte, v ktorom je národná ochranná známka chránená⁴¹ a teda vzhľadom na jej teritoriálny charakter registrovaná. Automaticky však nie je možné konštatovať, že miesto zápisu národnej ochrannej známky je vždy zároveň aj skutočným miestom vzniku škody (pričom opak - že miesto vzniku škody je len miesto zápisu národnej ochrannej známky - je možné konštatovať vždy).

Vo veci *Pinckney*⁴² SDEÚ doplnil ešte podmienky, za ktorých hrozí, že vznikne škoda v členskom štáte. Stačí, ak v členskom štáte, ktorý dané právo chráni existuje riziko, že údajná škoda nastane a uvedené riziko vyplýva najmä z možnosti zaobstarať si prostredníctvom internetovej stránky prístupnej v obvode súdu, ktorý začal konanie, rozmnoženinu diela, ku ktorému sa viažu práva, ktorých sa domáha žalobca⁴³. Ako uvádza *Kur*, je postačujúce, ak napadnutý obsah je technicky prístupný.⁴⁴ Rovnako z ustálenej judikatúry vyplýva, že čl. 7 ods. 2 Nariadenia Brusel I bis nevyžaduje, aby predmetná stránka „smerovala“ do členského štátu, v ktorom bola podaná žaloba.⁴⁵ V prípade ochrannej známky EÚ už bolo vyššie uvedené, že SDEÚ judikoval, že ustanovenie čl. 125 ods. 5 Nariadenia o EUTM neobsahuje dualitu väzieb a preto miesto vzniku škody nie je uplatniteľné ako kritérium na založenie osobitnej právomoci súdu. Z uvedeného pre majiteľov ochrannej známky EÚ vyplýva nemožnosť založiť osobitnú právomoc na základe miesta vzniku škody, v čom sa oproti majiteľom národných ochranných známk dostávajú do nevýhodnejšieho postavenia. V tejto súvislosti je však potrebné zdôrazniť, že ochranná známka EÚ požíva ochranu vo všetkých členských štátoch Európskej únie a preto by bola pre porušiteľa jurisdikcia ťažko predvídateľná.

Udalosť vedúca ku škode

Vyššie bolo uvedené, že čl. 7 ods. 2 Nariadenia Brusel I bis je potrebné interpretovať tak, že obsahuje dualitu väzieb, a teda právomoc je možné určiť okrem miesta vzniku

---

³⁹ Rozsudok SDEÚ vo veci *Wintersteiger*, bod 21

⁴⁰ Rozsudok SDEÚ vo veci *Wintersteiger*, bod 25

⁴¹ Rozsudok SDEÚ vo veci *Wintersteiger*, bod 27 a 29

⁴² Rozsudok SDEÚ vo veci C-170/12 - *Pinckney* z 3. októbra 2013

⁴³ Rozsudok SDEÚ vo veci *Pinckney*, bod 44

⁴⁴ KUR, A. Abolishing Infringement Jurisdiction for EU Marks? – The Perfume Marks Decision by the German Federal Court of Justice. IIC. 2018 May 1;49(4):452–65., dostupné online: <http://dx.doi.org/10.1007/s40319-018-0696-0>, s. 462

⁴⁵ Rozsudok SDEÚ vo veci *Pinckney*, bod 42, rozsudok SDEÚ vo veci C-441/13 - *PEZ Hejduk* z 22. januára 2015, bod 32

škody aj podľa miesta, kde prípadne došlo k udalosti, ktorá viedla k tejto škode. Za druhé uvedené miesto sa potom podľa rozsudku SDEÚ vo veci *Wintersteiger* v prípade údajného online porušovania práv k národnej ochrannej známke nemá považovať samotné zobrazenie reklamy, ale to, že inzerent inicioval technický proces podľa vopred stanovených parametrov zobrazenia reklamného oznamu, ktorý vytvoril pre vlastnú obchodnú komunikáciu⁴⁶. S odkazom na predchádzajúce rozhodnutie SDEÚ, súd ďalej argumentoval predvídateľnosťou pravidiel, pričom uzavrel, že takýmto miestom nemôže byť miesto, kde sa nachádza server prevádzkovateľa internetového vyhľadávača⁴⁷. Dôležité je správanie sa inzerenta, ktorý si zvolil kľúčové slovo zhodné s ochrannou známkou, a preto za účelom uľahčenia zabezpečenia dôkazov a organizácie konania, je sídlo inzerenta miesto, kde sa rozhodlo o inicializovaní procesu zobrazovania⁴⁸. Ako však uvádza aj *Rosati*, takáto interpretácia sploštuje kritérium osobitnej právomoci na miesto sídla (bydliska) žalovaného a tak neponúka alternatívu k všeobecnej právomoci podľa čl. 4 Nariadenia Brusel I bis⁴⁹. Takýto prístup „...je nepresvedčivý, pretože - okrem rizika „povzbudenia“ tých, ktorí sa podnikajú činnosti porušujúce práva duševného vlastníctva v komerčnom rozsahu premiestniť svoje sídlo do krajín, ktoré kladú väčšie prekážky efektívnemu alebo dokonca zmysluplnému presadzovaniu ...“⁵⁰ práv duševného vlastníctva.

V prípade ochrannej známky EÚ v rozhodnutí vo veci *Coty Germany* SDEÚ s odkazom na návrhy generálneho advokáta ustálil, že ustanovenie čl. 125 ods. 5 Nariadenia o EUTM a väzba v ňom uvedená sa viaže na aktívne konanie osoby, ktorá je pôvodcom porušenia. Ďalej judikoval, že táto väzba zahŕňa územie členského štátu, v ktorom udalosť, ktorá je základom údajného porušenia, bola spáchaná alebo hrozí, a nie územie členského štátu, v ktorom nastali účinky tohto porušenia.⁵¹ Uvedený záver korešponduje so závermi vo veci *Wintersteiger* týkajúcej sa online porušovania práv k národnej ochrannej známke, avšak je potrebné zdôrazniť, že spor vo veci *Coty Germany* sa netýkal online porušovania ochrannej známky EÚ, ale predaja a dodania sfaľšovaného výrobku. A hoci v prípade *Coty Germany* išlo o fyzické konanie

---

⁴⁶ Rozsudok SDEÚ vo veci *Wintersteiger*, bod 34

⁴⁷ Hoci, podľa bodu 36 rozsudku SDEÚ vo veci *Wintersteiger*, k inicializácii technického procesu zobrazenia inzerentovho odkazu dôjde v konečnom dôsledku na serveri použitom inzerentom, ktorý patrí prevádzkovateľovi internetového vyhľadávača.

⁴⁸ Rozsudok SDEÚ vo veci *Wintersteiger*, bod 37

⁴⁹ ROSATI, E. The localization of IP infringements in the online environment: from Web 2.0 to Web 3.0 and the Metaverse, *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, Volume 18, Issue 10, October 2023, Pages 720–742, dostupné online: <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpado77>, s. 733

⁵⁰ ROSATI, E. The localization of IP infringements in the online environment: from Web 2.0 to Web 3.0 and the Metaverse, *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, Volume 18, Issue 10, October 2023, Pages 720–742, dostupné online: <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpado77>, s. 733

⁵¹ Rozsudok SDEÚ vo veci *Coty Germany*, bod 34

porušiteľa, ako uvádza *Lundstedt*, pojem „aktívne konanie“ pravdepodobne takúto fyzickosť nevyžaduje.⁵²

Rozsudok SDEÚ vo veci *AMS Neve*

Keďže spor vo veci *Coty Germany* sa netýkal online porušovania ochrannej známky EÚ, SDEÚ mal nedávno príležitosť prvýkrát interpretovať čl. 125 ods. 5 Nariadenia o EUTM v kontexte porušovania ochrannej známky EÚ v online priestore vo svojom rozhodnutí vo veci *AMS Neve*.⁵³ Toto rozhodnutie je prelomové v judikatúre SDEÚ týkajúcej sa určovania osobitnej právomoci a bolo nielen vítané odbornou verejnosťou, ale aj podrobené vecnej kritike⁵⁴.

S odkazom na predchádzajúce rozhodnutia, napr. *Coty Germany* (ohľadom povahy *lex specialis* a aktívneho konania údajného porušiteľa), ale aj rozhodnutie vo veci *L'Oréal*⁵⁵ (ktoré sa týkalo reklamy a ponúk na predaj zobrazených elektronicky) judikoval, že čl. 125 ods. 5 Nariadenia o EUTM sa má vykladať tak, že majiteľ ochrannej známky EÚ môže podať žalobu na súde, kde sa nachádzajú spotrebiteľia a obchodníci, ktorým sú reklamy a ponuky na predaj určené. Ide o odklon od doterajšej judikatúry SDEÚ, kedy súdny dvor odmietal aplikovať princíp smerovania (tzv. *targeting approach*) na čl. 7 ods. 2 Nariadenie Brusel I bis (ale aj na čl. 125 ods. 5 Nariadenie o EUTM)⁵⁶.

Odklon od rozsudku vo veci *Coty Germany* týkajúci sa osobitnej právomoci odôvodnil najmä inou skutkovou situáciou, kedy v prípade *Coty Germany* nešlo o porušovanie

---

⁵² LUNDSTEDT, L. *AMS Neve and Others (C-172/18): Looking for a Greater 'Degree of Consistency' Between the Special Jurisdiction Rule for EU Trade Marks and National Trade Marks*, GRUR International, Volume 69, Issue 4, April 2020, Pages 355–364, dostupné online: <https://doi.org/10.1093/grurint/ikaa032>, s. 358 „... aj keď je pravdepodobné, že zákonodarca EÚ pôvodne predpokladal určitú formu fyzickosti, ako je prítomnosť údajného porušovateľa alebo preprava tovaru porušujúceho práva do členského štátu súdu.“ Pozri aj KUR, A. *Abolishing Infringement Jurisdiction for EU Marks? – The Perfume Marks Decision by the German Federal Court of Justice*. IIC. 2018 May 1;49(4):452–65., dostupné online: <http://dx.doi.org/10.1007/s40319-018-0696-0>, s. 459 - 461

⁵³ LUNDSTEDT, L. *AMS Neve and Others (C-172/18): Looking for a Greater 'Degree of Consistency' Between the Special Jurisdiction Rule for EU Trade Marks and National Trade Marks*, GRUR International, Volume 69, Issue 4, April 2020, Pages 355–364, <https://doi.org/10.1093/grurint/ikaa032>, s. 355

⁵⁴ SZCZEPANOWSKA-KOZŁOWSKA, K. *More flexibility for EU trade mark owners in choice of jurisdiction*. ERA Forum 22, 119–135 (2021). <https://doi.org/10.1007/s12027-021-00650-0>, s. 134, LOPEZ-TARRUELLA, A. *International Jurisdiction in EU Trademark Infringements on the Internet – Is It Possible to Complicate Things even Further?* [Internet]. Rochester, NY; 2021 [cited 2024 Jun 17]. dostupné online: <https://papers.ssrn.com/abstract=3993862>, s. 6-9

⁵⁵ Rozsudok SDEÚ vo veci C-324/09 - *L'Oréal a i.* z 12. júla 2011

⁵⁶ Pozri aj ROSATI, E. *The localization of IP infringements in the online environment: from Web 2.0 to Web 3.0 and the Metaverse*, Journal of Intellectual Property Law & Practice, Volume 18, Issue 10, October 2023, Pages 720–742, dostupné online: <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpado77>, s. 733

online. Podľa bodu 47 rozsudku vo veci *AMS Neve*, ku konaniam, ktoré porušujú práva majiteľa ochrannej známky EÚ⁵⁷ došlo na území, na ktorom sa nachádzajú spotrebiteľia alebo obchodníci, ktorým sú tieto reklamy a ponuky na predaj určené, bez ohľadu na to, či má žalovaný sídlo na inom území, či server elektronickej siete, ktorý používa, je umiestnený na inom území, alebo či tovary, na ktoré sa vzťahujú takéto reklamy s ponuky, sa nachádzajú na inom území. V opačnom prípade by mohol byť narušený potrebný účinok čl. 125 ods. 5 Nariadenia o EUTM, a to napríklad tvrdením, že reklamy a ponuky boli umiestnené na internete mimo EÚ. Rovnako, čl. 125 ods. 5 Nariadenia o EUTM by nemal žiaden alternatívny dosah vylúčením právomoci inej ako právomoci súdu podľa miesta sídla.⁵⁸ Ako píše *Lundstedt*, ak by sa článok vykladal tak, že odkazuje (výhradne) na členský štát aktivácie (t.j. inicializácie reklamy alebo ponuky), osobitné pravidlo o súdnej príslušnosti by stratilo účinnosť, pretože by sa zvyčajne zhodovalo s bydliskom odporcu, čo by bolo v rozpore s cieľom posilniť ochranu ochranných známk EÚ (keďže pre držiteľa práv bude jednoduchšie podniknúť právne kroky, ak má možnosť uplatniť právo vo viacerých jurisdikciách). Takáto situácia by mohla viesť k zníženiu atraktivity ochrannej známky EÚ a jej nahradenie národnými ochrannými známkami.⁵⁹

Je potom na vnútroštátnom súde posúdiť, či reklama a ponuka na predaj bola určená spotrebiteľom alebo obchodníkom v štáte, kde inicioval súdne konanie žalobca. Kritéria pre určenie, komu boli reklamy a ponuky určené nie sú jednoznačne definované, ale je potrebné ich posúdiť prípad od prípadu. V bode 56 rozsudku SDEÚ uviedol, že uvedené „smerovanie“ musí byť zrejmé⁶⁰ z obsahu príslušnej webstránky a platforiem a ponuky a reklamy musia byť spotrebiteľom a obchodníkom v plnom rozsahu prístupné. Vo veci *L'Oréal* už SDEÚ v minulosti indikoval, že osobitný význam pri posudzovaní určenia / smerovania má napr. skutočnosť, že ponuka na predaj obsahuje aj upresnenie zemepisných oblastí, do ktorých je predajca pripravený zaslať výrobok.⁶¹ Na druhej strane, v nedávnom rozsudku SDEÚ vo veci *Lännen MCE*

---

⁵⁷ Zároveň SDEÚ v rozsudku potvrdil, že musí ísť o aktívne konanie, rovnako ako to bolo vo veci *Coty Germany* (rozsudok SDEÚ vo veci *AMS Neve*, bod 44)

⁵⁸ Rozsudok SDEÚ vo veci *AMS Neve*, body 47- 50

⁵⁹ Pozri LUNDSTEDT, L. *AMS Neve and Others (C-172/18): Looking for a Greater 'Degree of Consistency' Between the Special Jurisdiction Rule for EU Trade Marks and National Trade Marks*, GRUR International, Volume 69, Issue 4, April 2020, Pages 355–364, dostupné online: <https://doi.org/10.1093/grurint/ikaa032>, s. 359

⁶⁰ Ako uvádza *Lundstedt* na s. 364, kvalifikátor „zrejmé“ však nemá byť chápaný tak, že vyžaduje, aby majiteľ ochrannej známky preukázal jeho nárok v štáte určovania jurisdikcie. LUNDSTEDT, L. *AMS Neve and Others (C-172/18): Looking for a Greater 'Degree of Consistency' Between the Special Jurisdiction Rule for EU Trade Marks and National Trade Marks*, GRUR International, Volume 69, Issue 4, April 2020, Pages 355–364, dostupné online: <https://doi.org/10.1093/grurint/ikaa032>, s. 364

⁶¹ Pre úplnosť je potrebné doplniť, že v tomto prípade posudzoval otázku určenia spotrebiteľom z pohľadu hmotného práva a nie z pohľadu osobitnej jurisdikcie

judikoval, že reklamy a ponuky môžu byť smerované do určitého štátu bez ohľadu na skutočnosť, že tento členský štát nie je uvedený medzi územiaми, na ktoré by mohli byť dotknuté výrobky dodané, ak bolo dotknuté označenie použité v platenom odkaze na internetovej stránke vyhľadávača, ktorý používa národnú doménu prvej úrovne tohto členského štátu. Naproti tomu nie je to tak len preto, že dotknutá tretia osoba v prirodzenom odkaze na obrázky svojich výrobkov na serveri pre zdieľanie online fotografií pod generickou doménou prvej úrovne použila *meta tagy* s dotknutou ochrannou známkou ako kľúčovým slovom.⁶²

Ako pripomenul SDEÚ v bode 47 rozsudku, zoznam relevantných okolností, z ktorých je možné vyvodiť „smerovanie“ poskytnutý v rozsudku *Pammer a Hotel Alpenhof* nie je vyčerpávajúci, pričom v prejedávanej veci bolo relevantné zobrazovanie reklám a ponúk na predaj na internetovej stránke s doménou prvej úrovne iného členského štátu, než v ktorom je obchodník usadený. Za aktívne konanie potom SDEÚ považoval skutočnosť, že podnik zaplatí poskytovateľovi internetovej stránky vyhľadávača (služba reklamy Google AdWords) s národnou doménou prvej úrovne iného členského štátu, než v ktorom je usadený, za to, že sa verejnosti v tomto členskom štáte zobrazí odkaz na internetovú stránku tohto podniku, čím umožní konkrétne zameranej verejnosti prístup k ponuke svojich výrobkov⁶³. Takýto platený odkaz (Google AdWords) preto predstavuje dostatočnú spojitosť na základe článku 125 ods. 5 Nariadenia o EUTM s členským štátom, na ktorého verejnosť je takto zameraný. Ide teda o ďalšie doplnenie relevantných okolností, ktoré vedú ku konštatovaniu, že reklama a ponuka na predaj sú smerované do určitého členského štátu (kde žalobca podal žalobu). Naopak, v prípade, ak ochranná známka bola použitá v *meta tagoch* a teda nejde o reklamu prostredníctvom platenej služby AdWords, ide o odlišné používanie a nie je možné založiť právomoc podľa čl. 125 ods. 5 Nariadenia o EÚ, ak neexistujú iné skutočnosti umožňujúce preukázať, že takýto prirodzený odkaz je určený verejnosti v určitom členskom štáte.

Ďalšiu nápo ved' vo veci určenia kritérií smerovania môže poskytnúť aj rozsudok vo veci *Pammer a Hotel Alpenhof*⁶⁴, a to napr. „... uvedenie telefonických kontaktných údajov s medzinárodnou predvol'bou, používanie doménového mena prvej úrovne, ktorá je iná ako prvá úroveň členského štátu, v ktorom má podnikateľ sídlo, napríklad „.de“, alebo používanie neutrálnych doménových mien prvej úrovne, ako je „.com“ alebo „.eu“, opis trasy cesty z jedného alebo viacerých ostatných členských štátov do miesta poskytovania služby, ako aj zmienka o medzinárodnej klientele tvorenej klientmi s bydliskom v rôznych členských štátoch, predovšetkým uvedením vyjadrení takýchto

---

⁶² Rozsudok SDEÚ vo veci C-104/22 - *Lännen MCE* z 27. apríla 2023, bod 54

⁶³ Rozsudok SDEÚ vo veci *AMS Neve*, body 49

⁶⁴ Rozsudok SDEÚ vo veci C-585/08 - *Pammer a Hotel Alpenhof* zo 7. decembra 2010, bod 83

*klientov ....*⁶⁵Samotná dostupnosť internetovej stránky v iných členských štátoch, ako je členský štát, v ktorom má sídlo dotknutý podnikateľ však nie je postačujúca na naplnenie slovného spojenia „smeruje takéto činnosti do“⁶⁶ Uvedené vyjadril aj generálny advokát v bode 76 svojich návrhov vo veci *AMS Neve*. Generálny advokát taktiež uviedol niekoľko kritérií, ktoré sa z jeho pohľadu zdajú dôležité, hoci tento zoznam nie je vyčerpávajúci ani výlučný, napr. skutočnosť, že reklama a ponuka sa výslovne odvolávajú na verejnosť členského štátu, že sú dostupné na internetovej stránke pôsobiacej na doméne prvej úrovne daného členského štátu, že ceny sú uvedené v národnej mene, alebo to, že na takejto internetovej stránke sa zobrazujú telefónne čísla obsahujúce predvoľbu príslušného členského štátu.⁶⁷

V súvislosti s pripravenosťou zaslať výrobok do konkrétneho členského štátu však generálny advokát uviedol, že nemôže ísť o všeobecné označenie pre celú EÚ⁶⁸, keďže takýto všeobecný údaj neumožňuje identifikovať verejnosť členského štátu alebo viacerých členských štátov, na ktorú sa ponuka osobitne zameriava⁶⁹. Rovnako podľa generálneho advokáta nemá osobitný význam skutočnosť že internetová stránka je napísaná v jazyku, ktorý sa bežne používa na území členského štátu, keďže je potrebné vziať do úvahy skutočnosť, že jednak niektoré jazyky sa často používajú vo viacerých členských štátoch a jednak že niektoré jazyky, ktorými sa hovorí v Európe, sa bežne používajú aj v tretích štátoch. Navyše môže byť internetová stránka určená verejnosti členského štátu, aj keď jej obsah nie je napísaný v jazyku, ktorý je rozšírený na území tohto členského štátu. Týka sa to najmä prípadu, keď je internetová stránka zameraná na komunitu cudzincov, ktorí žijú na území tohto členského štátu⁷⁰. Žiadne z kritérií, nad ktorými sa generálny advokát zamýšľal vo svojich návrhoch však neboli priamo judikované v rozsudku SDEÚ a interpretácia pojmov „smerovať“ a „byť určený“ nateraz zostáva otvorená⁷¹.

---

⁶⁵ Pre úplnosť je potrebné doplniť, že v tomto prípade SDEÚ interpretoval pojem „smeruje“ (v anglickom znení „directs“) v čl. 17 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I bis (vtedy čl. 15 ods. 1 písm. c) nariadenia 44/2001)

⁶⁶ Rozsudok SDEÚ vo veci *Pammer a Hotel Alpenhof*, bod 69

⁶⁷ Bod 89 návrhov generálneho advokáta vo veci *AMS Neve*

⁶⁸ Pozri aj opačný názor SZCZEPANOWSKA-KOZŁOWSKA, K. More flexibility for EU trade mark owners in choice of jurisdiction. *ERA Forum* 22, 119–135 (2021). dostupné online: <https://doi.org/10.1007/s12027-021-00650-0>, s. 126 - 127

⁶⁹ Bod 90 návrhov generálneho advokáta vo veci *AMS Neve*

⁷⁰ Bod 92 návrhov generálneho advokáta vo veci *AMS Neve*

⁷¹ Pojmy *directed* a *targeted* nie sú v judikatúre SDEÚ jednotne používané a v rozsudku SDEÚ sa zdajú byť používané ako synonymá. V slovenskej verzii rozhodnutia sú pojmy prekladané nasledovne ako „zameraný“ (*targeted*), „určený“ (*targeted*), „zameriava“ (*directed*), „určené“ (*directed*). Rovnako tomu je v rozsudku vo veci *Pammer a Hotel Alpenhof*.

Nariadenie Rím I – Rozsudok vo veci *Nintendo*

Interpretáciu čl. 125 ods. 5 nariadenia o EUTM robí ešte komplexnejšou a komplikovanejšou rozsudok vo veci *Nintendo*⁷², hoci tento neposkytol výklad vyššie uvedených nariadení, ale čl. 8 ods. 2 Nariadenia Rím I⁷³. Uvedené ustanovenie Nariadenia Rím I je totiž takmer identické s čl. 125 ods. 5 Nariadenia o EUTM, a pri porušení jednotného práva duševného vlastníctva Spoločenstva referuje na rozhodné právo, ktorým je právny poriadok krajiny, „na území ktorej došlo k porušeniu“⁷⁴. SDEÚ vo veci *Nintendo* uviedol, že týmto miestom je „... miesto, na ktorom uvedený hospodársky subjekt začal zverejňovať ponuky na svojej internetovej stránke.“⁷⁵ Výklad tohto ustanovenia tak kopíruje výklad Nariadenia Brusel I bis a určovania osobitnej právomoci pri sporoch z národnej ochrannej známky, ako bolo judikované vo veci *Wintersteiger*, pričom však najnovšie rozhodnutie *AMS Neve* vo veci ochrannej známky EÚ sa od neho odkláňa. V bodoch 60 až 64 rozsudku SDEÚ uviedol, že výklad poskytnutý v rozsudku *AMS Neve* nie je vyvrátený výkladom vyplývajúcim z rozsudku *Nintendo* a SDEÚ svoj záver odôvodnil zásadným rozdielom v predmete účele týchto noriem. Pokým Nariadenie o EUTM stanovuje alternatívu pri výbere súdu, ktorý má právomoc, Nariadenie Rím I sa naopak týka otázky, ako sa má určiť rozhodné právo, pri existencii potreby zabezpečiť uplatniteľnosť jediného práva.⁷⁶ Uvedený záver oprávnene vyvolal polemiku a pochybnosti, či rozdielna interpretácia rovnakých slovných spojení môže byť odôvodnená rozdielnym cieľom predmetných noriem⁷⁷.

Uvedené závery môžu mať neželané následky, keďže napríklad v sporoch z ochranných známk EÚ bude musieť súd určený podľa miesta, kam reklama a ponuka smerovala, na otázky neupravené v Nariadení o EUTM uplatniť právo štátu, kde údajný porušiteľ začal zverejňovať ponuky na svojej stránke⁷⁸, pričom tieto miesta nebudú spravidla rovnaké. Súd určený na základe kritéria *commissi delicti* tak bude musieť uplatniť práva iného členského štátu, spravidla členského štátu podľa sídla porušiteľa. Ako uvádza *Klinka*, aplikovanie cudzieho práva zvoleným súdom si

---

⁷² Rozsudok SDEÚ vo veci C-24/16 a C-25/16 - *Nintendo* zo 27. septembra 2017

⁷³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II)

⁷⁴ Porovnaj s čl. 125 ods. 5 Nariadenia o EUTM podľa ktorého „... na ktorého území došlo k porušeniu ...“

⁷⁵ Rozsudok SDEÚ vo veci *Nintendo*, bod 108

⁷⁶ Rozsudok SDEÚ vo veci *AMS Neve*, bod 63 a 64. Pozri aj Lundstend, s. 358

⁷⁷ SZCZEPANOWSKA-KOZŁOWSKA, K. More flexibility for EU trade mark owners in choice of jurisdiction. ERA Forum 22, 119–135 (2021). dostupné online: <https://doi.org/10.1007/s12027-021-00650-0>, s. 124

⁷⁸ Pozri napr. Tarruella, s. 9 “Medzi takéto aspekty patria napríklad prostriedky právnej nápravy a opatrenia, ktoré má vlastník ochrannej známky k dispozícii v prípade porušenia.”

vyžaduje zvýšenú procesnú aktivitu sporových strán môže priniesť neželané následky v podobe zvýšených nákladov na právne služby⁷⁹.

Rozsah náhrady škody

Či sa výber súdu uskutoční na základe všeobecnej právomoci alebo osobitnej právomoci, má značný dopad na rozsah právomoci zvoleného súdu. A hoci z vyššie uvedeného je zrejmé, že nie vždy je osobitná právomoc skutočnou alternatívou k všeobecnej právomoci a jej výber môže viesť k zvoleniu si rovnakej jurisdikcie, ako pri všeobecnej právomoci, výber súdu na základe osobitnej právomoci vedie k značným obmedzeniam pre navrhovateľa.

Konkrétne, podľa čl. 126 ods. 3 Nariadenia o EUTM, súd pre ochranné známky EÚ, ktorého právomoc vychádza z čl. 125 ods. 5 Nariadenia o EUTM (t.j. z kritéria *commissi delicti*), má právomoc iba vzhľadom na skutky spáchané (alebo skutky, ktoré hrozia) na území toho členského štátu, v ktorom sa daný súd nachádza. Naproti tomu, súd pre ochranné známky EÚ, ktorého právomoc vychádza z článku 125 ods. 1 až 4 Nariadenia o EUTM, má právomoc rozhodovať o porušení práv, ku ktorému došlo alebo hrozí, že k nemu dôjde na území ktoréhokoľvek členského štátu⁸⁰. Uvedené zdôraznil SDEÚ v rozsudku vo veci *AMS Neve* (územie „ktoréhokoľvek členského štátu“ potom zahŕňa potenciálne celé územie EÚ)⁸¹, ako aj *Lännen MCE*.

Napriek tomu, že Nariadenie Brusel I bis neobsahuje obdobné ustanovenie týkajúce sa limitácie právomoci súdu zvoleného na základ osobitnej právomoci, s poukazom na rozsudok vo veci *Shevill* je možné konštatovať rovnaký záver. V danej veci týkajúcej sa ochrany osobnosti súd uzavrel, že v prípade poškodenia povesti prostredníctvom článku šíreného v tlači v niekoľkých zmluvných (teraz členských) štátoch môže poškodený podať proti vydavateľovi žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy na súdy zmluvného štátu, v ktorom je vydavateľ usadený (tie majú právomoc na priznanie náhrady celej ujmy), alebo na súdy každého zmluvného štátu, v ktorom došlo k uverejneniu a v ktorom podľa tvrdenia poškodeného došlo k poškodeniu jeho povesti (tie súdy však majú právomoc len na priznanie náhrady škody spôsobenej v štáte sídla súdu, na ktorý je žaloba podaná).⁸² SDEÚ uznal, že takýto výklad so sebou

---

⁷⁹ Ďalej pozri KLINKA, T. Rozhodné právo a právomoc súdov v zmluvách využívaných pri transfere technológií, TRANSFER TECHNOLOGÍÍ bulletin [Internet]. 2023 Oct;9. dostupné online: <http://dx.doi.org/10.52036/ttb202329>

⁸⁰ Ako aj skutkoch uvedených v článku 11 ods. 2 Nariadenia o EUTM, ku ktorým došlo na území ktoréhokoľvek členského štátu.

⁸¹ Rozsudok SDEÚ vo veci *AMS Neve*, bod 40

⁸² Na uvedené rozhodnutie odkazuje SDEÚ aj v bodoch 41 až 51 rozsudku *eDate Advertising*

nesie nepriaznivé následky, na druhej strane však zdôraznil, že žalobca má stále možnosť podať žalobu podľa všeobecnej právomoci⁸³.

A hoci fyzická dostupnosť súdu, známe súdne a právne prostredie, ako aj jednoduchosť získavania dôkazov a s tým spojená rýchlosť a hospodárnosť procesu môžu byť určujúcimi pri výbere súdu, zdá sa, že rozsah právomoci zvoleného súdu bude tiež hrať dôležitú úlohu pri úvahách žalobcu o výbere jurisdikcie, a to najmä v prípadoch, ktoré budú zahŕňať viaceré členské štáty, v ktorých vznikla alebo mohla vzniknúť škoda. Žalobca tak v závislosti od výberu súdu buď podľa všeobecnej právomoci alebo osobitnej právomoci určí zároveň rozsah územnej právomoci súdu, na ktorý bola podaná žaloba.

Záver

Po rozhodnutí SDEÚ vo veci *AMS Neve* je situácia vo veci určovania právomoci v sporoch z ochranných známkov EÚ trochu jasnejšia, keďže tzv. *targeting approach* zvolený SDEÚ prináša skutočnú alternatívu k všeobecnej právomoci podľa Nariadenia o EUTM. Uvedené rozhodnutie však spôsobilo, že odborná diskusia sa opäť vracia k čl. 7 ods. 2 Nariadenia Brusel I bis a jeho interpretácii poskytnutej SDEÚ, keďže nie je dostatočné zrejme a odôvodnené, prečo tzv. *targeting approach* by sa mal uplatňovať iba pri ochranných známkach EÚ a nie aj pri národných ochranných známkach, keďže na to nie je dobrý dôvod⁸⁴. Potreba založiť jurisdikciu na kritériu smerovania totiž nevyplýva z osobitostí ochrannej známky EÚ a jej jednotného charakteru, ale zo všadeprítomného charakteru používania ochrannej známky na internete⁸⁵. V prípade, ak má byť čl. 125 ods. 5 Nariadenia o EUTM poskytnúť skutočnú alternatívou k všeobecnej právomoci a má umožniť žalobcovi podať žalobu aj na inom súde ako tom založenom na základe všeobecnej právomoci, ďalšou z legitímnych otázok je, či toto ustanovenie okrem kritéria smerovania môže obsahovať aj kritérium „aktivácie“, t.j. inicializácie, ako je tomu v prípade čl. 7 ods. 2 Nariadenia Brusel I bis. Avšak v prípade ak takýmto miestom môže byť len sídlo inzerenta, takáto interpretácia nebude mať svoje opodstatnenie popri všeobecnej právomoci, keďže nerozšíri okruh súdov, na ktoré môže žalobca podať žalobu. Nezodpovedanou taktiež zostala otázka prípustnosti duplicity väzieb

---

⁸³ Rozsudok SDEÚ vo veci *Shevill*, bod 32

⁸⁴ LUNDSTEDT, L. *AMS Neve and Others (C-172/18): Looking for a Greater 'Degree of Consistency' Between the Special Jurisdiction Rule for EU Trade Marks and National Trade Marks*, GRUR International, Volume 69, Issue 4, April 2020, Pages 355–364, <https://doi.org/10.1093/grurint/ikaa032>, s. 361

⁸⁵ LUNDSTEDT, L. *AMS Neve and Others (C-172/18): Looking for a Greater 'Degree of Consistency' Between the Special Jurisdiction Rule for EU Trade Marks and National Trade Marks*, GRUR International, Volume 69, Issue 4, April 2020, Pages 355–364, <https://doi.org/10.1093/grurint/ikaa032>, s. 361

v čl. 125 ods. 5 Nariadenia o EUTM, a teda či uvedené ustanovenie by nemalo zahŕňať aj miesto vzniku škody (ktoré môže byť iba v štáte, kde je právo chránené a v prípade ochrannej známky EU by tak mohlo byť v ktoromkoľvek členskom štáte v závislosti od skutkových okolností).

Berúc do úvahy obmedzený rozsah právomoci súdu zvoleného na základe osobitnej právomoci, v sporoch z online porušovania ochranných známk, kde do úvahy z podstaty veci prichádza možnosť neoprávneného zásahu vo viacerých štátoch (napr. online obchod je lokalizovaný pre viaceré členské štáty), bude pravdepodobne majiteľmi ochranných známk preferovaný výber súdu na základe všeobecnej právomoci. Takto zvolený súd bude totiž oprávnený rozhodovať o celej škode, ktorá mohla vzniknúť vo všetkých zasiahnutých štátoch. V takomto prípade sa domnievam, že vo výhodnejšom postavení sú majitelia ochranných známk EÚ, keďže všeobecná právomoc podľa Nariadenia o EUTM zabezpečuje, že žalobu bude vždy možné podať v niektorom z členských štátov. Navyše sa zdá, že hoci osobitná právomoc podľa Nariadenia Brusel I bis prináša až dve kritéria na určenie jurisdikcie, kritérium, ktoré prináša skutočnú alternatívu k všeobecnej právomoci (t.j. *targeting approach*) zatiaľ akceptované v prípade národných ochranných známk SDEÚ nebolo.

Zoznam použitej literatúry

1. KLINKA, T. Rozhodné právo a právomoc súdov v zmluvách využívaných pri transfere technológií, TRANSFER TECHNOLOGÍÍ bulletin [Internet]. 2023 Oct;9. dostupné online: <http://dx.doi.org/10.52036/ttb202329>
2. KUR, A. Abolishing Infringement Jurisdiction for EU Marks? – The Perfume Marks Decision by the German Federal Court of Justice. IIC. 2018 May 1;49(4):452–65., dostupné online: <http://dx.doi.org/10.1007/s40319-018-0696-0>, s. 459 - 462
3. LOPEZ-TARRUELLA, A. International Jurisdiction in EU Trademark Infringements on the Internet – Is It Possible to Complicate Things even Further? [Internet]. Rochester, NY; 2021 [cited 2024 Jun 17]. dostupné online: <https://papers.ssrn.com/abstract=3993862>, s. 3, 5 - 11
4. LUNDSTEDT, L. AMS Neve and Others (C-172/18): Looking for a Greater 'Degree of Consistency' Between the Special Jurisdiction Rule for EU Trade Marks and National Trade Marks, GRUR International, Volume 69, Issue 4, April 2020, Pages 355–364, dostupné online: <https://doi.org/10.1093/grurint/ikaa032>, s. 355, 356, 358, 359, 361, 364
5. NARIADENIE Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (RÍM II)

6. NARIADENIE Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1001 zo 14. júna 2017 o ochranej známke Európskej únie
7. NARIADENIE Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach
8. Návrhy generálneho advokáta Niilo Jääskinena prednesené 21. novembra 2013 vo veci C-360/12 Coty Germany
9. ROSATI, E. The localization of IP infringements in the online environment: from Web 2.0 to Web 3.0 and the Metaverse, *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, Volume 18, Issue 10, October 2023, Pages 720–742, dostupné online: <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpado77>, s. 733
10. Rozsudok SDEÚ vo veci C-104/22 - *Lännen* MCE z 27. apríla 2023
11. Rozsudok SDEÚ vo veci C-170/12 - *Pinckney* z 3. októbra 2013
12. Rozsudok SDEÚ vo veci C-172/18 - *AMS Neve* z 5. septembra 2019
13. Rozsudok SDEÚ vo veci C-24/16 a C-25/16 - *Nintendo* zo 27. septembra 2017
14. Rozsudok SDEÚ vo veci C-324/09 - *L'Oréal a i.* z 12. júla 2011
15. Rozsudok SDEÚ vo veci C-360/12 - *Coty Germany* z 5. júna 2014
16. Rozsudok SDEÚ vo veci C-441/13 - *PEZ Hejduk* z 22. januára 2015
17. Rozsudok SDEÚ vo veci C-509/09 a C-161/10 - *eDate Advertising GmbH* z 25. októbra 2011
18. Rozsudok SDEÚ vo veci C-523/10 - *Wintersteiger* z 19. apríla 2012
19. Rozsudok SDEÚ vo veci C-585/08 - *Pammer a Hotel Alpenhof* zo 7. decembra 2010
20. Rozsudok SDEÚ vo veci C-617/15 - *Hummel Holding* z 18. mája 2017
21. Rozsudok SDEÚ vo veci C-68/93 - *Shevill a i./Presse Alliance* zo 7. marca 1995
22. Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2436 zo 16. DECEMBRA 2015 o aproximácii právnych predpisov členských štátov v oblasti ochranných známk
23. SZCZEPANOWSKA-KOZŁOWSKA, K. More flexibility for EU trade mark owners in choice of jurisdiction. *ERA Forum* 22, 119–135 (2021). dostupné online: <https://doi.org/10.1007/s12027-021-00650-0>, s. 124 – 134

Kontaktné údaje

JUDr. Silvia Kratochvilová

kratochvilov7@uniba.sk

ORCID: 0009-0001-6236-8957

Univerzita Komenského v Bratislave

Právnická fakulta, Ústav práva informačných technológií a práva duševného vlastníctva

DEDENIE NEHMOTNÝCH STATKOV

SUCCESSION LAW OF INTANGIBLE ASSETS

Dávid Maukš¹

Abstrakt: Predkladaný príspevok analyzuje problematiku dedenia nehmotných statkov. V prvej časti sa všeobecne venuje dedeniu priemyselných práv, dedeniu práv vyplývajúcich z autorského zákona, ale taktiež problematike, a to dedeniu „nových“ nehmotných statkov, akými sú najmä virtuálne meny, virtuálne peniaze, majetkové účty, kredity či rôzne ďalšie online užívateľské kontá poručiteľa. V druhej časti sa bližšie pozrie na dedenie kryptomeny bitcoin a poukáže na aplikačné problémy, ktoré nastávajú v rámci dedičského konania s jeho dedením. Príspevok v závere zhodnotí, či je aktuálna úprava dedičského práva v problematike nehmotných statkov a virtuálneho dedičstva dostačujúca alebo sa odporúča zmodernizovať právna úprava dedenia vzhľadom na nové virtuálne predmety dedenia.

Kľúčové slová: dedičské právo, virtuálne dedičstvo, bitcoin, zabudnuté inštitúty dedičského práva.

Abstract: The presented paper analyzes the issue of inheritance of intangible assets. In the first part, it defines the inheritance of industrial rights, the inheritance of rights arising from copyright law, but also the issue of the inheritance of "new" intangible assets, such as virtual currencies, virtual money, property accounts, credits or various other online user accounts of the testator. In the second part, the paper will take a closer look at the inheritance of the bitcoin cryptocurrency and point out the application problems that arise within the inheritance procedure. In the end, the paper evaluates whether the current regulation of inheritance law in the issue of intangible assets and virtual inheritance is sufficient, or whether it is recommended to modernize the legal regulation of inheritance with regard to new virtual objects of inheritance.

Key words: law of succession, virtual inheritance, bitcoin, forgotten institutes of inheritance law.

---

¹ Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Katedra občianskeho práva.

Úvod

Nehmotný statok je v podmienkach Slovenskej republiky iná majetková hodnota, a ide tak o nepriamy predmet občianskoprávneho vzťahu podľa ustanovenia § 118 ods. 1 Občianskeho zákonníka (zákon č. 40/1964 Zb., ďalej len OZ). Nehmotný statok je istý duševný výtvor, ktorý môže byť predmetom duševného vlastníctva. K právam duševného vlastníctva zaraďujeme podľa Dohovoru o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva najmä práva k literárnym, umeleckým a vedeckým dielam, práva k vynálezom, vedeckým objavom, priemyselným vzorom, ochranným známkam, obchodným menám, ako aj ďalšie práva vzťahujúce sa na duševnú činnosť v priemyselnej, vedeckej, literárnej a umeleckej oblasti.² No v súčasnej modernej dobe, nebude uvedený výpočet v Dohovore postačovať, aby sme presne vymedzili, čo všetko bude naplňať znaky práva duševného vlastníctva. Čo všetko bude vlastne patriť do dedičstva po poručiteľovi, a akým spôsobom môže poručiteľ zabezpečiť bezproblémový prístup k predmetom dedičstva, ktoré sú tvorené nehmotnými statkami?

Všeobecne k dedeniu predmetov duševného vlastníctva

Do dedičstva po poručiteľovi zahrňame aj predmety duševného vlastníctva a s nimi súvisiace práva. Samotné právo duševného vlastníctva musíme rozdeľovať do dvoch základných oblastí. Ide o autorské právo, práva príbuzné autorskému právu a práva súvisiace s autorským právom. Druhú skupinu tvoria priemyselné práva a práva priemyselného vlastníctva. V tejto kapitole všeobecne zosumarizujeme, či a akým spôsobom sa dedia uvedené práva.

V rámci dedenia predmetov duševného vlastníctva rozlišujeme dedenie majetkových práv, ktoré vyplývajú z nehmotného statku a dedenie hmotného nosiča, na ktorom je daný nehmotný statok zachytený. Pri dedení majetkových práv, ide o pohľadávky, ktoré vznikli z využitia predmetu duševného vlastníctva, ako napríklad licenčné poplatky, autorské odmeny a poplatky spojené s priemyselným vlastníctvom. O dedenie hmotného substrátu pôjde v prípade, že je nehmotný statok zhmotnený na fyzickom nosiči (napríklad môže ísť o knihu alebo CD). V takom prípade sa bude dediť aj tento nosič,³ no z pohľadu triedenia predmetov občianskoprávnych vzťahov, pôjde o vec podľa ustanovenia § 119 ods. 1 OZ.

Autorský zákon (zákon č. 185/2015 Z. z.) zahrňa v rámci autorského práva jednak práva osobnostnej povahy a práva majetkovej povahy. Majetkové práva autora sú podľa § 20 ods. 3 Autorského zákona predmetom dedičstva. Ako prvé sem patria majetkové nároky relatívnej povahy, ktoré boli známe v čase smrti autora. Pôjde

---

² Článok 2 písm. viii Dohovoru o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva, 14. júl 1967, Štokholm, publikovaný ako 69/1975 Zb.

³ VOJČÍK, P. a kol. *Právo duševného vlastníctva. 2. vydanie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 53 a nasl.

najmä o pohľadávky splatné ku dňu smrti autora (primeraná odmena autora, právo na odmenu pri ďalšom predaji originálu diela, licenčné poplatky a iné platby, na ktoré mal autor nárok pred svojou smrťou) a taktiež pohľadávky, ktoré budú splatné až po smrti poručiteľa. Taktiež tu budú zahrnuté tzv. neisté pohľadávky, teda nároky, ktorých výška alebo splatnosť nie je v čase dedičského konania známa (napr. nároky z budúcich licencií alebo náhrada odmien, ktoré vyplácajú organizácie kolektívnych správ práva). Aj tieto nároky je nutné zahrnúť do dedičstva, aby si ich dedič ako právny nástupca autora mohol v budúcnosti uplatniť. Pohľadávky, ktoré vzniknú až po smrti autora, vznikajú priamo dedičom a netvoria tak súčasť dedičstva.⁴ Okrem spomínaných pohľadávok dedičia nadobúdajú aj absolútne majetkové práva k autorskému dielu. Tie im umožňujú uzatvárať licenčné zmluvy, povoľovať používanie autorského diela alebo rozhodovať o ďalšom nakladaní s daným dielom. V prípade absolútnych majetkových autorských práv však nemožno použiť ustanovenie o odúmrti. Ak autor nemá dedičov alebo ak dedičia odmietnu dedičstvo prijať a nejde o dielo spoluautorské, dielo sa stane voľným podľa § 9 ods. 2 písm. b, Autorského zákona (R 46/2022). Naproti tomu, nie je možné dediť osobnostné a osobné práva autora, ako napríklad právo na autorstvo alebo pseudonym, či právo rozhodnúť sa o zverejnení diela, keďže tieto nie sú nikdy predmetom dedenia.⁵ Majetkové práva výkonných umelcov, ako napríklad právo na rozmnožovanie a rozširovanie záznamov umeleckého výkonu, sú taktiež predmetom dedičstva po nich. Ustanovenia Autorského zákona o výkonnom umelcovi (§ 94-106) sa primerane vzťahujú, ak z ich povahy nevyplýva iné, aj na jeho dedičov.⁶

Predmetom dedenia v oblasti priemyselných práv (pôjde najmä o patenty, priemyselné vzory, dizajny, úžitkové vzory, topografie polovodičových výrobkov, ochranné známky, nové odrody rastlín a plemená zvierat) a práv im obdobných (zlepšovacie návrhy, doménové mená či nové spôsoby prevencie, diagnostiky chorôb a liečenia ľudí a zvierat) sú najmä majetkové práva, kam patria predovšetkým pohľadávky, ako napríklad licenčné poplatky, odmeny za prevod práv, či odmeny za prechod práv k predmetom priemyselného vlastníctva. Práva zmiešanej povahy (dispozičné práva), kam patria práva, ktoré pôvodca mohol za života uplatniť, ale neurobil tak (napr. právo podať prihlášku na vynález či právo uzavrieť licenčnú zmluvu). Dedenie priemyselných práv osobnostnej povahy nie sú predmetom dedenia. Na dedičov však prechádza právo na ochranu pôvodcu, ktoré je časovo neobmedzené a nezaniká ani zánikom platnosti patentu. V niektorých prípadoch môže byť predmet priemyselného vlastníctva zhmotnený aj na fyzickom nosiči, ako

---

⁴ ADAMOVIČ, Z. - HAZUCHA, B. *Autorský zákon. Komentár. § 20 [Neprevoditeľnosť a prechod majetkových práv]*. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 154.

⁵ MURÍŇ, P. Autorské právo. In: LAZAR, J. *Občianske právo hmotné 2*. Bratislava: IURIS LIBRI, 2018. s. 511-513.

⁶ VOJČÍK, P. a kol. *Právo duševného vlastníctva. 2. vydanie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 54-55.

napríklad prototyp vynálezu, model dizajnu či vzorka úžitkového vzoru. Ak bol takýto nosič ku dňu smrti poručiťa v jeho vlastníctve, bude aj predmetom dedenia po ňom. Dedenie hmotného substrátu však neznamená automaticky aj dedenie nehmotného statku a majetkových nárokov z neho vyplývajúcich.⁷

Dedenie predmetov, práv a majetkových nárokov z oblasti duševného vlastníctva predstavuje zložitú právno-aplikačnú problematiku s rozmanitými aspektami majetkovej, osobnostnej a osobno-majetkovej povahy. Dedičia musia brať do úvahy rôzne typy pohľadávok a absolútnych majetkových práv, ako aj obmedzení vyplývajúcich z Autorského zákona a osobitných zákonov, ktoré upravujú konkrétne priemyselné práva. Pochopenie charakteru, kategorizácie a dedičských aspektov týchto práv je kľúčové pre ich efektívnu ochranu po smrti prvotného subjektu a samotné vymedzenie dedičstva v rámci dedičského konania.

Pojem virtuálne dedičstvo

Legálna definícia pojmu dedičstvo nie je v Slovenskej republike zakotvená v žiadnom právnom predpise a v niektorých prípadoch⁸, ho platné právne predpisy zamieňajú s pojmom majetok. Môžeme tvrdiť, že dedičstvo tvoria všetky majetkové práva a povinnosti poručiťa, ktoré jeho smrťou nezanikajú alebo ktorých prechod na iné osoby sa neuskutočňuje na základe iných skutočností než dedením.⁹

V súčasnosti sa v dedičskej odbornej spisbe¹⁰ môžeme stretnúť s pojmom virtuálne dedičstvo (alebo taktiež virtuálny majetok), v ktorom sú zahrnuté najmä nehmotné statky, práva a iné majetkové hodnoty nachádzajúce sa v online svete, ku ktorým mal poručiť ku dňu svojej smrti oprávnenia, a ktoré takto prechádzajú na dedičov dedením. K virtuálnemu dedičstvu tak nebudú patriť veci v právnom zmysle.¹¹ Na tomto mieste je nutné poukázať na novelu OZ¹² prijatú zákonom č. 108/2024 Z.z.,

---

⁷ VOJČÍK P. – MIŠČÍKOVÁ R. *Základy práva duševného vlastníctva*. Košice: TypoPress, 2004, s. 39 a nasl.

⁸ Napríklad § 485 OZ alebo § 187 a 197 CMP.

⁹ BAJÁNKOVÁ, J. § 460 [Nadobúdanie dedičstva]. In: ŠTEVČEK, M. a kol. *Občiansky zákonník II. Komentár. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1760.

¹⁰ Napríklad FICOVÁ, S. a kol. *Zásadná reforma dedičského práva – nevyhnutnosť či neopodstatnenosť?* Bratislava: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 31 a nasl.

¹¹ HAMŘÍK, M. Ne(virtuálne) dedičstvo. In: FICOVÁ, S., RAKOVÁ, K., IVANČO, M. a kol. *Vybrané otázky dedičského práva v úvahách de lege ferenda*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2022, s. 146.

¹² Vložilo sa nové ustanovenie § 119a OZ: (1) *Vecou s digitálnymi prvkami je akákoľvek hnutelná vec, ktorá obsahuje digitálny obsah alebo digitálnu službu alebo je s digitálnym obsahom alebo digitálnou službou prepojená takým spôsobom, že absencia digitálneho obsahu alebo digitálnej služby by bránila tomu, aby vec plnila svoje funkcie.* (2) *Digitálnym obsahom sú údaje, ktoré sa vytvárajú a dodávajú v digitálnej forme.* (3) *Digitálnou službou je služba, ktorá spotrebiteľovi umožňuje vytvárať, spracovávať alebo uchovávať údaje v digitálnej forme alebo mať k takýmto údajom prístup, alebo ktorá umožňuje výmenu*

účinnú od 1.7.2024, ktorou sa do OZ inkorporoval nový predmet občianskoprávných vzťahov, a to vec s digitálnymi prvkami. Nejde však o synonymum s pojmom virtuálny majetok, keďže pojem virtuálny v sebe zahŕňa najmä majetok, ktorý sa nenachádza v reálne existujúcom svete a podľa uvedenej novely ide výlučne o hnutelné veci (na základe ustálenej judikatúry sa pod pojmom vec rozumie iba hmotný predmet tzv. *res corporalis*), ktoré obsahujú akékoľvek digitálne prvky. Niektoré predmety virtuálneho dedičstva by však mohli spadať pod pojem digitálna služba podľa ods. 3 uvedenej novely a zariadenia, v ktorých sa takéto služby nachádzajú, tak budú spadať pod nový pojem vec s digitálnymi prvkami.

Notár je ako súdny komisár povinný v rámci dedičského konania, čo najpresnejšie zistiť, čo všetko tvorilo majetok poručiteľa v čase jeho smrti.¹³ Do tohto majetku tak bude patriť aj virtuálne dedičstvo po poručiteľovi, ktoré je taktiež potrebné prejednať v rámci dedičského konania a ustanoviť k nemu dedičov. Na uvedené sa však v aplikačnej praxi veľmi často pozabúda, keďže absentuje reflektovanie na virtuálny majetok poručiteľa v rozhodnutiach v rámci dedičského konania. Preto bude cieľom príspevku v tejto časti poukázať, čo všetko tvorí virtuálny majetok poručiteľa, ktorý tak môže mať v konečnom dôsledku väčšiu hodnotu ako „klasický“ nevirtuálny majetok, čo sa bude v najbližších rokoch ešte viac znásobovať.

V rámci virtuálneho dedičstva môžeme hovoriť o troch skupinách práv a povinností, podobne ako tomu je pri nevirtuálnom dedičstve.¹⁴ Pôjde o virtuálne práva a povinnosti, ktoré smrťou poručiteľa zanikajú, o virtuálne práva a povinnosti, ktoré prechádzajú na právnych nástupcov inak než dedením a o virtuálne práva a povinnosti, ktoré prechádzajú na dedičov dedením.¹⁵ V rámci nášho príspevku sa bližšie zameriame len na virtuálne práva a povinnosti, ktoré sú predmetom dedenia. Do virtuálnych práv a povinností po poručiteľovi, ktoré budú prechádzať na jeho právnych nástupcov dedením patria najmä online užívateľské kontá poručiteľa. Pôjde o všetky zmluvné vzťahy s poskytovateľmi digitálnych služieb, ako sú emailové kontá, komunikačné služby, užívateľské kontá sociálnych médií, kontá v online obchodoch, prepravné služby či streamovacie služby. Ak poručiteľ chce, aby jeho dedičia plnohodnotne zdedili prístup k daným službám, mal by vo svojom poslednom poriadku zanechať dedičom postup, ktorým sa prihlásia do daných služieb, či vo forme zanechanie hesla v závete alebo informáciu, akým iným spôsobom sa im zabezpečí prístup do daných služieb po jeho smrti. Problémom môže byť fakt, že

---

alebo akúkoľvek interakciu údajov v digitálnej forme, ktoré nahrávajú alebo vytvárajú užívatelia služby.
(4) Digitálnym plnením je digitálny obsah a digitálna služba.

¹³ R 11/1970.

¹⁴ BAJÁNKOVÁ, J. § 460 [Nadobúdanie dedičstva]. In: ŠTEVČEK, M. a kol. *Občiansky zákonník II. Komentár. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1760 a nasl.

¹⁵ Ku každej z uvedených skupín pozri bližšie: FICOVÁ, S. a kol. *Zásadná reforma dedičského práva – nevyhnutnosť či neopodstatnenosť?* Bratislava: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 31 - 39.

väčšina poskytovateľov relevantných služieb sú nadnárodné subjekty podliehajúce zahraničným jurisdikciám a považujú dané kontá viazané za výlučne na osobu poručiťela, a preto nebudú predmetom dedenia vzhľadom na ustanovenie § 579 ods. 2 OZ.¹⁶ Treba taktiež podotknúť, že všetka digitálna korešpondencia poručiťela a osobné údaje o poručiťelovi, nebudú nikdy predmetom dedenia. Účty na sociálnych sieťach ako Instagram, Microsoft, X alebo PayPal zostanú aj po smrti užívateľa „aktívne“, keďže spoločnosti spravujúce uvedené siete nemajú žiadnym spôsobom v súčasnosti upravené procesy, ako nakladať s účtom po smrti používateľa. Výnimku tak predstavuje len sociálna sieť Facebook či služby, ktoré poskytuje Google a Apple, keďže tieto istým spôsobom upravujú možnosť zmazania účtu po verifikovaní smrti užívateľa.¹⁷

Do virtuálneho dedičstva budú ďalej patriť aj všetky digitálne majetkové hodnoty na hardwary poručiťela (najmä zakúpené elektronické knihy, hudobné súbory, filmy či všetky počítačové programy poručiťela). Predmetom dedenia budú aj aktíva na virtuálnych majetkových účtoch poručiťela (napr. PayPal, Revolut alebo XTB), aktíva z virtuálnych hazardných hier a stávok (v Slovenskej republike najmä Tipos, Niké a Fortuna), virtuálne peniaze a kredity nachádzajúce sa v rôznych aplikáciách poručiťela (online kredity či rôzne zľavové kupóny), domény či digitálne umelecké diela v podobe NFT. Osobitne treba venovať pozornosť taktiež videohrám¹⁸, keďže v poslednej dobe sa videohry kupujú najmä online formou (služby ako napríklad Steam, Microsoft Store, PlayStation Store či mnohé ďalšie) a ich hodnota sa rapídne zvýšila. Do tejto skupiny práv budú patriť aj všetky dodatočné virtuálne predmety či DLC zakúpené k videohre.

S uvedenými virtuálnymi právami a povinnosťami sa však v praxi často vyskytujú aplikačné ťažkosti, ako sa k takémuto majetku po smrti poručiťela reálne dostať, s čím súvisí otázka zabezpečenia prístupu. Takýto majetok sa nachádza výlučne vo virtuálnom priestore, resp. maximálne v osobných elektronických zariadeniach poručiťela, ktoré sú zväčša chránené inými prístupovými obmedzeniami a heslami, na ktoré dedičia nemusia mať oprávnenia. Výsledne sa tak virtuálne dedičstvo poručiťela môže z týchto dôvodov stať už navždy pre dedičov nedostupným.¹⁹

---

¹⁶ HAMŘÍK, M. Ne(virtuálne) dedičstvo. In: FICOVÁ, S., RAKOVÁ, K., IVANČO, M. a kol. *Vybrané otázky dedičského práva v úvahách de lege ferenda*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2022, s. 159.

¹⁷ Eset. [online]: *Ako sa postarať o virtuálne dedičstvo?* [cit. 23. 07. 2024]. Dostupné na internete: [Ako sa postarať o virtuálne dedičstvo po smrti? | ESET](#)

¹⁸ FICOVÁ, S. a kol. *Zásadná reforma dedičského práva – nevyhnutnosť či neopodstatnenosť?* Bratislava: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 36 - 40.

¹⁹ HAMŘÍK, M. Ne(virtuálne) dedičstvo. In: FICOVÁ, S., RAKOVÁ, K., IVANČO, M. a kol. *Vybrané otázky dedičského práva v úvahách de lege ferenda*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2022, s. 155.

Dedenie bitcoinu

Bitcoin je internetová platobná sieť a v tejto sieti používaná kryptomena, ktorá je založená na technológii *blockchainu* (tzv. digitálna účtovná kniha, ktorú tvorí sieť počítačov, ktoré zaznamenávajú všetky transakcie). V tomto systéme neexistuje žiadny centrálny server, ani žiadna centrálna autorita, ktorá by bitcoin spravovala, čo sa označuje aj ako úplná decentralizácia bitcoinu.²⁰ Bitcoin je podľa slovenského právneho poriadku²¹ iná majetková hodnota na základe ustanovenia § 118 ods. 1 OZ, a preto nepochybne bude aj predmetom dedenia.²² Povaha samotného bitcoinu sťažuje jej scudzenie a nakladanie s ním po smrti jeho majiteľa. Majitelia bitcoinu zvyčajne vykonávajú všetky transakcie pomocou verejných a súkromných kľúčov. Verejné kľúče fungujú ako čísla bankových účtov a slúžia najmä ako adresa na posielanie bitcoinu. Prostredníctvom verejného kľúča je taktiež možné zistiť aktuálny stav a hodnotu bitcoinu. Súkromné kľúče sú vlastne heslá, ktoré sú vyrobené z jedinečných a extrémne dlhých reťazcov znakov, ktoré odomknú samotnú kryptomenu, a až následne je možné vykonať požadovanú transakciu. Predmetom právneho vzťahu medzi dvoma majiteľmi je zmena údajov v databáze, a to vytvorením novej transakcie prostredníctvom súkromného kľúča jedného užívateľa, ktorý v databáze prevádza bitcoin zaznamenaný na svojom verejnom kľúči v prospech verejného kľúča iného užívateľa.²³ Pre uľahčenie s jeho nakladaním, existujú tzv. bitcoin peňaženky²⁴, teda nosiče, na ktorých sú tieto kľúče zaznamenané. Na rozdiel od iných typov hesiel sa však súkromné kryptoľučky po strate alebo zabudnutí nedajú obnoviť. To znamená, že bez týchto kľúčov dedičia, ktorí sú na základe rozhodnutia v dedičskom konaní oprávnení zdediť kryptoaktíva po poručiteľovi, ich nebudú môcť reálne získať.²⁵

V rámci dedičského konania bude ako prvý aplikačný problém predstavovať fakt, že je zložité určiť, komu bitcoin vlastne patrí, a aký je jeho aktuálny stav na účte (k tomu je potrebné poznať verejný kľúč k nemu), keďže sa nikde neuvádzajú všeobecné informácie o jeho vlastníctve a neexistuje žiadna autorita, ktorá by dané informácie poskytla. S bitcoinom môže nakladať každý, kto pozná súkromný kľúč k nemu.

---

²⁰ Bližšie k povahe, histórii a vývoju bitcoinu pozri [online]: *Historie Bitcoinu – jak to všechno začalo?* [cit. 17. 07. 2024]. Dostupné na internete: <https://www.xtb.com/cz/vzdelavani/historie-bitcoinu>.

²¹ V rámci právnej úpravy Českej republiky, o bitcoine hovoríme už ako o nehmotnej veci podľa ustanovenia § 496 ods. 2 českého OZ. K tomu pozri bližšie: SZOSTOK, D. Bitcoin jako věc v právním smyslu. In: *Právní rádce*, 2016, č. 5, s. 24 – 26.

²² JAREŠ, A. Kryptoměny a občanské právo. In: *Revue pro právo a technologie*, 2020, č. 21, s. 40.

²³ KITTEL, D. Dědění bitcoinu. In: *Ad notam*. Roč. 2021, č. 2, s. 27.

²⁴ Existujú rôzne druhy takýchto peňaženiek, napr. softwarová, hardwarová, webová peňaženka či ďalšie. K tomu pozri bližšie: MISAŘOVÁ, K. – VANKÁTOVÁ, I. Digitální dědictví – aneb jak se dědí bitcoin. In: *Ad notam*. Roč. 2023, č. 4, s. 26 – 27.

²⁵ KITTEL, D. Dědění bitcoinu. In: *Ad notam*. Roč. 2021, č. 2, s. 26 a nasl.

O tom, že je potrebné zahrnúť bitcoin do aktív dedičstva po poručiteľovi, by mali notára informovať putatívni dedičia po poručiteľovi. Pri zisťovaní majetku a dlhov poručiteľa sa aplikuje ustanovenie § 190 CSP o informačnej povinnosti tretích osôb. Každý má povinnosť na požiadanie súdu bezodkladne písomne oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie súdu, pričom je notár povinný zistiť skutočný stav veci a bude prihliadať na dôkazné návrhy účastníkov dedičského konania.²⁶

Druhým a väčším praktickým problémom, je skutočnosť, že aj keď notár ako poverená osoba v rámci dedičského konania určí, že bitcoin patrí do dedičstva po poručiteľovi a ustanoví sa k nemu dedič, tento nemusí byť vždy oboznámený s potrebnými prístupovými údajmi, a nie je tak schopný už ako majiteľ s bitcoinom nakladať. Je tak možné, že aj keď sa určí osoba, ktorá má bitcoin po poručiteľovi zdediť, nebude poznať súkromný kľúč a dedičstvo v podobe bitcoinu tak zostane ležať navždy na tzv. „mŕtvom účte“. Aplikčné problémy môže spôsobovať aj situácia, pri ktorej sa dedičmi k bitcoinu stanú viaceré osoby, pričom neexistuje možnosť bitcoin medzi viacerých dedičov reálne rozdeliť, keďže neexistuje ani žiadny centrálny subjekt, ktorý by kryptomeniu spravoval.

V súčasnosti neexistujú žiadne automatické procesy a spôsoby, ako zabezpečiť, aby sa kryptomeny preniesli na najbližších príbuzných poručiteľa. V prípade jeho smrti by sa dedič nemusel vždy dostať k cenným zdrojom finančnej podpory. Každý majiteľ bitcoinu by sa mal, preto už za života rozhodnúť, akým spôsobom bude naložené s vlastníctvom bitcoinu po jeho smrti. V prvom rade by mal určiť osobu, ktorá po ňom zdedí bitcoin, no predovšetkým určitým spôsobom pre ňu zabezpečiť požadované prístupové údaje. Uvedenie verejného a súkromného kľúča v závete sa nepovažuje za vhodné riešenie, keďže by mohlo dôjsť k prístupu neoprávnených osôb v rámci dedičského konania. Keďže je bitcoin veľmi špecifickým a stále novým predmetom občianskoprávných vzťahov, odporúčanými riešeniami *mortis causa* vo svete sú: zanechať bitcoin ako odkaz (*legatum*), darovať bitcoin pre prípad svojej smrti, povolať vykonávateľa závetu alebo správcu pozostalosti,²⁷ ktorým by poručiteľ zveril svoje prístupové údaje alebo zriadiť trust, resp. zverenecký fond.²⁸ Ak chce vlastník

---

²⁶ TOMAŠOVIČ, M. § 197 [Súpis majetku a dlhov poručiteľa]. In: SMYČKOVÁ, R. - ŠTEVČEK, M. - LÖWY, A. - TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný mimosporový poriadok. Komentár. 2. vydanie*. Bratislava: C. H. Beck, 2024, s. 734.

²⁷ KITTEL, D. Dědění bitcoinu. In: *Ad notam*. Roč. 2021, č. 2, s. 29.

²⁸ Existujú však aj ďalšie vhodné spôsoby. V Českej republike je to napríklad zriadenie závetu a následné spísanie prístupových kľúčov na osobitný dokument, čím by išlo o mystický závet alebo zriadenie dedičskej zmluvy ako nového dedičského titulu, či odloženie závetu s prístupovými údajmi k bitcoinu do notárskej úschovy. Taktiež sa môžu využiť aj iné „neprávne“ možnosti ako využitie komerčných internetových služieb či uloženie prístupových údajov do bezpečnostnej schránky. K tomu pozri bližšie: MISAŘOVÁ, K. – VANKÁTOVÁ, I. Digitální dědictví – aneb jak se dědí bitcoin. In: *Ad notam*. Roč. 2023, č. 4, s. 28 – 29.

bitcoinu zabezpečiť jeho riadny prechod po svojej smrti na svojho dediča, musí dôverovať a zdieľať svoje finančné informácie s určitou osobou. Je však žiadúce, aby bol okruh takýchto osôb čo najmenší.

Záver

V prvej kapitole, predložený príspevok stručne sumarizoval dedenie práv vyplývajúcich z Autorského zákona a dedenie priemyselných práv, pričom sme upozornili na rozsiahlu škálu práv, pri ktorej je nutné rozlišovať, či jednotlivé práva môžu byť predmetom dedenia, smrťou poručiteľa zanikajú alebo ich nadobúdajú iné osoby inak než dedením a neodvádzajú sa tak od osoby poručiteľa. Následne sme sa venovali tzv. virtuálnemu dedičstvu po poručiteľovi, keďže s pribúdajúcim technologickým rozvojom a pokrokom sa bude virtuálny majetok každého z nás ešte väčšmi zväčšovať, a preto bude potrebné na takýto majetok reflektovať aj v rámci dedičského konania. Ako prvé je v rámci dedičského konania potrebné do dedičstva zahrnúť aj všetok virtuálny majetok poručiteľa, ktorého sumárna hodnota môže byť väčšia než je jeho nevirtuálny „klasický“ majetok. Následne je potrebné pre dedičov zabezpečiť prístup k takémuto virtuálnemu majetku. Uvedené sa dá dosiahnuť iba samotným rozhodnutím poručiteľa ešte za jeho života, že sa nejakým spôsobom zdôverí so svojimi prístupovými údajmi. V podmienkach Slovenskej republiky to môže byť z pohľadu *de lege lata* výlučne v závete.

V druhej časti príspevku sme analyzovali dedenie kryptomeny bitcoin v medziach slovenského právneho poriadku. Vzhľadom na prvok decentralizácie bitcoinu, by mal každý jeho majiteľ svojich potenciálnych dedičov informovať o tom, že do kryptomeny investoval a rozhodnúť akým spôsobom sa k nej dedičia môžu po jeho smrti dostať. Aby mohli dedičia aj reálne s bitcoinom nakladať, nestačí len samotné nadobudnutie bitcoinu v rámci dedičského konania, ale je potrebné poznať prístupové údaje vo forme verejného a súkromného kľúča. Uvedené sa dá v našich podmienkach zabezpečiť právne len v závete (popríklad uložením závetu vo forme holografu alebo alografu do notárskej úschovy), tým že poručiteľ v ňom zanechá uvedené požadované prihlasovacie údaje. Túto možnosť však nepovažujeme za vhodné riešenie, keďže v rámci dedičského konania existuje eventualita sa k takýmto údajom dostať, keďže budú súčasťou dedičského spisu.²⁹ Svoje uplatnenie by tu našli „staronové“ inštitúty dedičského práva, ktoré však náš právny poriadok nepozná alebo ich priam zakazuje. Ide najmä o odkaz, mystický závet, inštitút darovania pre prípad smrti poručiteľa, zverenecký fond či prostredníctvom osoby vykonávateľa závetu.

---

²⁹ MISAŘOVÁ, K. – VANKÁTOVÁ, I. Digitální dědictví – aneb jak se dědí bitcoin. In: *Ad notam*. Roč. 2023, č. 4, s. 30.

Záverom by sme chceli zhodnotiť, že aktuálna právna úprava v oblasti dedenia nehmotných statkov je na jednej strane dostačujúca, keď do pojmu dedičstvo, bezpochyby vieme zahrnúť aj všetok virtuálny majetok poručiteľa a neexistuje tak žiadna prekážka, aby sa aj takýto majetok poručiteľa prejednal v rámci dedičského konania. Za problémové a nedostačujúce považujeme však už samotný proces „odovzdania“ a sprístupnenia prihlasovacích údajov k danému majetku. Sám poručiteľ sa musí v prvom rade rozhodnúť, že chce, aby sa dedil aj tento jeho majetok v online svete, a až následne sa bude riešiť vhodný spôsob zabezpečenia a prenechania potrebných údajov pre dedičov. Svoje opodstatnenie a praktickú využiteľnosť by v otázke dedenia nových a moderných predmetov dedičstva paradoxne našli práve zabudnuté inštitúty dedičského práva, ktoré sme poznali a využívali na našom území už po stáročia, a ktorých znovuzavedenie do nášho právneho poriadku s veľkým záujmom očakávame už niekoľko dekád v rámci procesu rekodifikácie súkromného práva v Slovenskej republike. Zavedením týchto inštitútov by sa taktiež posilnila závetná sloboda poručiteľa, ako jeden zo základných pilierov moderného a autonómneho súkromného práva v Európe.³⁰

Zoznam použitej literatúry a judikatúry

1. ADAMOVÁ, Z. - HAZUCHA, B. *Autorský zákon. § 20 [Neprevoditeľnosť a prechod majetkových práv]*. Bratislava: C. H. Beck, 2018, 1160 s. ISBN 978-80-89603-58-9.
2. BAJÁNKOVÁ, J. Siedma časť Dedenie (§ 460-487). In: ŠTEVČEK, M, a kol. *Občiansky zákonník II. Komentár, 2. vydanie*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1759 – 1827. ISBN 978-80-7400-770-5.
3. Dohovor o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva, 14. júl 1967, Štokholm.
4. Eset. [online]: *Ako sa postarať o virtuálne dedičstvo?* Dostupné na internete: [Ako sa postarať o virtuálne dedičstvo po smrti? | ESET](#)
5. FICOVÁ, S. a kol. *Zásadná reforma dedičského práva – nevyhnutnosť či neopodstatnenosť?* Bratislava: Wolters Kluwer ČR, 2023, 392 s. ISBN 978-80-7676-865-9.
6. HAMŘÍK, M. Ne(virtuálne) dedičstvo. In: FICOVÁ, S., RAKOVÁ, K., IVANČO, M. a kol. *Vybrané otázky dedičského práva v úvahách de lege ferenda*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2022, s. 143-166. ISBN 978-80-571-0544-2.

---

³⁰ MAUKŠ, D. RÍMSKO-PRÁVNE DEDIČSTVO INŠTITÚTU LEGATUM NOMINIS VO VZŤAHU K RECIPOVANEJ ÚPRAVE ABGB A NAVRHOVANEJ OBČIANSKOPRÁVNEJ ÚPRAVE V ČASE I. ČSR. In: OLŠOVSKÁ, A. – NOVOTNÁ, M. (Eds.). *Teoretické úvahy o práve 18*, [online]. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, 2022, s. 145. [cit. 25. 07. 2024]. Dostupné na internete: http://publikacie.iuridica.truni.sk/wp-content/uploads/2023/01/Zbornik_doktorand_2022.pdf

7. JAREŠ, A. Kryptoměny a občanské právo. In: *Revue pro právo a technologie*, 2020, č. 21, s. 24-46. ISSN 1804-5383.
8. KITTEL, D. Dědění bitcoinu. In: *Ad notam*. Roč. 2021, č. 2, s. 26 – 29. ISSN 1211-0558.
9. MAUKŠ, D. RÍMSKO-PRÁVNE DEDIČSTVO INŠTITÚTU LEGATUM NOMINIS VO VZŤAHU K RECIPOVANEJ ÚPRAVE ABGB A NAVRHOVANEJ OBČIANSKOPRÁVNEJ ÚPRAVE V ČASE I. ČSR. In: OLŠOVSKÁ, A. – NOVOTNÁ, M. (Eds.). *Teoretické úvahy o práve 18*, zborník z vedeckej konferencie TRUNI, [online]. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, 2022, s. 141-159. ISBN 978-80-568-0548-0. Dostupné na internete: http://publikacie.iuridica.truni.sk/wp-content/uploads/2023/01/Zbornik_doktorand_2022.pdf
10. MISAROVÁ, K. – VANKÁTOVÁ, I. Digitální dědictví – aneb jak se dědí bitcoin. In: *Ad notam*. Roč. 2023, č. 4, s. 25 – 30. ISSN 1211-0558.
11. MURÍŇ, P. Právo duševného vlastníctva In: LAZAR, J. *Občianske právo hmotné 2*. Bratislava: IURIS LIBRI, 2018. s. 443-644. ISBN 978-80-89635-35-1.
12. R 11/1970.
13. R 46/2022
14. Smyčková, R., Števíček, M., Löwy, A., Tomašovič, T. a kol. *Civilný mimosporový poriadok. Komentár. 2. vydanie*. Bratislava: C. H. Beck, 2024, 1202 s. ISBN 978-80-8232-049-0.
15. SZOSTOK, D. Bitcoin jako věc v právním smyslu. In: *Právní rádce*, 2016, č. 5, s. 24–26. ISSN 1210-6410.
16. VOJČÍK, P. a kol. *Právo duševného vlastníctva. 2.vydanie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 494 s. ISBN 978-80-7380-527-2.
17. VOJČÍK P. – MIŠČÍKOVÁ R. *Základy práva duševného vlastníctva*. Košice: TypoPress, 2004, 342 s. ISBN 80-89089-22-4.
18. XTB.com *Historie Bitcoinu – jak to všechno začalo?* [online]. Dostupné na internete: <https://www.xtb.com/cz/vzdelavani/historie-bitcoinu>

Kontaktné údaje

Mgr. Dávid Maukš

mauksdavid@gmail.com

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Katedra občianskeho práva

OCHRANA NEHMOTNÝCH STATKOV SKRZ TRESTNÝ ČIN POŠKODZOVANIA CUDZÍCH PRÁV

THE PROTECTION OF INTANGIBLE ASSETS THROUGH THE CRIMINAL OFFENSE OF DAMAGING THE RIGHTS OF OTHERS

Marek Adamkovič¹

Abstrakt: Cieľom príspevku je pomocou skúmania doktrínálnych prameňov a rozhodovacej činnosti súdov Slovenskej republiky a Českej republiky zistiť, aký okruh práv chráni objekt trestného činu Poškodzovania cudzích práv podľa § 375 Trestného zákona, a či sem vo výsledku spadajú aj práva ktoré by sme mohli zaradiť pod nehmotné statky.

Kľúčové slová: Trestný zákon, trestný čin, poškodzovanie cudzích práv, podvod, nehmotné statky

Abstract: The aim of the paper is to find out, by examining the doctrinal sources and the decision-making activity of the courts of the Slovak Republic and the Czech Republic, what range of rights is protected by the object of the criminal offence of Damage to the rights of others under Section 375 of the Criminal Code, and whether this also includes rights that could be classified as intangible assets.

Key words: Criminal Code, criminal offence, Damage to the rights of others, Fraud, intangible assets

Úvod

Ako už bolo uvedené, cieľom príspevku je pomocou skúmania doktrínálnych prameňov a rozhodovacej činnosti súdov Slovenskej republiky a Českej republiky zistiť, aký okruh práv chráni objekt trestného činu *Poškodzovania cudzích práv*, podľa § 375 Trestného zákona (ďalej aj „TZ“), a či sem vo výsledku spadajú aj práva ktoré by sme mohli zaradiť pod nehmotné statky. V krátkosti by sme mohli povedať, že nehmotný statok zahŕňa všetky hodnoty, ktorých užitočnosť a výmenný význam

---

¹ Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Katedra trestného práva, kriminológie a kriminalistiky

nespočíva v zhmotnení, ale v hodnote vyplývajúcej priamo z ich nehmotnej povahy.² Podľa Teleca je obsah pojmu nehmotný statok „...širší než obsahové pojetí velmi blízkého pojmu, duševní vlastnictví (...) proto, neboť jejich povahové vymezení obsahuje nejen nehmotné (ideální) majetkové hodnoty (jak je tomu i u duševního vlastnictví), ale vedle nich, a to zcela systémově cíleně, nikoli nahodile, i nehmotné (ideální) hodnoty osobní, tzn. nemajetkové hodnoty. Nehmotným statkem ve smyslu právním je tedy i osobnost fyzické osoby a její obdoba u osoby právnické (nehmotný statek osobní bez majetkového obsahu, pouze s možným určitým majetkovým reflexem).“³ Uvedené nepriamo potvrdzuje Muríň, ktorý nehmotné statky považuje za predmety práv a uvádza možnosti ich diferenciacie na:

a) jednotlivé aspekty osobnosti človeka: ktorých úpravu možno nájsť v Ústave SR a všeobecne záväzných právnych predpisoch, neopomínajúc súkromnoprávnu ochranu priznávanú osobnostným právam t.j. životu, zdraviu, cti, ľudskej dôstojnosti a súkromia podľa § 11 až 16 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), pričom tieto nie sú právami duševného vlastníctva;

b) zaznamenané prejavy osobnosti človeka, taxatívne uvedené v § 12 ods. 1 OZ, ktoré označuje ako osobné práva nepatriace k predmetom práva duševného vlastníctva;

c) výsledky tvorivej duševnej činnosti človeka alebo ľudí, označované ako osobnomajetkové práva, pričom sú predmetmi práva duševného vlastníctva resp. tvoria jednu z dvoch jeho častí;

d) nehmotné statky súvisiace s výsledkami tvorivej duševnej činnosti, označované ako majetkové práva súvisiace s osobnomajetkovými právami, kam patria napr. obrazové záznamy, ale aj obchodné mená či dobrá povesť právnických osôb, pričom sú predmetom práva duševného vlastníctva, tvoriac jeho druhú časť.⁴

Dôležitým faktom pri našom skúmaní je, že v Českej republike aktuálne platný a účinný zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník (ďalej aj „TZ ČR“) obsahuje trestný čin v § 181 nazývaný *Poškození cizích práv*. Oproti iným krajinám Európskej únie je spomenutý trestný čin, najmä jeho základná skutková podstata – s prihliadnutím na preklad – formulovaná rovnako ako základná skutková podstata poškodzovania cudzích práv podľa § 375 ods. 1 TZ, ak neberieme do úvahy textáciu sankcie, keďže TZ ČR textuje okrem trestu odňatia slobody až na dva roky aj alternatívu v podobe

---

² VOJČÍK, P., MIŠČÍKOVÁ, R. *Základy duševného vlastníctva*. 1. vydanie. Košice: TypoPress, 2004, s. 17.

³ TELECA, I. *O nehmotných statcích a duševním vlastnictví*. Právní rozhledy, 1997, č. 11, s. 549.

⁴ LAZAR, J. a kol. *Občianske právo hmotné 2: záväzkové právo, právo duševného vlastníctva*. Bratislava: IURIS LIBRI, 2018, s. 444-446. Porov. ADAMOVIČ, Z. *Právo duševného vlastníctva*. Bratislava: TINCT, 2020, s. 14-18.

zákazu činnosti.⁵ A aj keď pri kvalifikovaných skutkových podstatách v odsekoch 2 a 3 badať medzi TZ a TZ ČR rozdiely, na základe vyššie uvedeného budeme analyzovať doktrínálne pramene aj z Českej republiky, no nielen tie. Zájdem aj do minulosti, keďže slovami Kallaba: „...*vymezení trestných činů ovšem z velké části jsou v hlavních svých rysech dědictvím tak dávných dob, že si sotva uvědomujeme zájmy, kterých má býti zákazem těchto činů chráněno*“.⁶ Zameriame sa najmä na zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon (ďalej aj „TZ 1961“) a zákon č. 86/1950 Zb. Trestný zákon (ďalej aj „TZ 1950“).

A prečo sme si vlastne stanovili daný cieľ? Poškodzovanie cudzích práv už zo svojej podstaty a odlíšenia od podvodu v Trestnom zákone naznačuje, že chráni pred zásahom do určitého okruhu práv, no istý punc vágnosti pojmu právo v danom kontexte je zároveň príčinou, pre ktorú bez analýzy nevieme jednoznačne povedať, ktoré práva sú chránené. Odpoveď nám do veľkej miery môže poskytnúť analýza doktríny, legislatívy a rozhodnutí súdov, na základe ktorých možno identifikovať práva, na ktorých spôsobená vážna ujma bola hodná trestnoprávneho postihu podľa § 375 TZ.

Legálny a teoretický rámec trestného činu, včera a dnes

Dnešná právna úprava poškodzovania cudzích práv podľa § 375 TZ sa nachádza v deviatej hlave osobitnej časti, ktorá nesie názov „Trestné činy proti iným právam a slobodám“. Pod rovnakú hlavu spadajú trestné činy ako nebezpečné vyhrážanie (§ 360), nebezpečné prenasledovanie či elektronické obťažovanie (§ 360a, § 360b), šírenie poplašnej správy (§361, 362), taktiež výroba, rozširovanie a prechovávanie detskej pornografie (§ 368 až 370), ohováranie (§ 373) alebo porušenie dôvernosti ústneho prejavu a iného prejavu osobnej povahy (§ 377). Pre porovnanie TZ ČR zaradil svoju úpravu v § 181 pod druhú hlavu osobitnej časti, ktorá nesie názov „Trestné činy proti svobode a právum na ochranu osobnosti, súkromí a listovního tajemství“, čo je značne odlišné od deviatej hlavy Trestného zákona, kde sa nachádza § 375. Pri porovnaní druhej hlavy Trestného zákona s druhou hlavou TZ ČR zas vidíme značný rozdiel, pretože v rámci TZ druhá hlava explicitne druhovo chráni slobodu a ľudskú dôstojnosť, z toho čiastočne aj súkromie a listové tajomstvo (viď. § 196 Porušovanie tajomstva prepravovaných správ). Na druhej strane, priemyselné a autorské práva sú chránené najmä vo štvrtom diely piatej hlavy osobitnej časti, v § 281 až 283 TZ, pričom niektoré aspekty práv duševného vlastníctva nájdeme upravené aj v iných hlavách osobitnej časti TZ, ako napr. ochranu osobnosti fyzických osôb a dobrého

---

⁵ Dôvodom, prečo zákonodarca v Českej republike stanovil alternatívu v podobe trestu zákazu činnosti explicitne vedľa trestu odňatia slobody, sa tu nebudeme venovať. Poukazujeme len na § 32 písm. g) TZ, podľa ktorého môže súd uložiť trest zákazu činnosti aj v podmienkach Slovenska.

⁶ KALLAB, J. *Zločin a trest. Úvahy o základech trestního práva*. J. R. Vilímek, Praha 1916, s. 4.

mena právnických osôb v deviatej hlave osobitnej časti TZ,⁷ kam patrí aj § 375. V rámci ochrany dobrého mena právnickej osoby však nemožno opomenúť § 281 TZ ktorý do určitej miery dobré meno právnickej chráni tým, že trestá za neoprávnené použitie zhodného alebo zameniteľného označenia s obchodným menom alebo názvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby.

Zároveň umiestnenie § 376 a 377 TZ do deviatej hlavy je otázne, keďže podľa nás môžu zasahovať aj do práva na súkromie alebo ľudskej dôstojnosti.

Podobnosť aktuálneho znenia § 375 ods. 1 TZ a § 181 ods. 1 TZ ČR zjavne vyplýva z minulých spoločných hmotno-právnych kódexov: Trestného zákona z roku 1961, a Trestného zákona z roku 1950.

Pátranie po podstate a zmysle ochrany týchto „iných“ práv pred ich podvodným narušením tak začneme analýzou Trestného zákona z roku 1950. V ňom sa priamo netextuje poškodzovanie cudzích práv, avšak trestný čin podvodu podľa § 249 ods. 1, je formulovaný nasledovne:

„Kto iného úmyselne poškodí na majetku alebo na právach tým, že

a) jeho alebo niekoho iného uvedie do omylu, alebo

b) vyuzije omyl jeho alebo niekoho iného, potresce sa...“

Oproti dnešnej formulácii skutkovej podstaty podvodu v § 221 TZ, ktorý chráni jednoznačne len majetok resp. abstraktne majetkové právo v podobe vlastníckeho práva, predmetný § 249 TZ 1950 chránil pred škodou na majetku a právach v širšom zmysle, keďže zo znenia právnej normy nie je jednoznačné, či malo ísť len o vlastnícke práva alebo iné práva majetkovej povahy, resp. či nemajetkové práva boli z ochrany vylúčené. Vzhľadom na to, že sa úprava nachádzala v ôsmej hlave nesúcej názov „Trestné činy majetkové“, by sme podľa systémového výkladu mali hovoriť len o ochrane majetku, resp. dedukovať, že objekt ochrany sa týka len majetku a majetkových práv. Prečo sa však potom zákonodarca uchýlil len na strohú formuláciu v podobe „poškodenia na právach“, keď mohol explicitne priznať ochranu len „majetkovým právam“, ostáva nezodpovedanou otázkou. Pri preskúmaní dôvodovej správy sa odpovedi nedopátrame, pretože len stroho konštatuje, že do ôsmej hlavy o.i. zaraďuje bežne známe typy majetkových trestných činov a ako príklad uvádza krádež, spreneveru a podvod.⁸ Len dodáme, že samotná úprava trestného činu podvodu nebola zmenená po celý čas platnosti TZ 1950.

Zmenu so sebou priniesol až rok 1962, kedy vstúpil do účinnosti TZ 1961. Ten vo svojej piatej hlave osobitnej časti, nesúcej názov „Trestné činy hrubo narušujúce

---

⁷ BURDA, E., ČENTÉŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. *Trestný zákon II*. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2011.

⁸ Dôvodová správa k vládnemu návrhu trestného zákona, tlač 472. Dostupné online na: https://www.psp.cz/eknih/1948ns/tisky/to472_11.htm.

občianske spolužitie“ stanovil ako § 209 trestný čin s názvom *Poškodzovanie cudzích práv*, podľa ktorého:

„(1) Kto inému spôsobí vážnu ujmu na právach tým, že a) uvedie niekoho do omylu, alebo b) využije niečí omyl, potresce sa...“.

V odseku 2 potom len precizoval kvalifikovanú skutkovú podstatu, ktorú páchatel naplnil ak sa vydával pri čine uvedenom v odseku 1 za verejného činiteľa.⁹ Trestný čin podvodu, ktorý TZ 1961 upravoval v § 250, sa zameriaval už len na ochranu cudzieho majetku a nachádzal sa v deviatej hlave upravujúcej trestné činy proti majetku. Došlo tak ku vyňatiu daného konania (poškodenia práv) z pod jeho definície. Zaujímavosťou je, že sa v piatej hlave osobitnej časti TZ 1961 nachádzali tiež trestné činy ako šírenie poplašnej správy (§ 199 a 200), alebo ohováranie (§ 206), podobne ako dnes, keď tieto trestné činy spadajú pod súčasnú ôsmu hlavu osobitnej časti TZ, spolu s poškodzovaním cudzích práv. Vráťme sa však späť k úprave podľa TZ 1961. Dôvodová správa vo všeobecnej časti spomína, že v piatej hlave (§ 196-209), sa nachádzajú ustanovenia chrániace občianske spolužitie pred hrubým narušovaním.¹⁰ O niečo ďalej už priamo precizuje, že páchatel bude postihnutý podľa § 209 vtedy, keď niekoho *„...podvede a spôsobí mu vážnu ujmu na právech nemajetkovej povahy.“*¹¹ Priamo sa tak dostávame k téze, že sa chránia nemajetkové práva.

Čo sa týka aktuálnej právnej úpravy poškodzovania cudzích práv v § 375 TZ, od počiatku bola obsiahnutá vo vládnom návrhu Trestného zákona prijatom v roku 2005. V návrhu predložennom do parlamentu však bola zaradená ako § 384, a až vo výsledku došlo k prečíslovaniu na § 375. Jej obsah sa však zachoval v pôvodnom znení až dodnes, čo vzhľadom na početnosť noviel stojí za zmienku.

Nemožno opomenúť ani skutkové podstaty v § 374, 376 a 377 TZ. V oboch sa totiž vyskytuje pojem vymedzujúci následok: *„spôsobí vážnu ujmu na právach“*. Ich výklad v rámci daných trestných činov tak možno analogicky uplatniť aj pri § 375 TZ. Rozdiely medzi nimi badať len v špecifickosti konaní ktorými danú ujmu majú spôsobiť. Len podľa § 375 možno spôsobiť vážnu ujmu na právach pomocou uvedenia niekoho do omylu alebo využitia niečieho omylu.

Dôležité je tiež odlišiť také konanie, ktoré by spočívalo v uvedení nepravdivého údaju o inej osobe, spôsobilého:

(i) značnou mierou ohroziť jej vážnosť u spoluobčanov, alebo

---

⁹ Na okraj je nutné podotknúť, že tak koncipovaný § 209 TZ 1961 „prežil“ počas celého obdobia svojej platnosti na území Slovenskej republiky ktorá ho zrušila a nahradila súčasným Trestným zákonom z roku 2005, a na území Českej republiky, kde bol zrušený a nahradený až v roku 2009 súčasným Trestným zákonníkom, ktorý ho pomenúva ako „Poškození cizích práv“.

¹⁰ Dôvodová správa k vládnemu návrhu trestného zákona, tlač 65. Dostupné online na: https://www.psp.cz/eknih/1960ns/tisky/too65_11.htm.

¹¹ Ibid.

(ii) poškodiť ju v zamestnaní, v podnikaní, narušiť jej rodinné vzťahy alebo (iii) spôsobiť mu inú vážnu ujmu,

a ktoré by tým bolo nutné zaradiť pod trestný čin ohovárania podľa § 373 TZ.

Podľa dôvodovej správy je skutková podstata § 375 TZ trestnoprávnym vyjadrením ochrany osobných údajov zaručenej Ústavou SR v článku 22 ods. 1,¹² a to spolu so skutkovou podstatou trestného činu neoprávneného nakladania s osobnými údajmi v § 374.¹³ Osobitne sa k nim pomocou pozmeňovacieho návrhu doplnil aj trestný čin neoprávneného porušenia tajomstva listiny alebo inej písomnosti, záznamu, počítačových dát alebo iného dokumentu uchovávaného v súkromí v § 376 TZ.¹⁴ Vyjadrenie danej ochrany je však vzhľadom na textáciu § 375 TZ podľa nás nepresné. Je zrejmé, že poskytuje širšiu ochranu, než len ochranu osobných údajov. Podobne to vidí aj Prokeínová, podľa ktorej sú objektom ochrany § 375 TZ nemajetkové práva jednotlivca, „...napr. v oblasti pracovných, rodinných vzťahov a pod. Chránené sú aj práva právnických osôb, ako aj štátu.“¹⁵ Na druhej strane by napríklad polícia nemohla byť „poškodená“ tým, že jej osoba podá nepravdivé oznámenie, pretože nemá právo na pravdivé informácie.¹⁶ O trestnom čine poškodzovania cudzích práv sa hovorí tiež ako o nemajetkovom podvode.¹⁷ Objektívna stránka podľa § 375 ods. 1 TZ spočíva v konaní, ktoré môže mať dve alternatívy. Páchatel' buď:

(i) uvedie niekoho do omylu, alebo

(ii) využije niečí omyl,

pričom tieto dve alternatívy môžu byť naplnené aj súčasne. Následkom predmetných konaní potom musí byť spôsobenie vážnej ujmy na právach inej osoby, a teda môže, no nemusí ísť o tú osobu, ktorá je uvádzaná do omylu alebo ktorej omyl páchatel' využil.^{18 19}

---

¹² Čl. 22 ods. 1 Ústavy SR znie: Listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú.

¹³ Dôvodová správa k vládnemu návrhu Trestného zákona, tlač 1061. Dostupné online na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=1612>.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ BURDA, E., ČENTÉŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. *Trestný zákon II*. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2011. Porovnaj: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2277; a tiež pre staršiu úpravu ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 1242.

¹⁶ PROVAZNÍK, J. (Ne)vinné lži na lavici obžalovaných aneb trestné činy, jichž se může dopustit obviněný lhaním. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 6, s. 17.

¹⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2278.

¹⁸ Porov. Ibid.

¹⁹ Napríklad Peter a Pavol sú jednovaječné dvojčiky, úplne identické, pričom Peter využije, že Pavol trávi piatky do ranných hodín vonku v bare, a tak večer navštívi jeho ženu s ktorou vykoná súlož bez toho, aby si žena všimla že ide o Petra. Následne odíde keď žena zaspí, a do rána príde Pavol. Žena sa ráno zobudí spokojná, o ničom sa nedozvie, zatiaľ čo Pavol na toto záškodníctvo Petra došiel, cíti sa

Vážnu ujmu na právach je potrebné posudzovať najmä s ohľadom na konkrétny kontext prípadu, povahu spôsobenej ujmy a vzniknuté následky, predovšetkým či išlo *„...o škodlivý následok na právech lehce nebo obtížně odstranitelný, popř. již zcela neodstranitelný a jaká byla intenzita takového následku, a pokud měla újma na právech určité trvání, i jak dlouho trvala.“*²⁰

Čo sa týka subjektívnej stránky, s poukazom na § 17 TZ sa vyžaduje zavinenie úmyselné.

Kvalifikovaným skutkovým podstatám v odsekoch 2 a 3 sa bližšie venovať nebudeme, keďže podstata poškodzovania cudzích práv je vyjadrená v jeho základnej skutkovej podstate. Na okraj možno spomenúť za nás prepracovanejší § 181 TZ ČR, ktorý v rámci kvalifikovaných skutkových podstát rozlišuje nielen značný prospech (ods. 2, písm. b) a prospech veľkého rozsahu (ods. 3, písm. b), ale aj značnú ujmu na právach (ods. 2, písm. a) a ujmu na právach veľkého rozsahu (ods. 3, písm. a). Oproti tomu § 375 ods. 3 TZ podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby iba keď dôjde ku spôsobeniu vážnej ujmy na právach a zároveň tým páchatel' získa pre seba alebo iného značný prospech, čím je podľa § 125 ods. 1 TZ prospech prevyšujúci sumu 250 000 eur.

Trestný zákon pritom všetkom legálne nedefinuje, čo sú majetkové alebo nemajetkové práva. Jedinú informáciu nám ponúka § 130 ods. 1 písm. f) TZ, podľa ktorého sú vecou aj majetkové práva. Z toho na jednej strane vyplýva, že napr. poškodzovanie cudzej veci podľa § 245 TZ, sa môže aplikovať aj na majetkové práva, no stále chýba legálna definícia, čo všetko pod nimi rozumieť, a kedy ide už o nemajetkové práva.

Poškodzovanie cudzích práv z pohľadu súdov

Z analýzy legálnych a doktrínálnych textov sa presúvame do analýzy rozhodnutí vo veciach poškodzovania cudzích práv. Trestné kolégium Najvyššieho súdu SR napríklad posudzovalo, či pod poškodzovanie cudzích práv možno zaradiť aj zánik zádržného práva, pričom dospelo k názoru, že *„...dôsledok spočívajúci v zániku zádržného práva ako práva akcesorického, slúžiaceho na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva, znamená ujmu v oblasti práv majetkovej povahy, a preto takéto konanie nemôže byť posudzované ako trestný čin poškodzovania cudzích práv podľa § 209 Tr. zák., lebo - ako už bolo skôr uvedené - toto ustanovenie chráni iné ako majetkové práva.“*²¹

---

podvedený, k žene viac necíti blízkosť, avšak priznať sa jej nechce aby ju netrápil. Peter tak využil omyl ženy, no na právach poškodil Pavla.

²⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2281.

²¹ Rozsudok Najvyššieho súdu SR, zo dňa 14.10.2016, sp. zn. 6Tdo/26/2010. Pozn. § 209 je dnes § 375 TZ.

Najvyšší soud ČR řešil zajímavý případ dvou podvádějících studentů, kdy jeden absolvoval písemný test namísto druhého (a tým mal uviesť do omylu skúšajúceho). V rámci prípadu súd posudzoval závažnosť ujmy na práve vysokej školy priznávať akademické tituly len študentom ktorí riadne vykonali predpísané skúšky podľa zákona, a tiež závažnosť zásahu do dobrého mena školy, pričom vyslovil, že „*jakkoli by zásah do dobré pověsti právnické osoby byl neoprávněný, nelze současně dovozovat, že jde o vážnou újmu na právech ve smyslu trestního zákoníku bez dalšího.*“²² Inak povedané, je nutné v prvom rade nazerať na závažnosť ujmy skrz materiálny korektív v § 10 ods. 2 TZ.

V inej trestnej veci Najvyšší súd ČR (už opakovane) riešil možnosť súbehu trestného činu podvodu s trestným činom poškodzovania cudzích práv. Ako už bolo vyššie naznačené, poškodzovanie cudzích práv je tzv. nemajetkový podvod, *a contrario* tak o podvode možno hovoriť len v súvislosti so škodou na majetku resp. na majetkových právach. Podľa súdu: „*[d]le usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. 4 Tdo 1323/2007, směřuje-li podvodné jednání k porušení či ohrožení majetkových práv, nemůže jít o trestný čin poškozování cizích práv podle § 209 tr. zákona (resp. o trestný čin poškozování cizích práv dle § 181 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku), ale v úvahu přichází pouze trestný čin podvodu podle § 250 tr. zákona. Tento závěr platí i pro případ, že subjekt uváděný v omyl není totožný s tím, ke škodě jehož majetku dojde k obohacení. I novější rozhodnutí Nejvyššího soudu (4 Tdo 106/2014 ze dne 18. 2. 2014) týkající se činu, který byl spáchán, již za účinnosti trestního zákoníku tento názor potvrzuje, a jednočinný souběh trestného činu podvodu podle § 209 trestního zákoníku a trestného činu poškozování cizích práv dle § 181 trestního zákoníku vylučuje. Citované rozhodnutí konstatuje, že pojem majetkových práv není výslovně definován, avšak podle právní teorie jde o práva spjatá s majetkem. Majetkem se přitom rozumí souhrn majetkových hodnot (věcí, pohledávek, jiných práv a hodnot ocenitelných penězi), které přísluší určitému subjektu a vyjadřuje, co někomu patří, co někdo vlastní, co náleží výlučně jediné osobě (...) nemajetkovými právy jsou každá jiná práva, která se svým obsahem nedotýkají majetku ani úkonů s ním souvisejících. Klíčovým tedy je, zda jednáním obviněného došlo k zásahu do majetkových práv poškozeného F. F. Vzhledem k tomu, že v důsledku jednání obviněného vznikl tomuto poškozenému závazek uhradit poškozené společnosti platbu za údajně jím odebranou elektrickou energii (tedy poškozenému vznikl dluh), došlo jednáním obviněného nepochybně k zásahu do jeho majetkových práv.*“²³

---

²² Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 30. 3. 2011, sp. zn. 6 Tdo 217/2011.

²³ Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 6. 5. 2015, sp. zn. 11 Tdo 1432/2014-12.

Záver

Vzhľadom na vyššie uvedené možno jednoznačne vysloviť záver o tom, že § 375 TZ do značnej miery chráni aj nehmotné statky v podobe osobnostných práv, teda nemajetkových práv a tiež zmiešaných – osobnomajetkových práv, pričom však ostáva na súdoch, aby identifikovali nové okruhy nemajetkových či osobnomajetkových práv, ktoré daný pojem skrýva. Ako bolo spomenuté, možno sem zaradiť nielen ochranu osobnosti fyzických osôb, ale aj ochranu dobrého mena právnických osôb. Podľa trestnoprávnej doktríny sú dokonca chránené nemajetkové práva štátu. Kľúčovým je tiež poukaz Najvyššieho súdu ČR na aplikáciu materiálneho korektívu, čo je pri § 375 TZ možné vo všetkých jeho odsekoch, pretože sú prečinmi. Totiž, predpoklad, že nehmotné statky resp. osobnostné práva sú primárne chránené trestným právom, by mohol viesť ku prehliadaniu riešení, ktoré ponúka súkromné právo. Aj prípadoch ktoré by mohli byť kvalifikované podľa § 375 TZ, treba mať na pamäti, že trestné právo má slúžiť ako prostriedok *ultima ratio*, a nie ako prvý nástroj na ochranu práv, ktoré sú už dostatočne chránené v rámci iných právnych odvetví, najmä súkromného práva.

Zoznam použitej literatúry

1. ADAMOVIÁ, Z. *Právo duševného vlastníctva*. Bratislava: TINCT, 2020, 224 s.
2. BURDA, E., ČENTÉŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. *Trestný zákon II*. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2011. 1568 s.
3. KALLAB, J. *Zločin a trest. Úvahy o základech trestního práva*. J. R. Vilímek, Praha 1916, 36 s.
4. LAZAR, J. a kol. *Občianske právo hmotné 2: záväzkové právo, právo duševného vlastníctva*. Bratislava: IURIS LIBRI, 2018, 660 s.
5. PROVAZNÍK, J. *(Ne)vinné lži na lavici obžalovaných aneb trestné činy, jichž se může dopustit obviněný lhaním*. Bulletin advokacie, 2019, č. 6, s. 15-20
6. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, 4933 s.
7. ŠÁMAL, P. PÚRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, 1753 s.
8. VOJČÍK, P., MIŠČÍKOVÁ, R. *Základy duševného vlastníctva*. 1. vydanie. Košice: TypoPress, 2004, 342 s.
9. TELEC, I. *O nehmotných statcích a duševním vlastnictví*. Právní rozhledy, 1997, č. 11, s. 549-554.

Dôvodové správy

10. Dôvodová správa k vládne návrhu trestného zákona, tlač 472. Dostupné online na: https://www.psp.cz/eknih/1948ns/tisky/t0472_11.htm
11. Dôvodová správa k vládne návrhu trestného zákona, tlač 65. Dostupné online na: https://www.psp.cz/eknih/1960ns/tisky/t0065_11.htm

12. Dôvodová správa k vládnemu návrhu Trestného zákona, tlač 1061. Dostupné online na:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=1612>

Súdne rozhodnutia

13. Rozsudok Najvyššieho súdu SR, zo dňa 14.10.2016, sp. zn. 6Tdo/26/2010.
14. Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 30. 3. 2011, sp. zn. 6 Tdo 217/2011.
15. Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 6. 5. 2015, sp. zn. 11 Tdo 1432/2014-12.

Kontaktné údaje

Mgr. Marek Adamkovič
marek.adamkovic@flaw.uniba.sk
Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta,
Katedra trestného práva, kriminológie a kriminalistiky

DÔSLEDKY POČÍTAČOVÉHO PIRÁTSTVA NA PORUŠOVANIE AUTORSKÝCH PRÁV

THE IMPLICATIONS OF COMPUTER PIRACY FOR COPYRIGHT INFRINGEMENT

Gabriel Moskvíč¹

Abstrakt: Nové technológie a prístupy k zdieľaniu informácií vytvorili rozsiahlu sieť spôsobov, akými je možné porušovať autorské práva, čím finančne poškodzujú množstvo subjektov (napr. filmový alebo hudobný priemysel). V súčasnosti je nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť autorským právam, vzhľadom na časté porušovanie a falšovanie diel chránených autorským právom. Expanzia počítačového pirátstva a rozsiahla digitalizácia viedli k exponenciálnemu nárastu porušovania autorských práv od začiatku tohto storočia a zároveň umožnili vývoj nových spôsobov obchádzania ochrany a falšovania. Existuje nespočetné množstvo prípadov a súdnych rozhodnutí, ktoré prispeli ako pozitívne tak aj negatívne k rozvoju autorských práv. Tento príspevok venuje pozornosť vybraným prípadom, ktoré sú známe nielen odborníkom z praxe, ale aj laickej verejnosti.

Kľúčové slová: počítačové pirátstvo, porušovanie autorských práv, právo duševného vlastníctva

Abstract: New technologies and approaches to information sharing have created a vast network of ways in which copyright can be infringed, to the financial detriment of many actors (e.g. the film or music industries). Today, it is essential to pay increased attention to copyright, given the frequent infringement and counterfeiting of copyrighted works. The expansion of computer piracy and large-scale digitisation have led to an exponential increase in copyright infringement since the beginning of this century, and have also enabled the development of new ways of circumventing protection and counterfeiting. There are countless cases and court decisions that have contributed both positively and negatively to the development of copyright. This article focuses on selected cases that are known not only to practitioners but also to the general public.

Keywords: computer piracy, copyright infringement, intellectual property law

---

¹ Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Úvod do problematiky

V digitalizovanom svete, kde je rozsiahle množstvo informácií dostupných na jeden klik, sa otázky ochrany autorských práv často dostávajú do úzadia. Táto problematika však nadobúda čoraz väčšiu dôležitosť kvôli potrebe ochrany originálnych diel, ako sú knihy, hudba, filmy, softvér alebo hry, pred nelegálnou reprodukciou a distribúciou. Právny rámec je konštruovaný tak, aby primárne podporoval kreativitu a inovatívne myšlienky autorov tým, že zabezpečí spravodlivú kompenzáciu za ich prácu a námahu.

Nie je samozrejmé, že všetci autori sú uzrozumení s tým, že vstupom do kybernetického prostredia môže byť spojená istá strata rentability. Ochrana týchto vlastníckych práv sa stáva čoraz sofistikovanejšou, čo je zrejmé najmä pri ochrane softvéru a hier, kde v posledných 15 rokoch došlo k výraznému pokroku. Na druhej strane, porušovanie autorských práv v oblasti filmov a hudby je dnes na ústupe v porovnaní s predchádzajúcim desaťročím, čo spôsobila zvýšená popularita streamovacích služieb.

V úvode do problematiky autorských práv nie je nutné rozoberať význam práva duševného vlastníctva alebo nehmotných statkov ako takých, vzhľadom na skutočnosť, že celkové pochopenie tohto konceptu je v právnom a akademickom prostredí adekvátne známe a akceptované. Stručný exkurz sa však nevyhne objasneniu autorských práv, ktorý v našom kontexte zohráva dôležitú úlohu, nielen pri ochrane individuálnych tvorcov, ale aj pri podpore kreatívneho priemyslu a inovácií. Správne pochopenie a uplatnenie týchto práv sú kľúčové pre vytvorenie rovnováhy medzi záujmami odborníkov, akademikov ale aj a potrebu spoločnosti, ako aj pre efektívne riešenie právnych sporov v oblasti práv duševného vlastníctva. Zohráva to dôležitú úlohu, ktorá umožní porozumieť analyzovaným prípadom, ktoré značne zasiahli do autorských práv, čím zaujali významnú pozíciu v histórii počítačového pirátstva.

Význam autorských práv je rezonuje v širokom spektre právnych odvetví. Základným právnym predpisom upravujúcim autorské právo v Slovenskej republike je zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon (ďalej len „AZ“), ktorý definuje a vysvetľuje podstatu autorského práva. Popri tomto zákone subsidiárne pôsobia aj iné legislatívne akty, napr. zákon č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „patentový zákon“), zákon č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach, zákon č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch v znení neskorších predpisov, a ďalšie.

Z medzinárodného hľadiska je slovenský AZ koncipovaný tak, aby bol v súlade s medzinárodnými dohodami, ktorých je Slovenská republika signatárom. Veľmi významným historickým medzinárodným dokumentom je Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel, ktorý bol prijatý množstvom štátov a

všeobecne akceptovaný už od roku 1886. Tento dohovor stanovoval minimálne podmienky ochrany literárnych a umeleckých diel, pričom zároveň vytváral podmienky a právny základ pre tvorcov (napr. autorov, maliarov, hudobníkov, básnikov, atď.)². Dohovor bol založený na troch základných princípoch: národné zaobchádzanie, automatická ochrana a nezávislosť ochrany.³ Tieto princípy mali zabezpečiť, že diela autorov budú chránené bez ohľadu na hranice štátov a formálne náležitosti. Medzi ďalšie významné medzinárodné zmluvy patria Medzinárodný dohovor o ochrane práv výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov a televíznych a rozhlasových organizácií z roku 1961, Dohoda o obchodných aspektoch práv k duševnému vlastníctvu (TRIPS) z roku 1994 a Dohovor WIPO o autorskom práve z roku 1996.⁴ Revolúciu v ochrane autorských práv priniesol rozvoj nových technológií. V roku 1884 sa objavili prvé pokusy o ochranu autorských práv spojených s fotografiami. Ďalší významný krok v ochrane autorských práv nastal v roku 1971, keď bol zavedený systém ochrany pre hudobné záznamy. S vývojom počítačov a softvérových technológií sa neskôr rozšírila ochrana aj na autorské práva spojené s počítačovým softvérom a architektonickými dielami.⁵

V rámci Európskej únie mali na formovanie autorskoprávnej legislatívy v členských krajinách EÚ vplyv smernice Rady a Európskeho parlamentu, ktoré definovali základné princípy zákonov a boli pre krajiny EÚ záväzné. Medzi najvýznamnejšie partií napr. smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/24/ES z 23. apríla 2009 o právnej ochrane počítačových programov (kodifikované znenie), smernica (EÚ) 2019/789 o pravidlách výkonu autorského práva pre online vysielanie a retransmisiiu, smernica (EÚ) 2019/790 o autorskom práve na digitálnom jednotnom trhu, nariadenie (EÚ) 2017/1128 o cezhraničnej prenosnosti online obsahových služieb, a nariadenie (EÚ) 2017/1563 o cezhraničnej výmene rozmnoženín diel v prístupných formátoch, atď.

Autorské práva môžeme chápať v **širšom zmysle**, ktorý zahŕňa nielen práva autorov literárnych, umeleckých a vedeckých diel, ale aj široké spektrum výkonových práv umelcov, výrobcov zvukových a audiovizuálnych záznamov, nahrávacích a vysielacích spoločností. V **užšom zmysle** predstavujú autorské práva súhrn právnych noriem upravujúcich vzťahy vznikajúce v súvislosti s tvorbou a využívaním literárnych, umeleckých a vedeckých diel, pričom zabezpečujú ochranu práv a oprávnených záujmov autorov.⁶ Autorské práva sú nehmotnými statkami, ktoré

---

² ATKINSON, B., FITZGERALD, B., A Short History story of copyright, Springer, 2014, s. 34-37

³ Summary of Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works. [online] [cit. 07.07.2024] Dostupný z: https://www.wipo.int/treaties/en/ip/berne/summary_berne.html

⁴ CHUDÝ, A., LICHNEROVÁ, L. a ŠUŠOL, J. Úvod do autorského práva pre informačné štúdiá. Bratislava: Stimul, 2011. s. 24.

⁵ Tamtiež, s. 25

⁶ LAZÍKOVÁ, J., Základy práva duševného vlastníctva. Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 302

musia byť vyjadrené formou umožňujúcou ich vnímanie zmyslami, najmä zrakom alebo sluchom.

Subjektom autorských práv môže byť pôvodný a odvodený nositeľ. V zmysle slovenskej právnej úpravy je **pôvodným nositeľom** autorských práv vždy len fyzická osoba. Označujeme ho ako autora podľa § 13 ods. 1 AZ, ktorý vykonáva celý rozsah osobnostných aj majetkových práv k dielu, pričom tieto práva nie sú prenositeľné. § 13 ods. 3 a 4 AZ nám odkazuje na tzv. **odvodeného nositeľa** autorských práv, ktorými môžu byť ako fyzické tak aj právnické osoby.⁷ Ním môže byť napr. dedič, osoba, ktorá je nadobúdateľom výhradnej licencie, zamestnávateľ, ktorý vykonáva práva k zamestnaneckému dielu (v zmysle § 90 AZ), objednávateľ počítačového programu, kartografického diela alebo databázy (v zmysle § 90 ods. 4 AZ). Môže ním byť aj nositeľ práv k spoločnému dielu podľa § 92 AZ a taktiež aj osoba, ktorá po uplynutí trvania majetkových práv zverejní predtým nezverejnené dielo.

Obsahom autorských práv je súbor všetkých práv a povinností pôsobiacich *erga omnes*, ktoré prislúchajú konkrétnemu autorovi. Slovenský autorský zákon poskytuje ochranu autorským právam z pohľadu osobnostných a majetkových práv.

Osobnostné práva sú absolútne subjektívne práva autora, ktoré vznikajú na základe jeho tvorivej literárnej, vedeckej, umeleckej alebo inej tvorivej činnosti. Ich účelom nie je prinášať autorovi majetkové výhody, avšak to neznamená, že nie je možné, aby autor z týchto práv získal aj určité majetkové výhody. V zmysle § 18 AZ môže autor ako prejav svojho súboru práv rozhodovať aj o zverejnení diela, označení diela menom alebo pseudonymom, zverejňovaní diela pod vlastným menom alebo pseudonymom a o autorskej korektúre diela. Autor má taktiež právo na nedotknuteľnosť svojho diela, predovšetkým ochranu pred akoukoľvek nedovolenou zmenou alebo iným nedovoleným zásahom do svojho diela, ako aj pred akýmkoľvek hanlivým nakladaním, ktoré by mohlo viesť k zníženiu hodnoty jeho diela. **Majetkové práva** autora, upravené v § 19 AZ poskytujú autorovi právo použiť svoje dielo alebo udeliť súhlas na použitie svojho diela. Dielo možno použiť len so súhlasom autora alebo na základe AZ. V zákone sú však upravené aj tzv. výnimky, ktoré umožňujú použitie diela bez predchádzajúceho súhlasu autora. Okrem toho sú upravené individuálne režimy, na základe ktorých môže osoba iná ako nositeľ práv dielo používať alebo k nemu dokonca vykonávať práva.

Aspekty počítačového pirátstva

V súvislosti s vývojom technológií a vplyvom ďalších aspektov na rozvoj nových možností a postupov zasahovania do autorských práv sa za posledné desaťročia vyformovalo tzv. počítačové pirátstvo. Počítačové pirátstvo predstavuje komplexný

---

⁷ LAZÍKOVÁ, J., Autorský zákon č. 185/2015 Z. z. – komentár. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018, s. 92

fenomén, ktorý zahŕňa nelegálne sťahovanie, kopírovanie, distribúciu a používanie filmov, hudby, softvéru a iného digitálneho obsahu. S touto činnosťou sú spojené rozsiahle ekonomické, legislatívne a sociálne dopady. Rôznorodosť počítačového pirátstva poukázala na sociálne skupiny, ktoré nielen vytvárajú tieto podmienky, ale aj na skupiny, ktoré túto činnosť podporujú tým, že sa aktívne podieľajú na sťahovaní takto šíreného obsahu.

Naprieč desaťročiami sa vyvinulo niekoľko pomenovaní, ktoré označujú distribúciu nelegálneho obsahu. V anglickom jazyku pre túto formu trestnej činnosti existuje niekoľko rôznorodých pomenovaní, ktoré konkretizujú oblasť pirátstva. Aby sme si vedeli predstaviť, čo sa pod tým myslí, komplexné označenie takejto formy trestnej činnosti spojenej s porušovaním autorských práv je „digital piracy“, v preklade digitálne pirátstvo. Pod týmto označením sa podľa najaktuálnejšej literatúry rozumie nielen počítačové pirátstvo, softvérové pirátstvo, online a internetové pirátstvo, ale niektoré zdroje poukazujú, že sa pod tým chápe aj istá časť kybernetickej kriminality spojenej s hackerskými útokmi a prelamaním a zasahovaním do zabezpečených softvérov, čím sa narúša aj kybernetická bezpečnosť. My sa však zameriame len na slovenské pomenovanie a vytvoríme komplex pojmov, ktoré súvisia s počítačovým pirátstvom.

Keďže meritom nášho záujmu sú autorské práva, musíme si vymedziť všeobecne známy pojem **Warez**. Warez je termín označujúci materiály a diela chránené autorskými právami, ktoré sa nelegálne zdieľajú cez internet. Často majú podobu spustiteľného súboru (formátu .exe alebo .app) alebo inej digitálne zakódovanej podoby (napr. súbor .mp3, .jpg alebo .mpg). Warez zahŕňa dostupný počítačový softvér, zvukové alebo obrazové záznamy, videohry, fotografie, teda všetko, čo sa dá zabaliť (napr. do formátu .rar alebo .zip) a nahrať cez internet.⁸ Pojem vznikol skrátením slova software a pridaním „s“ na označenie množného čísla z anglického jazyka. Slangovo sa tento termín ustálil a začalo sa používať s písmenom „z“. Existuje množstvo tzv. warezových fór (warez sites), kde sa stretávajú rôzne skupiny používateľov a zdieľajú si medzi sebou nielen súbory a materiály, ale aj svoje vedomosti, nápady a postupy z oblasti kybernetického prostredia.

Ďalším dôležitým pojmom zo sveta počítačového pirátstva je P2P alebo **peer-to-peer**. Ide o sieť, v ktorej dva alebo viac počítačov zdieľa súbory a súčasne aj prístup k danému zariadeniu bez potreby samostatného servera. Môže ísť o sieť spájajúcu niekoľko počítačov prepojených prostredníctvom univerzálnej sériovej zbernice na prenos súborov alebo o sieťovú infraštruktúru, ktorá spája pol tučta počítačov cez ethernetové pripojenie. Táto sieť ponúka aj prepojenie väčšieho rozsahu, v ktorom špeciálne protokoly a aplikácie vytvárajú priame vzťahy medzi používateľmi cez

---

⁸ ADAMSICK, Ch., "Warez" the Copyright Violation? Digital Copyright Infringement: Legal Loopholes and Decentralization. In: *TechTrends* [online] s. 10 DOI: 10.1007/s11528-008-0207-0

internet.⁹ Toto pripojenie sa stalo veľmi populárne z dôvodu decentralizácie, vysokej odolnosti voči výpadkom, efektívnosti distribuovať veľké objemy dát a jeho využitia pre trackery a torrenty. **Tracker** je server, ktorý pomáha pri koordinácii zdieľania súborov medzi užívateľmi. Zaznamenáva IP adresy všetkých uzlov, ktoré zdieľajú konkrétny súbor, a uľahčuje spojenie medzi týmito uzlami. **Torrenty** sú malé súbory s príponou .torrent, ktoré obsahujú metadáta o zdieľanom súbore, vrátane jeho štruktúry a URL adries trackerov. Keď užívateľ stiahne torrent súbor, jeho BitTorrent klient (napr. µTorrent alebo qBittorrent) prečíta tieto metadáta a pripojí sa k trackeru, ktorý poskytne zoznam uzlov, ktoré majú požadovaný súbor, a klient začne sťahovať časti súboru od týchto uzlov.¹⁰ Počas tohto procesu klient tiež poskytuje stiahnuté časti iným užívateľom, čím prispieva k celkovej sieti.

Od foriem počítačového pirátstva sa presunieme k jeho druhom, ktoré zahŕňajú päť kategórií, podľa spôsobu sprístupňovania a zdieľania súborov. Prvým a najčastejším je **online pirátstvo**. Predstavuje nelegálne zdieľanie pirátskych softvérov, či už za poplatok alebo zadarmo. Hlavné využitie v tejto kategórii majú torrentové klienty. Ďalším druhom je **pirátstvo koncového užívateľa** (tzv. end-user piracy). Ide o situáciu kedy si jeden používateľ zakúpi licenciu na softvér a následne ju zdieľa s inými používateľmi. Na prvý pohľad sa to nemusí javiť ako závažná forma pirátstva, avšak prináša to so sebou finančné straty pre vývojárov softvéru. Situácia tzv. **hard-disk loading** nastáva, keď softvérový pirát vytvorí kópiu legálne zakúpeného softvéru a nainštaluje ju na pevný disk a tento pevný disk je následne odovzdaný inej osobe. Ide o typ komerčného počítačového pirátstva, ktoré zvyčajne zahŕňa kopírovanie softvéru s cieľom nainštalovať ho na hardvér, ako sú počítače alebo herné konzoly. Príkladom môže byť predinštalovanie hier vo formáte ISO na pamäťové zariadenie, ktoré je následne nainštalované do konzoly. Najčastejším druhom počítačového pirátstva je **falšovanie**. Dochádza k nemu vtedy, keď používateľ nelegálne skopíruje softvér a následne ho predáva za nižšiu cenu. V týchto prípadoch sa vytvárajú a predávajú najmä pirátske filmy alebo falošné počítačové programy. Posledným druhom je situácia, pri ktorej sa využíva verzia programu chránená jednou licenciou, ktorá je uložená na miestnej sieti a tým ju môže využívať viac používateľov súčasne. Môžeme ju nazvať aj **licenčné zrkadlenie**. Tento druh je najčastejšie používaný vo veľkých korporáciách alebo na školách.

---

⁹ COPE, J., What's a Peer-to-Peer (P2P) Network? In: *Computerworld* [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://www.computerworld.com/article/1355655/whats-a-peer-to-peer-p2p-network.html>

¹⁰ KASPERSKY. What Is BitTorrent and Is It Safe? In: *www.kaspersky.com* [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://www.kaspersky.com/resource-center/definitions/bittorrent>

Kazuistika zásahov do autorských práv

Využívanie systémov a technológií prinieslo široké spektrum nástrojov a prostriedkov, ktorými je možné zasahovať do autorských práv. Existuje mnoho súdnych rozhodnutí a rôznych prípadov, kedy na svoju zvedavosť, kreativitu a nerozvážnosť doplatili mnohí používatelia. Bezohľadne využívali, sťahovali a poskytovali súbory, servery či databázy, čím porušovali autorské práva a spôsobili tým nemalé finančné škody. My sa zameriame na vybrané prípady a ich základné aspekty, ktorými zachytíme rozmanitosť spôsobov porušovania autorských práv.

Prípád Napster

Rozšírenie nelegálneho sťahovania filmov a hudby zohralo významnú úlohu pri porušovaní autorských práv. Priekopníci počítačového pirátstva často apelovali na zavedenie miernejších trestov a úpravu legislatívy týkajúcej sa autorských práv. Koncom 20. a začiatkom 21. storočia došlo k exponenciálnemu nárastu nelegálneho sťahovania digitálneho obsahu, čo zasiahlo najmä hudobný priemysel. Používatelia sa snažili nájsť spôsoby, ako bezplatne získať prístup k novej hudbe a albumom svojich obľúbených interpretov. V tomto období sa začali objavovať rôzne webstránky, portály a servery, ktoré tento obsah sprístupňovali. Jedným z prvých portálov, ktorý spustil digitálnu hudobnú revolúciu, bol tzv. Napster. Išlo o internetovú službu umožňujúcu používateľom kopírovať hudbu uloženú na pevnom disku iných počítačov. Digitálne súbory MP3¹¹ a WMA¹² sa vytvárali z CD nosičov procesom tzv. "ripovania", ktorý komprimoval zvukové informácie do formátu MP3 a WMA. Používatelia vyhľadávali súbory uložené v iných počítačoch pomocou centralizovaných serverov Napsteru, ktorý udržiaval hudobnú databázu na pevných diskoch počítačov ostatných registrovaných používateľov.¹³ Komprimovaný formát MP3 a WMA umožňoval rýchly prenos súborov medzi počítačmi cez internet. Prenos fungoval na vtedy novej a zatiaľ málo známej metóde P2P (peer-to-peer) prostredníctvom softvéru MusicShare, ktorý bol dostupný na bezplatné stiahnutie na webovej stránke Napsteru.¹⁴ Služba Napster, ktorá bola uvedená do prevádzky v júni 1999, zaznamenala okamžitý úspech medzi používateľmi a milovníkmi hudby. Tento projekt sa stal virálnym, pričom za prvé štyri mesiace od spustenia prilákal viac ako

---

¹¹ počítačový softvér, kompresný program, ktorý umožňuje zmenšiť digitálnu hudbu na kompaktných diskoch na desatinu ich veľkosti

¹² označuje hudobné súbory zakódované vo formáte Windows Media Player, ktorý zaberá polovicu úložného priestoru súborov MP3

¹³ The Napster Controversy | RIAA vs. Napster | Free Management Articles | Free Management Case Studies. In: *icmrindia.org* [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://www.icmrindia.org/free%20resources/casestudies/napster-controversy-1.htm>

¹⁴ Napster – Internet Law. In: *internetlaw.uslegal.com* [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://internetlaw.uslegal.com/piracy-and-file-sharing/napster/>

150 000 používateľov. Do februára 2001 počet aktívnych používateľov vzrástol na 26,4 milióna, pričom niektoré odhady uvádzajú až 80 miliónov používateľov.¹⁵

Používatelia videli Napster ako impozantné a revolučné dielo, no v skutočnosti vytvoril obrovských čierny trh a rozšíril nové spôsoby zdieľania nelegálneho obsahu. Ak by bola webová stránka spoločnosti len platformou na zdieľanie názvov nových hudobných trendov a legálny nákup hudby, nevznikli by žiadne problémy. Avšak možnosť sťahovania hudby odhalila zásadnú chybu. Spoločnosť však nevlastnila žiadne autorské práva na zdieľanú hudbu, ktorá patrila nahrávacím spoločnostiam. To položilo základy celosvetového čierneho trhu s hudobnými nahrávkami, čo vážne poškodilo hudobnému priemyslu a veľkým spoločnostiam ako napr. Universal Studio, Sony alebo Warner Bros. Tento fenomén nespôsobil len obrovské finančné problémy, ale tiež viedol k poklesu predaja CD nosičov a prehrávačov, ktorý už v roku 2000 dosiahol pokles o 33%.¹⁶ Od svojho spustenia sa spoločnosť potýkala s množstvom problémov, ktoré eskalovali podávaním žalôb obchodnou organizáciou RIAA (Recording Industry Association of America), zastupujúcou najznámejšie (aj vyššie spomenuté) americké nahrávacie spoločnosti. Známi interpreti, ako Dr. Dre alebo Metallica, apelovali na okamžité zastavenie činnosti a vyradenie serverov z prevádzky.¹⁷

RIAA tvrdila, že Napster sa podieľa na kopírovaní hudby chránenej autorskými právami bez náležitej kompenzácie alebo súhlasu držiteľov práv, ako aj z napomáhania takémuto konaniu. Tvrdila, že Napster výrazne ohrozuje predaj nahrávok v hudobnom priemysle. V decembri 1999 podala RIAA žalobu proti Napsteru na federálnom okresnom súde, pričom spoločnosť obvinila z umožňovania trvalého nelegálneho poskytovania a zdieľania hudobných súborov bez súhlasu vlastníkov autorských práv, čo spôsobilo značné finančné straty a uľahčilo porušovanie autorských práv. Táto žaloba bola podaná v mene viacerých veľkých nahrávacích spoločností združených pod RIAA.¹⁸ V čase podania žaloby mal Napster údajne viac ako 58 miliónov používateľov, pričom tento počet neustále narastal

---

¹⁵ FORDE, E. Oversharing: how Napster nearly killed the music industry. In: *The Guardian* [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://www.theguardian.com/music/2019/may/31/napster-twenty-years-music-revolution>

¹⁶ HONG, S. The Effect of Napster on Recorded Music Sales: Evidence from the Consumer Expenditure Survey [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=5abdb14b2c297e3c5b888fd3b792860aa4855780>

¹⁷ Oversharing: how Napster nearly killed the music industry [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://www.theguardian.com/music/2019/may/31/napster-twenty-years-music-revolution>

¹⁸ The Napster Controversy | RIAA vs. Napster | Free Management Articles | Free Management Case Studies. In: *Icmrindia.org* [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://www.icmrindia.org/free%20resources/casestudies/napster-controversy-1.htm>

približne o 300 000 nových registrácií denne.¹⁹ Tento obrovský nárast používateľov opäť otriasol nahrávacími spoločnosťami, ktoré začali vnímať Napster nielen ako portál na sťahovanie hudby, ale aj ako určitú entitu, sociálnu skupinu príliš silnú na to, aby ju mohli ignorovať. Na rozdiel od iných služieb bol Napster príliš veľký na to, aby ho mohli nahrávacie spoločnosti jednoducho integrovať do svojich štruktúr. Predstavoval samostatnú technológiu a nezávislú spoločnosť, ktorú hudobný priemysel nedokázal efektívne regulovať. O tomto súdnom spore intenzívne informovali medzinárodné médiá, čo vyvolalo ďalšie vlny žalôb a sťažností zo strany nahrávacích spoločností. Tieto právne kroky mali výrazne negatívny vplyv na činnosť spoločnosti. Začiatkom júla 2001 bol Napster nútený prestať poskytovať svoje služby z dôvodu technických problémov. Zatiaľ čo spoločnosť pracovala na ich odstránení a obnovení prevádzky, v polovici júla 2001 bolo rozhodnutím súdu spoločnosti Napster nariadené ukončiť svoju činnosť, pokiaľ nebude schopná zabrániť porušovaniu autorských práv. To vyvolalo obrovské protesty, avšak neprinieslo žiadne pozitívne výsledky. V dôsledku nesplnenia podmienok stanovených v súdnom rozhodnutí bola služba Napster v roku 2001 zastavená a neskôr vyhlásila bankrot.

Napster, ako verejne rozšírený čierny trh, neúmyselne spôsobil revolúciu v hudobnom priemysle. Jeho štart bol dokonale zosynchronizovaný s informačnou revolúciou na prelome 90. a 2000. rokov, čo takmer zaručilo jeho rozšírenie do miliónov počítačov. Paradoxne, ale Napster musel zlyhať, pretože, aj keď išlo o neuveriteľný nápad, na rozdiel od mnohých iných ilegálnych portálov nebol otvorene nemorálny. Napster, ako technologicky a sociálne inovatívny projekt, nemohol zostať bez povšimnutia. Postupne prerástol rámec podzemnej technologickej spoločnosti. Ak by však Napster získal autorské práva na zdieľané súbory, mohol sa stať populárnou platformou na počúvanie hudby.

Jeho zánik však nezabránil používateľom v nelegálnom sťahovaní a šírení pirátskeho obsahu. Po jeho páde sa objavili nové služby ako LimeWire²⁰ a Kazaa²¹, ktoré využívali podobný obchodný a technologický model. To spôsobilo dramatické zníženie príjmov hudobnému priemyslu a súčasne viedlo k rozšíreniu čierneho trhu. V čase deaktivácie Napsteru prebehlo množstvo výskumov, ktoré sa snažili zdokumentovať vplyv tohto typu zdieľania súborov. Organizácie ako RIAA tvrdili, že hlavným dôvodom tohto negatívneho efektu na hudobný trh je počítačové pirátstvo a druhým dôvodom je účinné oslabenie autorských práv pre hudobné nahrávky

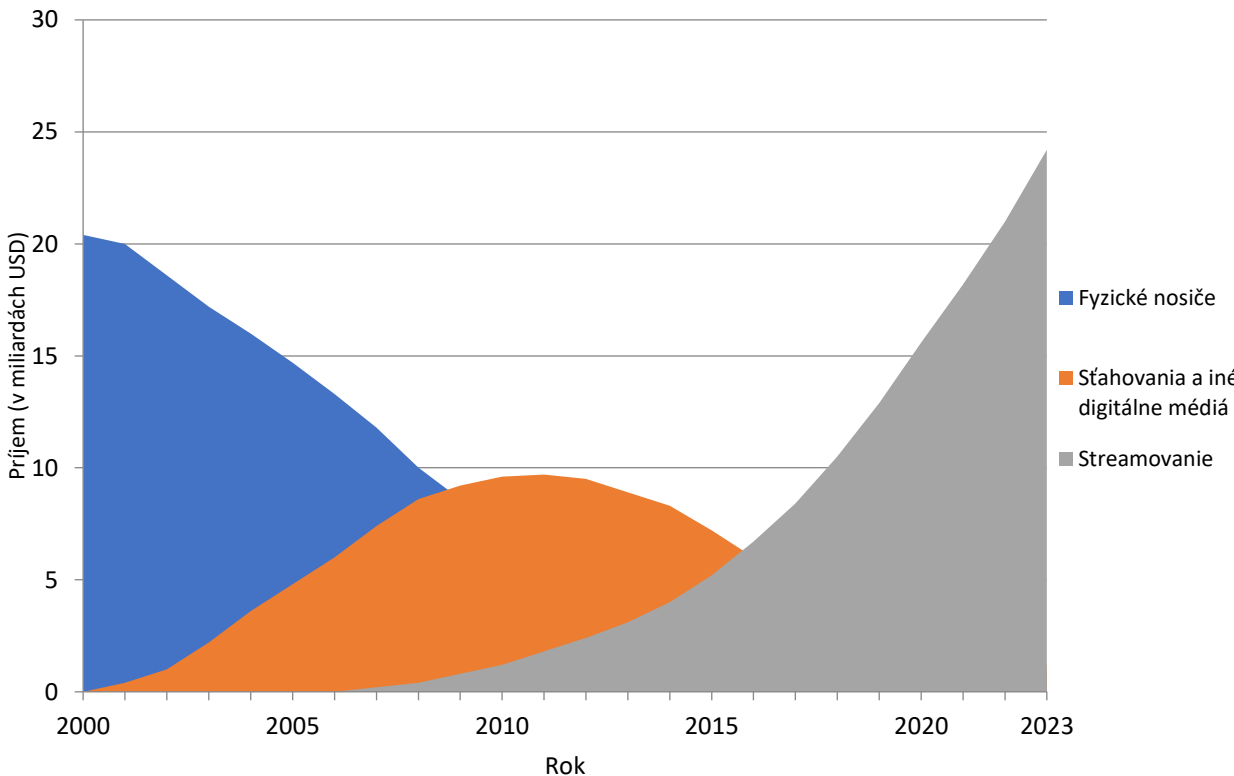
---

¹⁹ RICHTEL, M.. Napster Suffers Setback in Appeals Court Ruling. In: *The New York Times*, 2001 [online]. [cit. 10.07.2024]. Dostupný z: <https://www.nytimes.com/2001/02/13/technology/napster-suffers-setback-in-appeals-court-ruling.html>

²⁰ bezplatný klient na zdieľanie súborov typu P2P (peer-to-peer), používaným na sťahovanie a distribúciu pirátskych materiálov, najmä hudby

²¹ klient na zdieľanie súborov typu P2P (peer-to-peer), využívaná na sťahovanie a distribúciu hudby, neskôr bola licencovaná ako legálna služba predplatenej hudby spoločnosťou Atrinsic, Inc.

prichádzajúce na trh.²² Väčšina výskumov sa snažila zistiť a zaznamenať vplyv zdieľania súborov a ich efekt na hudobný trh. Pri zhodnocovaní výskumov je evidentné, že tieto problémy priniesli primárne technologické zmeny a následne výrazné zníženie ochrany poskytovanej autorskými právami.

graf. č. 1: Vplyv rozširovania hudby na hudobný priemysel (vlastné spracovanie)
(<https://www.statista.com/chart/4713/global-recorded-music-industry-revenues/>)

Na vyššie uvedenom grafe môžeme vidieť, že predaj fyzických kópií začal postupne klesať, čo bolo spôsobené príchodom Napsteru. Pokles predajov fyzických kópií však spôsobili aj iné faktory. Napster priniesol novú myšlienku rozširovania hudby a možnosti hudbu streamovať. Tento model prevzala spoločnosť Apple, ktorá v roku 2003 vytvorila službu iTunes na šírenie a nákup hudobných nahrávok. Formát zdieľania MP3 hudby sa stal prínosným a vytvoril efektívny spôsob, ako sa dostať k

²² MCINTYRE, H.. The Piracy Sites That Nearly Destroyed The Music Industry: What Happened To Napster. In: *Forbes* [online]. [cit. 10.07.2024]. Dostupný z: <https://www.forbes.com/sites/hughmcintyre/2018/03/21/what-happened-to-the-piracy-sites-that-nearly-destroyed-the-music-industry-part-1-napster/>

oblúbenej hudbe prostredníctvom počítača.²³ Pri pohľade na graf vidíme exponenciálny nárast sťahovania hudobných nahrávok, predovšetkým vďaka inovatívnej možnosti iTunes.

Súčasne môžeme pozorovať úpadok predaja fyzických kópií a pokračujúci pokles zdieľania hudby sťahovaním. To zapríčinilo spustenie najznámejšej streamovacej platformy na svete, so širokou škálou hudby, podcastov a ďalších zvukových obsahov. Hovoríme o spoločnosti Spotify, ktorá bola oficiálne uvedená do prevádzky v roku 2008 a postupne si získavala čoraz viac používateľov. To je viditeľné aj na našom grafe, kde evidujeme nárast zdieľania hudby streamovaním od roku 2008. Spoločnosť Spotify využila podobnú metódu ako Napster, avšak oveľa sofistikovanejšie, s využitím súhlasov autorov a ich autorských práv.²⁴ Rastúcu popularitu streamovacích služieb následne podporila v roku 2010 spoločnosť Apple, ktorá so svojou platformou Apple Music prispela k ďalšiemu globálnemu zvýšeniu využívania streamovacích služieb.²⁵

Ak by Napster, ako spoločnosť na počiatku tohto tisícročia, nevznikla, nevytvorila by model, ktorý funguje dodnes. Jedinou otázkou, ktorou sa zaoberajú mnohí, zostáva, čo by sa stalo a akým technologickým gigantom by sa stala spoločnosť Napster, keby nepodcenila autorské práva a išla etickým príkladom pre mnohé pirátske portály, ktoré ju nasledovali.

Prípád The Pirate Bay

Naprieč svetom internetového pirátstva existuje množstvo webov, avšak len málokto má taký zvučný názov v ušiach počítačových nadšencov ako The Pirate Bay. Tento portál patrí medzi najväčšie a najpopulárnejšie, no zároveň aj najkontroverznejšie platformy, kde sa denne zhromažďujú milióny používateľov s cieľom sťahovať nelegálny obsah. Web bol založený trojicou švédskych aktivistov zo skupiny Piratbyrån: Fredrikom Neijom, Gottfridom Svartholmom a Peterom Sundeom. Išlo o lobistickú protipirátsku organizáciu, ktorá podporovala zdieľanie informácií a kultúry. Ich primárnym cieľom, ktorý viedol k ich založeniu, bola priama reakcia na vytvorenie Antipiratbyrån, miestnej protipirátskej švédskej organizácie, a snaha iniciovať diskusiu o otázkach autorských práv a ich vplyve na spoločnosť. To samozrejme viedlo k ďalším následným krokom tejto organizácie, ktoré vyvrcholili o

---

²³ MCELHEARN, K., iTunes: A look at Apple's media app and its influence on an industry. In: *Macworld* [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://www.macworld.com/article/227143/15-years-of-itunes-a-look-at-apples-media-app-and-its-influence-on-an-industry.html>

²⁴ ROGÈS, N., The history of Spotify. In: *Soundiiz Blog* [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://soundiiz.com/blog/the-history-of-spotify/>

²⁵ MCELHEARN, K., iTunes: A look at Apple's media app and its influence on an industry. In: *Macworld* [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://www.macworld.com/article/227143/15-years-of-itunes-a-look-at-apples-media-app-and-its-influence-on-an-industry.html>

niekoľko mesiacov neskôr, keď na jeseň 2003 založili svetoznámu internetovú stránku The Pirate Bay.²⁶ Webová stránka začala fungovať na v tom čase novej metóde P2P (peer-to-peer), s využitím BitTorrent protokolov. Aktuálne umožňuje používateľom vyhľadávať a sťahovať torrentové súbory, ktoré obsahujú metadáta potrebné na stiahnutie údajov od iných používateľov. Funguje na základe indexu torrentov a magnetických odkazov, ktoré používajú vyššie spomenutý BitTorrent klient na vyhľadávanie rovnocenných partnerov zdieľajúcich súbory.²⁷ Ponúka rozsiahly vyhľadávač s filtrami podľa názvu a kategórie, umožňuje nahrávanie a sťahovanie torrentov a disponuje aktívnou komunitou používateľov, ktorí sa zapájajú do rôznych diskusií. Stránka používa systém hodnotenia, kde si používatelia navzájom hodnotia nahrané súbory, poskytuje zoznam 100 najlepších torrentov, a uvádza podrobné informácie o torrentoch vrátane pomeru leecherov a seederov, veľkosti a veku súborov. Navyše, kanál RSS umožňuje sledovať novinky a okamžite sťahovať nový obsah.²⁸

31. mája 2006 vykonala švédsko polícia raziu a zaistila servery webovej stránky The Pirate Bay, čím odstavila prístup k portálu. Tieto úkony sa uskutočnili na základe sťažnosti Americkej filmovej asociácie.²⁹ Proces začal v apríli 2009, kde sa viedlo trestné konanie nielen proti zakladateľom tohto webového portálu, ale aj proti Carlovi Lundströmovi, ktorý finančne podporoval jeho fungovanie. Celý súdny proces trval 13 dní³⁰ a v posledný deň boli všetci štyria vyššie menovaní uznaní vinnými z umožnenia šírenia nelegálneho obsahu tretím stranám a porušovania autorských práv prostredníctvom webu The Pirate Bay. Ich konanie bolo kvalifikované ako forma napomáhania či účasti na trestnej činnosti porušovania autorských práv, ktorej sa však dopustili priamo používatelia sťahovaním a ďalším sprístupňovaním nelegálneho obsahu. Ich konanie bolo kvalifikované ako určitá forma účasti na trestnej činnosti porušovania autorských práv, ktorej sa však dopustili priamo

---

VAN DER SAR, E., Pirate Bay's Founding Group "Piratbyrå" Disbands. In: *TorrentFreak* [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://torrentfreak.com/pirate-bays-founding-group-piratbyran-disbands-100623/>

²⁷ GREGERSEN, E., The Pirate Bay. In: *Encyclopedia Britannica* [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://www.britannica.com/topic/The-Pirate-Bay>

²⁸ ARANDA, K.,G., The Truth About the Pirate Bay: What Really Happened and Is it Safe to Use? In: *VPNInsights* [online]. [cit. 10.07.2024] Dostupný z: <https://vpninsights.com/privacy/torrents/access-pirate-bay-safely/>

²⁹ The Pirate Bay nedstängd [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://web.archive.org/web/20080806101720/http://www.antipiratbyran.com/index.htm?id=news&p=p19#19>

³⁰ Huvudförhandlingsplan [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: https://web.archive.org/web/20090318074937/http://svt.se/content/1/c8/01/44/23/83/PB_forhands_2_marsc.pdf

používatelia, ktorí tento obsah nahrávajú a spravujú, pričom administrátori nemôžu samotný obsah webu kontrolovať ani regulovať.³¹

Súd nezohľadnil žiadne technické detaily a posudzoval ich činnosť len na základe úmyslu ako subjektívnej stránky daného trestného činu. Z odôvodnenia rozhodnutia je zrejmé, že súd videl najväčší problém v podstatnom uľahčení zdieľania diel chránených autorským právom. Všetci štyria vyššie spomenutí boli odsúdení na jeden rok trestu odňatia slobody a uhradenie peňažného trestu vo výške 30 miliónov švédskych korún (2,85 milióna eur). V tom čase sa jednalo o enormne vysokú sumu a veľmi kontroverzné súdne rozhodnutie. Súd vo svojom odôvodnení zároveň uviedol, že používanie BitTorrentu na webe The Pirate Bay je nezákonné.³² Proti rozhodnutiu bolo podané odvolanie, ktoré však nespĺnilo očakávania. Odvolací súd, hoci znížil trest odňatia slobody z jedného roka pre jednotlivých členov na 10, 8 a 4 mesiace, zároveň zvýšil peňažný trest z 30 miliónov na 46 miliónov švédskych korún (4,37 milióna EUR). V roku 2012 švédsky najvyšší súd odmietol preskúmať ďalšie odvolanie, čím sa potvrdili predchádzajúce rozhodnutia.³³

Týmto prípadom sa začala medzinárodná blokácia prístupu k webovej stránke The Pirate Bay s cieľom zabrániť používateľom naďalej porušovať autorské práva. Zdôraznilo to výzvy spojené s počítačovým pirátstvom a ochranou duševného vlastníctva. Tento prípad mal vplyv na významné legislatívne zmeny v oblasti autorského práva po celom svete. Pravdou však zostáva, že web stále pokračuje v prevádzke so značnou decentralizačnou základňou. Pôvodný portál pod doménou .org fungoval ešte niekoľko rokov. Aktuálne sa domény obmieňajú, aby sa nepodarilo príslušným úradom dopátrať existujúci server, momentálne je stránka dostupná pod doménou .co.

Rozhodnutie súdu vo Švédsku vyvolalo výrazné celosvetové ohlasy. Množstvo blogov a fór začalo otvorene diskutovať o sprístupňovaní obsahu, čo viedlo k masovému vytvoreniu bittorrentových webstránok s cieľom poskytovať P2P spojenia. Takéto webstránky sa nevyhli ani Slovenskej či Českej warezovej pirátskej scéne. Jedným z najznámejších torrentových webov v Česku a na Slovensku bol český webový portál **cztracker.torrent**. Poskytoval rozsiahle množstvo rôznorodého obsahu a bol obľúbený predovšetkým pre svoje kvalitné filmové a seriálové torrenty, ktoré boli dostupné v dabovaných verziách v českom a slovenskom jazyku vo vysokom rozlíšení. Web bol spustený v roku 2007 a jeho popularita rýchlo rástla. Samotný

---

³¹ Skärpning Bert, skärpning!. In: *web.archive.org* [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://web.archive.org/web/20070706205746/http://piratbyran.blogspot.com/>

³² MAXWELL, A., The Pirate Bay Trial: The Official Verdict – Guilty. In: *TorrentFreak* [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://torrentfreak.com/the-pirate-bay-trial-the-verdict-090417/>

³³ The Pirate Bay founders lost their appeal in the Swedish Appeals Court. In: *European Digital Rights (EDRI)* [online]. [cit.: 10.07.2024] Dostupný z: <https://edri.org/our-work/edrigramnumber8-23pirate-bay-appeals-court-decision/>

server sa nevyhol množstvu problémov a výpadkov počas svojej existencie, avšak vždy sa vrátil do prevádzky. Problémy s funkčnosťou nastali na prelome rokov 2019 a 2020, keď sa web úplne odpojil a odvtedy nebol vrátený do prevádzky. S tým je spojené veľké množstvo konšpirácií, ktoré rozvádzajú rôzne verzie o tom, čo sa udialo s webom alebo jeho prevádzkovateľom, známym pod menom Skippy. Do dnešného dňa nie je jednoznačne preukázané, čo viedlo k plnému odstaveniu webu, nech už to bolo spontánne či nútené rozhodnutie prevádzkovateľa, hackerské útoky alebo začaté trestné stíhanie.

Prípád Megaupload

Svet počítačového pirátstva, aj po veľkých kauzách, ktoré otriasli komunitou nadšencov ilegálne zdieľaných súborov a porušovania autorských práv, neuberal na kreativite a snahe pokračovať v tomto „umení vojny“. Pri vytváraní rôznych portálov poskytujúcich nelegálne získaný obsah sa objavil web pod názvom Megaupload.com, ktorý výrazne zarezonoval v kybernetickom svete.

Populárna online služba Megaupload, ktorú založil tzv. Kim Dotcom, skutočným menom Kim Schmitz v roku 2005, slúžila na zdieľanie a uchovávanie súborov. Umožňovala používateľom nahrávať súbory, ktoré potom mohli byť zdieľané s ostatnými používateľmi prostredníctvom priamych sťahovacích odkazov. Stránka priamo neposkytovala možnosť priameho vyhľadávania, ale používatelia mohli na rôznych ďalších webových stránkach 3 strán veľmi jednoducho nájsť odkazy na vyhľadávané súbory ktoré priamo boli spojené s Megaupload. Na rozdiel od Napsteru alebo The Pirate Bay, kde bol vždy potrebný klient³⁴ tretích strán, Megaupload ponúkal priame webové rozhranie na sťahovanie a vyhľadávanie dát. Išlo o portál, ktorý poskytoval úložisko pre súbory, čo znamenalo, že súbory sa centrálné nachádzali na serveroch Megaupload. Hlavné zisky spoločnosti pochádzali od používateľov, ktorí si zaplatili predplatné. Aj keď bolo možné obsah z webu sťahovať bezplatne, používatelia bez predplatného museli čakať určitý čas (napr. 90 sekúnd) na stiahnutie alebo nemohli sťahovať viacero súborov súčasne. V niektorých prípadoch boli taktiež nútení sledovať reklamy, ktoré predstavovali ďalší zdroj príjmov pre spoločnosť.³⁵

Nejednalo sa však len o jednoduchý web. Spoločnosť vytvorila globálnu sieť tzv. Megaworld, ktorý poskytoval množstvo online nástrojov či už na streamovanie videí, počúvanie hudby alebo prezeranie obrázkov. Vytvorili celý rámec hostingových služieb kde fungovali okrem Megaupload aj weby ako Megapix pre hosting obrázkov,

---

³⁴ program, ktorý sa v rámci svojej činnosti spolieha na odoslanie požiadavky inému programu, alebo počítačový hardvér alebo softvér, ktorý pristupuje k službe sprístupnenej serverom

³⁵ Megaupload | computer service. In: *Encyclopedia Britannica* [online]. [cit.: 13.07.2024] Dostupný z: <https://www.britannica.com/topic/Megaupload>

Megavideo a Megalive pre hosting videí a filmov, a Megabox pre hosting hudby. Medzi ďalšie služby patrili Megaclick, Megafund, Megakey a Megapay, ktoré poskytovali reklamné a finančné služby, a mnoho ďalších.³⁶ Celý tento systém webov bol veľmi populárny. Web Megaupload sa vo svojom vrchole stal 13. najnavštevovanejšou webovou stránkou na internete. Na stránke bolo registrovaných viac ako 180 miliónov používateľov, pričom denne bolo aktívnych približne 50 miliónov.³⁷

Dňa 19. januára 2012 Ministerstvo spravodlivosti Spojených štátov amerických (ďalej len "ministerstvo spravodlivosti USA") v spolupráci s Federálnym úradom pre vyšetrovanie (ďalej len "FBI") obvinilo pána Schmitza spolu s ďalšími šiestimi manažérmi, ktorí stáli za prevádzkou portálu Megaupload. Zároveň boli zabavené aj súvisiace spomenuté domény a následne boli vyradené z prevádzky. Ministerstvo spravodlivosti USA tvrdilo, že spoločnosť Megaupload prevádzkovala rozsiahly systém online pirátstva tým, že uľahčovala a podporovala kopírovanie a zdieľanie pirátskeho materiálu. Ďalej ministerstvo uviedlo, že spoločnosť Megaupload opakovane porušovala autorské práva k filmom, často ešte pred ich oficiálnou premiérou, a tiež porušovala autorské práva k hudbe, televíznym programom, e-knihám a softvéru v masovom meradle.³⁸ Ministerstvo spravodlivosti USA odhadlo, že škoda spôsobená majiteľom autorských práv zdieľaním súborov prostredníctvom webu Megaupload presahuje 500 miliónov amerických dolárov. Zároveň uviedlo, že obvinení dosiahli z tejto trestnej činnosti zisk viac ako 175 miliónov amerických dolárov.³⁹ V tom čase išlo o jeden z najväčších trestných káuz týkajúcich sa porušovania autorských práv a počítačového pirátstva v USA, z dôvodu vyšetrovania, ktoré trvalo viac ako dva roky v spolupráci s orgánmi z Nového Zélandu, Hongkongu, Holandska, Veľkej Británie, Nemecka, Kanady, Austrálie a Filipín.⁴⁰

Všetci siedmi páchatelia boli obvinení zo sprisahania v rozpore s 18 U.S.C. § 1962(d) Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act (tzv. "RICO"), sprisahania s cieľom spáchať porušenie autorských práv v rozpore s 18 U.S.C. § 371, sprisahania za

---

³⁶ MEGAWORLD - Cloud domination through innovation. [online]. [cit.: 13.07.2024] Dostupný z: <https://web.archive.org/web/20110723155115/http://www.megaworld.com/>

³⁷ TSUKAYAMA, H., FAQ: What is Megaupload?. In: *The Washington Post* [online]. [cit.: 13.07.2024] Dostupný z: https://www.washingtonpost.com/business/technology/faq-what-is-megaupload/2012/01/20/gIQAliqFEO_story.html

³⁸ KRAVETS, D., Feds Shutter Megaupload, Arrest Executives. In: *Wired* [online]. [cit.: 13.07.2024] Dostupný z: <https://www.wired.com/2012/01/megaupload-indicted-shuttered/>

³⁹ Justice Department Charges Leaders of Megaupload with Widespread Online Copyright Infringement. In: *Justice News* [online]. [cit.: 13.07.2024] Dostupný z: <https://archive.ph/6BGgt#selection-507.0-514.0>

⁴⁰ SISARIO, B.. 7 Charged as F.B.I. Closes a Top File-Sharing Site. In: *The New York Times* [online]. [cit.: 13.07.2024] Dostupný z: <https://www.nytimes.com/2012/01/20/technology/indictment-charges-megaupload-site-with-piracy.html>

účelom prania špinavých peňazí v rozpore s 18 U.S.C. § 1956(h), dvoch prípadov trestného činu porušovania autorských práv v rozpore s 17 U.S.C. § 506, a podvodu a napomáhania k podvodu v rozpore s 18 U.S.C. §§ 2 a 134.

Efekt zastavenia prevádzky Megaupload bol okamžitý a reakcie ďalších prevádzkovateľov webov podobného typu na seba nenechali dlho čakať. V priebehu jedného dňa od tejto udalosti populárne a konkurenčné stránky na zdieľanie súborov, ako FileServe a FileSonic, ukončili možnosť zdieľania odkazov pre nahratý obsah. Ďalšie weby, ako napríklad cyberlocker a Uploaded.to, obmedzili prístup na svoje weby z amerických IP adries. Táto situácia spôsobila výrazné zmeny v prevádzke webov podobného charakteru a prispela k zabráneniu porušovania autorských práv. Prípád Megaupload však do dnešného dňa nie je úplne uzavretý. Príčina spočíva v tom, že väčšina osôb, ktoré sa podieľali na prevádzkovaní tohto webu, sa nachádzajú v iných štátoch, a teda mimo jurisdikcie USA. Posledné známe úkony, ktoré postupne vedú k ukončeniu tohto prípadu, sa odohrali v roku 2022, keď sa dvojica obžalovaných, Mathias Ortmann a Bram van der Kolk, dohodli s novozélandskými a americkými prokurátormi, že budú čeliť obvineniam na Novom Zélande. Týmto procesom sa vyhli extradícii do USA a následne im boli uložené tresty odňatia slobody vo výške viac ako dva roky.⁴¹ Kim Schmitz, stále bojuje proti obvineniam a hroziacej extradícii do Spojených štátov. Najvyšší súd na Novom Zélande rozhodol, že pán Schmitz môže byť extradovaný, avšak toto rozhodnutie ešte nebolo potvrdené novozélandským ministrom spravodlivosti.⁴² Schmitz naďalej bojuje za spravodlivosť a trvá na tom, že obvinenia a hroziace tresty sú absurdné. Zdôrazňuje, že samotné služby na zdieľanie súborov nie sú nelegálne, ale tvrdí, že boli zneužité používateľmi.⁴³

Tento prípad sa stal novým medzinárodným precedensom pre počítačových pirátov, ktorý odhalil nedostatky v právnych aktoch týkajúcich sa autorských práv. Zdôrazňuje výzvy, ktorým čelia vydavateľstvá, podnikateľské subjekty a umelci a poskytuje priestor pre predkladanie inovatívnych riešení pre existujúce situácie a súčasne otvára otázky týkajúce sa problémov *pro futuro*.

Prípád The Simpsons

Prípady, ktoré sme si postupne rozanalyzovali vyššie mali predovšetkým dopad nie len na tamojšie legislatívne aspekty, ale aj medzinárodný vplyv na kultúru

---

⁴¹ PERRY, N., 2 Men Who Helped Run Megaupload Sentenced to Prison in New Zealand. In: *The Diplomat* [online]. [cit.: 13.07.2024] Dostupný z: <https://thediplomat.com/2023/06/2-men-who-helped-run-megaupload-sentenced-to-prison-in-new-zealand/>

⁴² Tamtiež

⁴³ DUCKLIN, P., Megaupload duo will go to prison at last, but Kim Dotcom fights on.... In: *Sophos News* [online]. [cit.: 13.07.2024] Dostupný z: <https://news.sophos.com/en-us/2023/06/19/megaupload-duo-will-go-to-prison-at-last-but-kim-dotcom-fights-on/>

počítačového pirátstva. Pri udržaní rozmanitosť rozoberaných prípadov sa v závere tejto časti budeme venovať kauze, ktorá sa odohrala v Českej republike. Rozširovanie počítačového pirátstva a súdnych sporov nezasiahlo len portály a servery poskytujúce priestor na nelegálnu distribúciu, ale objavili sa aj mnohé prípady, kde na porušovanie autorských práv doplatili priamo jednotlivci. Porušovanie autorských práv pri zdieľaní ripovaných, kinorip alebo cam formátov naďalej predstavuje pretrvávajúci problém. Ukazuje sa, že filmy a seriály stále patria medzi TOP 100 najviac sťahovaných súborov na platforme The Pirate Bay.⁴⁴

Prípád českého tínedžera, ktorý si získal mediálnu pozornosť ako najväčšia filmová pirátska kauza svojho druhu v Českej republike, bol mnohokrát predmetom analýz aj na Slovensku a rovnako si získal aj celosvetovú pozornosť. Tento incident sa odohral počas dlho očakávanej premiéry filmu "The Simpsons Movie" v júli 2007.

Dňa 26. júla 2007 sa konala premiéra tohto filmu v multiplexe v Českých Budějoviciach. Medzi divákmi bol aj dvadsaťročný Josef Šubr. Na rozdiel od ostatných poctivých divákov sa mu podarilo prepašovať do kina videokameru, ktorú diskretné umiestnil tak, aby zaznamenal celý obsah filmového premietania. Nahrávanie v kinosále je prísne zakázané a predstavuje závažné porušenie autorských práv. Navyše však pán Šubr tento záznam ešte v ten istý deň nahral na niekoľko rôznych warezových fór. Počas niekoľkých dní si tento film stiahlo viac ako 100 000 používateľov.⁴⁵ Tento prípad bol prvým v Českej republike, kedy bol film nahraný a distribuovaný online počas svojej svetovej premiéry. Incident podnietil distribútora filmu, spoločnosť Fox, aby zlepšila bezpečnostné opatrenia pre budúce vydania na českom trhu. Finančné škody z tohto závažného porušenia autorských práv boli Českou protipirátskou úniou odhadom vyčíslené na 10 miliónov českých korún.

V priebehu niekoľkých dní podala Česká protipirátska únia trestné oznámenie, pričom jedným z jej členov je aj spoločnosť Bontonfilm ako distribútor daného filmu na český trh. Na základe tohto oznámenia začala Polícia Českej republiky preverovať dané skutočnosti a začala trestné stíhanie zo spáchania trestného činu porušenia autorského práva, práv súvisiacich s právom autorským a práv k databáze podľa § 270 Trestného zákonníku. Vyšetrenie viedlo k rýchlej identifikácii a vzneseniu obvinenia pána Šubra prostredníctvom sledovania IP adries. Príslušné orgány našli usvedčujúce dôkazy v jeho byte, vrátane nahrávky na notebooku, použitej kamery a lístkov do kina. Tento prípad bol v danom období kontroverzný a exemplárny odstrašujúcim príkladom pre potencionálnych budúcich páchatel'ov. Napriek tomu, že Josef Šubr z svojho činu nemal žiadny finančný zisk, čelil trestu odňatia slobody na 9 mesiacov,

---

⁴⁴ Total TOP 100 (48 hod) Dostupný z: <https://thepiratebay3.co/top>

⁴⁵ MACICH, J., Případ kinorip: od klukoviny k jedné z největších pirátských kauz, In: *Lupa.cz* [online] [cit. 15.07.2024]. Dostupný z: <https://www.lupa.cz/clanky/pripad-kinorip/>

trestu prepadnutia zhabanej techniky a peňažnému trestu vo výške 5,5 milióna českých korún.⁴⁶

Riešili sa aj otázky týkajúce sa spôsobu výpočtu škody, ktorú mal pôvodne zaplatiť obvinený. Škoda bola vypočítaná za obdobie od 25. júla 2007 do 18. augusta 2007, kedy si film stiahlo minimálne 100 000 ľudí. Priemerná cena vstupenky bola v tom čase 108,61 Kč, čo znamená, že tržby z premietania mohli dosiahnuť 10 861 000 Kč, z ktorých polovica by patrila poškodenej strane. Obvinený spôsobil poškodenej strane škodu na ušlom zisku vo výške 5 430 500 Kč. K otázke dohody na výške pokuty 150 000 Kč sa Česká protipirátska únia a spoločnosť Bontonfilm vyjadрили, že vzhľadom na vek obvineného si musel byť pán Šubr vedomý trestnosti svojho činu, avšak nemusel si uvedomiť akú vysokú škodu svojim konaním môže spôsobiť. Ich cieľom bolo umožniť páchatelovi prejaviť účinnú ľútosť a súčasne sa podieľať na náprave a prevencii takýchto trestných činov *pro futuro*.⁴⁷

Dnes už vieme, že týmto prípadom sa Česká protipirátska únia snažila vytvoriť odstrašujúci príklad a odradiť potenciálnych páchatel'ov od poškodzovania filmového priemyslu. Ich cieľ však nenaplnil očakávania.

Záver

Počítačové pirátstvo ako forma počítačovej kriminality je fenoménom, ktorý pravdepodobne nebude možné úplne odstrániť. Spoločnosť si vždy nájde spôsob, ako obchádzať právne mantinely a porušovať autorské práva. Rôzne prípady ukázali, že aj keď dopady sťahovania a zdieľania hudby spoločnosťou Napster prispeli k rozvoju a vzniku nových foriem sprístupnenia diel z hudobného priemyslu, ako sú Spotify alebo Apple Music, alebo keď došlo k masovému využívaniu a poskytovaniu priestoru na zdieľanie súborov P2P prostredníctvom The Pirate Bay, či sa vytvorili nové ochranné prvky a kontrolné mechanizmy pri premietaní nových filmov v kinách, tieto prípady len potvrdili, že spoločnosť a právo nie sú vždy pripravené na všetko.

Nie je možné vytvoriť dokonalý systém a držať sa ho, ale je nevyhnutné promptne reagovať na vzniknuté negatívne situácie a vyťažiť z nich aj pozitívne aspekty. Nie všetky prípady boli v danom čase vnímané pozitívne a zanechali množstvo otázok a neistôt, vzhľadom na to, že tieto situácie boli v tom čase nové a nepreskúmané. Denne sa vo svete nelegálne stiahnu milióny petabajtov dát a neexistuje spôsob, ako túto činnosť úplne obmedziť.

Návrhom do budúcnosti môže byť postupné prispôbovanie autorských zákonov a vytváranie nových spôsobov, ako presvedčiť používateľov o výhodách legálneho prístupu k obsahu. To môžeme vidieť pri nástupe streamovacích služieb, ako je to v

---

⁴⁶ Tamtiež

⁴⁷ Tamtiež

prípade hudobného obsahu (napr. Spotify, Apple Music) a filmového obsahu (napr. Netflix, Disney+, Max, atď.).

Zásadné aspekty, ktoré je potrebné zohľadniť a zabezpečiť, sú spojené s technologickým pokrokom a zvyšujúcou sa rýchlosťou internetového pripojenia (napr. 5G sieť alebo 6G sieť). Tieto faktory opätovne zvyšujú záujem o nelegálny obsah. Je nevyhnutné promptne reagovať na tieto situácie aj z pohľadu legislatívy, prispôbovať zákony súčasnej dobe a priamo reagovať na konkrétne problémy, a nie len subsidiárne a analogicky riešiť novodobé problémy.

Súčasťou cesty k zmene je aj sociologický faktor. Ten by mal zabezpečiť, aby sa používatelia prestali pozeráť na ilegálne stiahnutý obsah ako na pozitívnu stránku počítačového pirátstva a aby porozumeli a akceptovali význam autorských práv.

Použitá literatúra

1. ADAMSICK, Ch., "Warez" the Copyright Violation? Digital Copyright Infringement: Legal Loopholes and Decentralization. *In: TechTrends* [online] DOI: 10.1007/s11528-008-0207-0
2. CHUDÝ, A., LICHNEROVÁ, L. a ŠUŠOL, J. Úvod do autorského práva pre informačné štúdiá. Bratislava: Stimul, 2011. ISBN 978-80-8127-029-1.
3. LAZÍKOVÁ, J. Autorský zákon č. 185/2015 Z. z. – komentár. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-8168-880-5
4. LAZÍKOVÁ, J. Základy práva duševného vlastníctva. Bratislava: IURA EDITION, 2012. ISBN 978-80-8078-476-8

Webové zdroje:

5. AN DER SAR, E., Pirate Bay's Founding Group "Piratbyrån" Disbands. *In: TorrentFreak* [online]. Dostupný z: <https://torrentfreak.com/pirate-bays-founding-group-piratbyran-disbands-100623/>
6. ARANDA, K.,G., The Truth About the Pirate Bay: What Really Happened and Is it Safe to Use? *In: VPNInsights*
7. ATKINSON, B., FITZGERALD, B., A Short History story of copyright, Springer, 2014
8. COPE, J., What's a Peer-to-Peer (P2P) Network? *In: Computerworld* [online]. Dostupný z: <https://www.computerworld.com/article/1355655/whats-a-peer-to-peer-p2p-network.html>
9. Dostupný z: <https://torrentfreak.com/pirate-bays-founding-group-piratbyran-disbands-100623/>
10. DUCKLIN, P., Megaupload duo will go to prison at last, but Kim Dotcom fights on.... *In: Sophos News* [online] Dostupný z: <https://news.sophos.com/en-us/2023/06/19/megaupload-duo-will-go-to-prison-at-last-but-kim-dotcom-fights-on/>

11. FORDE, E. Oversharing: how Napster nearly killed the music industry. *In: The Guardian* [online]. Dostupný z: <https://www.theguardian.com/music/2019/may/31/napster-twenty-years-music-revolution>
12. GREGERSEN, E., The Pirate Bay. *In: Encyclopedia Britannica* [online]. Dostupný z: <https://www.britannica.com/topic/The-Pirate-Bay>
13. HONG, S. The Effect of Napster on Recorded Music Sales: Evidence from the Consumer Expenditure Survey [online]. Dostupný z: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=5abdb14b2c297e3c5b888fd3b792860aa4855780>
14. Huvudförhandlingsplan [online]. Dostupný z: https://web.archive.org/web/20090318074937/http://svt.se/content/1/c8/01/44/23/83/PB_forhands_2marsc.pdf
15. Justice Department Charges Leaders of Megaupload with Widespread Online Copyright Infringement. *In: Justice News* [online]. Dostupný z: <https://archive.ph/6BG9t#selection-507.0-514.0>
16. KASPERSKY. What Is BitTorrent and Is It Safe? *In: www.kaspersky.com* [online]. Dostupný z: <https://www.kaspersky.com/resource-center/definitions/bittorrent>
17. KRAVETS, D., Feds Shutter Megaupload, Arrest Executives. *In: Wired* [online]. Dostupný z: <https://www.wired.com/2012/01/megaupload-indicted-shuttered/>
18. MACICH, J., Příklad kinorip: od klukoviny k jedné z největších pirátských kauz, *In: Lupa.cz* [online] Dostupný z: <https://www.lupa.cz/clanky/pripad-kinorip/>
19. MAXWELL, A., The Pirate Bay Trial: The Official Verdict – Guilty. *In: TorrentFreak* [online]. Dostupný z: <https://torrentfreak.com/the-pirate-bay-trial-the-verdict-090417/>
20. MCELHEARN, K., iTunes: A look at Apple's media app and its influence on an industry. *In: Macworld* [online]. Dostupný z: <https://www.macworld.com/article/227143/15-years-of-itunes-a-look-at-apples-media-app-and-its-influence-on-an-industry.html>
21. MCINTYRE, H.. The Piracy Sites That Nearly Destroyed The Music Industry: What Happened To Napster. *In: Forbes* [online] Dostupný z: <https://www.forbes.com/sites/hughmcintyre/2018/03/21/what-happened-to-the-piracy-sites-that-nearly-destroyed-the-music-industry-part-1-napster/>
22. Megaupload | computer service. *In: Encyclopedia Britannica* [online]. Dostupný z: <https://www.britannica.com/topic/Megaupload>
23. MEGAWORLD - Cloud domination through innovation. [online]. Dostupný z: <https://web.archive.org/web/20110723155115/http://www.megaworld.com/>
24. Napster – Internet Law. *In: internetlaw.uslegal.com* [online]. Dostupný z: <https://internetlaw.uslegal.com/piracy-and-file-sharing/napster/>

25. online] Dostupný z: <https://vpninsights.com/privacy/torrents/access-pirate-bay-safely/>
26. Oversharing: how Napster nearly killed the music industry [online] Dostupný z: <https://www.theguardian.com/music/2019/may/31/napster-twenty-years-music-revolution>
27. PERRY, N., 2 Men Who Helped Run Megaupload Sentenced to Prison in New Zealand. In: *The Diplomat* [online]. Dostupný z: <https://thediplomat.com/2023/06/2-men-who-helped-run-megaupload-sentenced-to-prison-in-new-zealand/>
28. RICHTEL, M.. Napster Suffers Setback in Appeals Court Ruling. In: *The New York Times*, 2001 [online]. Dostupný z: <https://www.nytimes.com/2001/02/13/technology/napster-suffers-setback-in-appeals-court-ruling.html>
29. RICHTER, F., Infographic: Streaming Drives Global Music Industry Resurgence. In: *Statista Infographics* [online]. Dostupný z: <https://www.statista.com/chart/4713/global-recorded-music-industry-revenues/>
30. ROGÈS, N., The history of Spotify. In: *Soundiiz Blog* [online]. Dostupný z: <https://soundiiz.com/blog/the-history-of-spotify/>
31. SISARIO, B.. 7 Charged as F.B.I. Closes a Top File-Sharing Site. In: *The New York Times* [online]. Dostupný z: <https://www.nytimes.com/2012/01/20/technology/indictment-charges-megaupload-site-with-piracy.html>
32. Skärpning Bert, skärpning!. In: *web.archive.org* [online]. Dostupný z: <https://web.archive.org/web/20070706205746/http://piratbyran.blogspot.com/>
33. Summary of Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works. [online] Dostupný z: https://www.wipo.int/treaties/en/ip/berne/summary_berne.html
34. The Napster Controversy | RIAA vs. Napster | Free Management Articles | Free Management Case Studies. In: *Icmrindia.org* [online]. Dostupný z: <https://www.icmrindia.org/free%20resources/casestudies/napster-controversy-1.htm>
35. The Pirate Bay founders lost their appeal in the Swedish Appeals Court. In: *European Digital Rights (EDRi)* [online] Dostupný z: <https://edri.org/our-work/edriqramnumber8-23pirate-bay-appeals-court-decision/>
36. The Pirate Bay nedstängd [online]. Dostupný z: <https://web.archive.org/web/20080806101720/http://www.antipiratbyran.com/index.htm?id=news&p=p19#19>
37. Total TOP 100 (48 hod) Dostupný z: <https://thepiratebay3.co/top>

38. TSUKAYAMA, H., FAQ: What is Megaupload?. In: *The Washington Post* [online].
Dostupný z: https://www.washingtonpost.com/business/technology/faq-what-is-megaupload/2012/01/20/gIQAiqFEQ_story.html

Kontaktné údaje:

Mgr. Gabriel Moskvič, LL.M.

gabriel.moskvic@akademiapz.sk

Interný doktorand

Katedra kriminálnej polície

Akadémia Policajného zboru v Bratislave

BEZPEČNOSTNÉ RIZIKÁ UMELEJ INTELIGENCIE AKO NÁSTROJA HYBRIDNÉHO PÔSOBENIA

SECURITY RISKS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS A HYBRID INFLUENCE TOOL

Adam Kubelka¹, Alojz Vyčislík²

Abstrakt: Predkladaný príspevok prináša náhľad do problematiky umelej inteligencie ako nástroja hybridného pôsobenia. Pri jeho spracovaní bol kladený dôraz na skúmanie vybraných aspektov umelej inteligencie. Cieľom príspevku je popísať bezpečnostné riziká umelej inteligencie nielen z pohľadu legislatívy Európskej únie ale aj z pohľadu jej praktického využitia ako nástroja hybridného pôsobenia. Vybrané aspekty umelej inteligencie ako nástroja hybridného pôsobenia, najmä v kontexte vojny na Ukrajine, sú obsiahnuté v poslednej časti príspevku, pričom prezentované poznanie bolo nadobudnuté predovšetkým prostredníctvom obsahovej analýzy odbornej literatúry a otvorených zdrojov.

Kľúčové slová: bezpečnostné riziká, deepfake, hybridné hrozby, umelá inteligencia

Abstract: The presented article provides an insight into the issue of artificial intelligence as a tool of hybrid influence. Emphasis was placed on the investigation of selected aspects of artificial intelligence while creating the article. The goal of this article is to provide an insight into the security risks of artificial intelligence not only from the standpoint of the European Union legislation, but also from the point of view of its practical use as a tool of hybrid influence. Selected aspects of artificial intelligence as a tool of hybrid warfare, especially in the context of the war in Ukraine, are contained in the last part of the article. Presented information was acquired primarily through the content analysis of professional literature and open sources.

Key words: security risks, deepfake, hybrid threats, artificial intelligence

---

¹ Akadémia Policajného zboru v Bratislave

² Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Úvod

Informačná oblasť bola od 60. rokov 20. storočia považovaná za dôležitú časť bojiska, ktorá dopĺňala akcie uskutočňované tradičnými, pozemnými, námornými a vzdušnými silami. Vplvové operácie počas druhej svetovej vojny, vrátane plánovania operácie Overlord (invázia v Normandii v roku 1944), so špecializovanými psychologickými a informačnými operáciami ako Bodyguard alebo Fortitude³, preukazujú účinnosť takýchto akcií najmä s ohľadom na ich výsledky a nákladovú efektívnosť. Hlavným cieľom týchto operácií je mať priamy vplyv na psychológiu cieľového publika (domáce publikum, nepriateľskú armádu, civilné obyvateľstvo na bojiskách a podobne) šírením rôznych informácií.

V tomto ohľade by sa dalo použiť niekoľko taktík, od šírenia podvrhnutých informácií (dezinformácie) a využívania informácií na povzbudenie špecifického správania (manipulácia a klamanie) až po paralýzu nepriateľských rozhodovacích systémov vedením zámerne zavádzajúcej intelektuálnej ofenzívy. (intoxikácia). Tieto taktiky sú staré ako samotná vojna, no z času na čas sa omladzujú s vývojom informačných a komunikačných technológií, ktoré umožňujú rýchlejšie a rozsiahlejšie vysielanie a rozširovanie informácií, oslovujú nové publikum a majú silnejší vplyv.

Napriek tomu sa zdá, že digitálna revolúcia svojou schopnosťou vytvoriť nové druhy nástrojov hybridného pôsobenia, otvorila novú éru vplyvových operácií. Táto situácia by mohla umožniť všetkým druhom aktérov, či už štátnym alebo neštátnym, dosiahnuť vysokú úroveň sofistikovanosti, najmä v kontexte hybridných hrozieb. Keďže informačné operácie boli vždy obľúbeným nástrojom v asymetrickej vojne, nové technológie, najmä umelá inteligencia, môžu urýchliť ich využitie v budúcich konfliktoch.

Cieľom tohto príspevku je preskúmať meniace sa prostredie vplyvových operácií so vzostupom digitálnych technológií, založených najmä na umelej inteligencii. Prvá časť príspevku sa bude zaoberať bezpečnostnými rizikami umelej inteligencie vyplývajúcich z nariadenia Európskeho parlamentu a rady, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie (ďalej aj ako „Akt o umelej inteligencii“) a menia sa niektoré legislatívne akty únie.⁴ V druhej časti sa príspevok pozrie na nové možnosti, ktoré vytvárajú vznikajúce digitálne technológie z hľadiska

---

³ Operácia Bodyguard – Stratégia klamu, ktorú počas druhej svetovej vojny využili Spojenci pred inváziou do severozápadnej Európy v roku 1944. Jej cieľom bolo zavádzať Wehrmacht a podsúvať im nepravdivé informácie týkajúce sa spojeneckej invázie v Európe, najmä o mieste invázie a plánovaných termínoch invázie.

⁴ EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL. 2024. *Regulation laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial intelligence act) and amending certain Union legislative acts.*

deepfakes a prieniku do online komunity a ich možného využitia vo vplyvových operáciách. Zameriame sa aj na otázku prístupu k technológiám, keďže z hľadiska hybridnej vojny ide o veľkú prekážku, ktorú sa aktéri snažia prekonať. Posledná časť príspevku sa zameria na potenciálne využitie týchto technológií v kontexte hybridnej vojny, ktorej príkladom je prebiehajúca vojna na Ukrajine.

Umelá inteligencia v zmysle legislatívy Európskej únie (AI Act)

V súčasnosti neexistuje jednotná definícia umelej inteligencie a výraz umelá inteligencia (artificial intelligence – AI) často popisuje počítačové aplikácie založené na rôznych technických postupoch, ktoré vykazujú schopnosti v súčasnosti bežne spojené s ľudskou inteligenciou.⁵ Používanie umelej inteligencie s jej špecifickými vlastnosťami ako nepriehľadnosť, komplexnosť, závislosť na dátach používateľa a autonómne správanie môže nepriaznivo ovplyvniť množstvo základných práv a slobôd a bezpečnosť používateľov.⁶

V zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a rady, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie (Akt o umelej inteligencii) a menia sa niektoré legislatívne akty únie sú bezpečnostné riziká umelej inteligencie rozdelené do viacerých úrovní, pričom právna intervencia vyplývajúca z nariadenia je prispôsobená konkrétnej úrovni rizika. Na tento účel sa v uvedenom nariadení rozlišuje medzi systémami umelej inteligencie predstavujúcimi: 1) neprijateľné riziko, 2) vysoké riziko, 3) obmedzené riziko a 4) nízke alebo minimálne riziko.⁷ Do kategórie umelej inteligencie predstavujúcej neprijateľné riziko patria všetky systémy umelej inteligencie, ktorých škodlivé praktiky predstavujú hrozbu pre bezpečnosť, živobytie a práva ľudí. Medzi tieto nástroje umelej inteligencie sú zaradené všetky, ktoré využívajú škodlivé manipulatívne podprahové techniky, ktoré zneužívajú zraniteľné skupiny, alebo tie, ktoré dokážu diaľkovo biometricky identifikovať osoby v reálnom čase s výnimkou obmedzeného počtu prípadov. Do kategórie s vysokým rizikom sú zaradené systémy umelej inteligencie využívané ako bezpečnostné komponenty produktu, alebo produkty, ktoré spadajú pod Nariadenie Európskeho parlamentu a rady, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti zdravia a bezpečnosti (napríklad automobily, letecká prevádzka, výťahy, zdravotné zariadenia, hračky) a systémy využité v špecifických oblastiach uvedených v Akte o umelej inteligencii. V kategórii s obmedzeným rizikom sú zaradené systémy, ktoré sa dostávajú do kontaktu s ľuďmi (chatbot), systémy rozpoznávajúce emócie a systémy, ktoré tvoria

---

⁵ COUNCIL OF EUROPE, AD HOC COMMITTEE ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE (CAHAI). 2020. *Feasibility study*. s. 2.

⁶ EUROPEAN PARLIAMENTARY RESEARCH SERVICE. 2023. *Briefing on Artificial intelligence act*. s. 3.

⁷ Článok 5 a nasledujúce - *Proposal of a Regulation laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial intelligence act) and amending certain Union legislative acts*.

manipulatívny obrazový, zvukový alebo obrazovo-zvukový záznam (deepfakes). V kategórii s nízkym alebo minimálnym rizikom sú zaradené všetky ostatné systémy, ktoré predstavujú v zmysle Aktu o umelej inteligencii len zanedbateľné riziko.⁸

Legislatíva sa zameriava najmä na dve definujúce charakteristiky manipulácie – nepriame, skryté ovplyvňovanie a využívanie zraniteľností. Tento legislatívny rámec však nemusí byť dostačujúci. Legislatíva sa zameriava na podprahové manipulatívne techniky - veľmi nejednoznačnú kategóriu praktík zahrňujúcich ovplyvňovanie používateľa stimulmi, ktoré nie sú vedome vnímateľné. Aj keď ide o zjavnú formu skrytého ovplyvňovania, sila manipulatívnych systémov umelej inteligencie nie je len v schopnostiach prispôsobovania a podávania podprahových stimulov používateľom, ale práve v rastúcich schopnostiach umelej inteligencie odhaliť a využiť zraniteľnosti konkrétneho jednotlivca v jeho vnímaní, pozornosti alebo v iných faktoroch, ktoré majú vplyv na jeho proces rozhodovania. Legislatíva síce obsahuje zákaz systémov, ktoré využívajú zraniteľnosti, avšak odráža iba zraniteľnosti na úrovni skupiny⁹, ako vek, alebo úroveň vzdelania. Nezameriava sa na nárast v schopnostiach umelej inteligencie využiť zraniteľnosť jednotlivcov náchylných na podvedomé ovplyvňovanie vyhľadávaním a zneužívaním ich slabých stránok v jednotlivých rozhodovacích procesoch. Podprahové techniky, ktoré legislatíva upravuje je možné definovať ako metódy, ktorých cieľom je ovplyvniť jednotlivca pomocou stimulov, ktoré sú vnímané bez vedomej pozornosti.¹⁰ Schopnosť určiť hranicu vnímania u jednotlivca a prispôbiť podprahové taktiky s cieľom stimulovať jeho podvedomie na základe individuálnych rozdielov sa u systémov umelej inteligencie zvyšuje. Opakovanie je súčasne kľúčovým faktorom pri zabezpečovaní toho, aby mali používané podvedomé taktiky trvalý vplyv na jednotlivca. Tieto dve podmienky bolo pred rozšírením využívania umelej inteligencie náročné splniť. Avšak s jej rozsiahlym využívaním v médiách a vo vyhľadávacích nástrojoch sa splnenie týchto podmienok stalo mimoriadne jednoduchým.

Algoritmy sú v súčasnosti využívané pri automatizovaní mnohých úloh, ktoré ovplyvňujú každodenný život nás všetkých. Popri výhodách predstavujú algoritmy aj riziká pre základné práva a slobody. Jedine prístup založený na ochrane práv používateľa zaručuje potrebnú úroveň ochrany pred možným ohrozením novou technológiou. Jedno takéto potenciálne ohrozenie zahŕňa riziko zaujatosti a predsudkov v algoritmoch, teda tendenciu algoritmov vytvárať výstupy, ktoré vedú k znevýhodneniu určitej skupiny ľudí, ako etnických minorít, ľudí so zdravotným postihnutím a podobne. V Holandsku boli daňovými úradmi využívané algoritmy,

---

⁸ EUROPEAN PARLIAMENTARY RESEARCH SERVICE. 2023. *Briefing on Artificial intelligence act*. s. 6.

⁹ TEGAN, Cohen. 2023. *Regulating Manipulative Artificial Intelligence*. In: *Scripted vol. 20, Issue 1*. s. 2.

¹⁰ HUIXIN, Zhong. 2022. *Regulating AI Manipulation: Applying Insights From Behavioral Economics and Psychology To Enhance The Practicality of The EU AI Act*. s. 2.

ktoré omylom označili približne 26 000 rodičov ako páchatelov podvodov pri vypisovaní žiadostí o detské prídavky. Veľké množstvo týchto rodičov malo prisťahovalecké zázemie a boli povinní vrátiť podporu. Holandský úrad na ochranu osobných údajov dospel k záveru, že algoritmus umelej inteligencie bol diskriminačný.¹¹ Tento prípad sa stal výstrahou o vplyve rozhodnutí zaujatých algoritmov.

Technológia umelej inteligencie sa zdá byť obzvlášť zaujímavá v oblasti vojenského vplyvu, najmä pri vytváraní rôznych informácií a správ. Vytváranie relevantného obsahu pre konkrétnu cieľovú skupinu je jednou z najdôležitejších fáz informačných operácií. Umelá inteligencia však môže mať aj iné využitie, vrátane vytvárania falošných profilov. Vytvorenie dôveryhodného avatara na šírenie informácií je často jedným z prvých úskalí vplyvových operácií. Umelá inteligencia zjednodušila prekonanie tohto problému, najmä schopnosťou vylepšenia rozlíšenia obrázkov využitých pri informačných operáciách a schopnosťou vytvárať z týchto obrázkov videá.¹² Tento druh technológie môže byť užitočný na analýzu satelitných snímok pre spravodajské potreby, ale môže aj vytvárať úplne fiktívne zábery. Takéto „deepfake“ boli dokumentované od roku 2014 s pozoruhodným nárastom v ich používaní na sociálnych sieťach s úmyslom vytvárania falošných profilov s cieľom sociálneho inžinierstva. Technológia deepfake založená na umelej inteligencií môže byť využitá s cieľom kreovania úplne fiktívnej osoby pomocou vytvorených obrázkov, ktoré by mohli byť použité na preniknutie do konkrétnej komunity. Fiktívna osoba v danom prípade obsahuje fyzické alebo morálne vlastnosti, s ktorými sa cieľová skupina stotožňuje. Umelá inteligencia dokáže získavať množstvo dát o cieľovej skupine, so zámerom získania maximálneho možného počtu špecifických charakteristík. Výsledná fiktívna osoba má množstvo využití, najmä v spravodajstve a v oblasti získavania informácií: mapovanie medzilidských vzťahov v skupine, vstupovanie do diskusií, phishing a podobne. Takto vytvorené fiktívne osoby sú v súčasnosti využívané najmä na sociálnych sieťach¹³. Ďalším využitím deepfake technológie je falošný prejav skutočnej osoby. V tomto prípade je deepfake použitý s úmyslom využiť imidž verejne známej osoby, ako napríklad politika alebo vojenského veliteľa s cieľom prezentovať ich v trápnej situácii alebo predstierať, že povedali niečo, čo nikdy nepovedali. Toto je bežne využívaná taktika, v ktorej je vedúci predstaviteľ znepriateľenej strany zobrazený ako krutý, slabý alebo ako klamár. Túto taktiku nie je možné považovať za inovatívnu, avšak v posledných rokoch je možné sledovať extrémny nárast zverejňovania videí, ktoré predstavujú Joe Bidena alebo

---

¹¹ EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS. 2022. *Bias in algorithms – Artificial intelligence and discrimination. Report* s.17

¹² HYBRID CoE. 2022. *AI-based technologies in hybrid conflict: The future of influence operations*. s. 6.

¹³ HYBRID CoE. 2022. *AI-based technologies in hybrid conflict: The future of influence operations*. s. 6.

Volodymyra Zelenského pri prejavoch, ktoré sú najčastejšie konšpiračné. Jednoduchý prístup k veľkému množstvu fotografií a videí známych osôb umožňuje vytvoriť tieto realistické videá.¹⁴

Pri tomto spôsobe využitia umelej inteligencie je potrebné upriamiť pozornosť na schopnosti ozbrojených síl v detekcii deepfake videí. Vzhľadom na zvyšovanie digitálneho vplyvu v hybridných operáciách by sa tieto schopnosti mali v nasledujúcich rokoch stať pre ozbrojené sily prioritou. S ohľadom na skúsenosti z Afriky, kde využívala Wagnerova skupina dezinformácie a iné vplyvové operácie najmä proti francúzskym ozbrojeným silám bolo jasné, že Ruskom podporované skupiny a jednotlivci už využívajú digitálne a nedigitálne vplyvové operácie prostredníctvom sociálnych sietí a elektronickej komunikácie.

Mimo vytvorenia jedného deepfake videa, spočíva nebezpečenstvo skôr v zložitých systémoch nazývaných „fiktívne algoritmické projekcie“ (*fictitious algorithmic projections*)¹⁵. Pomocou umelej inteligencie vytvárajú veľké množstvo falošných údajov a osôb, aby umožnili interakcie na viacerých úrovniach, s cieľom vyvolania dojmu, ako napríklad konsenzus v skupine. So sociálnymi sieťami založenými na trendoch a popularite - ako vyplýva z konceptov ako Google Ranking a top tweets na sieti X (Twitter) – majú fiktívne algoritmické projekcie možnosť napodobniť konverzáciu medzi viacerými účtami, ktorá môže viesť k šíreniu informácií pomocou efektu snehovej gule.

Ďalším problémom vplyvových operácií je dosah na veľké publikum. Oslovenie veľkého publika bolo vždy veľkým problémom, najmä v asymetrických vojnách v regiónoch s nízkym prístupom k digitálnym médiám. Na prelome milénia sa v Afganistane a subsaharskej Afrike sotva používali digitálne vplyvové operácie, pretože miestne populácie sa spoliehali na tradičné médiá, najmä rozhlas a televíziu. Vplyv prostredníctvom digitálnych nástrojov bol teda väčšinou orientovaný na Európu a USA, pričom sociálne siete využívali skupiny, ako je Taliban, irackí povstalci alebo somálski militanti al-Shabab¹⁶ na dezinformovanie západného publika najmä prostredníctvom taktiky agitačnej propagandy.

Vojna na Ukrajine: prvý vojenský konflikt podporovaný umelou inteligenciou?

Dôležitosť informačných operácií v modernej vojne súvisí najmä s nízkymi nákladmi týchto operácií. Z pohľadu ozbrojených síl je použitie nástrojov vplyvových a masovo informačných operácií stále náročné na vývoj, keďže je prakticky nemožné presne odhadnúť výsledok takejto kampane. Niektorí vojenský velitelia sa stále zdráhajú

---

¹⁴ HYBRID CoE. 2022. *AI-based technologies in hybrid conflict: The future of influence operations*. s. 7.

¹⁵ T. Berthier and B. Teboul, *From Digital Traces to Algorithmic Projections* (Elsevier Science Direct, 2018).

¹⁶ F-B. Huyghe, O. Kempf and N. Mazzucchi, *Gagner les cyberconflits* (Paris: Economica, 2015).

využívať tieto taktiky, pretože výsledok je do značnej miery nepredvídateľný a ich výkon sa ťažko analyzuje. Časovo náročné, vplyvové operácie sú tiež ťažko implementovateľné v prípade, keď štáty čelia neštátnym alebo hybridným protivníkom .

Vo vojne na Ukrajine sa stretávame s častejším využitím deepfake videí na podporu vojenských operácií s cieľom zavádzania, najmä z ruskej strany. 16. marca 2022 bol ukrajinský televízny kanál Ukrajina 24 napadnutý pro-ruskými hackermi. Útočníci začali vysielat' písomnú správu údajne od prezidenta Zelenského, ktorá vyzývala ukrajinských vojakov aby sa vzdali. V ten istý deň sa prostredníctvom aplikácie Telegram začali šíriť deepfake videá zneužívajúce podobizeň ukrajinského prezidenta propagujúce tú istú správu, smerujúcu k vzdaniu sa ukrajinských vojakov. Toto deepfake video bolo tiež zdieľané prostredníctvom viacerých sociálnych sietí¹⁷, vrátane ruskej *Vkontakte*, pod nepriamym dohľadom Kremľa. Na opačnej strane konfliktu sa začali prostredníctvom sociálnych sietí množiť deepfake videá vyobrazujúce Vladimíra Putina, čo len zdôrazňuje nárast vo využívaní tejto technológie.

Avšak toto falošné video ukrajinského prezidenta bolo dosť jednoduché, s využitím záznamov prezidenta Zelenského v nízkej kvalite a s technickými problémami pri animácií.¹⁸ S ohľadom na nízku kvalitu videa bol tento deepfake rýchlo odhalený a nemal takmer žiadny vplyv na ukrajinské obyvateľstvo. Využitie deepfake videí, v ktorých sú zneužitá záznamy politických lídrov krajín vo vojnovom konflikte sa stáva novým nástrojom vplyvových operácií, ktorým budú často sekundovať nelegálne aktivity v kyberpriestore, ako napríklad hacknutie televízneho kanála Ukrajina 24.

Pokiaľ ide o hybridné vojny, kombinácia operácií v kybernetickej a informačnej doméne je znakom ruskej taktiky maskovania tzv. *маскировка* (maskirovka)¹⁹. Hlavným problémom, ktorý táto taktika využíva je nedostatočná digitálna gramotnosť populácie. Aj deepfake videá so strednou kvalitou obrazu a zvuku, smerujúce na populáciu s nízkou úrovňou digitálnej gramotnosti a s nízkym povedomím o falšovaní digitálnych médií môžu viesť k veľkým vplyvom na reálny, off-line svet, ako sú napríklad protesty a nepokoje.

Vplyvové operácie zavádzajúce opozíciu vo vojenskom konflikte s cieľom prinútiť ich kapitulovať alebo paralyzovať velenie sú pomerne známe v histórii vojenskej

---

¹⁷ Vid' <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/russian-war-report-hacked-news-program-and-deepfake-video-spread-false-zelenskyy-claims/>.

¹⁸ Vid' <https://www.bbc.com/news/technology-60780142>.

¹⁹ Klam vo vojenskom zmysle, ako definovaný v spoločnej doktríne amerického oddelenia obrany (U.S. Department of Defense), sú aktivity vykonávané s cieľom úmyselne uviesť do omylu vojenského, polovojenského alebo iného protivníka, čím prinúti protivníka konať určitým spôsobom (alebo nekonať), čo prispeje k splneniu sledovaného cieľa.

stratégie. S očakávaným vývojom umelej inteligencie a s jej sprístupnením širokej verejnosti môže jej sofistikovanosť dosiahnuť novú úroveň. Našťastie detekcia deepfake videí sa tiež rýchlo vyvíja, s finančnou účasťou štátov a veľkých IT spoločností, pretože o riziku spojenom s využitím umelej inteligencie pri rozsiahlych deepfake vplyvových operáciách sa vie už niekoľko rokov.

Záver

Zrýchlenie vývoja informačných technológií vytvorilo na konci 20. storočia novú éru v komunikácii, ktorá umožnila takmer okamžitý prístup k akémukoľvek dokumentu alebo informácií na svete prostredníctvom využitia kyberpriestoru. Prvé konflikty 21. storočia ukázali, že informačné technológie a kybernetický priestor možno zneužiť na navrhovanie a vykonávanie vplyvových operácií zameraných na masové publikum a špecifické komunity, najmä na Západe. Nešťatní aktéri ako ISIS, Taliban alebo Hizballáh sa ukázali ako priekopníci v šírení propagandy a vo vykonávaní vplyvových operácií prostredníctvom informačných technológií.

Rozvoj vojenských technológií je úzko spätý s technologickým rozvojom ako celkom. Konvenčné vojenské hrozby, ako hrozba otvoreného vojenského konfliktu sa postupne zmenili, a v hybridnom boji boli nahradené inými. V kontexte hybridných hrozieb sa stala kybernetická bezpečnosť a schopnosť aktérov reagovať na kybernetické hrozby jednou z najdôležitejších v oblasti obrany a bezpečnosti. Kybernetické hrozby vytvárajú nové možnosti v oblasti hybridného pôsobenia a majú potenciál ovplyvniť misky váh v ktoromkoľvek bode konfliktu. Využitie generatívnej umelej inteligencie pri kybernetických útokoch, by tieto mohlo z ohľadu rýchlosti šírenia a náročnosti povýšiť na novú úroveň. Útočníci by mohli využiť generatívnu umelú inteligenciu na vyhľadanie nových spôsobov ako prekonať obranu v kybernetickom priestore a ako lepšie využiť geopolitické napätie v ich prospech.

Ďalším možným bezpečnostným rizikom umelej inteligencie je hrozba v oblasti fyzickej bezpečnosti. S nárastom vo využívaní nástrojov umelej inteligencie pri autonómnych vozidlách a zdravotníckych zariadeniach narastá riziko možného ohrozenia zdravia ľudí umelou inteligenciou. Napríklad autonómne vozidlo, ktoré by sa stalo cieľom kybernetického útoku, by mohlo spôsobiť ujmu na zdraví alebo majetku viacerým osobám.

Nové digitálne technológie môžu mať veľký vplyv na konflikty. Vzostup technológií založených na umelej inteligencii, ktoré ponúkajú možnosť vytvárať realistické deepfake videá, s jednoduchým prístupom k väčšine prvkov potrebných na ich vytvorenie, a telekomunikačné siete schopné vysielat' vysokokvalitný videoobsah predstavujú prekážky, s ktorými sa ozbrojené sily, ale aj široká verejnosť, budú musieť popasovať.

Prístup k technológiám umelej inteligencie môže posilniť vplyvové operácie ozbrojených síl smerované voči domácemu obyvateľstvu a protivníkom. Z rozvoja týchto technológií by mohli ťažiť všetky známe taktiky informačného a psychologického pôsobenia. Vojska na Ukrajine v roku 2022 dokazuje, že používanie deepfake videí je novovznikajúci trend. Aj keď sa deepfake videá, ktoré boli v tomto konflikte použité, javili ako celkom nenáročné a nekvalitné, je potrebné brať v ohľad, že do éry vplyvových operácií poháňaných umelou inteligenciou sme len vstúpili. Keďže tieto technológie nesúvisia len s ozbrojenými silami a nemožno ich považovať za „vojenské vybavenie“, pravdepodobne nebude existovať zákonná možnosť výrazne obmedziť ich používanie. Európska únia síce nariadením upravila používanie nástrojov umelej inteligencie, na vyhodnotenie efektu tohto nariadenia si ešte budeme musieť počkať. Každopádne ide o krok správnym smerom k regulácii technológie, ktorá síce má široké civilné aj vojenské využitie, ale prináša so sebou veľké množstvo bezpečnostných rizík.

Zoznam použitej literatúry

Knižné publikácie

1. BERTHIER Thierry, TEBOUL, Bruno. *From Digital Traces to Algorithmic Projections*. Elsevier: Science Direct. 2018. s. 147. ISBN 978-1-7854-8270-0.
2. HUYGHE, Francois-Bernard, KEMPF, Olivier, MAZZUCCHI, Nicolas. *Gagner les cyberconflits*. Paríž: Economica. 2015. s. 175. ISBN 978-2-7172-6810-4.

Webová stránka

1. COUNCIL OF EUROPE, AD HOC COMMITTEE ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE (CAHAI). *Feasibility study* [online]. Brussel. [cit. 2023-11-26]. Dostupné na internete: <https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence/-/the-feasibility-study-on-ai-legal-standards-adopted-by-cahai>
2. EUROPEAN COMMISSION. 2020. White paper on *Artificial Intelligence – A European approach to excellence and trust*. [online]. Brussel. [cit. 2023-11-26]. Dostupné na internete: https://commission.europa.eu/publications/white-paper-artificial-intelligence-european-approach-excellence-and-trust_en
3. EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL. 2021. *Proposal of a Regulation laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial intelligence act) and amending certain Union legislative acts*. [online]. Brussel. [cit. 2023-12-02]. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52021PC0206>
4. EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL. 2024. *Regulation laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial intelligence act) and amending certain Union legislative acts*. [online]. Brussel. [cit. 2024-08-07]. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>

5. EUROPEAN PARLIAMENTARY RESEARCH SERVICE. 2023. *Briefing on Artificial intelligence act*. [online]. Brussel. [cit. 2024-01-17] Dostupné na internete: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/745695/EPRS_BRI\(2023\)745695_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/745695/EPRS_BRI(2023)745695_EN.pdf)
6. EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS. 2022. *Bias in algorithms – Artificial intelligence and discrimination. Report*. [online]. Brussel. [cit. 2023-10-13]. Dostupné na internete: <http://fra.europa.eu/en/publication/2022/bias-algorithm>
7. HUIXIN, Zhong. 2022. *Regulating AI Manipulation: Applying Insights From Behavioral Economics and Psychology To Enhance The Practicality of The EU AI Act*. Centre for Doctoral Training in Accountable, Responsible and Transparent AI, Univesity of Bath. [online]. Ithaca: Cornell University [cit.2023-11-07].Dostupné na internete: <https://arxiv.org/abs/2308.02041>
8. HYBRID CoE. 2020. *Artificial Intelligence – A key enabler of hybrid warfare*. [online]. Helsinki. [cit. 2023-12-10] Dostupné na internete: https://www.hybridcoe.fi/wp-content/uploads/2020/07/WP-6_2020_rgb-1.pdf
9. HYBRID CoE. 2022. *AI-based technologies in hybrid conflict: The future of influence operations*. [online]. Helsinki. [cit. 2023-12-10] Dostupné na internete: <https://www.hybridcoe.fi/wp-content/uploads/2022/06/20220623-Hybrid-CoE-Paper-14-AI-based-technologies-WEB.pdf>
10. TEGAN, Cohen.2023. *Regulating Manipulative Artificial Intelligence*. In: *Scripted vol. 20, Issue 1*. [online, cit. 2024-01-18] Dostupné na internete: <https://scripted.org/article/regulating-manipulative-artificial-intelligence/>

Kontaktné údaje

JUDr. Adam Kubelka

JUDr. Mgr. Alojz Vyčislík

adam.kubelka@akademiapz.sk

alozj.vycislik@akademiapz.sk

Akadémia Policajného zboru v Bratislave

OSOBNÁ SLOBODA AKO NEHMOTNÝ STATOK A PROPORCIONALITA MEDZI JEJ OCHRANOU A OBMEDZENÍM¹

PERSONAL LIBERTY AS AN INTANGIBLE GOOD AND THE PROPORTIONALITY BETWEEN ITS PROTECTION AND RESTRICTION

Roland Hochmann², Lenka Miklóssyová³

Abstrakt: Tento článok sa zaoberá konceptom osobnej slobody ako nehmotného statku a jej ochranou v kontexte trestnoprávnej väzby. Osobná sloboda je kľúčovou hodnotou, ktorá je chránená národnými aj medzinárodnými právnymi normami, pričom jej obmedzenie je možné len za prísnych podmienok a v súlade s princípmi proporcionality a subsidiarity. Článok analyzuje podmienky, za ktorých môže byť osobná sloboda jednotlivca obmedzená väzbou, a skúma alternatívne opatrenia, ktoré môžu väzbu nahradiť. Zároveň sa zameriava na ochranu základných práv v trestnom konaní a na právne záruky, ktoré majú predísť neprimeranému zásahu do osobnej slobody obvineného. Cieľom článku je prispieť k diskusii o primeranosti a potrebnosti obmedzenia osobnej slobody v trestnom konaní a poukázať na možnosti presadzovania alternatívnych prístupov.

Kľúčové slová: väzba, nahradenie väzby, nehmotný statok, trestné konanie

Abstract This article examines the concept of personal liberty as an intangible good and its protection in the context of criminal detention. Personal liberty is a core value that is protected by national and international legal norms, and its restriction is only possible under strict conditions and in accordance with the principles of proportionality and subsidiarity. The article analyses the conditions under which an individual's personal liberty may be restricted by detention and examines alternative measures that may replace detention. It also focuses on the protection of fundamental rights in criminal proceedings and on legal safeguards to prevent undue interference with the personal liberty

---

¹ Táto práca bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-23-0645.

² Univerzita Komenského v Bratislave

³ Univerzita Komenského v Bratislave

of the accused. The aim of the article is to contribute to the debate on the reasonableness and necessity of the restriction of personal liberty in criminal proceedings and to highlight the possibilities of pursuing alternative approaches.

Keywords: custody, substitution of custody, intangibles, criminal proceedings

Úvod

Osobná sloboda predstavuje jeden zo základných nehmotných statkov a jej náležitá ochrana je nevyhnutná. V právnom štáte patrí ochrana osobnej slobody medzi prioritné hodnoty a pravidlá jej obmedzenia sú dané ústavnými aj medzinárodnými právnymi dokumentami. Pri posudzovaní otázky, kedy a za akých podmienok možno osobnú slobodu jednotlivca obmedziť, vystupujú do popredia princípy proporcionality a subsidiarity, a rovnako aj trestnoprávna zásada primeranosti a zdržanlivosti. Zároveň sú podľa základných zásad trestného konania orgány činné v trestnom konaní povinné väzobné veci vybavovať prednostne a urýchlene bez zbytočných prietahov, keďže aj „*neskorá spravodlivosť je odmietnutá spravodlivosť a v tomto duchu sa vyjadriло už viacero vnútroštátnych súdov a nadnárodných súdov.*“⁴ Z pohľadu trestného práva je väzba najprísnejším zásahom do základných práv jednotlivca v štádiu trestného konania predtým, než je preukázaná vina obvineného. Väzba slúži ako prostriedok na zabezpečenie prítomnosti obvineného pri úkonoch trestného konania, na zabránenie prípadnému ovplyvňovaniu svedkov alebo pokračovaniu v páchaní trestnej činnosti. Napriek tomu, že sleduje legitímne ciele, väzba by sa mala využívať len v nevyhnutných prípadoch a v súlade s princípom subsidiarity, teda až vtedy, keď nemožno dosiahnuť účel väzby miernejšími opatreniami. Dodržiavanie základných zásad a princípov v súvislosti s uplatňovaním inštitútu väzby zaručuje ochranu, ktorá právom patrí tak dôležitej hodnote, akou je osobná sloboda. „*Zároveň poskytuje istotu a stabilitu právneho prostredia pre občanov.*“⁵

---

⁴ KIKO, M.: *Komparatívny pohľad na kontradiktórnosť a rýchlosť hlavného pojednávania v Spojených štátoch amerických a Slovenskej republike*. In: Policajná teória a prax [online], 2024. [cit. 16.09.2024]. s. 78. Dostupné na: <https://akademiapz.sk/sites/default/files/2565-Archive%202024/007%20KIKO%20Komparat%C3%ADvny%20poh%C4%BEad%20na%20kontradikt%C3%B3rnos%C5%A5%20a%20or%C3%BDchlos%C5%A5%20hlavn%C3%A9ho%20pojedn%C3%A1vania%20v%20USA%20a%20SR%20-%20final.pdf>

⁵ MIKLÓSSYOVÁ, L.: *Fakultatívne zastavenie trestného stíhania ako prostriedok naplnenia princípu ultima ratio*. In: Milníky práva v stredoeurópskom priestore 2023 [online]. [cit. 16.09.2024]. s. 478. Dostupné na: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/Milniky_zborniky/Milniky_prava_v_stredoeurópskom_priestore_2023.pdf

Inštitút nahradenia väzby je nástrojom, ktorý umožňuje obvinenému vyhnúť sa samotnému výkonu väzby a nahradiť ju iným, miernejším opatrením. Medzi alternatívy k výkonu väzby patrí napríklad dohľad probačného úradníka, záruka dôveryhodnej osoby, peňažná záruka alebo sľub obvineného, že sa bude správať v súlade so zákonom a podriadi sa obmedzeniam, ktoré mu uložia orgány činné v trestnom konaní. Tieto opatrenia umožňujú minimalizovať zásahy do osobnej slobody obvineného, pričom stále naplňajú požiadavky zabezpečenia účelu trestného konania.

Analýza možnosti nahradenia väzby v podmienkach Slovenskej republiky

Väzba ako procesnoprávny inštitút je z hľadiska svojho postavenia inštitút *ultima ratio* čo sa týka zásahu do osobnej slobody obvineného a jej uloženie je porovnateľné s ukladaním nepodmienečného trestu odňatia slobody v hmotnoprávnej rovine a celkovo s chápaním použitia prostriedkov trestného práva ako poslednej prípustnej možnosti pre postihovanie protiprávneho konania. Aj pri väzbe sa vyžaduje dodržiavanie zásady primeranosti a zásady subsidiarity.

Súd pri ukladaní trestnoprávnej sankcie individualizuje svoje rozhodnutie a pri rozhodovaní o druhu a výmere trestu musí vychádzať z miernejších (menej represívnych) alternatív, ktoré mu zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (ďalej len „**Trestný zákon**“) poskytuje, ak sú splnené zákonné podmienky. Obdobný prístup sa vyžaduje aj pri rozhodovaní o väzbe, pretože zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok (ďalej len „**Trestný poriadok**“) umožňuje jej nahradenie inými opatreniami, ktorými za určitých okolností možno naplniť účel väzby. Obvinenému nemá byť zasahované do osobnej slobody, ak je možné účel väzby zabezpečiť zásahom nespojeným s obmedzením jeho osobnej slobody.

Posledné novelizácie Trestného poriadku upravili aj podmienky nahradenia väzby, najmä sa dotkli požiadaviek, ktoré zákon kladie na rozhodovanie o nahradení väzby a odôvodňovanie jej nahradenia, resp. odmietnutia jej nahradenia. Z vykonaných legislatívnych zmien sa už nahradenie väzby prísne formálne posudzuje na základe zdôvodnenia skutočností brániacich ponechaniu obvineného na slobode.

Väzba ako *ultima ratio* vo vzťahu k inštitútom nahradzujúcim väzbu – princíp subsidiarity

Ustanovenia § 80 a nasl. Trestného poriadku, ktoré upravujú podstatu a podmienky nahradenia väzby obvineného inými prostriedkami, explicitne neustanovujú princíp subsidiarity vo vzťahu k väzobnému stíhaniu obvineného. Pri tejto otázke sú základom ustanovenia Trestného poriadku upravujúce rozhodovanie o väzbe, najmä obligatórne obsahové náležitosti odôvodnenia, ktoré je súčasťou rozhodnutia o väzbe. Ustanovenie § 72 ods. 2 Trestného poriadku bolo vložené do Trestného

poriadku zákonom č. 308/2021 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 308/2021 Z. z.“) a vyžaduje špecifikovať materiálne aj formálne dôvody väzby, čo prispieva k preskúmaniu zákonnosti rozhodnutia o väzbe v rámci opravného konania.⁶ Rozhodnutie o väzbe od účinnosti tohto zákona musí obligatórne zahŕňať aj odôvodnenie, ktoré obsahuje informáciu o tom, na základe akých skutočností súd odoprel nahradenie väzby u obvineného. Súd musí podľa ustanovenia § 72 ods. 2 Trestného poriadku v každom rozhodnutí o väzbe uviesť, čo ho viedlo k rozhodnutiu nenahradiť väzbu niektorým z procesných prostriedkov podľa ustanovení § 80 a § 81 Trestného poriadku.⁷

Z hľadiska negatívnych dopadov väzby na obvineného bolo aj pred zavedením výslovnej požiadavky odôvodnenia nenahradenia väzby žiaduce nahradenie väzby vnímať ako prioritný procesný prostriedok vo vzťahu k dosiahnutiu účelu väzby.⁸ Subsidiaritu väzby vo vzťahu k iným procesným prostriedkom, ktorými ju možno nahradiť, potvrdzuje aj prax slovenských súdov nadväzujúca na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), menovite napríklad rozsudok ESLP vo veci Ananyev a ďalší v. Rusko, sťažnosť č. 42525/07 a 60800/08⁹, vo veci Idalov v. Rusko, sťažnosť č. 5826/03¹⁰ a ďalšie. Obligatórna povinnosť súdov skúmať splnenie podmienok pre nahradenie väzby sa podľa Trestného poriadku týkala iba niektorých procesných inštitútov, konkrétne nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, a to aj bez podaného návrhu na jej nahradenie týmto procesným inštitútom.¹¹

Pri inštitúte nahradenia väzby ide o procesnoprávny postup, ktorý má opodstatnenie výlučne vtedy, ak je považovaný za nevyhnutné opatrenie pre dosiahnutie účelu väzby.¹² Inštitút nahradenia väzby má fakultatívnu povahu a je z neho vylúčené

---

⁶ PRIKRYL, O. § 72 Rozhodnutie o väzbe. In: ČENTÉŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVIČEK, I., BURDA, E. a kol. Trestný poriadok I. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 357, marg. č. 1.

⁷ Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov, § 72 ods. 2.

⁸ LEFLEROVÁ, L. *Kriminologické aspekty nahradenia väzby*. In: Mílniky práva v stredoeurópskom priestore 2013 [online], [cit. 16.09.2024] s. 868. Dostupné na: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/Milniky_zborniky/Zbornik_Milniky_2013_2_cast.pdf.

⁹ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 10.01.2012, vo veci Ananyev a ďalší v. Rusko, sťažnosť č. 42525/07 a 60800/08.

¹⁰ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 22.05.2012, vo veci Idalov v. Rusko, sťažnosť č. 5826/03.

¹¹ SLOVÁK, I. 2020. *Nahradenie väzby peňažnou zárukou*. In: SZAKÁCS, Andrea, DUREC KAHOUNOVÁ, Michaela a Silvia SENKOVÁ (eds.) *Mílniky práva v stredoeurópskom priestore 2020*, s. 661.

¹² IVOR, J., POLÁK, P. a ZÁHORA, J. *Trestné právo procesné*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, 2. ISBN 9788081686184, s. 327.

použitie na extradičnú väzbu.¹³ Pri použití inštitútu nahradenia väzby však nie je odstránená obava z naplnenia dôvodov väzby. Žiadne z opatrení nahradzujúcich väzbu nezaručuje s istotou, že obvinený sa bude strániť konania naplňajúceho väzobné dôvody, preto nie je nárokovateľným procesným prostriedkom, ale možnosťou, ktorú súd môže ale nemusí využiť.¹⁴ Predpokladom pre nahradenie väzby je, že dôvody nahradenia väzby prevážia nad dôvodnými obavami naplnenia väzobných dôvodov v zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku.¹⁵

Alternatívy nahradzujúce väzbu a podmienky ich uplatnenia

Trestný poriadok upravuje v rozsahu ustanovení § 80 a nasl. štyri formy procesných prostriedkov, ktorými umožňuje nahradiť väzbu:

- a) písomný sľub obvineného,
- b) záruku záujmového združenia alebo dôveryhodnej osoby,
- c) dohľad probačného a mediačného úradníka, resp. odovzdanie dohľadu nad obvineným do príslušného členského štátu Európskej únie a
- d) peňažnú záruku.¹⁶

Jednotlivé procesné prostriedky nahradzujúce väzbu majú jednotne upravené podmienky ich použitia s určitými špecifikami peňažnej záruky (kaucie), ktorá je obvykle používanou náhradou väzby aj v zahraničných právnych úpravách.

Článok 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) stanovuje, že: „*Prepustenie sa môže **podmieniť zárukou**, že sa takáto osoba dostaví na pojednávanie.*“¹⁷ Uvedené formy nahradenia väzby môžeme teda označiť za „záruku“ v intenciách čl. 5 ods. 3 Dohovoru. V súlade so zásadou primeranosti a zdržanlivosti súd musí preskúmať možnosť nahradiť väzbu niektorým z uvedených procesných prostriedkov aj bez návrhu obvineného. Jednotlivé opatrenia, ktorými môže byť nahradená väzba v trestnom konaní nemôžu byť aplikovateľné bez ohľadu na väzobné dôvody. Väzobné dôvody sú iba jedným z obmedzení nahradenia väzby v trestnom konaní.

Istou zvláštnosťou, ktorej nebola na legislatívnej úrovni venovaná dostatočná pozornosť je bazálna podmienka nahradenia väzby zakotvená v úvodných vetách ustanovení § 80 ods. 1 a § 81 ods. 1 Trestného poriadku, kde sa explicitne uvádza, že

---

¹³ ČENTÉŠ, J. *Trestný poriadok: veľký komentár*. 3. aktualiz. vyd. Žilina: Eurokódex, 2017. ISBN 9788081550706, s. 247.

¹⁴ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13.05.2014, sp. zn. 3Tost 18/2014.

¹⁵ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23.08.2017, sp. zn. 3Tost 27/2017.

¹⁶ IVOR, J., POLÁK, P. a ZÁHORA, J. *Trestné právo procesné*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, 2. ISBN 9788081686184, s. 327.

¹⁷ Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 5. Dostupné na: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Convention_SLK

súd môže nahradiť väzbu obvineného, ak sa nejedná o dôvody kolúznej väzby, či už nariadenej podľa ustanovení § 71 ods. 1 písm. b) alebo § 71 ods. 3 písm. b) Trestného poriadku. V oboch ustanoveniach, t. j. § 80 ods. 1 a § 81 ods. 1 Trestného poriadku, teda zákonodarca bráni nahradeniu väzby u obvineného, u ktorého existuje dôvod kolúznej väzby. Nahradenie väzby ako trestnoprávny inštitút by tak prichádzalo do úvahy iba pri preventívnej väzbe a pri útekovej väzbe. Aké úvahy viedli zákonodarcu k týmto prekážkam nahradenia väzby pri kolúznej väzbe, možno iba dedukovať z povahy zásahu do trestného konania, keďže pôsobenie na iné osoby alebo iné formy marenia trestného konania sú ťažko odhaliteľné aj pre osoby, ktoré sa zaručujú za obvinených.

Súdna prax Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „**ÚS SR**“) a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „**NS SR**“) sa však zhoduje na tom, že vylúčenie nahradenia väzby z dôvodu podľa ustanovení § 71 ods. 1 písm. b) alebo § 71 ods. 3 písm. b) Trestného poriadku nemožno vykladať čisto formalisticky v doslovnom znení dotknutých ustanovení Trestného poriadku. Vyjadril sa k tomu aj NS SR, podľa ktorého: *„Hoci doslovné znenie Trestného poriadku nepripúšťa nahradenie väzby procesnými prostriedkami uvedenými v ustanovení § 80 ods. 1 Trestného poriadku a § 81 ods. 1 Trestného poriadku v prípade ak je u obvineného zistený a ustálený dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b/ Trestného poriadku – tzv. kolúzna väzba, v rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa pripustila možnosť nahradenia väzby aj vo vzťahu k dôvodom tzv. kolúznej väzby, a to s poukazom na ustanovenie článku 5 ods. 3 druhá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky. Preto rozhodovanie o nahradení väzby označenými procesnými prostriedkami aj v prípade ak ide o tzv. kolúznu väzbu, je v súlade s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu i najvyššieho súdu.“*¹⁸ Znenie čl. 5 ods. 3 druhá veta Dohovoru neobmedzuje možnosť nahradenia inštitútu obmedzujúceho osobnú slobodu obvineného určitými dôvodmi a mala by sa teda uplatniť bez vecných obmedzení (v danom prípade bez obmedzení prameňacích z rozličných dôvodov väzby).

Spomenuté rozhodnutia súdnych autorít boli vyslovené ešte pred zmenou právnej úpravy vykonanej už spomínaným zákonom č. 308/2021 Z. z. V danom čase bola účinná právna úprava, ktorá v ustanoveniach § 80 ods. 1 a § 81 ods. 1 Trestného poriadku uvádzala právomoc súdu (sudcu v prípravnom konaní) nahradiť väzbu príslušnou alternatívou, ak je daný väzobný dôvod podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) alebo c) Trestného poriadku, čiže stanovila rámec dôvodov, kedy súdy mohli nahradiť väzbu, ale explicitne nevyklúčila jej nahradenie pri existencii kolúznych dôvodov podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Prijatím zákona č. 308/2021 Z. z. nastala zmena ustanovení § 80 ods. 1 aj § 81 ods. 1 Trestného

---

¹⁸ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19.11.2015, sp. zn. 3Tost 35/2015.

poriadku, ktorá sa môže navonok javiť ako nepodstatná, ale zakotvila výslovné pravidlo, kedy nahradenie väzby pri existencii kolúzných dôvodov jednoznačne vylúčila formuláciou „okrem dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) alebo ods. 3 písm. b).....“

Zákonodarca tým reagoval na rozpor medzi zavedenou súdnou praxou a legislatívou v takej interpretácii, v akej bola zavádzaná už v čase prijímania Trestného poriadku. Snahou bolo odstrániť vzniknuté nezrovnalosti, pretože už v dôvodovej správe k návrhu Trestného poriadku vo vyhlásenom znení bolo uvedené, že alternatívne nahradenie väzby sa nebude vzťahovať na dôvody kolúznej väzby.¹⁹ V tomto znení vykladá neprípustnosť nahradenia kolúznej väzby aj Slovák, podľa ktorého: „Zákonodarca z možností nahradenia väzby peňažnou zárukou vynechal dôvod tzv. kolúznej väzby. Obavu, že obvinený bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, považoval zákonodarca za tak závažnú, že v znení Trestného poriadku nepripustil možnosť nahradenia väzby a to nielen peňažnou zárukou, ale ani ostatnými alternatívami (zárukou, sľubom alebo dohľadom).“²⁰ Pri dôvodoch kolúznej väzby je totiž ťažko zamedziť kolúznemu správaniu obvineného bez ohľadu na formu nahradenia väzby. Žiaden z procesných prostriedkov nahradzujúcich väzbu nemá možnosť zabrániť kolúznemu správaniu zo strany obvineného a z hľadiska dokazovania je takéto konanie bez použitia informačno-technických prostriedkov iba ojedinele preukázateľné.

Situácia bola odlišná po rozhodnutí ÚS SR, sp. zn. I. ÚS 100/04²¹, ktorý sa vyslovil za taký výklad, podľa ktorého nemožno nahradenie väzby obmedziť iba pre niektoré väzobné dôvody. Trestný poriadok bol v reakcii na to novelizovaný a zákonodarca pripustil možnosť nahradenia väzby z kolúzných dôvodov pri opakovanej väzbe.²² Týmto sa nastolil chaotický právny stav, ktorý umožnil **nahradenie kolúznej väzby**, ak išlo o **opätovné** väzobné stíhanie obvineného, ktorý už bol v tej istej trestnej veci v minulosti z väzby prepustený. Tu by sme však predpokladali presne opačnú postupnosť, ak by ju zákon umožňoval, pretože v prvom rade by malo byť nahradenie

---

¹⁹ Dôvodová správa k návrhu zákona č. 308/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov [online]. [cit. 07.09.2024]. Dostupné na: <https://www.najpravo.sk/dovodove-spravy/rok-2021/dovodova-sprava-k-zakonu-c-308-2021-z-z.html>

²⁰ SLOVÁK, I. 2020. Nahradenie väzby peňažnou zárukou. In: SZAKÁCS, Andrea, DUREC KAHOUNOVÁ, Michaela a Silvia SENKOVÁ (eds.) *Mílniky práva v stredoeurópskom priestore 2020*, s. 662.

²¹ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 08.10.2004, sp. zn. I. ÚS 100/04.

²² Dôvodová správa k návrhu zákona č. 308/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov [online]. [cit. 07.09.2024]. Dostupné na: <https://www.najpravo.sk/dovodove-spravy/rok-2021/dovodova-sprava-k-zakonu-c-308-2021-z-z.html>

väzby prípustné u obvineného, ktorý je prvýkrát vzatý do väzby v určitej trestnej veci a ak zlyhá pri prepustení z väzby a opätovne nastane kolúzne správanie, až potom by sme uvažovali nad obmedzením nahradenia väzby pre takéto správanie.

Zákonom č. 308/2021 Z. z. bola odstránená nejednoznačnosť v súdnej praxi a legislatíve, najmä s odkazom na ustálené právne závery ESLP, najmä na rozsudok ESLP vo veci Krejčíř v. Česká republika²³, v znení ktorého neumožnenie nahradenia väzby pre niektoré väzobné dôvody, čiže aj z dôvodov kolúznej väzby, nie je v rozpore s čl. 5 ods. 3 Dohovoru za podmienky, že súd má legislatívne upravenú možnosť prepustiť obvineného z väzby počas celého jej trvania a to bezpodmienečne.

Aj napriek týmto zmenám existujú názory, ktoré by bolo potrebné zohľadniť aj po novelizácii ustanovení § 80 ods. 1 a § 81 ods. 1 Trestného poriadku zákonom č. 308/2021 Z. z. Napríklad Ľalík reagoval na spornosť vo veci prípustnosti nahradenia kolúznej väzby v marci 2021, čiže päť mesiacov predtým ako nadobudol účinnosť zákon č. 308/2021 Z. z. a svoje stanovisko o prípustnosti nahradenia väzby opieral o skutočnosť, že Trestný poriadok v žiadnom z ustanovení nevylučoval nahradenie kolúznej väzby, čím by odoprel spravodlivosť garantovanú čl. 5 ods. 3 Dohovoru.²⁴ Nezaoberal sa alternatívnou možnosťou **prepustenia obvineného z väzby** počas celého trvania väzobného stíhania. Keďže trestný poriadok zaviedol explicitné vylúčenie nahradenia kolúznej väzby, mal by tak poprieť záruky čl. 5 ods. 3 Dohovoru, čo je neakceptovateľné. Možnosť prepustenia z väzby a nahradenie väzby sú podľa nás dva výrazne odlišné právne inštitúty, pretože prepustenie väzby zodpovedá stavu, kedy u obvineného neexistuje dôvod kolúznej väzby, kým pri inštitúte nahradenia väzby sa využíva menej represívny spôsob za účelom dosiahnutia účelu väzby, t. j. dôvod kolúznej väzby síce existuje, ale jej účel sa zabezpečí alternatívnym spôsobom v rozsahu alternatív prípustných Trestným poriadkom a za podmienok, ktoré Trestný poriadok ustanovuje.

Ďalším z obmedzení nahradenia väzby je závažnosť trestného činu, pre ktorý sa proti obvinenému vedie trestné stíhanie. Ak ide o rozhodovanie o väzbe obvineného z obzvlášť závažného zločinu, ktorý bol prepustený z väzby a opakovanie sa rozhoduje v tej istej trestnej veci o jeho vzatí do väzby, t. j. aj o možnosti nahradenia jeho väzby niektorým z prípustných inštitútov, zákon obmedzuje túto alternatívu existenciou **výnimočných okolností** v zmysle ustanovení § 80 ods. 1 a § 81 ods. 1 Trestného poriadku. U obvinených, proti ktorým sa vedie trestné stíhanie napríklad pre spáchanie zločinu (nie obzvlášť závažného zločinu) nemusí byť splnená takáto podmienka. Zákonodarca týmto reaguje súčasne na hrozbu recidívy ako aj možnosti

---

²³ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 26.03.2009, vo veci Krejčíř v. Česká republika, sťažnosť č. 39298/04 a 8723/05.

²⁴ ĽALÍK, T. 2021. *Je možná kaucia pri kolúznej väzbe?* [online]. In: Právne listy. [cit. 16.09.2024]. Dostupné na: <https://www.pravnelisty.sk/clanky/a950-ad-je-mozna-kaucia-pri-koluznej-vazbe>

úteku vzhľadom na vysokú hroziacu trestnú sadzbu pri obzvlášť závažných zločinoch. „Výnimočnou okolnosťou prípadu nie je zrušenie pôvodného rozhodnutia na účel objasnenia potreby vykonať nový dôkaz, u ktorého nie je doposiaľ zistiteľné, či na doterajšie výsledky dokazovania môže mať vplyv - nariadený postup je potrebný na zaistenie práva obvineného na obhajobu, ktorého zachovanie si dotknuté objasnenie vyžaduje.“²⁵ Výnimočné okolnosti sa posudzujú vo vzťahu k trestnej veci (prípadu) aj vo vzťahu k osobe páchatela.²⁶ Predmetom posúdenia pomerov obvineného sú okolnosti nesúvisiace s trestnou vecou, ale priamo s osobou obvineného, ako napríklad rodinné pomery alebo osobné pomery, ktoré existujú v čase rozhodovania súdu o väzbe (nahradení väzby), nie v čase spáchania trestného činu. Môžu nimi byť aj poľahčujúce okolnosti v zmysle hmotnoprávnej úpravy ako aj okolnosti prípadu zohľadňujúce povahu trestnej činnosti, ktoré sú celkovo vyjadrením spoločenskej škodlivosti konania. Tieto okolnosti sú reflexiou materiálneho chápania trestného činu.²⁷ Ak zákonodarca používa výraz „výnimočné“, doslovne ho treba použiť aj v konkrétnej trestnej veci. Za výnimočné okolnosti **nemôžu** byť považované **bežné okolnosti** ako rodinné zázemie alebo produktívny vek obvineného.²⁸ Ide o bežné okolnosti prítomné u mnohých obvinených, ktorí zabezpečujú zdroj príjmu rodiny alebo sú jedinou osobou zabezpečujúcou príjem v rodine alebo sú členmi viacpočetnej rodiny.

Príkladom vnímania okolností pre nahradenie väzby, ktoré sa ani netýkali páchatela obzvlášť závažného zločinu, načrtáme situáciu obvineného, u ktorého súdy Českej republiky rozhodli o vzatí do väzby. Až na základe ústavnej sťažnosti bolo rozhodnutie zrušené Ústavným súdom Českej republiky. Rodinná situácia obvineného bola veľmi špecifická a odlišná od väčšiny iných prípadov. Obvinený bol otcom maloletého syna, ktorého matka náhle zomrela v tesnom časovom odstupe pred jeho zadržaním. Maloletý syn mu bol zverený do starostlivosti vo veľmi zlom psychickom stave a v zdravotnom stave s podozrením na diagnózu epilepsie. Obvinený aj napriek osobným problémom vyhľadal zdravotnú a psychologickú pomoc pre syna. Okamžite po jeho zverení do osobnej starostlivosti vyhľadal pomoc detského psychológa, u ktorého sa ihneď zúčastnil ambulantnej liečby, vyvinul enormné úsilie za účelom zlepšenia jeho zdravotného aj psychického stavu a všetko úsilie k tomu, aby mu zaistil rodinné zázemie v jeho domácnosti s jeho družkou, ktorá už bola v danom čase tehotná.²⁹ Takúto situáciu je možné podľa nášho názoru zaradiť do kategórie „výnimočných okolností“, avšak súd v tomto prípade neumožnil

---

²⁵ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 16.10.2018, sp. zn. 4Tost 42/2018.

²⁶ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 08.04.2015, sp. zn. I. ÚS 178/2015.

²⁷ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 15.11.2018, sp. zn. IV. ÚS 610/2018.

²⁸ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11.10.2023, sp. zn. IV. ÚS 528/2023.

²⁹ Nález Ústavného súdu Českej republiky z 14.03.2023, sp. zn. III. ÚS 2461/22.

nahradiť väzbu u daného obvineného, ktorý v tomto prípade ani nebol obvinený zo spáchania obzvlášť závažného zločinu.

Rozhodnutie o nahradení väzby obvineného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu by vo všeobecnosti malo byť výsledkom pomerovania výnimočnosti okolností (na strane prípadu aj osoby páchatela) s rizikom naplnenia dôvodov väzby. Výnimočnosť okolností by mala byť v prevahe nad rizikom naplnenia dôvodov väzby.

Záver

Na záver môžeme konštatovať, že osobná sloboda, ako jeden z najdôležitejších nehmotných statkov, musí byť chránená za najprísnejších podmienok, pričom zásahy do nej by mali byť vždy posudzované z hľadiska proporcionality a subsidiarity. V kontexte väzby, ktorá predstavuje najvýraznejší zásah do osobných práv obvineného pred preukázaním jeho viny, je nevyhnutné uprednostňovať menej invazívne prostriedky vždy, keď je to možné. Inštitút náhrady väzby poskytuje mechanizmus na zníženie zásahov do osobnej slobody, a tým podporuje základné zásady právneho štátu. Alternatívne opatrenia, ako dohľad probačného úradníka, peňažná záruka či záruka dôveryhodnej osoby, môžu v mnohých prípadoch naplniť účel väzby, čím prispievajú k humanizácii trestného konania.

Pro futuro by bolo vhodné, aby sa legislatíva naďalej sústredila na precizovanie pravidiel pre využitie náhradných alternatív k väzbe a na vytvorenie jasnejších pravidiel, ktoré by umožnili posudzovanie špecifických okolností každého jednotlivého prípadu. Považujeme za správne zavedenie povinnosti podrobnejšieho odôvodňovania rozhodnutí o zamietnutí nahradenia väzby, najmä v prípade tzv. kolúznej väzby, kde sú v súčasnosti náhradné opatrenia často vylúčené z dôvodu možného ovplyvňovania svedkov či marenia dokazovania. Transparentnejšie a precíznejšie odôvodnenie by mohlo viesť k lepšej ochrane osobnej slobody obvineného a súčasne zefektívniť rozhodovaciu činnosť súdov. Napriek tomu je však potrebné poznamenať, že na základe konštantnej rozhodovacej činnosti ÚS SR a ESLP je možné pripustiť, resp. nie je možné vylúčiť aj **nahradenie kolúznej väzby**. Podľa všeobecne uznávaného názoru vyplývajúceho zo spomínanej judikatúry článok 5 Dohovoru nepriznáva jednotlivcovi **absolútne právo byť prepustený** na záruku, ale umožňuje mu **žiadať o prepustenie** na slobodu s poskytnutím záruky. Súdnym orgánom tak vzniká následne povinnosť zvážiť, či sa poskytnutím určitej záruky dosiahne rovnaký účel, aký bol sledovaný vzatím osoby do väzby. „*Prepustenie na základe záruky podľa § 80 Trestného poriadku je teda len možnosťou, a nie oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody.*“³⁰

---

³⁰ PRIKRYL, Ondrej. § 80 Nahradenie väzby zárukou, sľubom alebo dohľadom. In: ČENTĚŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVIČEK, I., BURDA, E. a kol. Trestný poriadok I. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 415, marg. č. 2.

Celkovým cieľom právnej úpravy by teda mala byť ochrana osobnej slobody ako fundamentálneho práva obvineného v rámci trestného konania, s dôrazom na minimalizáciu použitia inštitútu väzby naozaj len v najzávažnejších prípadoch, kde miernejšie prostriedky nedokážu efektívne naplniť účel trestného konania.

Zoznam použitej literatúry:

1. ČENTÉŠ, J. *Trestný poriadok: veľký komentár*. 3. aktualiz. vyd. Žilina: Eurokódex, 2017. ISBN 9788081550706, 971 s.
2. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Dostupné na: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Convention_SLK
3. Dôvodová správa k návrhu zákona č. 308/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov [online]. Dostupné na: <https://www.najpravo.sk/dovodove-spravy/rok-2021/dovodova-sprava-k-zakonu-c-308-2021-z-z.html>
4. IVOR, J., POLÁK, P. a ZÁHORA, J. *Trestné právo procesné*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, 2. ISBN 9788081686184, 488 s.
5. KIKO, M. *Komparatívny pohľad na kontradiktórnosť a rýchlosť hlavného pojednávania v Spojených štátoch amerických a Slovenskej republike*. Policajná teória a prax [online]. 2024, s. 78. Dostupné na: <https://akademiapz.sk/sites/default/files/2565-Archive%202/2024/007%20KIKO%20Komparat%C3%ADvny%20poh%C4%BEad%20na%20kontradikt%C3%B3rnos%C5%A5%20a%20r%C3%BDchlos%C5%A5%20hlavn%C3%A9ho%20pojedn%C3%A1vania%20v%20USA%20a%20SR%20-%20final.pdf>
6. ĽALÍK, T. 2021. *Je možná kaucia pri kolúznej väzbe?* [online]. Právne listy. Dostupné z: <https://www.pravnelisty.sk/clanky/a950-ad-je-mozna-kaucia-pri-koluznej-vazbe>.
7. LEFLEROVÁ, L. *Kriminologické aspekty nahradenia väzby*. In: Milníky práva v stredoeurópskom priestore 2013 [online], s. 868. Dostupné na: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/Milni_ky_zborniky/Zbornik_Milniky_2013_2_cast.pdf.
8. MIKLÓSSYOVÁ, L.: *Fakultatívne zastavenie trestného stíhania ako prostriedok naplnenia princípu ultima ratio*. In: Milníky práva v stredoeurópskom priestore 2023 [online]. s. 478. Dostupné na: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/Milni_ky_zborniky/Milniky_prava_v_stredoeuropskom_priestore_2023.pdf
9. Nález Ústavného súdu Českej republiky z 14.03.2023, sp. zn. III. ÚS 2461/22
10. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 08.10.2004, sp. zn I. ÚS 100/04

11. PRIKRYL, O. § 72 *Rozhodnutie o väzbe*. In: ČENTÉŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVČEK, I., BURDA, E. a kol. *Trestný poriadok I. 1. vydanie*. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 357, marg. č. 1.
12. PRIKRYL, O. § 80 *Nahradenie väzby zárukou, sľubom alebo dohľadom*. In: ČENTÉŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVČEK, I., BURDA, E. a kol. *Trestný poriadok I. 1. vydanie*. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 415, marg. č. 2
13. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 10.01.2012, vo veci Ananyev a ďalší v. Rusko, sťažnosť č. 42525/07 a 60800/08
14. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 22.05.2012, vo veci Idalov v. Rusko, sťažnosť č. 5826/03
15. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 26.03.2009, vo veci Krejčíř v. Česká republika, sťažnosť č. 39298/04 a 8723/05
16. SLOVÁK, I. 2020. *Nahradenie väzby peňažnou zárukou*. In: SZAKÁCS, Andrea, DUREC KAHOUNOVÁ, Michaela a Silvia SENKOVÁ (eds.) *Mílniky práva v stredoeurópskom priestore 2020*, s. 661.
17. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13.05.2014, sp. zn. 3Tost 18/2014.
18. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 16.10.2018, sp. zn. 4Tost 42/2018.
19. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19.11.2015, sp. zn. 3Tost 35/2015.
20. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23.08.2017, sp. zn. 3Tost 27/2017.
21. Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 08.04.2015, sp. zn. I. ÚS 178/2015.
22. Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11.10.2023, sp. zn. IV. ÚS 528/2023.
23. Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 15.11.2018, sp. zn. IV. ÚS 610/2018.
24. Zákon č. 301/2005 Z. z. *Trestný poriadok v znení neskorších predpisov*.

Kontaktné údaje:

JUDr. Lenka Miklóssyová

lenka.miklossyova@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave

Právnická fakulta, Katedra trestného práva, kriminológie a kriminalistiky

Mgr. Roland Hochmann

roland.hochmann@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave,

Právnická fakulta, Katedra trestného práva, kriminológie a kriminalistiky

LICENČNÉ ZMLUVY AKO NÁSTROJ KOMERCIALIZÁCIE PRIEMYSELNÉHO VLASTNÍCTVA

LICENSE AGREEMENTS AS A TOOL FOR THE COMMERCIALIZATION OF INDUSTRIAL PROPERTY

Jana Zigo¹, Daniel Zigo²

Abstrakt: V súčasnosti predstavujú licenčné zmluvy dôležitý nástroj v oblasti komercializácie priemyselného vlastníctva. Umožňujú držiteľom patentov, ochranných známk a dizajnov a iných práv oprávňovať na výkon práva tretie strany, a tak maximalizovať ekonomický potenciál svojich inovácií. Cieľom tohto príspevku je poskytnúť ucelený prehľad o spôsoboch komercializácie práv priemyselného vlastníctva a porovnať ich s podstatnými aspektami licenčných zmlúv využívaných v oblasti priemyselného vlastníctva, ktoré podporujú inovácie a konkurencieschopnosť na trhu. Tento príspevok tiež analyzuje praktické implikácie využívania licenčných zmlúv v tejto špecifickej oblasti.

Kľúčové slová: licenčné zmluvy, duševné vlastníctvo, práva priemyselného vlastníctva, transfer technológií, komercializácia.

Abstract: Currently, licensing agreements serve as a crucial tool in the commercialization of industrial property. They allow holders of patents, trademarks, designs, and other rights to authorize third parties to exercise these rights, thereby maximizing the economic potential of their innovations. The aim of this article is to provide a comprehensive overview of the various approaches to the commercialization of industrial property rights and to compare them with key aspects of licensing agreements used in the field of industrial property, which promote innovation and competitiveness in the market. This article also examines the practical implications of using licensing agreements in this specific area.

Key words: license agreements, intellectual property, industrial property rights, technology transfer, commercialization.

---

¹ Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta.

² Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta.

Úvod

Duševné vlastníctvo zohráva v súčasnom globálnom hospodárstve dôležitú úlohu. To sa prejavuje najmä v súvislosti s podporou ekonomického rastu, nakoľko okrem iného, ovplyvňuje konkurencieschopnosti podnikov a taktiež pôsobí ako hnacia sila inovácií.³ Preniesť hodnotu inovácií oprávnených subjektov do praxe umožňuje práve ich komercializácia. Jedným z najdôležitejších nástrojov komercializácie je *licenčná zmluva*, prostredníctvom ktorej majú iné subjekty okrem vlastníka možnosť využívať priemyselné vlastníctvo na základe dohodnutých podmienok. Prostredníctvom licenčnej zmluvy sa zabezpečuje ochrana práv oprávneného držiteľa, ale taktiež sa ňou umožňuje zefektívnenie procesu technologického transferu, a tým zvyšuje prístup k novým technológiám či inováciám.

Pre lepšie pochopenie skúmanej problematiky je nevyhnutné v rámci úvodu tohto príspevku taktiež zadefinovať licenčnú zmluvu a stručne vymedziť jej právnu úpravu v slovenskom právnom poriadku. Licenčná zmluva je typ zmluvy, na základe ktorej jedna strana udeľuje druhej strane oprávnenie na využívanie konkrétneho predmetu duševného vlastníctva. Na tomto mieste však treba uviesť, že slovenský právny poriadok rozoznáva najmä dva typy licenčných zmlúv, ktoré sa odlišujú podľa predmetu, na ktorý má byť licencia udelená. Prvý typ sa týka autorských práv a príbuzných práv a je upravený Autorským zákonom č. 618/2003 Z. z., ktorý sa vzťahuje na diela chránené autorským právom, ako sú literárne, umelecké či vedecké diela. Druhý typ licenčnej zmluvy je špecifický pre oblasť priemyselných práv, ako sú patenty, ochranné známky či dizajny⁴, a je upravený v Obchodnom zákonníku (zákon č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, ďalej len „OBZ“), konkrétne v ustanoveniach § 508 až § 515. Možno tiež dodať, že tieto licenčné zmluvy sa líšia nielen predmetom ochrany, ale aj rozsahom práv a povinností, ktoré z nich vyplývajú a osobitnými požiadavkami na ich uzatváranie a plnenie.

Čo sa týka predmetu licenčnej zmluvy uzatvorenej podľa OBZ, tak ako už aj vyplýva zo samotného názvu tohto typu zmluvy, je možné ju poskytovať len na predmety priemyselného vlastníctva, avšak len na tie, ku ktorým existujú výlučné absolútne práva. V zmysle § 508 a nasl. OBZ ide najmä o vynálezy, úžitkové vzory, dizajny, topografie polovodičových výrobkov a ochranné známky.⁵ Ako špecifikum úpravy licenčnej zmluvy uzatvorenej podľa OBZ možno uviesť, že na rozdiel od autorskoprávnej úpravy musí byť licenčná zmluva povinne v písomnej forme, pričom

---

³ Pozri bližšie: WIPO. IP & Business: Intellectual Property, Innovation and New Product Development. [online]. Dostupné na: https://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2005/04/article_0002.html

⁴ ADAMOVIČ, Z.: Právo duševného vlastníctva. s. 55.

⁵ VOJČÍK, P. Zmluvné právo a priemyselné vlastníctvo. In: VOJČÍK, P. a kol. Právo duševného vlastníctva. 2. upravené vydanie. Plzeň: Vydavateľstvo Aleš Čenek, 2014 s. 352

ide o kogentné ustanovenie, a teda sa od neho nemožno odchyliť.⁶ V kontexte zmluvných náležitostí možno tiež uviesť, že OBZ okrem určenia predmetu licencie, zmluvných strán a vyjadrenia súhlasu na využívanie predmetu ochrany v rámci kogentných ustanovení stanovuje aj požiadavku na odplatu, rozsah licencie a územné obmedzenie.⁷ Okrem podstatných náležitostí si však zmluvné strany (poskytovateľ a nadobúdateľ licencie) môžu v licenčnej zmluve v zmysle ustanovení OBZ, upraviť niektoré osobitné práva a povinnosti. Napríklad na strane poskytovateľa licencie ide hlavne o povinnosť udržiavať platnosť práva počas zmluvy, poskytnúť nadobúdateľovi potrebné podklady a informácie a právo naďalej vykonávať právo a poskytnúť ho aj iným subjektom. Nadobúdateľ licencie má povinnosť realizovať právo, ak jeho trvanie od toho závisí, zachovávať mlčanlivosť (ak to neustanovuje inak zmluva alebo povaha informácií), informovať poskytovateľa o obmedzeniach vo výkone práva či o jeho porušovaní tretími osobami a nemôže právo postúpiť ďalej, čo vylučuje sublicenciu. Ide však o ustanovenia s dispozitívnou povahou a preto sa od nich môžu zmluvné strany odkloniť.⁸ Ďalej možno uviesť, že zmluvné strany si zvyčajne v licenčných zmluvách zvyknú upraviť aj spôsob použitia licencovaného predmetu, ale napríklad aj tzv. výlučnosť resp. nevýlučnosť licencie. Podstatnou črtou úpravy licenčných zmlúv na predmety priemyselného vlastníctva je tiež skutočnosť, že ich právne účinky voči tretím osobám vznikajú až zápisom do príslušného registra.⁹

Keďže cieľom tohto príspevku je preskúmať najmä praktické aspekty licenčných zmlúv na predmety priemyselného vlastníctva v procese ich komercializácie, v nasledujúcich kapitolách tohto príspevku sa budeme zaoberať úlohou licenčných zmlúv v tejto oblasti.

Komercializácia priemyselného vlastníctva – úloha licenčných zmlúv

Transfer technológií je proces, pri ktorom sa znalosti, technológie, vynálezy, know-how alebo iné duševné vlastníctvo vyvinuté v jednej organizácii (napríklad univerzite, výskumnom inštitúte alebo spoločnosti) prenášajú do inej organizácie alebo odvetvia za rôznymi účelmi. Účely transferu môžu byť rôzne, ale najčastejšie pôjde o komercializáciu duševného vlastníctva, ďalší výskumu alebo zabezpečenia inovácií. Cieľom je maximalizovať hodnotu a uplatnenie nových technológií a výsledkov výskumu v praxi, čím sa podporuje ekonomický a technologický rozvoj. Transfer technológií podporuje konkurencieschopnosť firiem, inováciu, vytváranie nových pracovných miest a celkový ekonomický rast. Tento proces je zásadný aj pre

---

⁶ Ustanovenie § 263 OBZ a § 509 ods. 1 OBZ.

⁷ ADAMOVIČ, Z. Právo duševného vlastníctva. 1. vyd. Bratislava: TINCT, 2020. s. 58

⁸ *Ibid.* s. 58

⁹ Príslušným registrom je v tomto prípade Úrad priemyselného vlastníctva SR

medzinárodnú spoluprácu, kde umožňuje šírenie inovácií cez hranice a prispieva k technologickému pokroku v rôznych odvetviach.¹⁰ V prípadoch, keď dochádza aj k finančnému zhodnoteniu transferovanej technológie, môžeme hovoriť o komercializácii.¹¹ Komercializácia priemyselného vlastníctva môže prebiehať viacerými spôsobmi, pričom každý má svoje výhody a je vhodný pre iné typy duševného vlastníctva alebo podnikateľské zámery. Medzi hlavné metódy patria napríklad:

Licencovanie

Licenčnou zmluvou na predmety priemyselného vlastníctva oprávňuje poskytovateľ nadobúdateľa v dojednanom rozsahu a na dojednanom území na výkon práv z priemyselného vlastníctva a nadobúdateľ sa zaväzuje na poskytovanie určitej odplaty alebo inej majetkovej hodnoty.¹²

Hlavným cieľom licenčnej zmluvy na predmety priemyselného vlastníctva podľa OBZ je poskytnutie súhlasu od vlastníka týchto práv tretím stranám na ich využitie. V tomto prípade ide o takzvaný nepravý prevod práva, čo znamená, že samotné práva priemyselného vlastníctva sa neprevádzajú (k tomu by došlo uzavretím zmluvy o prevode práv ako nepomenovanej zmluvy podľa § 51 OZ alebo § 269 ods. 2 OBZ, prípadne podľa osobitných predpisov). Právo k predmetu priemyselného vlastníctva tak naďalej zostáva poskytovateľovi licencie, teda vlastníkovi práv. Licencovanie spočíva v tom, že nadobúdateľ licencie môže využívať predmet priemyselného vlastníctva, pričom práva jeho vlastníka zostávajú nedotknuté. Právo vyplývajúce z licenčnej zmluvy je teda odvodené právo, pretože priamo vychádza z práv poskytovateľa licencie, ktorý je vlastníkom daného predmetu priemyselného vlastníctva.¹³ Výhodou v tomto prípade je skutočnosť, že vlastník práv priemyselného vlastníctva si svoje práva ponecháva, a tiež že on sám bude predmetné práva využívať, alebo že môže tieto práva poskytnúť i ďalším osobám a znásobiť tak svoj zisk, pokiaľ sa v zmluve strany nedohodnú inak. Vlastník tak v závislosti od dojednaní zmluvy získa odplatu za poskytnutie práv, zachová si svoje práva a zároveň nenesie riziko súvisiace s transferom technológií do praxe, teda napríklad riziká spojené s výrobou alebo predajom konečných výrobkov, ktoré využívajú jeho práva. Osobitným druhom zmluvy mimo licenčnej zmluvy na predmety priemyselného vlastníctva podľa § 508 OBZ a nasl. ktorou sa v zásade dosiahne efekt poskytnutia

---

¹⁰ SHARIF, Sabri Mohamad, et al.: University intellectual property commercialization: a critical review of literature. *turkish online journal of design art and communication*. s. 1.

¹¹ LEVARSKÁ, L.: Analýza administratívnych procesov prevodu práv priemyselného vlastníctva v prostredí verejných vedeckovýskumných inštitúcií. s. 36.

¹² OBZ, § 508 ods. 1.

¹³ BARTOVÁ, Z.: Komentár k § 508. In: Patakyová, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. s. 1503.

licencie môže byť i franchisingová zmluva (inominátna zmluva podľa § 51 OZ alebo § 269 ods. 2 OBZ).¹⁴

Predaj (prevod práv)

V prípade prevodu práv ich vlastník prevádza na iný subjekt. Ide o jednorazovú transakciu, po ktorej sa kupujúci stáva novým vlastníkom práv. Na prevod práv strany využijú zmluvu o prevode práv ako inomínátnu zmluvu podľa § 51 OZ alebo § 269 ods. 2 OBZ, v závislosti od ich postavenia, a tiež v zmysle ustanovení osobitných predpisov, ktoré upravujú jednotlivé práva priemyselného vlastníctva, napríklad Zákon č. 517/2007 Z. z. o úžitkových vzoroch, Zákon č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Zákon č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach, Zákon č. 146/2000 Z. z. o ochrane topografií polovodičových výrobkov. Výhodou pri prevode práv je okamžitý príjem, ktorý si strany dohodnú v zmluve a vyhnutie sa dlhodobému spravovaniu práv a ďalším povinnostiam spojeným s vlastníctvom týchto práv. Prevodca tiež ako pri licenčnej zmluve nenesie riziko súvisiace s transferom technológií do praxe. Zároveň však stráca možnosti ďalej s právom nakladať a rozvíjať ho, pokiaľ s ich dohody s nadobúdateľom nevyplýva dohoda na ďalšej spolupráci.

Zakladanie spin-off alebo startup spoločností

Zakladanie spin-off alebo startup spoločností predstavuje spôsob komercializácie predmetom priemyselného vlastníctva, ktorý zohráva významnú úlohu tým, že priamo premieňa výsledky výskumu, technológie alebo know-how na produkty a služby prístupné na trhu. Spin-off spoločnosti sú zvyčajne zakladané univerzitami, výskumnými inštitúciami alebo väčšími firmami na komercializáciu konkrétnej technológie alebo duševného vlastníctva, ktoré tieto organizácie vyvinuli. Tento proces zahŕňa identifikáciu konkrétneho výskumného výsledku alebo technológie, založenie novej spoločnosti ktorej sa licencuje alebo prevedie právo.¹⁵ Spin-off následne môže získať financovanie od súkromných investorov, fondov rizikového kapitálu alebo grantových programov, čo mu umožní urýchliť vývoj produktu a jeho uvedenie na trh. Výzvou, najmä pre startup spoločnosti, je i potenciálny vstup investora do spoločnosti, kedy je potrebné myslieť na vzájomné rozdelenie práv a povinností v spoločnosti medzi spoločníkmi (či akcionármi), ktoré umožní investorovi informácie o jeho investícií a podiel na zisku, ale zároveň neoberie zakladateľa (pôvodcu nápadu) o jeho kontrolu nad smerovaním spoločnosti. Právna úprava v jednotlivých typoch spoločností preto umožňuje rôzne typy dohôd medzi spoločníkmi.¹⁶

---

¹⁴ DAŇKO, M., ŽÁRSKA, P.: The effects of trademarks on franchising. s. 90.

¹⁵ RASMUSSEN, Einar, BORCH, Odd, Jarl.: University capabilities in facilitating entrepreneurship: A longitudinal study of spin-off ventures at mid-range universities. s. 603.

¹⁶ GRAMBLIČKOVÁ, B.: Atypické (SOE – špecifické dojednania v akcionárskych zmluvách). s. 119.

Spin-off a startup spoločnosti umožňujú efektívny prenos duševného vlastníctva z akademickej alebo výskumnej sféry do komerčného prostredia, pričom zvyšujú trhovú dostupnosť inovácií, podporujú transfer technológií a delia riziká vývoja a uvedenia technológie na trh medzi zakladajúce organizácie, investorov a startupy.¹⁷ Tento spôsob komercializácie však zároveň presúva riziko a mnohé organizačné povinnosti na výskumníkov alebo ich inštitúciu. Je spojený s vyššími ziskami v prípade úspechu, ale tiež s rizikom nedostatku kapitálu na financovanie vývoja a expandovania na trhu, riziká trhu ako nedostatočný dopyt a konkurenčný boj, ale tiež možné technologické riziká ako rýchle zmeny a následná zastaranosť technológie či regulačné a právne prekážky.

Spolupráca na výskume a vývoji (R&D spolupráca)

Spolupráca na výskume a vývoji predstavuje spôsob, kde je od počiatku výskumník prepojený s partnerom, ktorý využije výsledky výskumu. Môže ísť o takzvaný zákazkový výskum.¹⁸ Spolupráca na výskume a vývoji môže fungovať rôznymi spôsobmi, v závislosti od typu partnerov, ich cieľov a dohôd, ktoré sú medzi nimi uzavreté, vo všeobecnosti však je potrebné myslieť na vhodné nastavenie cieľov, presne a určito už vopred dohodnúť rozdelenie podielov na výsledkoch a právach. V tomto prípade je zabezpečené financovanie výskumu a samotný predmet výskumu sa orientuje na riešenie pre prax čo je výhodou. Pre samotného výskumníka alebo inštitúciu však znamená najmä zabezpečenie príjmu pričom práva zväčša patria zadávateľovi, ktorý výskum financuje.

Joint venture

Joint venture alebo spoločný podnik je forma spolupráce medzi dvoma alebo viacerými subjektami, ktoré sa spoja za účelom dosiahnutia konkrétneho obchodného cieľa. Takýmto cieľom je napríklad vývoj produktu, rozšírenie technológie na nové trhy alebo komercializácia technológie. Partneri vytvárajú novú, spoločnú entitu, ktorú vlastní a riadia podľa dohodnutých podmienok.¹⁹ Táto entita má vlastnú právnu identitu a je nezávislá od materských spoločností, pričom každý partner do nej prináša svoj vklad, napríklad kapitál, know-how, práva priemyselného vlastníctva alebo iné zdroje. Výhodou je že vlastník práv priemyselného vlastníctva má pri tomto type komercializácie priamy podiel na príjmoch z danej technológie. Zároveň však, tak ako pri iných vyššie opísaných prístupoch, sa podieľa i na všetkých rizikách, ktoré s tým súvisia. Nevyhnutným aspektom spoločného podnikania s partnerom je i vhodné rozdelenie kompetencií a práv v rámci danej novozaloženej

---

¹⁷ SANSONE, Giuliano, et al.: Academic spinoffs: the role of entrepreneurship education. s. 15.

¹⁸ BÁLIKOVÁ, Klára, MARCINEKOVÁ, Lenka, ŠÁLKA, Jaroslav.: Zmluvný výskum v prostredí Technickej univerzity vo Zvolene. s. 16.

¹⁹ MARY, Twesigomwe. ENOCH, Otim.: Legal Considerations in the Development and Commercialization of Corporate Intellectual Property. s. 3.

obchodnej spoločnosti, čím sa spoločníci vyhnú problémom a nejasnostiam v budúcnosti.²⁰

Praktické aspekty licenčných zmlúv

Licenčné zmluvy na predmety priemyselného vlastníctva predstavujú významný nástroj komercializácie, ktorým vlastníci práv oprávňujú tretie strany vykonávať práva priemyselného vlastníctva bez toho, aby sa vzdali vlastníctva samotných práv²¹. Táto kombinácia flexibility s možnosťou kontroly nad používaním práv priemyselného vlastníctva tretími osobami vytvára priestor na rýchlejší prienik na trh a efektívnu monetizáciu priemyselného vlastníctva. Vďaka poskytnutiu licencie môže vlastník práva získavať odplatu bez nutnosti ďalších investícií a komplexného riadenia komerčného využívania jeho práva. Aj z tohto dôvodu je licenčná zmluva na predmety priemyselného vlastníctva jedným z najčastejších a organizačne najmenej náročných spôsobov komercializácie priemyselného vlastníctva.²² Samotné využitie licenčných zmlúv na predmet priemyselného vlastníctva môže mať rôzne motívy na strane ich majiteľov a naopak motivácia licencovať právo priemyselného vlastníctva bude iná v prípade nadobúdateľov tohto práva.

Licencovanie práv priemyselného vlastníctva z pohľadu ich majiteľov

Licenčná zmluva na predmety priemyselného vlastníctva umožňuje majiteľom práv zhodnotiť svoje inovácie a získať finančný zisk bez toho, aby sami aktívne vstupovali do výrobných alebo obchodných procesov na konkrétnych trhoch.²³ Licencovanie tak ponúka podnikateľom možnosť poskytnúť svoje patenty, ochranné známky alebo dizajny iným subjektom, ktoré majú kapacity či skúsenosti potrebné pre expanziu na nové trhy. Tento model je ideálny pre organizácie, ako sú univerzity alebo menšie firmy, ktoré sa zameriavajú primárne na výskum a nemajú prostriedky na vlastnú výrobu či distribúciu.²⁴ Licenčné zmluvy okrem toho umožňujú vlastníkom chrániť svoje práva tým, že presne definujú, kto, ako a na aký účel ich duševné vlastníctvo využije. Tým sa minimalizuje riziko neoprávneného nakladania s právami a zabezpečuje sa kontrola nad ich komerčným využitím, čo zvyšuje dlhodobú hodnotu duševného vlastníctva v rukách majiteľov. Právna úprava licenčnej zmluvy v OBZ tiež upravuje povinnosť utajovať poskytnuté podklady a informácie pred tretími osobami²⁵, avšak majitelia práv, najmä pokiaľ ide o práva, ktoré nie sú verejne

---

²⁰ LUKÁČKA, P., SMALIK, M.: Statutory body and the management of the business company. s. 111.

²¹ Komercializácia práv duševného vlastníctva v EÚ - Your Europe. EÚ Komisia. 2024. [online]. Dostupné na: https://europa.eu/youreurope/business/running-business/intellectual-property/licensing-selling/index_sk.htm.

²² RAČKOVÁ, Katarína, et al.: Transfer technológií na pôde slovenskej akadémie vied. s. 49.

²³ BARKOCI, S.: Časť 15. Licenčná zmluva na predmety priemyselného vlastníctva. s. 408.

²⁴ BARKOCI, S.: Stratégie nakladania s výsledkami vedeckovýskumnej činnosti. s. 40.

²⁵ OBZ, § 513.

prístupné alebo niektoré informácie s nimi súvisiace by mali myslieť na potrebu utajenia už v procese negociácie licenčnej zmluvy a zaviazat' druhú zmluvnú stranu zmluvne, napríklad zmluvou o zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii.²⁶

Využitie licenčných zmlúv teda v praxi dáva majiteľom práv význam v prípadoch, keď tieto práva oni sami nevedia naplno využiť, napríklad v prípadoch, že sa vôbec nevenujú komerčnej činnosti (prípád univerzít) alebo sa nevenujú komerčnej činnosti na danom trhu (prípád licencovania do zahraničia). Iný prípád môže nastať pokiaľ pôsobia v sektore, kde síce pôsobia komerčne na dotknutom trhu, ale zo špecifických dôvodov im neprekáža konkurencia a prioritou je monetizácia predmetného práva.

Licencovanie práv priemyselného vlastníctva z pohľadu ich nadobúdateľov

Pre nadobúdateľov licencie predstavuje prístup k licencovanému priemyselnému vlastníctvu strategickú výhodu, ktorá im umožňuje získať inovatívne technológie bez toho, aby museli investovať do vlastného vývoja – nákladného a časovo náročného procesu. Licenčné práva navyše poskytujú prístup k hodnotným značkám alebo patentom, čo nadobúdateľovi umožňuje predávať produkty s vyššou hodnotou na určených trhoch alebo pod známymi značkami, čo môže zvýšiť dôveru spotrebiteľov a samotný predaj produktov. Licenčné zmluvy sú tiež často súčasťou rozsiahlejších strategických partnerstiev, napríklad aj v rámci niektorých iných spôsobov komercializácie práv priemyselného vlastníctva, ktoré sme opísali vyššie ako joint ventures alebo spin-off a startup spoločností, ale tiež môžu byť súčasťou iných foriem spolupráce ako napríklad franchisingu.²⁷ Pri takýchto formách spolupráce nadobúdateľa a poskytovateľa združujú svoje zdroje a práva na dosiahnutie spoločných cieľov a licencia môže byť jedným zo spôsobov vkladu vlastníka práv do daného projektu spolupráce.

Licenčné zmluvy tak umožňujú ich nadobúdateľom rýchly prístup na nové trhy, bez dlhodobého procesu vývoja, čím môžu nadobúdateľa profitovať zo získanej konkurenčnej výhody, pričom získanie výlučných práv často zvyšuje ich trhovú podiel a posilňuje ich postavenie na trhu. Rýchlosť uvedenia riešenia na trh je podstatná najmä v dynamických odvetviach, ako sú technológie alebo medicína, pričom umožňuje nadobúdateľom využiť príležitosti a konkurenčne sa odlíšiť od ostatných hráčov na trhu. V mnohých odvetviach, ako je napríklad farmaceutický priemysel, licencie na patenty umožňujú spoločnostiam vyrábať a distribuovať nové lieky bez potreby extenzívneho výskumu, čím zrýchľujú svoju reakciu na požiadavky trhu.²⁸

---

²⁶ PINTÉROVÁ, D.: Ochrana dôverných informácií v obchodnoprávných vzťahoch prostredníctvom koncepcie zmluvy o zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii. s. 603.

²⁷ DAŇKO, M., ŽÁRSKA, P.: Licenčné zmluvy vo franchisingu. s. 75.

²⁸ SIMONET, D.: Licensing Agreements in the Pharmaceutical Industry. s. 329.

Záver

Kľúčovú úlohu v procese inovácií majú nepochybne aj predmety duševného vlastníctva, pretože okrem toho, že poskytujú ochranu tvorivej duševnej činnosti, pôsobia ako hnacia sila k ďalšiemu vývoju a výskumu. Okrem prenosu nových technológií a poznatkov do praxe podporuje výskum a vývoj aj ekonomický rast. Na efektívny a spravodlivý transfer technológií je však nevyhnutné využívať určité právne nástroje, ktoré umožnia stranám naplniť ich požiadavky a predídu možným problémom. Ako účinný nástroj využívaný práve na túto komercializáciu, slúžia licenčné zmluvy. Na základe skutočností, ktorými sa autori zaoberali v rámci toho príspevku možno uviesť, že licenčné zmluvy poskytujú majiteľom práv priemyselného vlastníctva na jednej strane možnosť uplatniť komerčný potenciál týchto práv a na strane druhej im zas umožňujú zachovať si kontrolu nad procesom komercializácie. Pre nadobúdateľov licenčných zmlúv možno hovoriť o benefite rýchleho získavania prístupu k inovatívnym technológiám bez potreby nákladného a časovo náročného výskumu. Taktiež možno uviesť, že slovenská právna úprava, poskytuje jasnú štruktúru pre licencovanie priemyselného vlastníctva, ktorá zohľadňuje požiadavky na predmet licencie, zmluvné strany, rozsah licencie a územné obmedzenie. Záverom uvádzame, že licenčné zmluvy predstavujú kľúčový nástroj komercializácie priemyselného vlastníctva ktorý prináša nielen finančné výhody, ale aj ochranu držiteľov práv.

Zoznam použitej literatúry

1. ADAMOVIČ, Z.: Právo duševného vlastníctva. 1. vyd. Bratislava: TINCT, 2020. 224 s. ISBN: 978-80-973544-0-4.
2. BÁLIKOVÁ, Klára, MARCINEKOVÁ, Lenka, ŠÁLKA, Jaroslav.: Zmluvný výskum v prostredí Technickej univerzity vo Zvolene. TRANSFER TECHNOLOGIÍ bulletin. 2023, 16. ISSN 1339-5114. Dostupné na: doi:10.52036/ttb2023216.
3. BARKOCI, S.: Časť 15. Licenčná zmluva na predmety priemyselného vlastníctva. In: Mojmir Mamojka a kol. Obchodné právo II. Obchodné záväzkové vzťahy. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2023. s. 407 - 420.
4. BARKOCI, S.: Stratégie nakladania s výsledkami vedeckovýskumnej činnosti. In: PATAKYOVIČ, M. ed. Univerzitný vedecký park a jeho právne výzvy v 21. storočí : zborník príspevkov. 1. vyd. – Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta. 2015. s. 35 – 43. ISBN 978-80-7160-393-1.
5. DAŇKO, M., ŽÁRSKA, P.: Licenčné zmluvy vo franchisingu. In: Bratislavské právnické fórum 2023 : autonómia subjektov v 21. storočí. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. Právnická fakulta UK, 2023, s. 75-88. ISBN 978-80-7160-705-2.

6. DAŇKO, M., ŽÁRSKA, P.: The effects of trademarks on franchising. Bratislava law review. 2018, roč. 2, č. 1, s. 89-97. ISSN 2585-7088.
7. GRAMBLIČKOVÁ, B.: Atypické (SOE – špecifické dojednania v akcionárskych zmluvách). In: Corporate governance spoločností s účasťou štátu. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2020. s. 113-120. ISBN 978-80-7598-896-6.
8. Komercializácia práv duševného vlastníctva v EÚ - Your Europe. EÚ Komisia. 2024. [online]. [cit. 24. 10. 2024]. Dostupné na: https://europa.eu/youreurope/business/running-business/intellectual-property/licensing-selling/index_sk.htm.
9. LEVARSKÁ, L.: Analýza administratívnych procesov prevodu práv priemyselného vlastníctva v prostredí verejných vedeckovýskumných inštitúcií. Transfer Technológií Bulletin, č. 2, 2023, s. 35-42. ISSN 13392654.
10. LUKÁČKA, P., SMALIK, M.: Statutory body and the management of the business company. Ad alta : journal of interdisciplinary research. 2016, roč. 6, č. 2, s. 108-112. ISSN 1804-7890.
11. MARY, Twesigomwe. ENOCH, Otim.: Legal Considerations in the Development and Commercialization of Corporate Intellectual Property. International Journal of Rural Development, Environment and Health Research. 2024, roč. 8, č. 3, s. 01–20. ISSN 2456-8678. Dostupné na: doi:10.22161/ijreh.8.3.1.
12. PINTÉROVÁ, D.: Ochrana dôverných informácií v obchodnoprávných vzťahoch prostredníctvom koncepcie zmluvy o zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii. Justičná revue. 2020. roč. 72, č. 5, s. 602-616.
13. RAČKOVÁ, Katarína, et al.: Transfer technológií na pôde slovenskej akadémie vied. TRANSFER TECHNOLOGIÍ bulletin. 2021, roč. 2, č. 1. ISSN 1339-5114. [online]. [cit. 24. 10. 2024]. Dostupné na: doi:10.52036/ttb20212147.
14. RASMUSSEN, Einar, BORCH, Odd, Jarl.: University capabilities in facilitating entrepreneurship: A longitudinal study of spin-off ventures at mid-range universities. Research Policy. 2010, roč. 39, č. 5, s. 602–612. ISSN 0048-7333. [online]. [cit. 24. 10. 2024]. Dostupné na: doi:10.1016/j.respol.2010.02.002.
15. SANSONE, Giuliano, et al.: Academic spinoffs: the role of entrepreneurship education. International Entrepreneurship and Management Journal. roč. 2019. ISSN 1555-1938. [online]. [cit. 28. 10. 2024]. Dostupné na: doi:10.1007/s11365-019-00601-9.
16. SHARIF, Sabri Mohamad, et al.: University intellectual property commercialization: a critical review of literature. Turkish online journal of design art and communication. 2018, s. 874–886. ISSN 2146-5193. [online]. [cit. 28. 10. 2024]. Dostupné na: doi:10.7456/1080sse/124.
17. SIMONET, D.: Licensing Agreements in the Pharmaceutical Industry. Journal of Medical Marketing: Device, Diagnostic and Pharmaceutical Marketing. roč.

- 2002, č. 2(4). [online]. [cit. 22. 10. 2024]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1057/palgrave.jmm.5040090>.
18. VOJČÍK, P.: Zmluvné právo a priemyselné vlastníctvo. In: VOJČÍK, P. a kol. Právo duševného vlastníctva. 2. upravené vydanie. Plzeň: Vydavateľstvo Aleš Čenek, 2014. s. 348 – 360.
19. WIPO. IP & Business: Intellectual Property, Innovation and New Product Development. [online]. [cit. 28. 10. 2024]. Dostupné na: https://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2005/04/article_0002.html
20. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

Kontaktné údaje

Mgr. Jana Zigo, LL.M.

e-mail: cihanova2@uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

Mgr. Daniel Zigo, PhD., LL.M.

e-mail: daniel.zigo@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

POČÍTAČOVÁ HRA AKO PREDMET OCHRANY PRÁVA

COMPUTER GAME AS AN OBJECT OF LEGAL PROTECTION

Štefan Horony¹

Abstrakt: Počítačové hry v 21. storočí tvoria neoddeliteľnú súčasť života miliónov ľudí na celom svete. Okrem toho, že predstavujú možný spôsob zábavy, v sebe zahrnujú aj jedinečné spojenie technológie a umenia. Toto spojenie sa potom odzrkadľuje v jednotlivých zložkách počítačových hier ako sú napríklad postavy, príbeh, samotné prostredie hry, cut-scény a pod. Cieľom článku je zistiť, akým spôsobom súčasná právna úprava poskytuje ochranu počítačovým hrám a v prípade potreby navrhnúť zmeny v rámci úvah de lege ferenda.

Kľúčové slová: počítačová hra, Autorský zákon, počítačový program, audiovizuálne dielo.

Abstract: In the 21st century, computer games are an integral part of the lives of millions of people around the world. As well as being a possible form of entertainment, they also involve a unique combination of technology and art. This combination is then reflected in the various components of computer games, such as characters, story, the game environment itself, cut-scenes, etc. The aim of this article is to examine how the current legal framework provides protection for computer games and, if necessary, to propose changes as part of de lege ferenda considerations.

Key words: computer game, Copyright Act, computer program, audiovisual work

Úvod

Počítačový, resp. videoherný priemysel už roky generuje na Slovensku, ako aj v zahraničí miliónové zisky, z ktorých sa tešia najmä herné spoločnosti a vývojári. Podľa dostupných informácií v roku 2023 herný priemysel dosiahol celkový príjem 184 miliárd dolárov, pričom mobilné hry vyprodukovali príjem vo výške 90,4 miliárd dolárov, konzolové hry (PlayStation, Xbox a pod.) 53,2 miliárd dolárov a počítačové

---

¹ Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta.

hry 40,4 miliárd dolárov.² Najviac zárobkovými videohrami v roku 2023 boli Hogwarts Legacy, Call of Duty Modern Warfare III a The Legend of Zelda: Tears of the Kingdom.³

Podľa štatistík občianskeho združenia Slovak Game Developers slovenský herný priemysel vygeneroval v roku 2023 obrat v celkovej výške 70 miliónov EUR, pričom na Slovensku pôsobí takmer 70 herných spoločností, medzi ktorými dominuje spoločnosť PIXEL FEDERATION, s.r.o.⁴

Vzhľadom na dôležitosť počítačových hier⁵, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu aj z ekonomického pohľadu, sme sa rozhodli v rámci článku analyzovať súčasnú právnu úpravu Slovenskej republiky v tejto oblasti, ako aj poukázať na jednotlivé prístupy k vymedzeniu pojmu počítačová hra v iných štátoch. Za týmto účelom sme si stanovili aj nasledovnú hypotézu:

„Za súčasného právneho stavu v podmienkach Slovenskej republiky nemožno počítačové hry/videohry považovať výlučne za audiovizuálne dielo alebo počítačový program.“

Počítačová hra – (ne)existujúca definícia ?

Ústredným pojmom článku je pojem „počítačová hra“, pod ktorou si väčšina ľudí predstaviť ihneď určitý obraz s postavou, nad ktorou je možné mať kontrolu prostredníctvom klávesnice alebo ovládača. Je však pojem počítačová hra zadefinovaná v právnych predpisoch Slovenskej republiky? Upravujú predpisy duševného vlastníctva právny režim počítačových hier?

Na začiatok možno konštatovať, že právo duševného vlastníctva upravuje široký okruh spoločenských vzťahov týkajúcich sa osobnomajetkových vzťahov, ktoré sa ďalej vnútorne členia na práva osobnostné a práva majetkové.⁶ Osobnomajetkové vzťahy tradične teória rozčleňuje do nasledovných skupín: (i) autorskoprávne vzťahy, (ii) právne vzťahy zo zlepšovacích návrhov, (iii) právne vzťahy k vynálezom, (iv) právne vzťahy k ochranným známkam, (v) právne vzťahy k dizajnom, (vi) právne vzťahy k topografiám polovodičových výrobkov, (vii) právne vzťahy k novým odrodám rastlín.⁷

---

² Newzoo's year in review: the 2023 global games market in numbers [online]. Dostupné na <https://newzoo.com/resources/blog/video-games-in-2023-the-year-in-numbers>

³ Bližšie pozri The top 10 best-selling video games of 2023 [online]. Dostupné na <https://readwrite.com/the-top-10-best-selling-video-games-of-2023/>

⁴ Bližšie pozri Slovenský videoherný priemysel – štatistiky 2023 [online]. Dostupné na <https://visiongame.cz/slovensky-videoherny-priemysel-statistiky-2023/>

⁵ V príspevku budeme v prevažnej väčšine pracovať s pojmom počítačová hra, avšak na účely tohto príspevku pojem počítačová hra považujeme za synonymum slova videohra.

⁶ Muriň, P. Autorské právo II. Komentár k novému Autorskému zákonu. Bratislava: Epos, 2004, s. 19.

⁷ Lazar, J. a kol.: Občianske právo hmotné 1. Bratislava: IURIS LIBRI, spol. s.r.o., 2018. s. 35-36.

Po hľadanií definície v príslušných predpisoch duševného vlastníctva sme však dospeli k záveru, že odpoveď na vyššie položené otázky je záporná. Tak ako zákon č. 185/2015 z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „AZ“), ani iné predpisy duševného vlastníctva neponúkajú legálnu definíciu pojmu počítačová hra. Takáto definícia preto v podmienkach Slovenskej republiky v súčasnosti absentuje. Aj keď počítačová hra za stavu de lege lata definovaná nie je, neznamená to, že počítačovú hru nemôže byť dielom tak, ako je dielo definované v § 3 AZ. Samozrejme, počítačová hra bude dielom iba vtedy, ak spĺňa kumulatívne všetky pojmové znaky diela, v opačnom prípade počítačová hra nebude predmetom autorského práva a ochrany podľa AZ. Počítačová hra teda musí byť:

- byť z oblasti literatúry, umenia alebo vedy,
- výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora,
- jedinečným dielom vyjadreným v podobe vnímateľnej ľudskými zmyslami.⁸

To, či počítačový program spĺňa takéto podmienky je právnou otázkou, avšak súd si v prípade potreby môže vyžiadať odborné vyjadrenie určitej osoby, prípadne vykonať aj znalecké dokazovanie.⁹

V prípade, že počítačová hra spĺňa všetky pojmové znaky v zmysle § 3 AZ, je nutné sa zamyslieť nad otázkou, či sa na takéto dielo uplatnia aj osobitné ustanovenia AZ ohľadom počítačových programov (§ 87 a nasl. AZ), a/alebo aj osobitné ustanovenia AZ ohľadom audiovizuálnych diel (§ 82 a nasl. AZ). Tieto otázky však budú predmetom tohto príspevku v ďalších kapitolách nižšie.

Okrem slovenskej právnej úpravy absentuje legálna definícia počítačových hier aj v iných štátoch sveta. Ide napríklad o štáty ako Argentína, Kanada, Čína, Taliansko a pod. Tieto štáty považujú počítačové hry za počítačový program, tzn. poskytujú počítačovým hrám rovnakú ochranu ako je tomu pri počítačových programoch. Ďalšia skupina štátov, kam môžeme zaradiť Keňu alebo Kórejskú republiku sa prikláňajú k názoru, že počítačové hry treba chrániť obdobne ako audiovizuálne diela. Napokon, veľká skupina štátov (Belgicko, Dánsko, Francúzsko, Japonsko, Nemecko, USA a ďalšie) poskytuje počítačovým hrám osobitnú ochranu a preto tento pojem (resp. pojem videohra) aj definujú.¹⁰

V USA je definícia videohier obsiahnutá v § 1505.1 písm. a), ods. 2 Kódexov federálnych predpisov USA (Code of Federal Regulations), ktorý stanovuje, že: „*videohra je videoherný hardvérový systém, ktorý je hrou, ktorá vytvára dynamický obraz buď na obrazovke, ktorá je súčasťou videohry, alebo prostredníctvom*

---

⁸ Lazíková, J. Autorský zákon. Komentár. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2018, s. 33 – 37.

⁹ Adamová, Z., Hazucha, B. Autorský zákon. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 21.

¹⁰ Bližšie pozri Ramos, A., López, L., Rodríguez, A., Meng, T., Abrams, S. The Legal Status of Video Games: Comparative Analysis in National Approaches [online]. Dostupné na: https://www.wipo.int/export/sites/www/copyright/en/docs/creative-industries/video_games.pdf [cit. 10.10.2024]

pripojovacích káblov na televíznej obrazovke, pričom umožňujú ovládanie pohybu aspoň časti obrazu.¹¹ Videohra preto musí v zmysle tejto definície spĺňať nasledovné znaky:

- musí ísť o hardvérový systém, ktorý je hrou,
- vytváranie dynamického obrazu na obrazovke,
- umožnenie ovládania pohybu časti obrazu.

Takáto definícia jasne odlišuje videohry od audiovizuálnych diel (filmov), keďže *expressis verbis* ako pojmový znak zakotvuje možnosť osoby ovládať pohyb aspoň časti obrazu.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že jednotlivé štáty pristupujú rozdielne k úprave počítačových hier. Kým niektoré štáty do svojich právnych poriadkov výslovne zakotvili úpravu počítačových hier, iné počítačové hry chápu buď ako audiovizuálne dielo alebo ako počítačový program.

Počítačová hra z pohľadu práva Európskej únie

Pri hľadaní možných odpovedí na otázku, akú úpravu v rámci AZ použiť na počítačové hry, je potrebné nepochybne zohľadniť aj právo Európskej únie.

Relevantný právny základ tvorí najmä smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/24/ES z 23.04.2009 o právnej ochrane počítačových programov (ďalej len „**Smernica o ochrane počítačových programov**“) ako aj smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22.05.2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti. Obe tieto smernice slúžia najmä na harmonizáciu úprav členských štátov v oblasti duševného vlastníctva, najmä autorského práva. Obzvlášť dôležitou je Smernica o ochrane počítačových programov, ktorá síce neeliminuje úplne všetky rozdiely medzi právnymi poriadkami, ale jej cieľom je eliminovať tie rozdiely, ktoré by negatívne ovplyvnili jednotný trh. Osobitne treba poukázať na terminológiu Smernice o ochrane počítačových programov, ktorá neoperuje s pojmami ako dielo alebo časť diela, ale namiesto toho používa pojmy počítačový program, program, kópia počítačového programu a pod.¹² Obe smernice boli transponované aj do AZ.

Aj keď spomenuté smernice upravujú oblasť autorského práva, prípadne konkrétne aj oblasť ochrany počítačových programov, úplne v nich absentuje definícia pojmu počítačová hra alebo videohra. Takáto definícia chýba aj v iných aktoch Európskej únie. Z toho vyplýva, že rovnako ako v podmienkach Slovenskej republiky, ani

---

¹¹ *The term video games means video game hardware systems, which are games that both produce a dynamic video image, either on a viewing screen that is part of the video game or, through connecting cables, on a television set, and have some way to control the movement of at least some portion of the video image.*

¹² Gregušková, D. Počítačový program a právo. Bratislava: Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 1999, s. 48.

v podmienkach Európskej únie neexistuje legálna definícia počítačových hier a ani ich osobitná právna úprava.

Na druhej strane možno v tejto súvislosti poukázať na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „SD EÚ“) z 23. januára 2014 vo veci Nintendo Co. Ltd a i. proti PC Box Srl a gNet Srl., v ktorom SD EÚ uviedol nasledovné: „*videohry, o aké ide vo veci samej, predstavujú komplexný útvar zahŕňajúci nielen počítačový program, ale aj grafické a zvukové prvky, ktoré sú síce kódované v informatickom jazyku, ale majú vlastnú tvorivú hodnotu, ktorú nemožno obmedziť na uvedené kódovanie. Pokiaľ sa časti videohry, v prejednávanej veci tieto grafické a zvukové prvky, podieľajú na pôvodnosti diela, sú chránené spolu s celým dielom autorským právom v rámci režimu, ktorý zaviedla smernica 2001/29.*“¹³ SD EÚ síce v citovanom rozhodnutí neuviedol konkrétnu definíciu videohry/počítačovej hry, avšak expressis verbis uviedol, že videohry nemožno považovať len za počítačový program, keďže pozostávajú aj z ďalších prvkov (grafických a zvukových), ktoré ju od počítačového programu odlišujú.

Ochrana počítačových hier v podmienkach Slovenskej republiky

Ako sme už uviedli v prechádzajúcej časti článku, v podmienkach Slovenskej republiky ani Európskej únie nie sú počítačové hry predmetom osobitnej právnej ochrany. Je preto dôležité zodpovedať na otázku, aké ustanovenia AZ sa uplatnia na počítačové hry? Do úvahy nám z povahy veci prichádzajú 2 možnosti – jednak uplatnenie ustanovení upravujúcich režim audiovizuálnych diel, prípadne ustanovenia AZ o počítačovom programe.

Právna úprava audiovizuálnych diel je obsiahnutá v § 82 a nasl. AZ. Ustanovenie § 82 ods. 1 AZ definuje audiovizuálne dielo ako „*dielo vytvorené filmovými tvorivými postupmi, ako aj výberom a spracovaním diel audiovizuálne použitých bez ohľadu na formu a spôsob ich spracovania, vnímateľné prostredníctvom technického zariadenia ako sled zaznamenaných, zámerne usporiadaných a navzájom súvisiacich obrazov vyvolávajúcich dojem pohybu a sprevádzaných zvukom alebo bez neho.*“ Ide teda o umelecké alebo vedecké diela (napr. niektoré populárne vedecké filmy), pre ktoré je významné ich vnímateľné vyjadrenie zvukovo-obrazovou podobou sluchom a zrakom prostredníctvom rôznej techniky.¹⁴

Bez akýchkoľvek pochybností možno povedať, že aj počítačové hry sú vnímateľné tak zrakom ako aj sluchom. Oproti audiovizuálnym dielam však v prípade počítačových hier nejde iba o pasívne vnímanie sledu udalostí, ale osoba (hráč) môže sled týchto udalostí aktívne ovplyvniť. Počítačová hra v sebe preto nesie aj také interaktívne prvky, ktoré pri audiovizuálnych dielach absentujú. Z uvedeného dôvodu počítačové

¹³ Bod 23 rozsudku SD EÚ z 23. januára 2014. Nintendo Co. Ltd a i. proti PC Box Srl a gNet Srl.

¹⁴ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s 586.

hry nemožno stotožňovať s dielom audiovizuálnym tak, ako sú tieto diela vymedzené v ustanovení § 82 ods. 1 AZ.

Možno však počítačové hry považovať bez ďalšieho za počítačový program len preto, že nespĺňajú definíciu audiovizuálneho diela? Z definície počítačového programu obsiahnutej v ustanovení § 87 ods. 1 AZ vyplýva, že počítačový program je súbor príkazov a inštrukcií vyjadrených v akejkoľvek forme použitých priamo alebo nepriamo v počítači alebo v podobnom technickom zariadení, k je výsledkom tvorivej duševnej činnosti autor. Pod počítačovým programom sa pritom chápe tak komplexné softvérové riešenia, ako aj jednoduché skripty, firmware slúžiaci na fungovanie rozličných elektronických zariadení.¹⁵

Je nepochybné, že každá počítačová hra sa skladá z nejakého počítačového programu, ktorý je jej podkladom. Počítačové hry však nemožno obmedziť a stotožňovať iba s počítačovým programom, keďže na rozdiel od počítačového programu obsahujú aj iné audiovizuálne prvky (animácie, postavy, text, skladby, nahrávky a pod.). Rovnaký názor zaujal aj SD EÚ v rozhodnutí citovanom vyššie.

Po zohľadnení špecifik počítačových hier sa prikláňame k záveru, že počítačové hry nemožno chápať výlučne iba za audiovizuálne dielo alebo počítačový program. V prípade počítačových hier totižto ide o kombináciu viacerých prvkov, a to:

- počítačového programu (zdrojový kód, strojový kód...),
- vizuálnych prvkov
- zvukových prvkov.

Tieto rôzne prvky môžu byť aj predmetom osobitnej ochrany, a to aj v rozličnom právnom režime. Rovnaký názor zaujali aj Adamová a Hazuch, ktorí uvádzajú, že slovenský AZ tiež nevyklučuje právnu ochranu videohier ako počítačových programov, pričom jednotlivé prvky a grafické užívateľské rozhranie môžu byť chránené aj ako audiovizuálne alebo autorské dielo¹⁶. Z dôvodu akejsi hybridnej povahy počítačových hier (kombinácia audiovizuálneho diela a počítačového programu) zastávame názor, že za stavu de lege lata sú počítačové hry chránené primárne ako počítačový program (keďže každá počítačová hra je zároveň aj počítačovým programom), pričom jednotlivé prvky počítačových hier môžu byť chránené napr. aj ako audiovizuálne dielo (napr. rôzne cut-scény).

Ako príklad prvku, ktorý bude chránený inak ako počítačový program, môže poslúžiť prostredie hry (rôzne budovy, mestá, dediny a pod.). Takýto prvok, ak spĺňa definíciu uvedenú v ustanovení § 3 ods. 7 AZ, môže byť považovaný za architektonické dielo. V zmysle uvedeného ustanovenia totižto architektonickým dielom „je

---

¹⁵ Adamová, Z., Hazucha, B. Autorský zákon. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 645.

¹⁶ Adamová, Z., Hazucha, B. Autorský zákon. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 656.

najvšeobecnejšie vyjadrenie tvorivej architektonickej myšlienky autora, najmä grafické a priestorové zobrazenie architektonického riešenia stavby alebo urbanistického usporiadania územia, stavba, ako aj dielo záhradnej, interiérovej a scénickej architektúry a dielo architektonického dizajnu." Z citovaného ustanovenia a z komentárovej literatúry vyplýva, že je irelevantné, či ide o hmotnú stavbu alebo stavbu, ktorá je vyjadrená spôsobom umožňujúcim jej vnímanie v dvojrozmernom priestore (grafické zobrazenie plánmi alebo náčrtmi) alebo v trojrozmernom priestore (maketou, plastikou a pod.).¹⁷ Nič teda nebráni tomu aby stavba, ktorá je súčasťou počítačovej hry, bola predmetom osobitnej ochrany ako architektonické dielo. Rovnaký postup by sme mohli aplikovať aj na hudbu hry, rôzne cut-scény, postavy a iné prvky, ktoré tvoria samotnú počítačovú hru.

Sumarizujúc uvedené možno teda povedať, že počítačovým hrám poskytuje AZ ochranu. V rámci úvah de lege ferenda je ale potrebné zodpovedať otázku, či táto ochrana je dostatočná. Ako bolo vyššie prezentované, počítačové hry sú predmetom ochrany aj v Slovenskej republike, najmä prostredníctvom príslušných ustanovení AZ. Na druhej strane sa však ponúka možno aj ďalšie, „elegantnejšie riešenie“ – výslovne zadefinovať pojem videohra v AZ a upraviť otázky spojené s jej autorstvom, ochranou, používaním, výkonom práv a pod. Zaistilo by to príslušným subjektom, najmä výrobcom a vývojárom väčšiu právnu istotu, najmä v prípade porušovania autorských práv k videohrám. Súčasnú právnu úpravu však nemožno podľa nášho názoru považovať za „nepoužiteľnú“, keďže poskytuje jednotlivým zložkám počítačových hier ochranu (aj keď tá sa môže odlišovať v závislosti od toho, či má byť predmetom ochrany počítačový program alebo iná súčasť počítačovej hry).

Záver

Na základe analýzy súčasnej právnej úpravy a porovnania prístupov k ochrane počítačových hier v rôznych jurisdikciách možno dospieť k záveru, že hypotéza, ktorú sme si stanovili je potvrdená.

Počítačové hry predstavujú komplexné dielo, ktoré zahŕňa prvky audiovizuálneho diela aj počítačového programu, a preto ich nemožno jednoznačne zaradiť výlučne do jednej z týchto kategórií. Zohľadňujúc hybridnú povahu počítačových hier, je potrebné pristupovať k ich ochrane tak, že jednotlivé zložky hry môžu byť chránené v rámci rôznych právnych režimov. Súčasný stav slovenského Autorského zákona umožňuje ochranu počítačových hier primárne ako počítačových programov, pričom jednotlivé audiovizuálne a zvukové prvky môžu byť chránené aj ako samostatné autorské diela.

Na základe uvedeného možno konštatovať, že existuje potreba zlepšiť právnu úpravu v oblasti ochrany počítačových hier, aby lepšie reflektovala ich jedinečnú povahu a

---

¹⁷ Lazíková, J. Autorský zákon. Komentár. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2018, s. 40.

zabezpečila komplexnú právnu ochranu pre všetky ich zložky. Navrhujeme preto zväziť vytvorenie osobitnej kategórie ochrany pre počítačové hry v rámci AZ, čo by mohlo prispieť k právnej istote a efektívnejšej ochrane práv autorov a tvorcov počítačových hier.

Zoznam použitej literatúry

1. Adamová, Z., Hazucha, B. Autorský zákon. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2018, 1160 s. ISBN 978-80-89603-58-9.
2. Gregušková, D. Počítačový program a právo. Bratislava: Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 1999, 170s. ISBN 80-7160-109-8.
3. Lazar, J. a kol.: Občianske právo hmotné 1. Bratislava: IURIS LIBRI, spol. s.r.o., 2018. 726 s. ISBN 978-80-89635-35-01.
4. Lazíková, J. Autorský zákon. Komentár. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2018, 5732 s. ISBN 978-80-8168-880-5.
5. Muriň, P. Autorské právo II. Komentár k novému Autorskému zákonu. Bratislava: Epos, 2004, 303 s. ISBN 80-80057-582-7.
6. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 989 s. ISBN 978-80-7179-608-4.

Online zdroje

1. Newzoo's year in review: the 2023 global games market in numbers [online]. Dostupné na <https://newzoo.com/resources/blog/video-games-in-2023-the-year-in-numbers>
2. Ramos, A., López, L., Rodríguez, A., Meng, T., Abrams, S. The Legal Status of Video Games: Comparative Analysis in National Approaches [online]. Dostupné na: https://www.wipo.int/export/sites/www/copyright/en/docs/creative-industries/video_games.pdf
3. Slovenský videoherný priemysel – štatistiky 2023 [online]. Dostupné na <https://visiongame.cz/slovensky-videoherny-priemysel-statistiky-2023/>
4. The top 10 best-selling video games of 2023 [online]. Dostupné na <https://readwrite.com/the-top-10-best-selling-video-games-of-2023/>

Súdne rozhodnutia

1. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 23. januára 2014 Nintendo Co. Ltd a i. proti PC Box Srl a gNet Srl.

Kontaktné údaje

Mgr. Štefan Horony

stefan.horony@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

MOŽNOSTI VYUŽITIA UMELEJ INTELIGENCIE PRI ZABEZPEČOVANÍ VEREJNÉHO PORIADKU A OCHRANE MÄKKÝCH CIEĽOV

THE POTENCIAL USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN SECURING PUBLIC ORDER AND PROTECTING SOFT TARGETS

Alojz Vyčislík – Adam Kubelka¹

Abstrakt: Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2023 – 2027 deklarovalo ambíciu presadenia komplexných riešení pre tzv. bezpečnú samosprávu, ktoré budú reflektovať zvýšenie ochrany zdravia a majetku, účinné protipovodňové opatrenia alebo preventívne a rozvojové aktivity. Ide o mimoriadne komplexný prístup bytostne súvisiaci s agendou inteligentných miest a rovnako tak s konceptom rozhodovania štátu na základe dát. Dosahovanie cieľov v tejto oblasti je nutne spojené aj s riešeniami využívajúcimi umelú inteligenciu, zohľadňujúc právne predpisy na úseku kybernetickej bezpečnosti a ochrany osobných údajov. Cieľom príspevku je aj cestou poukázania na príklady dobrej praxe zo zahraničia načrtnúť možnosti implementácie týchto riešení v našom právnom prostredí s dôrazom na verejný poriadok a ochranu mäkkých cieľov.

Kľúčové slová: Umelá inteligencia. Kybernetická bezpečnosť. Inteligentné mestá. Verejný poriadok. Ochrana mäkkých cieľov

Abstract: The Programme Declaration of the Government of the Slovak Republic for the years 2023 – 2027 outlines the ambition to promote comprehensive solutions for the so-called "safe self-government," which will enhance health and property protection, implement effective flood protection measures, and support preventive and developmental activities. This extremely complex approach is intrinsically linked to the smart cities agenda as well as the data-driven state concept. Achieving the objectives in this area is necessarily linked to solutions using artificial intelligence, with consideration for cybersecurity and data protection legislation. This paper aims to outline the possibilities of implementing these solutions in our legal environment with an emphasis on public policy and soft target protection, also by pointing to examples of good practice from abroad.

---

¹ Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Keywords: Artificial intelligence. Cybersecurity. Smart Cities. Public order. Protecting soft targets.

Úvod

Aj s ohľadom na nedávne udalosti, akými bol napríklad atentát na popredného predstaviteľa štátu alebo mailové vyhrážky o možnom bombovom útoku na školské zariadenia u nás, či bezprecedentný útok na žiakov a pedagógov v Spišskej Starej Vsi alebo na univerzite v Českej republike, stáva sa téma o zabezpečovaní bezpečnostných opatrení na miestnej úrovni čoraz viac pertraktovanejšou.

Slovenská republika deklaruje v ústavnom zákone č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „Ústava SR“), že uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a rovnako tak aj ďalšie svoje medzinárodné záväzky. Týmto v podstate potvrdzuje svoju oddanosť princípom medzinárodnej spolupráce a právneho poriadku. Výsledkom aplikácie zmieňovaného článku Ústavy SR je nielen skutočnosť, že sme viazaní k rešpektovaniu a dodržiavaniu medzinárodných zmlúv, ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom², ale rovnako tak aj k zabezpečeniu ich implementácie do vnútroštátnej právnej úpravy. Vyššie uvedené znamená okrem iného aj to, že Slovenská republika je povinná ochraňovať verejný poriadok a bezpečnosť v súlade s medzinárodnými štandardmi, ako je boj proti terorizmu, ochrana ľudských práv a v neposlednom rade zabezpečenie integrity verejných priestorov. Dôsledným dodržiavaním týchto záväzkov môžeme podčiarknuť postavenie Slovenskej republiky ako dôveryhodného člena medzinárodného spoločenstva, ktorý aktívnym spôsobom prispieva ku globálnej stabilite a plní svoje povinnosti v súlade s medzinárodným právom.

V rámci zákonného vymedzenia alebo následnej argumentačnej právnej logiky dôležitosti ochrany mäkkých cieľov, túto problematiku môžeme subsumovať do širšieho okruhu vzťahov verejného poriadku a bezpečnosti. Relevantná právna úprava je obsiahnutá vo viacerých právnych predpisoch upravujúcich rôznorodé spektrum práv a povinností, a to od pôsobnosti obcí alebo aj samosprávnych krajov (vo vzťahu k ich zriaďovateľskej pôsobnosti na úseku stredného školstva) až po kompetencie ústredných orgánov štátnej správy v oblasti prevencie kriminality³. S dôrazom na obsahové zameranie tohto príspevku nie je možné opomenúť ani

---

² Porovnaj článok 1 ods. 2, resp. čl. 7 ods. 4 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

³ Napríklad zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov, zákon č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

priamo aplikovateľné právne akty EÚ, a to najmä nedávno prijatú úpravu regulujúcu vybrané aspekty umelej inteligencie, ktorá prirodzene súvisí s legislatívou vzťahujúcou sa na ochranu osobných údajov, či problematikou kybernetickej bezpečnosti.⁴ Samozrejme v prípade splnenia predpokladov, kedy by došlo k naplneniu zákonných znakov skutkových podstat vybraných trestných činov, môžu mať tieto vzťahy aj rovinu trestnoprávnu, prípadne rovinu administratívnoprávnej zodpovednosti.⁵

Teoreticko-právne východiská ochrany mäkkých cieľov, aktuálne trendy v tejto oblasti v prostredí Slovenskej republiky a ich inštitucionálny rámec

Ako sme v úvode tohto príspevku načrtli, otázka ochrany mäkkých cieľov, bohužiaľ aj pod tlakom udalostí z posledného obdobia, naberá na čoraz väčšej dôležitosti a stáva sa aj témou politickou, čo je na druhej strane významným predpokladom zabezpečenia financovania relevantných opatrení zo strany štátu, a teda príslubu reálnej implementácie v praktickej rovine s pozitívnym dopadom.

Čo sa týka teoreticko-právnych východísk problematiky ochrany mäkkých cieľov treba povedať, že samotné legálne vymedzenie v právnom prostredí Slovenskej republiky ani v prostredí medzinárodnom neexistuje. V rovine nelegislatívnej je však možné identifikovať viacero pokusov o definovanie tohto pojmu. Najnovšou aktivitou na území Slovenskej republiky na danom úseku je Akčný plán pre ochranu mäkkých cieľov na rok 2025 (ďalej len „AP OMC 2025“), ktorého návrh ešte nie je ku dňu predloženia tohto príspevku do recenzného konania záväzne schválený vládou Slovenskej republiky ale nachádza sa vo fáze vyhodnocovania medzirezortného pripomienkového konania. V zmysle citovaného materiálu je mäkkým cieľom „miesto s vysokou koncentráciou osôb a minimálnym stupňom zabezpečenia proti násilným útokom, alebo prostredie, ktoré je ľahko dostupné, priťahuje množstvo ľudí a je ľahkým cieľom útoku pomocou dostupných zbraní a pomerne jednoduchou

---

⁴ Napríklad Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii), Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a voľnom pohybe takýchto údajov, zákon č. 18/2018 Z. Z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/881 zo 17. apríla 2019 o agentúre ENISA (Agentúra Európskej únie pre kybernetickú bezpečnosť) a o certifikácii kybernetickej bezpečnosti informačných a komunikačných technológií a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 526/2013 (akt o kybernetickej bezpečnosti), zákon č. 69/2018 Z. z. o kybernetickej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

⁵ Napríklad § 140b, § 247 až § 247d, 361, § 374 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

taktikou“.⁶ Téma je vysoko aktuálna aj mimo nášho územia. Niektorí autori za mäkké ciele označujú zraniteľné materiálne alebo ľudské zdroje, ktoré v zásade nie sú špecificky chránené, resp. „tento termín sa zvyčajne používa na označenie zraniteľných miest, ktoré môžu byť vybrané teroristami v snahe maximalizovať počet obetí, šíriť strach medzi obyvateľstvom a získať mediálnu pozornosť“.⁷ Iné zdroje za mäkké ciele považujú miesta, ktoré „sú zraniteľné a ťažko chrániteľné a zároveň charakterizované vysokou pravdepodobnosťou veľkého počtu obetí v prípade útoku“.⁸ Českí kolegovia zase definujú tento pojem ako „objekty, priestory alebo akcie príznačné zhromaždením väčšieho počtu osôb, absenciou alebo nízkou úrovňou zabezpečenia proti násilným útokom a nezariadením medzi objekty kritickej infraštruktúry“.⁹

V nadväznosti na vyššie citované vymedzenia pojmu „mäkké ciele“ za objekty, ktoré v môžeme do tejto kategórie subsumovať, zohľadniac aktuálnu bezpečnostnú situáciu v Slovenskej republike, pôjde primárne školy, resp. tieto sú v poslednom období najčastejším terčom útokov. Samozrejme mäkkými cieľmi sú aj nemocnice, kultúrne alebo športové podujatia, bary, nákupné centrá, kiná, divadlá, autobusové alebo vlakové stanice, letiskové haly a mnoho ďalších. Pre úplnosť s ohľadom na obsahové zameranie tohto príspevku považujeme za dôležité ešte uviesť, že využitie umelej inteligencie môže predstavovať len parciálnu časť celkových zabezpečovacích systémov, pričom tieto ako také pozostávajú zo súborov opatrení, technológií a stratégií zameraných na zvýšenie bezpečnosti miest a objektov. My budeme dôraz klásť na technologické prostriedky akými sú monitorovacie systémy (kamerové systémy s funkciami rozpoznávania tváre a správania), rôzne senzory a detektory, prístupové systémy, či drony a roboty, ktoré sa používajú na monitorovanie veľkých priestranstiev, resp. na detekciu hrozieb. Pri týchto prostriedkoch je veľmi dôležité, aby boli zohľadnené viaceré aspekty, a to od parametrov akými sú vzdialenosť snímania, či samotné typy kamier a rekordérov.¹⁰ Okrem technologických prostriedkov ochranu mäkkých cieľov môžu posilňovať fyzické bariéry (kovové

---

⁶ Návrh Akčného plánu pre ochranu mäkkých cieľov na rok 2025. Dostupné na: <https://www.slovlex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2024/651>

⁷ KARLOS, Vasilis – LARCHER, Martin – SOLOMOS, George: Review on Soft target/Public space protection guidance, 2nd Edition. Luxembourg: Publication Office of the European Union, 2018. 2 s.

⁸ KARATRANTOS, Triantafyllos – KEREMIDOU, Eirini: Protecting Soft Targets from Terrorist Attacks. Athens: HELLENIC FOUNDATION FOR EUROPEAN & FOREIGN POLICY (ELIAMEP), 2023. 5 s. Dostupné na: <https://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2023/07/Policy-paper-142.pdf>

⁹ KALVACH, Zdeněk: Základy ochrany mäkkých cieľov. Metodika. Praha: Ministerstvo vnútra České republiky, Soft Targets Protection Institute, z. ú. (STPI), 2016. 5 s.

¹⁰ KOŠČ, Ivan – HOLUBICZKY, Vincent: Kamerové monitorovacie systémy na bezpečnostné účely – koncepcie, parametre a rady pre policajnú prax. In: Policajná teória a prax : časopis Akadémie Policajného zboru v Bratislave. Roč. 29, č. 1 (2021). 105 s.

stĺpiky na zabránenie vjazdu)¹¹, rôznorodé procesy plánovania a organizácie (evakuačné plány alebo simulácie možných realizačných schém v prípade vzniku ohrozenia).¹² Rovnako tak nie je možné opomenúť ani problematiku kybernetickej bezpečnosti, ktorá môže zohrávať kľúčovú úlohu pri ochrane IT systémov a významným spôsobom pôsobiť preventívne na možné kybernetické útoky, ktoré by mohli smerovať k sprístupneniu citlivých údajov. Práve v prostredí štátu, resp. jeho organizácií je jednoznačne priestor na zlepšenie zmieňovaných procesov¹³ čoho dôkazom je minuloročný kybernetický útok na školy alebo útok zo začiatku roka 2025, ktorého terčom bola Všeobecná zdravotná poisťovňa. Z pohľadu vývoja v tejto oblasti však za posledné obdobie možno jednoznačne identifikovať posun. Stav kybernetickej bezpečnosti vo verejnej správe začal byť dôležitou témou počas koronakrízy, ktorá mala za následok aj vznik odkázanosti na plnenie pracovných úloh využívaním technických zariadení v kombinácii s inštitútom výkonu práce v režime home office. Paradoxne práve zamestnanci môžu byť z pohľadu kybernetickej bezpečnosti organizácie rizikovým faktorom.¹⁴ V neposlednom rade je potrebné poukázať aj na ľudský faktor, ktorý bezpochyby participuje na ochrane mäkkých cieľov v podobe bezpečnostného personálu alebo aj cestou organizácie rôznych vzdelávacích aktivít, ktoré zvyšujú povedomie o rizikách a poskytujú pokyny a návody ako sa v prípade útoku zachovať.¹⁵

Čo sa týka aktuálnych trendov na úseku ochrany mäkkých cieľov, vychádzajúc z Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2023 – 2027, za najdôležitejší výstup považujeme práve AP OMC 2025, ktorý bude pravdepodobne na prelome januára a februára 2025 schválený formou uznesenia vládou SR, a teda vybrané ústredné orgány štátnej správy budú jeho obsahom viazané.¹⁶ Samotný AP OMC 2025 si kladie

---

¹¹ IVANKA, Ján: Mechanické zábranné systémy. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíne, 2010. 81 s.

¹² BENČIKOVÁ, Eleonóra – MIHOKOVÁ JAKUBČEKOVÁ Júlia: Ako minimalizovať bezpečnostné riziká na školách a inštitúciách pri útoku aktívneho strelca. In: EPI odborné články / epi – 2024. Dostupné na: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/ako-minimalizovat-bezpecnostne-rizika-na-skolach-a-instituciach-pri-utoku-aktivneho-strelca.htm>

¹³ PAVČÍK, Jakub: 10 najčastejších rizík v prostredí škôl z pohľadu kybernetickej bezpečnosti. In: EPI odborné články / epi – 2025. Dostupné na: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/10-najcastejsich-rizik-v-prostredi-skol-z-pohlada-kybernetickej-bezpecnosti.htm>

¹⁴ SLÁMKOVÁ, Kristína: Budovanie bezpečnej samosprávy v digitálnej dobe. In: Zborník z konferencie „Ako zefektívniť priamu účasť obyvateľov na miestnej samospráve v podmienkach inteligentných miest a obcí“. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnický fakulta, 2021. 75 s.

¹⁵ Napríklad inštruktážne video Ministerstva vnútra Slovenskej republiky „Uteč-Skry sa-Bojuj“. Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=ELRycMilnfg>

¹⁶ Návrh Akčného plánu pre ochranu mäkkých cieľov na rok 2025 rozpracúva strategický cieľ Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Slovenskej republike do roku 2028 na zvyšovanie ochrany verejných priestorov a pocitu bezpečia, a zohľadňuje ďalšie strategické dokumenty schválené vládou Slovenskej republiky v oblasti prevencie a boja proti radikalizácii, extrémizmu a terorizmu, ako aj medzinárodné dokumenty a záväzky Slovenskej republiky

pomerne ambiciózne úlohy, ktorých termín plnenia je stanovený na december 2025. Môžeme spomenúť ambíciu novelizovať zákon č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach v znení neskorších predpisov s dôrazom na práva a povinnosti pri organizácii bezpečnosti verejných kultúrnych podujatí, posilniť podporu škôl v bezpečnom používaní umelej inteligencie alebo aj úlohu zlepšovania kybernetickej bezpečnosti škôl. AP OMC 2025 obsahuje aj viacero úloh, ktoré majú koncepčný charakter. Ide napríklad o vykonanie analýzy vybudovanej infraštruktúry kamerových systémov v mestách a obciach, vypracovanie príručky budovania kamerových systémov, či koncepcie ich rozvoja na Slovensku. Z pohľadu legislatívy sa navrhuje vykonať analýzu právnej úpravy v oblasti mäkkých cieľov a predložiť návrh novej právnej úpravy v tejto oblasti na rokovanie vlády SR.¹⁷

Pri poslednej citovanej navrhovanej úlohe (úvaha o novej právnej úprave v oblasti ochrany mäkkých cieľov) sa domnievame, že úspešnosť a zavedenie do aplikačnej praxe, resp. do právneho prostredia Slovenskej republiky vo všeobecnosti, je prinajmenšom sporné a je otáznou, či by nespôsobilo väčší zmätok. V úvode tejto podkapitoly sme poukázali na množstvo definícií, ktoré používajú rôzni autori na účely vymedzenia pojmu mäkké ciele. Jednoznačne teda z tohto možno dedukovať, že pohľady na definičné znaky sa líšia, a teda nie sú exaktné, čoho následkom je z nášho pohľadu aj už zmieňovaná absencia legálneho vymedzenia. Tu vidíme prvý problém, ktorý by bolo veľmi náročné pri novej právnej úprave vyriešiť. Máme za to, že by sa predkladatelia museli vyrovnáť s otázkou, na ktoré všetky mäkké ciele, resp. na ktoré fyzické a právnické osoby by sa prípadná nová legislatíva mala vzťahovať. Ďalej, vychádzajúc z toho, že za mäkký cieľ sa v prostredí Slovenskej republiky môže považovať obrovské množstvo objektov a súčasne platí, že neexistuje legálne vymedzenie pojmu mäkký cieľ, pravdepodobne by po prijatí takéhoto zákona nastala situácia, že vo vzťahu k niektorým adresátom povinností by boli tieto nadbytočné. Vystáva teda otázka, či by sa dala vybrať nejaká skupina mäkkých cieľov, na ktorú by sa právna úprava vzťahovala. Myslíme si, že opäť by sme narazili na problém, a to na základe akých kritérií túto skupinu vybrať. Ako sme uviedli, aktuálne na území Slovenskej republiky útoky smerujú najčastejšie voči školským zariadeniam. V zahraničí to sú niekde letiskové haly, inde miesta ako trhy. V budúcnosti sa môže stať, že sa tento trend otočí a frekventovaným terčom útokov sa namiesto škôl môže stať iný druh mäkkých cieľov ako dnes, čo by vytváralo tlak na prípadné časté zmeny príslušnej právnej úpravy. Na základe týchto argumentov si dovoľujeme vysloviť názor, že na novú legislatívu zameranú na ochranu mäkkých cieľov v súčasnej dobe nie je dôvod. Nebolo by možné jednoznačne definovať adresátov povinností a vytvárala by viac právnej neistoty. Existujú oprávnenia silových zložiek upravené

---

¹⁷ Návrh Akčného plánu pre ochranu mäkkých cieľov na rok 2025. Dostupné na: <https://www.slovlex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2024/651>

klúčovú úlohu na úseku kybernetickej bezpečnosti zohráva Národný bezpečnostný úrad.²³ Okrem ústredných orgánov štátnej správy a vybraných silových zložiek nie je možné opomenúť ani pôsobnosť obcí, ktoré pri výkone samosprávy okrem iného aj zabezpečujú verejný poriadok v obci.²⁴

Ochrana mäkkých cieľov súvisí s preventívnym opatreniami, a teda s prevenciou kriminality ako takou. Organizáciu a pôsobnosť orgánov v oblasti týchto vzťahov primárne upravuje zákon č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prevencii kriminality“), ktorý v podstate každému prikazuje, aby podľa svojich možností a schopností konal tak, aby predchádzal alebo zamedzil vzniku a šíreniu kriminality a inej protispoločenskej činnosti.²⁵ Znamená to teda, že aj každé ministerstvo je povinné vykonávať určité úkony vzťahujúce sa k jeho vecnej pôsobnosti vymedzenej kompetenčným zákonom. Táto informácia je dôležitá a budeme sa jej venovať v rámci záverov tohto príspevku.

Samotnou platformou na diskusiu na technickej úrovni v oblasti ochrany mäkkých cieľov je Pracovná skupina pre ochranu mäkkých cieľov, ktorá bola zriadená ako poradný orgán Rady vlády pre prevenciu kriminality a je tvorená viacerými rezortnými zástupcami, ako aj zamestnancami vedecko-výskumných a vzdelávacích inštitúcií,²⁶ a práve táto skutočnosť jednoznačne stavia MV SR do role gestora problematiky ochrany mäkkých cieľov v prostredí Slovenskej republiky.

Využitie umelej inteligencie s dôrazom na ochranu mäkkých cieľov vo vybraných krajinách, rozvoj inteligentných miest v prostredí Slovenskej republiky a právne súvislosti

Zabezpečovanie verejného poriadku, vrátane ochrany mäkkých cieľov predstavuje v súčasnej dobe jednu z najväčších výziev pre príslušné zložky štátu. Nárast komplexnosti bezpečnostných hrozieb, dynamický vývoj technológií a zvyšujúce sa prepojenie fyzického a digitálneho priestoru si vyžadujú nové prístupy a inovatívne riešenia. Jednou z najperspektívnejších oblastí v tomto smere je využívanie umelej inteligencie.

---

²³ V zmysle § 34 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov je Národný bezpečnostný úrad ústredným orgánom štátnej správy na ochranu utajovaných skutočností, šifrovú službu, kybernetickú bezpečnosť a dôveryhodné služby

²⁴ § 4 ods. 3 písm. n) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

²⁵ § 1 s a § 2 zákona č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

²⁶ Štatút Pracovnej skupiny pre ochranu mäkkých cieľov schválený uznesením Rady vlády SR pre prevenciu kriminality č. 5/2004 v znení uznesenia Rady vlády SR pre prevenciu kriminality č. 27/2024

Za významný prelom môžeme označiť prijatie Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii) (ďalej len „akt o umelej inteligencii“), ktorého cieľom je zachytiť celý proces počnúc uvádzaním na trh až po samotnú implementáciu systémov umelej inteligencie na trhu Európskej únie. Obsahuje úpravu vysokorizikových systémov umelej inteligencie, harmonizáciu pravidiel, ako aj jednotné pravidlá monitorovania trhu a dohľadu na ním.²⁷

V súčasnej dobe už viaceré štáty, resp. viaceré mestá pri riešení svojej bezpečnosti využívajú umelú inteligenciu. Ako jeden z príkladov dobre praxe v tejto oblasti je možné uviesť Londýn, ktorý testuje nástroje na sledovanie v reálnom čase, ktoré majú odhaľovať prípadnú trestnú činnosť. Podstatou bolo nasadenie systému, ktorého cieľom bolo monitorovať pohyby fyzických osôb, ich správanie alebo reč tela. Softvér na strojové učenie v kumulácii s reálnymi zábermi z kamerových systémov mal identifikovať nežiaduce agresívne správanie, potenciálny výskyt zbraní alebo osoby, ktoré sa vyhýbali platiť cestovné. Pri identifikovaní podozrivých skutočností systém odoslal upozornenie. Pri vyhodnocovaní týchto upozornení sa však objavili chyby. Napríklad deti, ktoré nasledovali alebo sa držali za ruku svojich rodičov pri prechode cez turnikety systém označil ako osoby, ktoré cestujú bez platného lístka. Treba pre úplnosť povedať, že pri monitorovaní boli tváre osôb rozpixelované.²⁸

Ďalším príkladom môže byť mesto Malaga, ktoré zaviedlo robotického policajného psa, ktorý zaznamenáva pomocou kamier okolité dianie. Rovnako tak je vybavený schopnosťou vykonávať analýzy sociálnych situácií a vykonávať na základe tejto analýzy príslušné rozhodnutia, medzi inými aj identifikovať krádeže alebo fyzické násilie.²⁹ V Holandsku bol v roku 2021 vytvorený projekt Public Eye. V tomto prípade sa jedná o systém, ktorý je schopný monitorovať veľké skupiny ľudí a súčasne dodržiavať právne predpisy na úseku ochrany osobných údajov. Princípom nástroja je využitie existujúcich kamerových systémov spoločne s algoritmom počítačového videnia umelej inteligencie na monitorovanie a predikciu hustoty, smeru či rýchlosti pohybu na verejných priestranstvách. Príkladom pozitívneho nasadenia v praxi bolo obdobie pandémie, kedy bolo viac ako žiaduce, aby sa ľudia nezhrmažďovali vo veľkých počtoch na jednom mieste. Public Eye pomáhal monitorovať tento pohyb

---

²⁷ KELLNER, Rudolf: Úvod do problematiky umelej inteligencie. In: EPI odborné články / epi – 2024. Dostupné na: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/uvod-do-problematiky-umelej-inteligencie.htm>

²⁸ London Underground Is Testing Real-Time AI Surveillance Tools to Spot Crime. Dostupné na: <https://www.wired.com/story/london-underground-ai-surveillance-documents/>

²⁹ Watch as Malaga police show off their new AI-powered crime-fighting robot „dog“: Dostupné na: <https://www.surinenglish.com/malaga/malaga-city/watch-malaga-police-show-off-their-new-20240319162600-nt.html>

a prijímať príslušné opatrenia. Ako dva príklady vyššie, aj tento systém dokáže identifikovať násilné správanie alebo pád.³⁰

Nemožno opomenúť ani Olympijské hry v Paríži, ktoré sú z pohľadu bezpečnosti vnímané ako významný príklad kedy bola využitá umelá inteligencia vo forme technológie videomonitoringu. Tieto kamerové systémy boli ešte predtým nasadené na koncertoch a iných zhromaždeniach, na ktorých sa zúčastňovalo veľké množstvo ľudí. Algoritmy sa nastavili tak, aby boli schopné identifikovať vybrané typy podozrivého správania alebo hroziaceho nebezpečenstva. V praktickej rovine to znamená, že by mala byť rozpoznateľná držba zbrane, známky požiaru, osoby ležiace na zemi alebo opustené batožiny a balíky. Pri pohybe ľudí vedia tieto systémy monitorovať správanie davu a upozorňovať na hromadný pohyb osôb, prípadne vstup do priestorov, do ktorých vstupovať nemôžu. Rozhodnutie o implementovaní spomínaných riešení však bolo podrobené aj súdnemu prieskumu a algoritmické spracovanie záznamov bolo povolené iba za predpokladu, ak nebudú nasadené technológie, ktoré by boli schopné rozpoznať tvár. Ďalším právnym aspektom je skutočnosť, že dáta, ktoré boli týmto monitoringom získané nebudú prenášané mimo územia Francúzska, a tým spôsobom by sa malo minimalizovať riziko ich zneužitia.³¹

Všetky vyššie uvedené nástroje mali v zásade podobný princíp. Je samozrejme na prvý pohľad veľmi pozitívne, že umelá inteligencia dokáže pôsobiť aj na ochranu mäkkých cieľov, resp. posilňovať bezpečnosť v mestách vo všeobecnosti, avšak existujú tu z nášho pohľadu veľmi tenké a nejasné línie medzi zabezpečením verejného poriadku a základnými ľudskými právami a slobodami fyzických osôb³², voči ktorým je umelá inteligencia nasadená. Treba mať vždy na zreteli, že právo na súkromie, ktoré je garantované všetkými relevantnými právnymi dokumentmi medzinárodnej povahy a rovnako tak Ústavou SR, v sebe zahŕňa i právo na ochranu pred sledovaním, striehnutím a prenasledovaním zo strany verejnej moci, a to aj vo verejnom priestore alebo na verejne prístupných miestach. Navyše, žiadny zásadný dôvod neumožňuje vylúčiť z pojmu súkromný život profesijné, obchodné či sociálne aktivity.³³ Vo väzbe na vzťah ochrany súkromia a ochrany osobných údajov treba povedať, že súkromie chráni jednak osobnú a intímnu sféru jednotlivca, jeho tajomstvá a dôvernú komunikáciu, ale aj zachytenie jeho správania na verejných priestranstvách a všeobecnú slobodu rozhodovania, ako viesť svoj život. Ochrana

---

³⁰ Public Eye: Dostupné na: <https://www.tapp.nl/project-overview/public-eye>

³¹ AI Surveillance for 2024 Olympics: Safeguarding the future while maintaining privacy. Dostupné na: <https://news.milipol.com/olympics-ai-surveillance/>

³² GARAYOVÁ, Lilla: Ľudské práva v ére umelej inteligencie. In: Trnavské právnické dni. Právna politika a legislatíva. Politické rozhodnutia a ich vplyv na medzinárodné a európske právo. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave. Právnická fakulta, 2020. 8 s.

³³ Rozhodnutie ESLP vo veci Niemietz proti Nemecku zo dňa 16.12.1992, spisová značka 13719/88

osobných údajov je zdôrazňovaná v súvislosti s ich spracúvaním, no zároveň je nevyhnutné ju vnímať zo širšieho uhla pohľadu. Je chápaná aj ako ochrana pred automatizovaným zbieraním a spracúvaním informácií o jednotlivcovi, ktoré môžu ohroziť akékoľvek jeho slobody vo všetkých aspektoch jeho života, a teda nielen na úseku ochrany súkromia.³⁴ Akt o umelej inteligencii už vo svojich úvodných ustanoveniach deklaruje potrebu dodržiavania základných práv. Napriek tomu je možné konštatovať, že kolízia s právnym poriadkom v rámci týchto vzťahov pri využívaní technológií na rozpoznávanie tváre nebola ani v minulosti zriedkavá. Už pred prijatím aktu o umelej inteligencii bolo totiž zrejmé, že evolúcia technológií rozoznávania tváre, ktorá je poháňaná umelou inteligenciou nebude atraktívna iba pre súkromný sektor. Nielen súkromné spoločnosti, ale aj orgány presadzovania práva boli týmto vývojom de facto prinútené používať, testovať alebo minimálne plánovať používanie týchto technológií.³⁵

Pojem umelá inteligencia, resp. systém umelej inteligencie je definovaný ako strojový systém, ktorý je dizajnovaný na prevádzku s rôznymi úrovňami autonómnosti, ktorý môže po nasadení prejavovať adaptabilitu a ktorý pre explicitné alebo implicitné ciele odvodzuje zo vstupov, ktoré dostáva, spôsob generovania výstupov, ako sú predpovede, obsah, odporúčania alebo rozhodnutia, ktoré môžu ovplyvniť fyzické alebo virtuálne prostredie.³⁶ Akt o umelej inteligencii vymedzuje zakázané praktiky využívajúce umelú inteligenciu. Z pohľadu zamerania tohto príspevku je potrebné uviesť, že sa zakazujú praktiky ako používanie systémov diaľkovej biometrickej identifikácie v reálnom čase vo verejne prístupných priestoroch na účely presadzovania práva. Právna úprava však pozná aj určité výnimky, kedy je tento postup akceptovateľný. Ide napríklad o prípady cieleného pátrania po konkrétnych obetiach únosov, obchodovania s ľuďmi, predchádzanie konkrétnemu, závažnému a bezprostrednému ohrozeniu života alebo fyzickej bezpečnosti fyzických osôb alebo skutočnej a existujúcej alebo skutočnej a predvídateľnej hrozbe teroristického útoku.³⁷ K diaľkovej biometrickej identifikácii

---

³⁴ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10.11.2021, spisová značka PL. ÚS/2019

³⁵ FRA – EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS: Facial recognition technology: fundamental rights considerations in the context of law enforcement. Dostupné na: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2019-facial-recognition-technology-focus-paper-1_en.pdf

³⁶ Článok 3 bod 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii)

³⁷ Článok 5 ods. 1 a 2 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii)

sa pristupuje týmto spôsobom aj preto, že pod pojmom biometrické údaje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a voľnom pohybe takýchto údajov (ďalej len „nariadenie GDPR“) chápe práve tie údaje, ktoré by boli prostredníctvom umelej inteligencie v naznačených prípadoch ochrany mäkkých cieľov získavané.³⁸ Okrem toho má táto skutočnosť za následok, že ak v prípade takýchto systémov skutočne pôjde o individuálnu verifikáciu identity cez špecializovaný softvér, jednalo by sa z pohľadu nariadenia GDPR o spracúvanie citlivých údajov.³⁹ K problematike využívania umelej inteligencie za účelom monitorovania osôb na verejných priestranstvách existuje niekoľko odborných štúdií. Veľmi často sa objavujú úvahy o etických problémoch. Okrem tradičných argumentov o zásahoch do súkromia sa vynárajú aj argumenty, ktoré majú skôr technický charakter. Porušením etických princípov môže byť napríklad systematická chyba (tzv. bias v algoritmoch), ktorá hypoteticky spôsobí diskrimináciu na základe rasy, pohlavia či veku. Pri rozpoznávaní tváří pomocou systémov majúcich nižšiu presnosť sa môže dospieť k nekorektným údajom. Aj na základe týchto úvah je na mieste potreba vyváženia medzi bezpečnosťou a ochranou základných práv.⁴⁰

Okrem vyššie uvedených možností by sme radi poukázali na ochranu mäkkých cieľov využitím umelej inteligencie aj v širšom rozmere a s potenciálne masívnejším dopadom na mestá a obce. MIRRI SR sa už nejakú dobu snaží rozvíjať koncept inteligentných miest a regiónov, ktorého jedným z pilierov je aj smerovanie k stavu, kedy bude aj samospráva rozhodovať na základe kvalitných dát (Data-Driven State). Základom realizácie spomínaných opatrení je Akčný plán inteligentných miest a regiónov na roky 2023 – 2026, ktorý bol schválený 12. júna 2023 na rokovaní vlády Slovenskej republiky (ďalej len „AP SCR“). Ústrednou myšlienkou je fakt, že v decentralizovanom štáte je potrebné, aby časť moci a zodpovednosti za jej výkon bola prenášaná na nižšie stupne riadenia, a preto je ambíciou cestou podpory tohto nelegislatívneho materiálu posilniť tvorbu prostredia pre inteligentnú samosprávu

---

³⁸ V zmysle čl. 4 bod 14 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a voľnom pohybe takýchto údajov biometrické údaje ú osobné údaje, ktoré sú výsledkom osobitného technického spracúvania, ktoré sa týka fyzických, fyziologických alebo behaviorálnych charakteristických znakov fyzickej osoby a ktoré umožňujú alebo potvrdzujú jedinečnú identifikáciu tejto fyzickej osoby, ako napríklad vyobrazenia tváre alebo daktyloskopické údaje

³⁹ BERTHOTY, Jakub a kol.: Všeobecné nariadenie o ochrane osobných údajov, 1. vydanie. Bratislava: C.H.Beck, 2018. 125 s.

⁴⁰ WENDENHORST, Christiane – DULLER, Yannic: Biometric Recognition and Behavioural Detection. Assessing the ethical aspects of biometric recognition and behavioural detection techniques with a focus on their current and future use in public places. Brussels: Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs, 2021. 9 s.

najmä v oblasti prístupu k dátam následne využiteľným pre informované plánovanie investícií a politik, resp. pre tvorbu prediktívnych analýz na rôznych úsekoch.⁴¹ Toto je rámcový pohľad na AP SCR. Ako sme v texte vyššie v časti inštitucionálneho zabezpečenia ochrany mäkkých cieľov načrtli, kompetencie na tomto úseku majú aj obce. Súčasne zákon o prevencii kriminality obsahuje ustanovenie pojednávajúce o povinnosti každého konať tak, aby sa predchádzalo vzniku kriminality a inej spoločenskej činnosti. Uvedené skutočnosti vytvárajú zaujímavú bázu na kooperáciu ústrednej štátnej správy a obcí, resp. územia ako takého. Dobrým príkladom je vyhlásenie integrovanej výzvy, ktorá v sebe kumuluje prvky umelej inteligencie a bezpečnosti v takom zmysle, že oprávnenými výdavkami sú prvky infraštruktúry (aj kamery), ktoré budú prispievať k potláčaniu problémových javov a napätia a rovnako tak zabezpečovať verejný poriadok, ochranu zdravia a majetku v obciach. Z hľadiska vytvorenia synergického účinku je predpoklad, že okrem bezpečnosti sa získavaním a využívaním dát môže prispieť k veľmi efektívnym výsledkom. Zbierané dáta sa môžu následne využívať pri parkovacej politike, prediktívnych analýzach týkajúcich sa živelných katastrof a podobne.⁴²

Záver

Vo všeobecnosti máme za to, že využitie umelej inteligencie pri procesoch zabezpečovania verejného poriadku a ochrane mäkkých cieľov predstavuje významný krok vpred v oblasti bezpečnosti a potláčania kriminality. Technológie s prvkami umelej inteligencie, môžu obsahovať prediktívne analytické nástroje, systémy na rozpoznávanie tvárí alebo aj rôzne algoritmy určené na detekciu podozrivého správania, ponúkajú inovatívne možnosti na efektívnejšie riešenie bezpečnostných výziev, ktorým aj dnes Slovenská republika čelí.

Ako sme v príspevku načrtli, prináša implementácia týchto riešení množstvo právnych a v neposlednom rade etických otázok od ochrany súkromia cez potenciál diskriminácie alebo právnej zodpovednosti za rozhodnutia uskutočnené umelou inteligenciou. Takisto bude veľmi zaujímavé ako sa aplikačná prax a najmä neskôr decízna činnosť príslušných súdov vysporiada s potrebou rešpektovania princípu proporcionality medzi možnosťou zásahu do práva na súkromie a požiadavkou ochrany mäkkých cieľov v prípade útoku.

Domnievame sa, že akt o umelej inteligencii je správnym krokom, avšak jedným dychom dodávame, že ako je to pri každej novej právnej úprave, prax prinesie

---

⁴¹ Akčný plán inteligentných miest a regiónov na roky 2023 – 2026. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/28505/1>

⁴² Milióny eur do bezpečných ulíc v moderných mestách a obciach. Dostupné na: <https://mirri.gov.sk/aktuality/program-slovensko-2021-2027/miliony-eur-do-bezpecnych-ulic-v-modernych-mestach-a-obciach/>

množstvo situácií, ktoré budú musieť byť posudzované, resp. ktoré budú nejasné. Postupom času sa bude musieť vytvoriť a určite sa aj vytvorí rozhodovacia prax, ktorá aspoň v rámci zadaných základných kritérií bude poskytovať odpovede na právne otázky, ktoré so sebou umelá inteligencia v oblasti bezpečnosti prinesie.

Čo sa týka odporúčaní v rovine inštitucionálnej. Po prvé, pri rovine inštitucionálnej nadrezortnej (napríklad vzťahy medzi ústrednými orgánmi štátnej správy) bude dôležité jednoznačne stanoviť deliace línie zodpovednosti za implementáciu jednotlivých opatrení, v tomto prípade opatrení AP OMC 2025. Ako príklad môžeme uviesť vzťah MIRRI SR a MV SR. MV SR zodpovedá v súlade s príslušnými ustanoveniami kompetenčného zákona aj za verejný poriadok, bezpečnosť osôb a majetku. MIRRI SR má zase vecnú pôsobnosť v oblasti regionálneho rozvoja, resp. tvorby a koordinácie politiky mestského rozvoja, do ktorej okruhu patrí agenda inteligentných miest a regiónov. Pri naplňaní zámerov na úseku fyzickej a objektovej bezpečnosti, vrátane ochrany mäkkých cieľov, kedy sa budú do prostredia samosprávy aplikovať smart prvky, ktorých úlohou bude napomôcť aj bezpečnostnej situácii v danom území, bude potrebné jednoznačne zohľadniť kompetenčný zákon a schopnosť toho-ktorého subjektu zabezpečiť aj z pohľadu personálneho aparátu dotknuté úlohy. Po druhé, pri rovine inštitucionálnej rezortnej (napríklad vzťahy vo vnútri ústredného orgánu štátnej správy) by mali štatúty ministerstiev a príslušné interné riadiace akty, a to najmä organizačné poriadky precizujúce vecnú pôsobnosť v rámci jednotlivých nižších stupňov riadenia pamätať na to, aby neboli v kontradikcii s predpismi, ktoré majú väčšiu právnu silu; to znamená, že precizovaním vecnej pôsobnosti ministerstva vymedzenej kompetenčným zákonom by mal byť rámcovo štatút, ktorý by mal byť rozvinutý do organizačných poriadkov. Je to dôležité preto, lebo často sa aj na rezortnej úrovni stáva, že v prípade obdobných úloh ako vyplývajú z AP OMC 2025 dochádza k sporom o príslušnosť vo väzbe na plnenie úloh z pozície spolugestora v rámci jedného ústredného orgánu štátnej správy.

V rovine širšej spolupráce pri budovaní bezpečných samospráv a podpory politiky inteligentných miest a regiónov bude nevyhnutné zadaných viacero východísk. Ak by napríklad kamerové systémy zbierali dáta, ktoré by pomáhali bezpečnosti a na druhej strane mali slúžiť aj na tvorbu prediktívnych analýz, museli by sa aspoň rámcovo vymedziť kategórie údajov, ktoré budú využiteľné. Na výber by zrejme bolo široké spektrum údajov od dopravy, cez životné prostredie, energetickú spotrebu, dáta z oblasti školstva, či zdravotnej starostlivosti. Ďalšou výzvou určite bude otázka dostupnosti, zálohovania a oprávnenia nakladania s týmito údajmi. Z pohľadu personálneho aparátu by sa vyžadovala identifikácia vhodnej platformy s primeraným zabezpečením (personálnym a finančným), ktorá by dokázala pokryť správu dát s ohľadom na predpisy na úseku ochrany osobných údajov a kybernetickej bezpečnosti.

V neposlednom rade, ak sme hovoril pri príkladoch dobre praxe používania prvkov umelej inteligencie zo zahraničia o určitých chybách, ich eliminácia alebo zamedzenie takýmto chybám bude závisieť od zadefinovania príslušných algoritmov, aby mohla umelá inteligencia identifikovať presne tie situácie, pri ktorých sa vyžaduje reakcia.

Zoznam použitej literatúry

Knižné a časopisecké zdroje

1. BENČÍKOVÁ, Eleonóra – MIHOKOVÁ JAKUBČEKOVÁ Júlia: Ako minimalizovať bezpečnostné riziká na školách a inštitúciách pri útoku aktívneho strelca. In: EPI odborné články / epi – 2024. Dostupné na: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/ako-minimalizovat-bezpecnostne-rizika-na-skolach-a-instituciach-pri-utoku-aktivneho-strelca.htm>
2. BERTHOTY, Jakub a kol.: Všeobecné nariadenie o ochrane osobných údajov, 1. vydanie. Bratislava: C.H.Beck, 2018. ISBN 978-80-740-0714-9
3. FRA – EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS: Facial recognition technology: fundamental rights considerations in the context of law enforcement. Dostupné na: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2019-facial-recognition-technology-focus-paper-1_en.pdf
4. GARAYOVÁ, Lilla: Ľudské práva v ére umelej inteligencie. In: Trnavské právnické dni. Právna politika a legislatíva. Politické rozhodnutia a ich vplyv na medzinárodné a európske právo. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave. Právnická fakulta, 2020. ISBN 978-80-571-0303-5
5. IVANKA, Ján: Mechanické zábranné systémy. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíne, 2010. ISBN 978-80-7318-910-5
6. KALVACH, Zdeněk: Základy ochrany mäkkých cieľů. Metodika. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, Soft Targets Protection Institute, z. ú. (STPI), 2016.
7. KARATRANTOS, Triantafyllos – KEREMIDOU, Eirini: Protecting Soft Targets from Terrorist Attacks. Athens: HELLENIC FOUNDATION FOR EUROPEAN & FOREIGN POLICY (ELIAMEP), 2023. Dostupné na: <https://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2023/07/Policy-paper-142.pdf>
8. KARLOS, Vasilis – LARCHER, Martin – SOLOMOS, George: Review on Soft target/Public space protection guidance, 2nd Edition. Luxembourg: Publication Office of the European Union, 2018. ISBN 978-92-79-79907-5
9. KELLNER, Rudolf: Úvod do problematiky umelej inteligencie. In: EPI odborné články / epi – 2024. Dostupné na: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/uvod-do-problematiky-umelej-inteligencie.htm>

6. Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov
7. Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov
8. Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
9. Zákona č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov
10. Zákona č. 500/2022 Z. z. o Vojenskom spravodajstve v znení neskorších predpisov
11. Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov
12. Zákon č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
13. Zákon č. 69/2018 Z. z. o kybernetickej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
14. Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

Judikatúra

1. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10.11.2021, spisová značka PL. ÚS/2019
2. Rozhodnutie ESLP vo veci Niemietz proti Nemecku zo dňa 16.12.1992, spisová značka 13719/88

Interné riadiace akty a nelegislatívne materiály

1. Organizačný poriadok Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky z 25. marca 2024 v znení Dodatku č. 1 zo 4. apríla 2024, Dodatku č. 2 z 20. augusta 2024 a Dodatku č. 3 z 15. novembra 2024. Dostupné na: https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2024/12/OP-MIRRI_v-zneni-Dodatku-c.-3_1.1.2025_web.pdf
2. Štatút Pracovnej skupiny pre ochranu mäkkých cieľov schválený uznesením Rady vlády SR pre prevenciu kriminality č. 5/2004 v znení uznesenia Rady vlády SR pre prevenciu kriminality č. 27/2024
3. Akčný plán inteligentných miest a regiónov na roky 2023 – 2026. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/28505/1>
4. Návrh Akčného plánu pre ochranu mäkkých cieľov na rok 2025. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2024/651>

Internetové zdroje

1. AI Surveillance for 2024 Olympics: Safeguarding the future while maintaining privacy. Dostupné na: <https://news.milipol.com/olympics-ai-surveillance/>
2. Inštruktážne video Ministerstva vnútra Slovenskej republiky „Uteč-Skry sa-Bojuj“. Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=ELRycMilnfg>

3. London Underground Is Testing Real-Time AI Surveillance Tools to Spot Crime. Dostupné na: <https://www.wired.com/story/london-underground-ai-surveillance-documents/>
4. Milióny eur do bezpečných ulíc v moderných mestách a obciach. Dostupné na: <https://mirri.gov.sk/aktuality/program-slovensko-2021-2027/miliony-eur-do-bezpecnych-ulic-v-modernych-mestach-a-obciach/>
5. Public Eye: Dostupné na: <https://www.tapp.nl/project-overview/public-eye>
6. Watch as Malaga police show off their new AI-powered crime-fighting robot „dog“: Dostupné na: <https://www.surinenglish.com/malaga/malaga-city/watch-malaga-police-show-off-their-new-20240319162600-nt.html>

Kontaktné údaje

JUDr. Mgr. Alojz Vyčislík
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Katedra správneho práva
alozj.vycislik@akademiapz.sk

JUDr. Adam Kubelka
adam.kubelka@akademiapz.sk
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Katedra kriminálnej polície

PROBLEMATIKA KYBERŠIKANY A VYUŽITIE UMELEJ INTELIGENCIE V BOJI PROTI NEJ

THE ISSUE OF CYBERBULLYING AND THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE FIGHT AGAINST IT

Lenka Miklóssyová¹, Martin Daňko²,

Abstrakt: Kyberšikana predstavuje závažný spoločenský problém, ktorý ovplyvňuje najmä deti a mládež. Špecifiká kyberšikany (najmä anonymita páchatelov a náročné dokazovanie závažnosti spáchaného skutku) predstavujú výzvy pre orgány činné v trestnom konaní v objasňovaní týchto trestných činov a spravodlivom potrestaní ich páchatelov. Príspevok sa zameriava najmä na základné vymedzenie fenoménu kyberšikany, jej formy a následky, a zároveň skúma možnosti, ktoré ponúka umelá inteligencia (AI) v boji proti tomuto javu. Umelá inteligencia môže prispieť k rozpoznávaniu a predikcii kyberšikany prostredníctvom analýzy veľkého množstva dát, rýchlej detekcie, spracovania a vyhodnocovania škodlivého obsahu na sociálnych sieťach a na internete všeobecne. AI systémy môžu prispieť k efektívnejšej ochrane obetí a účinnejšej vymožiteľnosti práva. Ich použitie avšak prináša ďalšie výzvy, s ktorými sa musí právny poriadok popasovať.

Kľúčové slová: kyberšikana, šikana, umelá inteligencia, sociálne siete, kybernetické obťažovanie.

Abstract: Cyberbullying is a serious societal problem that particularly affects children and young people. The specificities of cyberbullying (in particular the anonymity of the perpetrators and the difficulty of proving the seriousness of the offence) pose challenges for law enforcement authorities in investigating these crimes and ensuring fair punishment of their perpetrators. The paper focuses in particular on the basic definition of the phenomenon of cyberbullying, its forms and consequences, while exploring the possibilities offered by artificial intelligence (AI) in the fight against this phenomenon. Artificial intelligence can contribute to the recognition and prediction of cyberbullying through the analysis of large amounts of data, rapid detection, processing and evaluation of harmful content on social networks and on the

---

¹ Univerzita Komenského v Bratislave

² Univerzita Komenského v Bratislave

Internet in general. AI systems can contribute to more effective victim protection and law enforcement. However, their use brings additional challenges that the legal system needs to address.

Keywords: cyberbullying, bullying, artificial intelligence, social media, cyber harassment.

Úvod

Kyberšikana sa najmä v posledných rokoch stala závažným spoločenským problémom, ktorý s premenlivou spoločenskou situáciou a neustálym rozmachom technológií a sociálnych sietí nadobúda na intenzite a komplexnosti. Tento druh šikany, odohrávajúci sa v online priestore, je často zameraný na deti a mládež, ktorí sa stávajú jeho najzraniteľnejšími obeťami. Kyberšikana sa od tradičných foriem šikany líši svojou povahou a prostriedkami, ktoré využíva. Špecifickom pre kyberšikanu je najmä anonymita útočníkov, rýchla širitelnosť a mnohokrát náročná odstrániteľnosť škodlivých informácií z internetového priestoru. Obeť kyberšikany môže byť vystavená neustálemu tlaku a nadobudnúť pocit, že pred útočníkom nedokáže nikam ujsť ani sa schovať, čo koniec koncov iba zvyšuje psychickú záťaž a prehĺbuje negatívne dôsledky takéhoto konania.

Napriek vysokej spoločenskej nebezpečnosti kyberšikany doposiaľ neexistujú efektívne právne rámce, ktoré by účinne bojovali proti takémuto správaniu a dokázali by takéto konanie efektívne eliminovať a páchatelov odhaliť a spravodlivo sankcionovať. Neexistencia účinného mechanizmu boja proti kyberšikane tkvie najmä v obrovskom množstve dát, ktoré sa na internete vyskytuje, nedostatočnému nahlasovaniu takéhoto obsahu a nedostatočne efektívnym mechanizmom a prístupom platforiem, na ktorých sa takýto obsah nachádza.

Umelecká inteligencia (AI) prináša do tejto sféry nové možnosti, ktoré môžu zásadne zmeniť spôsob, akým spoločnosť bojuje proti kyberšikane. Vďaka schopnostiam AI systémov analyzovať obrovské množstvá dát, rýchlo detegovať nevhodný obsah a predikovať nežiaduce správanie, sa otvárajú nové možnosti s potenciálom zvýšiť ochranu obetí kybernetických útokov. AI dokáže efektívne monitorovať sociálne siete, vyhľadávať a blokovať nevhodné príspevky, čím sa znižuje riziko ďalšej eskalácie kyberšikany. Významné je však využitie AI aj pri spracovaní a analyzovaní údajov, ktoré môžu byť použité v rámci vyšetrovania prípadov kyberšikany, čo môže orgánom činným v trestnom konaní pomôcť zefektívniť tento proces a dosiahnuť spravodlivé potrestanie páchatelov.

Napriek týmto výhodám však použitie umelej inteligencie vnáša do právneho priestoru aj nové výzvy. Právny systém musí reagovať na otázky týkajúce sa etiky, ochrany súkromia, možného zneužitia AI nástrojov a mnoho iných výziev, ktoré sa pri

používaní nástrojov umelej inteligencie môžu vyskytnúť. Preto je nevyhnutné vytvárať účinné legislatívne rámce, ktoré zabezpečia, že AI technológie budú dostatočne regulované a zamedzí sa tak nežiaducim javom, ktoré sa môžu vyskytnúť ich nesprávnym používaním, resp. zneužívaním.

Šikana v kybernetickom priestore

Kyberšikana (z anglického pojmu „*cyberbullying*“) je forma šikanovania, ktorá prebieha v online prostredí prostredníctvom digitálnych komunikačných nástrojov, ako sú napríklad sociálne siete. Hlavnou črtou kyberšikany je jej **anonymita**, ktorá páchatelom umožňuje konať bez fyzického kontaktu s obeťou. Tento druh šikany je často **nepretržitý**, pretože internet je neustále dostupný, čo znamená, že obeť je potenciálne vystavená neustálym útokom. Pri kyberšikane obeť nemá kontrolu nad tým, kedy a kde sa útoky udejú. Okrem toho môže byť kyberšikana zdieľaná s veľkým počtom ľudí, čo zvyšuje psychickú záťaž pre obeť.

Kyberšikana sa stáva stále vážnejším problémom aj na Slovensku. Výskum, ktorý realizoval Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie (VÚDPaP) v spolupráci s organizáciou eSlovensko, sa zaoberal kyberšikanou medzi mladými ľuďmi na Slovensku už v roku 2011. Výsledky poukázali na to, že najčastejšie formy kyberšikany, s ktorými sa mládež stretáva, zahŕňajú nadávanie, zosmiešňovanie a šírenie nepravdivých informácií. Podľa konkrétnych štatistík sa „*najčastejšie mladí ľudia (takmer polovica z nich - 49,8 %) stretávajú na internete s nadávaním a vysmievaním. Druhým najčastejším negatívnym javom, s ktorým sa stretnú, je ohováranie, šírenie nepravdivých informácií (42,6 % respondentov), na treťom mieste sú sexuálne narážky a komentáre (30,0 %)*“³ Viac nepríjemných zážitkov sa vyskytovalo medzi osobami **ženského pohlavia** a rozdiely boli badateľné aj medzi dospelými z **vidieka** a respondentmi z **miest**. „*Tí z vidieka častejšie zažívajú nadávanie a vysmievanie (vidiek - 58,3 %, mesto - 38,6 %), stretnutie s niekým, kto sa vydával za niekoho iného (vidiek - 21,1 %, mesto - 9,4 %), sexuálne narážky a komentáre (vidiek - 40,0 %, mesto - 16,5 %) a natrafenie na pornografiu, o ktorú nemali záujem (vidiek - 19,4 %, mesto - 9,4 %)*. Tieto rozdiely sú štatisticky významné.“⁴

Avšak rovnako, ako sú mladí a mladiství najčastejšie **obeťami** takýchto skutkov, sú aj **aktérmi**. „*Mladí ľudia sami priznávajú, že na internete si najčastejšie robia srandu z iných (59 % respondentov), vysmieávajú sa alebo nadávajú niekomu (49,8 % respondentov) a fotografujú alebo natáčajú iných v trápnych situáciách a potom to zverejnia (16,5 %)*. Dievčatá si viac robia srandu z iných a snažia sa ich vylákať na

³ GREGUSSOVÁ, M., TOMKOVÁ, J. a BALÁŽOVÁ, M. *Dospievajúci vo virtuálnom priestore: Záverečná správa z výskumu 2010*. Bratislava: Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, 2011.

⁴ GREGUSSOVÁ, M., TOMKOVÁ, J. a BALÁŽOVÁ, M. *Dospievajúci vo virtuálnom priestore: Záverečná správa z výskumu 2010*. Bratislava: Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, 2011.

vymyslené rande, zatiaľ čo chlapci viac fotia, či natáčajú niekoho v trápnej situácii (napríklad učiteľov počas vyučovania) a zavesia to na internet."⁵

Väčšina mladých ľudí však o incidente kyberšikany **nikomu nehovorí**, čo zhoršuje riešenie problému. Iba malá časť detí a tínedžerov sa niekomu zdôverí, najčastejšie rovesníkom. „Ak sa dospievajúci stretnú s kyberšikanovaním, vo väčšine prípadov o tom nikomu nepovedia. Ak sa niekomu zveria, tak najčastejšie je to kamarát (v 21,1 % prípadov). Niekomu dospelému o incidente povedalo len 8,9 % mladých ľudí - a to 6,9 % z nich rodičovi a v 2 % učiteľovi.“⁶

Vo všeobecnosti má kyberšikana rôznorodé tváre a môže sa prejavovať v rôznej forme, a preto je také náročné s ňou bojovať. Kyberšikana sa môže prejavovať napríklad prostredníctvom šírenia škodlivých a nepravdivých informácií, šírenia klamstiev alebo ohovárania, vydierania a vyhrážania, alebo aj zasielania nevyžiadaných správ, fotografií alebo videí s explicitným obsahom, ktoré môžu byť použité na vydieranie alebo poníženie obete. Podľa Výskumnej správy z roku 2018 Slovenského národného strediska pre ľudské práva s názvom Šikana a kyberšikana na školách vyplýva, že kybernetická šikana má medzi mládežou najčastejšie formu ohovárania, zosmiešňovania a ponižovania na sociálnych sieťach a zverejnenie alebo šírenie znevažujúcej fotografie či videa na internete. Zarážajúce bolo zistenie, že „medzi páchatelmi kyberšikanovania je až polovica násilníkov z rovnakej školy ako obeť a takmer 20% respondentov priznalo, že aj oni v poslednom roku použili kyberútok voči niekomu inému. Častejšími útočníkmi sú chlapci. Viac ako 17% obetí agresora nepoznalo, alebo s ním bolo v kontakte iba na internete.“⁷

S neustálym vývojom internetového prostredia sa menia a vyvíjajú aj formy kyberšikanovania a právny rámec je málokedy dostatočne flexibilný na zachytenie každého škodlivého konania, ktoré sa v online priestore odohrá. Okrem toho, o kyberšikane môžeme mnohokrát hovoriť vtedy, keď hovoríme o konaní, ktoré je nepretržité, alebo sa počas určitého časového obdobia opakuje. V takomto prípade môže ísť o kyberšikanu aj v prípadoch, kedy jednotlivé správy, príspevky alebo komentáre nie sú samé o sebe škodlivým obsahom, avšak ak ich spojíme dokopy a posudzujeme ich ako jedno nepretržité alebo opakované konanie jednotlivca, ktorý chce týmto spôsobom útočiť na svoju obeť, spoločenská nebezpečnosť bude podstatne vyššia. Tieto nuansy sprevádzajúce kyberšikanu tvoria výzvu pre orgány činné v trestnom konaní, ale aj iné dozorné a kontrolné orgány, ktoré by mali stať za

---

⁵ GREGUSSOVÁ, M., TOMKOVÁ, J. a BALÁŽOVÁ, M. *Dospievajúci vo virtuálnom priestore: Záverečná správa z výskumu 2010*. Bratislava: Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, 2011.

⁶ GREGUSSOVÁ, M., TOMKOVÁ, J. a BALÁŽOVÁ, M. *Dospievajúci vo virtuálnom priestore: Záverečná správa z výskumu 2010*. Bratislava: Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, 2011.

⁷ PALOVČÍKOVÁ, G. A ČERNÁKOVÁ, K.: *Výskumná správa za rok 2018 - Šikana a kyberšikana na školách*, vyd. Bratislava: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, str. 103-104. ISBN: 978-80-89016-99-0

reguláciou internetového obsahu. So zefektívnením tohto procesu boja by nám teda mohli pomôcť nástroje umelej inteligencie.

Nástroje umelej inteligencie zamerané na detekciu a elimináciu kyberšikany

Najčastejšie sa kyberšikana vyskytuje na sociálnych sieťach, a to napriek tomu, že podľa pravidiel používania je zakázaná. Sociálne siete sa stretávajú s ťažkosťami pri moderovaní a riešení prípadov kyberšikany vzhľadom na to, že škodlivý obsah sa na týchto platformách vyskytuje vo veľkom rozsahu a čoraz častejšie. Právna regulácia za technologickým pokrokom doposiaľ nestíhala. Nadnárodné spoločnosti sa začali čoraz viac spoliehať na umelú inteligenciu a algoritmy, ktoré využívajú nástroje umelej inteligencie, aby automatizovali proces moderovania obsahu. Užívatelia môžu týmto platformám nahlásiť kyberšikanu aj manuálne (čo nazývame ako „**reaktívne moderovanie**“), avšak umelá inteligencia sa čoraz viac využíva na aktívne prehľadávanie obsahu ešte pred jeho nahlásením zo strany používateľa. Tento proces nazývame „**proaktívne moderovanie**“.⁸

Detekčné algoritmy a spracovanie prirodzeného jazyka (NLP)

Na to, aby sme dokázali porozumieť tomu, ako tieto nástroje umelej inteligencie pracujú, musíme pochopiť viaceré pojmy, ktoré s nimi súvisia. **Machine learning** (ML) (po slovensky strojové učenie) predstavuje podmnožinu umelej inteligencie, ktorá sa zameriava na vytváranie systémov schopných učiť sa z údajov bez explicitného naprogramovania, pričom má v našom svete všestranné využitie. „*Strojové učenie stojí za chatbotmi a prediktívnym textom, aplikáciami na prekladanie jazykov, personalizovaným odporúčaním programov na Netflix, či za tým, v akom poradí sa prezentuje obsah užívateľovi na sociálnych sieťach. Využíva sa v autonómnych vozidlách a strojoch, i v medicíne na analýzu snímok zo zobrazovacích metód ako CT, MRI a pod.*“⁹ Strojové učenie je v podstate **schopnosť počítačových systémov učiť sa bez priameho zásahu človeka**.

Strojové učenie zahrňuje rôzne metódy, ktorými sa systém učí. Hlavné typy učenia sú **učenie s učiteľom** (*Supervised Learning*), **učenie bez učiteľa** (*Unsupervised Learning*) alebo **učenie s odmeňovaním** (*Reinforcement Learning*). Modely strojového učenia sa navyše spoliehajú na veľké množstvá tzv. **trénovacích údajov**, ktoré majú zásadný vplyv na ich presnosť a výkonnosť. Kvalitné a rozsiahle tréningy

---

⁸ MILOSEVIC, T. et al. *Effectiveness of Artificial Intelligence–Based Cyberbullying Interventions From Youth Perspective*. In: *Social Media + Society*, 2023, vol. 9, no. 1, [online]. [cit. 23.10.2024]. str. 2. DOI: 10.1177/20563051221147325. Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/20563051221147325>.

⁹ MESARČÍK, M., GYURÁSZ, Z. a kol. *Právo a umelá inteligencia*. 1. vyd. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024. ISBN 978-80-7160-715-1. str. 2.

údaje umožňujú modelom lepšie generalizovať a správne interpretovať nové vstupy

Hlboké učenie (*deep learning*) predstavuje **podmnožinu strojového učenia** a je charakterizované využívaním hlbokých neurónových sietí, ktoré majú dve alebo viac skrytých vrstiev. Tieto siete umožňujú modelom spracovávať rozsiahle a komplexné dátové vstupy, ako sú obrázky, texty alebo zvuk, čo vedie k riešeniu náročných úloh. Modely hlbokého učenia fungujú tak, že vstupy prechádzajú cez množstvo výpočtových krokov organizovaných do vrstiev, pričom každá vrstva vytvára zložitejšiu reprezentáciu údajov. Tieto siete sú schopné zvládať rôzne typy výstupov, ako sú regresné výsledky alebo pravdepodobnosti nad rôznymi triedami, a sú veľmi efektívne pri riešení úloh s obrovským objemom údajov. Techniky hlbokého učenia v súčasnosti tvoria základ pokročilých systémov umelej inteligencie, pričom ich výkonnosť je neustále zvyšovaná rastúcim množstvom tréningových údajov a zlepšenými výpočtovými kapacitami.¹⁰

Tieto hlavné dva typy učenia využívajú aj nástroje umelej inteligencie, ktoré sú zodpovedné za reguláciu obsahu nachádzajúceho sa na online platformách, ako sú sociálne siete. Pritom využívajú tzv. spracovanie prirodzeného jazyka - **natural language processing** (NLP). NLP technológie sú schopné analyzovať príspevky, komentáre alebo správy a hľadať kľúčové slová a frázy, ktoré môžu naznačovať šikanujúce správanie. Moderné NLP modely dokážu rozpoznať nielen slová, ale aj kontext, v akom sú dané slová použité, čím zvyšujú presnosť detekcie obsahu. Tieto modely sú tréňované na rozsiahlych dátových súboroch, ktoré obsahujú príklady šikanujúcich prejavov, čo im umožňuje rozlišovať kontext použitých slov a predchádzať tak potenciálne škodlivému obsahu.¹² Správne fungovanie tohto nástroja umelej inteligencie je kľúčové k zamedzeniu nesprávne vyhodnocovaného obsahu.

Napriek tomu však nástroje umelej inteligencie nedokážu vyhodnocovať obsah na úrovni jazykových schopností človeka. „*Jazykové úsudky v prirodzených jazykoch, ako je napr. slovenčina či angličtina, sa líšia od človeka k človeku a čas od času. Jednu myšlienku vieme vyjadriť viacerými spôsobmi, pričom môžu alebo nemusia byť*

---

¹⁰ KUMAR, M., BHAWNA: *Introduction to Machine Learning*. In: Namasudra, S. (eds) *IoT and ML for Information Management: A Smart Healthcare Perspective*. Studies in Computational Intelligence, Springer, Singapore, 2024, vol 1169. [online]. [cit. 07.11.2024] https://doi.org/10.1007/978-981-97-5624-7_2. str. 57-64.

¹¹ YOUNG, T., HAZARIKA, D., PORIA, S, A CAMBRIA, E.: (2018). *Recent Trends in Deep Learning Based Natural Language Processing* In. *IEEE Computational Intelligence Magazine*. 2018, vol. 13. no. 3 [online]. [cit. 08.12.2024]. str. 55-75. Dostupné na: [10.1109/MCI.2018.2840738](https://doi.org/10.1109/MCI.2018.2840738).

¹² SALAWU S., HE Y., LUMSDEN J., *Approaches to automated detection of cyberbullying: a survey*, In: *IEEE Transactions on Affective Computing*, 2020, vol. 11, no. 1. [online]. [cit. 07.11.2024]. str. 3-24. Dostupné na: <https://doi.org/10.1109/TAFFC.2017.2761757>.

vyjadrené gramaticky správne.¹³ Prirodzený jazyk môže byť zároveň nejednoznačný a vágny a môže obsahovať viacero slangových slovných spojení, resp. metafor alebo prirovnaní, ktoré pri vyhodnocovaní obsahu prostredníctvom umelej inteligencie môžu viesť k mätúcemu výsledku.

Nástroje umelej inteligencie sú preto nepochybne posunom vpred v riešení problémov, ktorým v jednoduchosti ľudský faktor nestíha. Napriek tomu však ani tieto technológie nie sú perfektné a pri vyhodnocovaní škodlivého obsahu môžu urobiť chybu. Je to však proces, ktorý sa časom vyvíja a výsledky sa časom zdokonaľujú a zlepšujú. Ideálnym prístupom teda naďalej ostáva kombinácia reaktívneho a proaktívneho moderovania obsahu – t.j. **kombinácia ľudského a technologického faktora**.

Právna regulácia kyberšikany

Z hľadiska právnej úpravy je dôležité zameriavať sa nielen na národné, ale aj medzinárodné právne záväzné dokumenty, ktoré sa danej problematike venujú. V rámci Európskej únie a medzinárodných organizácií existuje niekoľko dokumentov a právnych noriem, ktoré upravujú ochranu osôb pred kyberšikanou a širšou kybernetickou kriminalitou. Slovenská republika, ako členský štát EÚ a signatár niektorých medzinárodných zmlúv, je týmito predpismi právne viazaná. Aj keď zatiaľ neexistuje špecifický nadnárodný predpis, ktorý by sa výlučne zameriaval na kyberšikanu, relevantné pravidlá sú zahrnuté v širších rámcoch týkajúcich sa ochrany osobných údajov, kybernetickej bezpečnosti a prevencie nenávisťných prejavov online. Medzi tieto právne predpisy môžeme zaradiť napríklad **Všeobecné nariadenie o ochrane údajov (GDPR)**¹⁴, ktoré je významné napríklad v situáciách, keď ide o šírenie fotografií alebo citlivých informácií bez súhlasu dotknutej osoby, **Dohovor o počítačovej kriminalite (Convention on Cybercrime)**¹⁵, ktorý poskytuje všeobecný právny rámec na boj proti počítačovej kriminalite a podporuje spoluprácu medzi krajinami v oblasti vyšetrovania kybernetických zločinov, medzi ktoré možno zaradiť aj kyberšikanu, najmä ak zahŕňa ohováranie, vyhrážanie či prenasledovanie v online priestore, alebo aj relatívne nový **Európsky akt o digitálnych službách (Digital Services Act, DSA)**¹⁶, ktorý je účinný od roku 2024 a upravuje povinnosti

---

¹³ MESARČÍK, M., GYURÁSZ, Z. a kol. *Právo a umelá inteligencia*. 1. vyd. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024. ISBN 978-80-7160-715-1. str. 13.

¹⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov).

¹⁵ Dohovor Rady Európy o počítačovej kriminalite podpísaný v Budapešti dňa 23.11.2001 vrátane jeho dodatkových protokolov.

¹⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2065 z 19. októbra 2022 o jednotnom trhu s digitálnymi službami a o zmene smernice 2000/31/ES (akt o digitálnych službách).

online platforiem vo vzťahu k monitorovaniu a odstraňovaniu nelegálneho obsahu vrátane škodlivého správania, ako je kyberšikana.

V kontexte vnútroštátneho práva sa vo všeobecnosti poškodená osoba môže brániť proti kyberšikane rôznymi spôsobmi. Primárnu ochranu nám v prostredí Slovenskej republiky poskytujú prostriedky **civilného práva**, najmä ochrana poskytovaná zákonom č. 40/1964 Zb. Občianskym zákonníkom (ďalej len „OZ“). Ochrana osobnosti je zakotvená v § 11 a nasledujúcich OZ. Podľa týchto noriem má každý právo na ochranu svojej osobnosti, cti a dobrého mena. Poškodený môže požadovať, aby zodpovedná osoba upustila od neoprávnených zásahov (v prípade kyberšikany napríklad od šírenia tvrdení poškodzujúcich povest' poškodeného), aby boli odstránené následky neoprávneného zásahu (napríklad zmazanie príspevkov alebo verejné ospravedlnenie), a aby poškodenému bolo poskytnuté primerané zadostučinenie. V prípade, že samotné ospravedlnenie alebo odstránenie obsahu nie je dostatočným zadostučinením, poškodený môže žiadať aj **finančné odškodnenie**. Tento nárok môže byť oprávnený, ak došlo k výraznému zásahu do jeho osobnostných práv. Výška náhrady nemajetkovej ujmy sa určuje podľa konkrétnych okolností, rozsahu poškodenia a zohľadňuje sa aj subjektívne vnímanie poškodenej osoby.¹⁷ Okrem toho, ak bola dôsledkom kyberšikany aj priama majetková ujma, napríklad zníženie príjmu alebo strata obchodných príležitostí, poškodený môže žiadať aj o náhradu tejto materiálnej škody.

Kyberšikana je okrem toho regulovaná aj normami **trestného práva**, keďže z hľadiska závažnosti tohto konania ide o protispoločenské konanie, ktoré môže mať ďalekosiahle negatívne následky. Konkrétne nájdeme právnu úpravu kyberšikany najmä v zákone č. 300/2005 Z. z. Trestnom zákone (ďalej len „TZ“), ktorý kyberšikanu upravuje v skutkovej podstate trestného činu, ktorý sa nazýva „**nebezpečné elektronické obťažovanie**“. Tento trestný čin upravuje rôzne formy protispoločenského konania, medzi ktoré patrí dlhodobé ponížovanie, zastrašovanie, neoprávnené konanie v mene poškodenej osoby alebo neoprávnené zverejnenie alebo sprístupnenie obrazového, zvukového alebo obrazovo-zvukového záznamu prejavu osobnej povahy. Toto konanie sa zároveň musí uskutočniť prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby, počítačového systému alebo počítačovej siete a podmienkou, že pôjde o trestný čin je, že následkom musí byť podstatné zhoršenie kvality života iného.¹⁸

Právna regulácia umelej inteligencie vo vzťahu ku kyberšikane

Vo všeobecnosti sa regulácia nástrojov umelej inteligencie prostredníctvom právneho rámca javí ako veľmi žiadaná, najmä v dnešnom svete, kedy tieto nástroje

---

¹⁷ ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 84-86.

¹⁸ Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, § 360b.

čoraz viacej ovplyvňujú náš každodenný život. Napriek tomu sa však javí, že právny rámec nie je dostatočne rýchly a flexibilný na zachytenie všetkých potrebných aspektov tohto rýchlo sa vyvíjajúceho a premenlivého odvetvia. Problematika potreby vzniku právnej regulácie umelej inteligencie je limitovaná materiálnymi prameňmi práva. Právo vyviera zo spoločenských vzťahov, ktorých úprava prostredníctvom formálnych prameňov práva je limitovaná vôľou legislatívnej moci. V tomto smere môžeme kriticky zhodnotiť, že legislatíva v Slovenskej republike má skôr podobu vyčkávacej taktiky. Čaká sa na legislatívne dianie v Európskej únii, ktoré je následne povinnou hnacou silou legislatívnej iniciatívy Národnej rady Slovenskej republiky. Neodsudzujeme tento vo vybraných témach spôsob tvorby formálnych prameňov práva, nakoľko dobromyseľne konštatujeme, že slovenský zákonodarca sa spolieha na normy európskeho práva, ktoré považuje za základný politický a legislatívny manifest, čo je v právnej úprave umelej inteligencie nepochybne nesporné.

Problémom môže byť aj fakt, že regulácia prostredníctvom legislatívy môže byť vnímaná ako prekážka k inovačnému vývoju. Na jednej strane existuje oprávnená obava, že príliš prísna regulácia by mohla spomaliť technologický pokrok, na druhej strane však nedostatok schopnosti regulovať súčasné spoločenské výzvy a reagovať na riziká môže mať ešte výraznejší dopad na spoločnosť.¹⁹

Preto sa stala obľúbeným prístupom najmä regulácia prostredníctvom tzv. **mäkkého práva**, a to kvôli svojej flexibilitě, ktorá umožňuje rýchlejšiu adaptáciu na nové výzvy bez zdĺhavých legislatívnych procesov. Hlavné výhody mäkkého práva sú jeho rýchlosť a schopnosť presadzovať normy, ktoré nemusia byť priamo záväzné, ale sú široko akceptované, čo je obzvlášť užitočné v technologickom kontexte, kde inovácie postupujú rýchlejšie než v iných odvetviach. Tieto normy zároveň nie sú obmedzené na jednu jurisdikciu, čím umožňujú širšie medzinárodné využitie a podporujú tak jednotnejší prístup k regulácii AI. Na druhej strane však existujú aj rôzne nevýhody mäkkého práva, medzi ktoré patrí napríklad jeho **obmedzená vymožitelnosť a nejasnosť**. Vzhľadom na neformálnu povahu týchto noriem často absentujú jasné mechanizmy, ako ich vynucovať. Ďalším problémom je aj ich formulácia, kedy vágny jazyk, ktorým sú väčšinou takéto normy písané, môže viesť k rozdielnemu výkladu v rôznych jurisdikciách alebo situáciách, čo koniec koncov oslabuje ich efektívnosť.²⁰ Príkladom môžu byť napríklad Etické usmernenia pre dôveryhodnú umelú inteligenciu, ktoré prijala Expertná skupina na vysokej úrovni pre umelú inteligenciu v roku 2019. Podľa usmernení by dôveryhodná umelá inteligencia mala byť: zákonná

---

¹⁹ MESARČÍK, M., GYURÁSZ, Z. a kol. *Právo a umelá inteligencia*. 1. vyd. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024. ISBN 978-80-7160-715-1. str. 37.

²⁰ MARCHANT, G. ALLENBY, B.: Soft law: New tools for governing emerging technologies. *Bulletin of the Atomic Scientists*. 2017, Vol. 73. no. 2 [online]. [cit. 07.11.2024] Dostupné na 10.1080/00963402.2017.1288447. str. 104

- rešpektujúca všetky platné zákony a právne predpisy, etická - rešpektujúca etické zásady a hodnoty, spoľahlivá - z technického hľadiska a zároveň zohľadňujúca svoje sociálne prostredie.²¹ Tieto usmernenia nám teda síce stanovujú základné hranice, v ktorých by sa nástroje AI mali pohybovať, avšak nestanovujú žiadne konkrétne a vymáhateľné pravidlá správania sa.

Vo vzťahu ku **kyberšikane** neexistuje **koherentný právny rámec**, ktorý by upravoval použitie nástrojov umelej inteligencie vo vzťahu k regulovaniu škodlivého obsahu vyskytujúceho sa na internete, alebo ich využitiu v kontexte preverovania a vyšetrovania takéhoto škodlivého konania. Toto tvrdenie vychádza z faktu, že ani samotný Akt o umelej inteligencii (ďalej aj ako „Akt“)²² nerieši priamo problematiku kyberšikany. Napriek tomu nachádzame v kapitole II Aktu pravidlá, ktoré majú s problematikou kyberšikany priamy alebo nepriamy súvis. Ide o úpravu zakázaných praktík využívajúcich umelú inteligenciu, ako napríklad v čl. 5 ods. 1 písm. a) používanie systémov AI na manipuláciu správania osôb spôsobom, ktorý môže viesť k fyzickej alebo psychickej ujme alebo v čl. 5 ods. 2 písm. b) kde AI nesmie byť použitá na zneužívanie zraniteľných skupín, ako sú deti, zdravotne postihnuté osoby alebo sociálne znevýhodnené skupiny. Prínosom Aktu je aj stanovenie vysokorizikových systémov umelej inteligencie a ich regulácia upravená v kapitole III Aktu. Pri klasifikácii systému AI ako vysokorizikového je obzvlášť dôležitý rozsah nepriaznivého vplyvu systému AI na základné práva chránené chartou. Medzi tieto práva patrí právo na ľudskú dôstojnosť, rešpektovanie súkromného a rodinného života, ochrana osobných údajov, sloboda prejavu a právo na informácie, sloboda zhromažďovania a združovania, právo na nediskrimináciu, právo na vzdelávanie, ochrana spotrebiteľa, pracovné práva, práva osôb so zdravotným postihnutím, rodová rovnosť, práva duševného vlastníctva, právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces, právo na obhajobu a prezumpcia nevinu a právo na dobrú správu vecí verejných.²³ V Akte stanovené požiadavky zahŕňajú povinnosti týkajúce sa riadenia rizík, transparentnosti a dohľadu nad vysokorizikovými systémami umelej inteligencie, čo môže prispieť k prevencii a riešeniu kyberšikany spôsobenej alebo podporovanej systémami umelej inteligencie.

Tieto ustanovenia však predstavujú reguláciu systémov umelej inteligencie, resp. ich tvorcov. Protiprávne konanie tretích osôb, ktoré by na páchanie kyberšikany zneužili umelú inteligenciu predmetný Akt o umelej inteligencii neupravuje. Toto

---

²¹ EU High-Level Expert Group on AI Ethics guidelines for trustworthy AI. [online]. [cit. 07.11.2024]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/ethics-guidelines-trustworthy-ai>.

²² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii)

²³ Recitál 48 Aktu o umelej inteligencii.

konštatovanie nie je kritika, ale hodnotenie mantinelov samotného Aktu o umelej inteligencii, ako právnej úpravy zameranej na reguláciu umelej inteligencie a jej poskytovateľov. Napriek tomu považujeme Akt v otázkach právnej úpravy kontroly a dohľadu nad systémami umelej inteligencie, či stanovenia povinnosti riadenia rizík a transparentnosti nad vysokorizikovými systémami umelej inteligencie nespochybniteľným normatívnym prínosom aj plne využiteľný v boji proti kyberšikane.

Zmenu však priniesol už vyššie spomínaný **Európsky akt o digitálnych službách (DSA)**, ktorý sa „*zameriava na vytvorenie bezpečnejšieho online prostredia pre digitálnych používateľov a spoločnosti a na ochranu základných práv v digitálnom priestore.*“²⁴ Cieľom DSA je podľa Európskej komisie zvýšiť ochranu používateľov a zabezpečiť, aby online platformy, ako sú sociálne siete a e-commerce platformy, konali zodpovedne a za reguláciu obsahu, ktorý sa na týchto platformách nachádza, znášali dôsledky.

Čo sa týka regulácie s relevanciou v oblasti kyberšikany, prínosy DSA môžeme zhrnúť do viacerých bodov:

- DSA zaviedol povinnosť pre online platformy a digitálnych sprostredkovateľov, aby zodpovedne spravovali obsah na svojich platformách. To zahŕňa **kontrolu škodlivého obsahu**, vrátane nenávistných prejavov a kyberšikany, a **odstránenie obsahu**, ktorý porušuje zákony alebo podmienky používania. Zaviedli sa pravidlá, ktoré majú zabezpečiť, aby platformy rýchlo reagovali na **hlásenia o škodlivom obsahu** a uplatnili efektívne mechanizmy na jeho **odstránenie** alebo **zmiernenie jeho dosahu**.²⁵ DSA tak vytvára povinnosti pre online platformy a digitálnych sprostredkovateľov, ktorých realizácia by sa mala odraziť aj v znižovaní prípadov kyberšikany. Máme za to, že kyberšikana si vyžaduje osobitný prístup online platformami a digitálnych sprostredkovateľov, ktorého obsah sa bude plynúcim časom formovať a zlepšovať, ale v tomto momente je pozitívnym impulzom predovšetkým samotné zaradenie samotnej kyberšikany do zoznamu neželaných a online platformami/digitálnymi sprostredkovateľmi sledovaných javov.
- DSA má okrem toho chrániť používateľov tým, že im zaručuje širší rozsah **práva na informácie** o spôsoboch, ako sú ich **údaje používané a zdieľané**. Platformy sú povinné vysvetliť svoje algoritmy a mechanizmy moderovania obsahu. „*Tieto informácie musia zahŕňať informácie o všetkých politikách,*

---

²⁴ Európska rada a Rada Európskej únie. *Akt o digitálnych službách*. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/digital-services-act/>

²⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2065 z 19. októbra 2022 o jednotnom trhu s digitálnymi službami a o zmene smernice 2000/31/ES (akt o digitálnych službách), čl. 16.

*postupoch, opatreniach a nástrojoch používaných na účely moderovania obsahu vrátane algoritmického rozhodovania a ľudskej kontroly, ako aj o rokovanom poriadku svojho vnútorného systému vybavovania sťažností. Musia byť podané jasným, jednoduchým, zrozumiteľným, používateľsky ústretovým a jednoznačným jazykom a verejne dostupné v ľahko prístupnom a strojovo čitateľnom formáte.*²⁶ V kontexte kyberšikan je možné na základe uvedených pravidiel vytvoriť pre dotknuté osoby preventívne postupy, ktorých osvojením a realizáciou sa vytvárajú predpoklady pre lepší manažment práv a údajov dotknutých osôb. Zásadnou tak ostáva otázka vzdelávania dotknutých osôb o optimálnom manažmente ich práv a údajov.

- Veľké platformy, ktoré majú potenciálne väčší dosah na spoločnosť (napríklad Facebook, X, Instagram), majú prísnejšie povinnosti, vrátane **zverejňovania transparentných správ** o obsahu a posilnenia vnútorných kontrol. Majú tiež povinnosť vypracovať **plány**, ktoré budú podliehať auditom a týkajú sa **systémových rizík**, ktoré dané spoločnosti / platformy predstavujú (dezinformácie, manipulácia počas volebných procesov, kybernetické násilie páchané na ženách, zneužívanie maloletých osôb, atď.).²⁷ Veľké platformy v súvislosti s vyššie uvedenými povinnosťami môžu výrazným spôsobom kontrolovať a zasahovať do spoločensky neželaných javov odohrávajúcich sa v ich dispozícii. To znamená, že aj kyberšikana na veľkých platformách bude podrobená väčšej kontrole a systémovým zásahom vedúcim k jej eliminácii.

V záujme napĺňania stanovených cieľov DSA, bolo nevyhnutné stanoviť prísne **sankcie** pre online platformy a poskytovateľov digitálnych služieb, ktorí porušia povinnosti definované týmto právnym rámcom. Platformy s menej ako 45 miliónmi aktívnych používateľov môžu dostať sankcie vrátane pokút, ktoré sú stanovené vo vnútroštátnych právnych predpisoch členských štátov, zatiaľ čo platformy s viac ako 45 miliónmi aktívnych používateľov môžu dostať pokuty až do výšky **6 % ich celosvetového obratu**.²⁸ Proti takémuto rozhodnutiu o uložení pokuty sa možno odvolať na súdoch EÚ. Vo všeobecnosti môžu byť platformám uložené pokuty až do výšky 1% celosvetového ročného obratu. Rovnako je možné uložiť aj pravidelné

---

²⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2065 z 19. októbra 2022 o jednotnom trhu s digitálnymi službami a o zmene smernice 2000/31/ES (akt o digitálnych službách), čl. 14.

²⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2065 z 19. októbra 2022 o jednotnom trhu s digitálnymi službami a o zmene smernice 2000/31/ES (akt o digitálnych službách), oddiel 5 & Európska komisia. *Vplyv aktu o digitálnych službách na digitálne platformy*. Dostupné na: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sk/policies/dsa-impact-platforms>.

²⁸ Európska rada a Rada Európskej únie. *Akt o digitálnych službách*. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/digital-services-act/>.

sankcie, a to až do výšky 5 % priemerného denného celosvetového obratu, za každý deň omeškania s odpoveďou na žiadosť o informácie na základe rozhodnutia alebo povolenia kontroly dodržiavania povinností stanovených DSA.²⁹

Záver

Kyberšikana, ako jedna z foriem prejavu digitálneho škodlivého obsahu, v súčasnosti predstavuje komplexnú výzvu pre spoločnosť, najmä v oblasti právnej regulácie a ochrany obetí. Štúdia, ktorou sme sa v našom článku zaoberali, ukázala, že najohrozenejšou skupinou sú mladí ľudia, ktorí sa často stretávajú s verbálnym obťažovaním, šírením nepravdivých informácií a obťažujúcimi komentármi na internete. Kyberšikana prebieha v online prostredí, ktoré útočníkom poskytuje anonymitu a rozširuje dosah ich aktivít, čím sa zvyšuje psychický tlak na obeť a sťažuje sa vyvodzovanie zodpovednosti voči páchatelom.

Umelá inteligencia prináša nové možnosti, ako kyberšikanu detegovať a efektívnejšie proti nej bojovať. Systémy umelej inteligencie využívajúce strojové učenie a spracovanie prirodzeného jazyka dokážu rozpoznať potenciálne škodlivý obsah ešte pred jeho nahlásením, čím zvyšujú šancu, že obeť budú lepšie chránené pred ďalšími útokmi. Tento proces takzvaného proaktívneho moderovania prispieva k efektívnejšiemu riešeniu kyberšikany, no zároveň prináša nové etické a právne výzvy. Problematické otázky zahŕňajú ochranu súkromia, zodpovednosť za nesprávne označený obsah a potrebu regulovať používanie umelej inteligencie v tejto sfére.

Z právneho hľadiska je nevyhnutným záverom nášho výskumu poznanie, že snaha o zavedenie jasnejších pravidiel, a to nielen na vnútroštátnej, ale aj na medzinárodnej úrovni, je v tejto oblasti nepochybne žiadaná. Príkladom a prvým koherentným krokom je Európsky akt o digitálnych službách (DSA), ktorý kladie povinnosti na platformy ohľadom odstraňovania škodlivého obsahu, medzi ktorý patrí aj kyberšikana. DSA prispieva k vyššej ochrane používateľov tým, že vyžaduje transparentnosť algoritmov a vytváranie vnútorných kontrolných mechanizmov na predchádzanie rizikám, stanovuje mechanizmus vymožitelnosti a sankcionovania pri porušení týchto povinností, a to aj voči platformám s mimoriadnym obratom, pre ktoré bežná finančná sankcia nemá odstrašujúci charakter.

Hoci sú technológie umelej inteligencie účinné pri odhaľovaní škodlivého obsahu, právny systém musí tiež čeliť výzve, či je možné túto oblasť regulovať bez ohrozenia technologického pokroku. V posledných rokoch sme však boli očitými svedkami toho, že ak právny rámec nie je dostatočne rýchly a flexibilný, neregulovaný technologický pokrok môže zapríčiniť množstvo negatívnych dôsledkov. Preto by bolo ideálne bolo dosiahnuť balans medzi efektívnou ochranou spoločnosti v online

---

²⁹ Európska komisia. *Rámec presadzovania podľa aktu o digitálnych službách*. Dostupné na: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sk/policies/dsa-enforcement>.

priestore a zároveň nastaviť pravidlá tak, aby nebránili ďalšiemu vývoju nástrojov umelej inteligencie. Takýto právny rámec je však náročné nastaviť, a to najmä vzhľadom na to, že súčasné nástroje umelej inteligencie už dokážu „premýšľať“ samé za seba a dokážu sa samostatne učiť a vyvíjať bez pomoci človeka.

Celkový prínos umelej inteligencie v boji proti kyberšikane je nepopierateľný, avšak pre čo najvyšší prínos tohto nástroja je nevyhnutná kooperácia technologických inovácií s legislatívnymi opatreniami, ktoré zaistia zodpovedné a eticky prijateľné využitie týchto nástrojov. Boj proti kyberšikane môže byť efektívny len vtedy, ak bude AI technológia podložená robustným právnym rámcom, ktorý umožní ochranu obetí v súlade s princípom proporcionality – t.j. za zachovania práv a slobôd ostatných jednotlivcov v online priestore.

Zoznam použitej literatúry

1. Dohovor Rady Európy o počítačovej kriminalite podpísaný v Budapešti dňa 23.11.2001 vrátane jeho dodatkových protokolov.
2. EU High-Level Expert Group on AI Ethics guidelines for trustworthy AI. [online]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/ethics-guidelines-trustworthy-ai>.
3. Európska komisia. Rámec presadzovania podľa aktu o digitálnych službách. Dostupné na: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sk/policies/dsa-enforcement>.
4. Európska komisia. Vplyv aktu o digitálnych službách na digitálne platformy. Dostupné na: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sk/policies/dsa-impact-platforms>.
5. Európska rada a Rada Európskej únie. Akt o digitálnych službách. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/digital-services-act/>
6. GREGUSSOVÁ, M., TOMKOVÁ, J. a BALÁŽOVÁ, M. Dospievajúci vo virtuálnom priestore: Záverečná správa z výskumu 2010. Bratislava: Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, 2011.
7. KUMAR, M., BHAWNA: Introduction to Machine Learning. In: Namasudra, S. (eds) IoT and ML for Information Management: A Smart Healthcare Perspective. Studies in Computational Intelligence, Springer, Singapore, 2024, vol 1169. [online]. [cit. 07.11.2024] https://doi.org/10.1007/978-981-97-5624-7_2. str. 51-94.
8. MARCHANT, G. ALLENBY, B.: Soft law: New tools for governing emerging technologies. Bulletin of the Atomic Scientists. 2017, Vol. 73. no. 2 [online]. [cit. 07.11.2024] Dostupné na [10.1080/00963402.2017.1288447](https://doi.org/10.1080/00963402.2017.1288447). str. 108-114.
9. MESARČÍK, M., GYURÁSZ, Z. a kol. Právo a umelá inteligencia. 1. vyd. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024. ISBN 978-80-7160-715-1. 245 s.

10. MILOSEVIC, T. et al. Effectiveness of Artificial Intelligence–Based Cyberbullying Interventions From Youth Perspective. In: *Social Media + Society*, 2023, vol. 9, no. 1, [online]. str. 2. DOI: 10.1177/20563051221147325. Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/20563051221147325>.
11. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov).
12. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2065 z 19. októbra 2022 o jednotnom trhu s digitálnymi službami a o zmene smernice 2000/31/ES (akt o digitálnych službách).
13. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii)
14. PAĽOVČÍKOVÁ, G. A ČERNÁKOVÁ, K.: Výskumná správa za rok 2018 - Šikana a kyberšikana na školách., vyd. Bratislava: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, ISBN: 978-80-89016-99-0, 129 s.
15. SALAWU S., HE Y., LUMSDEN J., Approaches to automated detection of cyberbullying: a survey, In: *IEEE Transactions on Affective Computing*, 2020, vol. 11, no. 1. [online]. str. 3-24. Dostupné na: <https://doi.org/10.1109/TAFFC.2017.2761757>.
16. ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2019, 1754 s.
17. YOUNG, T., HAZARIKA, D., PORIA, S, A CAMBRIA, E.: (2018). Recent Trends in Deep Learning Based Natural Language Processing In. *IEEE Computational Intelligence Magazine*. 2018, vol. 13. no. 3 [online]. [cit. 08.12.2024]. str. 55-75. Dostupné na: 10.1109/MCI.2018.2840738.
18. Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Kontaktné údaje

JUDr. Lenka Miklóssyová

lenka.miklossyova@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave

Právnická fakulta, Katedra trestného práva, kriminológie a kriminalistiky

doc. Mgr. Martin Daňko
martin.danko@flaw.uniba.sk
Univerzita Komenského v Bratislave
Právnická fakulta, Ústav práva informačných technológií a práva duševného
vlastníctva

Nehmotné statky interdisciplinárne
Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
1. vydanie
2024

ISBN 978-80-7160-735-9

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

ISBN: 978-80-7160-735-9